מספר 2088 המחיר: 12 ל״י (כולל מ.ע.מ.) 76 עמודים כ״ד אלול תשל״ז, 7.9.77 שנה 42

העולם

איש השנה
מנחם בגין

חדש

שמיכות חורף
הוואי

בדוגמאות והדפסים
תואמים לסדינים ולציפות

כלי מיטה
הוואי
ללא גיהוץ.

אוריגבי
יעד 30

להשיג בחנויות מובחרות
בתי כלבו ורשתות שווק.

20.12.76: בעיקבות גילויי „העולם הזה" נעצר אשר ידלין, מנכ"ל קופ"ח.

22.12.76: רבין מפטר את שרי המפד"ל, גורם לעריכת בחירות מוקדמות.

5.1.77: שר־השיכון אברהם עופר מתאבד, על רקע האשמות־שחיתות נגדו.

16.2.77: פרס מציג מועמדותו לראשות הרשימה, אך נכשל בוועידת המיפלגה.

קורא יקר.

שתי שיחות בולטות השנה בזיכרוני.

בחודש דצמבר נזדמן לי לשוחח עם ראש־הממשלה, יצחק רבין. באמצע השיחה פנה אלי פיתאום, בקולו חסר־הרגש, ושאל: "האם החלטת לחסל (סופית) את מחנה־היונים במיפלגת העבודה?"

באותה שעה כבר ישב אשר ידלין במעצר, בעיקבות גילויי **העולם הזה**. ואילו סידרת־הגילויים של שבועון זה על פרשת אברהם עופר היתה בעיצומה.

גם ידלין וגם עופר נמנו עם קבוצת־היונים במיפלגת־העבודה, שהלכה והצטמקה.

הסברתי לרבין כי איני יכול לערבב דיעות פוליטיות עם עניינים של טוהר־המידות. אחרת היינו צריכים להעניק תעודת־הכשר לכל אדם בעל דיעות חיוביות.

רבין לא לחץ עלי. אבל אני מודה שהרביתי לחשוב על השיחה. שאלתי את עצמי: האם מותר לדבוק במאבק נגד השחיתות, אם יש בו כדי לעזור לנושאי הקנאות הלאומנית? האם מותר להפסיק את המאבק נגד חיידקי השחיתות, כדי להתרכז במאבק נגד וירוס הסיפוח?

★ ★ ★

כעבור כמה ימים ישבתי מול אברהם עופר עצמו.

בפגישה, לפי בקשתו, בדירת ידידי אמנון זיכרוני, שהיה מיודד גם עם עופר.

כדרכו של פוליטיקאי מעשי ומיקצועי, פיתח עופר באוזני תיאוריה פשוטה. "הממשלה היא במצב של התמוטטות," אמר. "יצחק רבין שולט במצב בקושי. אני עמוד־התווך של הקבוצה המחזיקה בו. אם תשבור אותי, יתמוטט העסק כולו. רבין יפול, מחנה־היונים יתקפל, כוחות אחרים יגיעו לשילטון. זה יהיה אסון!"

(באותם הימים עוד לא חלם איש על האפשרות שמנחם בגין ינצח. עופר התכוון לעלייתו של שימעון פרס — ואז זה נראה כאסון הגרוע ביותר העלול לקרות.)

השבתי לעופר כפי שהשבתי לרבין. הצעתי לו את מירב האפשרויות להפריך את הטענות העובדתיות שהועלו נגדו, כמידת יכולתו. אך אמרתי גם לו שאני רואה את מאבק **העולם הזה** למען טוהר־המידות כמערכה נפרדת, שאינה צריכה ואינה יכולה להשתעבד למאבקנו למען מדיניות שפויה ושוחרת־שלום.

פעמיים הצגתי לעצמי, לאחר מכן, את השאלה אם אכן צדקתי בגישה זו.

פעם עשיתי זאת ברגע הטראגי, כאשר נמסר לי כי עופר התאבד. אמנם, הוא עשה זאת כמחאה על יחס מיפלגתו אליו, ברגעיו הקשים. אך אין ספק כי גילויי **העולם הזה** מילאו תפקיד חשוב בפרשה. אף על פי כן, ולמרות הצער העמוק על מותו של אדם אהוד שחיבבתיו, הגעתי למסקנה כי לא יכולתי לנהוג אחרת.

בפעם השניה הצגתי לעצמי את השאלה, בכל חומרתה, למחרת היום החשוב ביותר של השנה — ה־17 במאי, 1977.

★ ★ ★

יש הטוענים כי גילויי־השחיתות של **העולם הזה** מילאו תפקיד מכריע בתהליך שהעלה את הליכוד לשילטון.

נדמה לי שזוהי טעות אופטית. לא גילויי השחיתות גרמו למהפכה, אלא השחיתות עצמה. הסתאבות המישטר הקודם, שהיתה חלק מהתנוונותו הרעיונית, המוסרית והמדינית, היא שפתחה את הפתח לפני הכוחות המסוכנים השולטים עתה במדינה.

המצב החדש מטיל על **העולם הזה** תפקיד קשה מאין כמוהו. באווירה של שטיפת־מוח־עצמית, של השתוללות האשליות בכל כלי־התיקשורת, של דהירה מטורפת לקראת עימות־עם־כל־העולם, נותר שבועון זה כקול שפוי ועיקבי יחידי. אין לו תחליף. יותר מאשר בכל 27 וחצי שנות קיום המערכת הנוכחית, אנו חשים כיום באחריות הכבדה הרובצת עלינו.

נשתדל לעמוד בה, בלי מורא ובלי משוא־פנים. לשם כך דרושה לנו עזרתך.

שנה טובה!

אורי אבנרי

13.4.77: מתגלים חשבונות־הבנק של מישפחת רבין באמריקה. רבין מתפטר.

27.4.77: מתגלים חשבונות־הבנק של אבא אבן באמריקה. נפתחת חקירה.

19.5.77: מנחם בגין נוחל ניצחון מדהים בבחירות, מייועד לראשות־הממשלה.

19.5.77: גם שמואל פלאטו־שרון נוחל הישג מרשים, נכנס כסיעת יחיד לכנסת.

1.6.77: משה דיין נוטש את מיפלגתו, הופך יד־ימינו של מנחם בגין בממשלה.

27.7.77: ראש־הממשלה בגין נפגש עם נשיא ארצות־הברית, חוזר משם כמנצח.

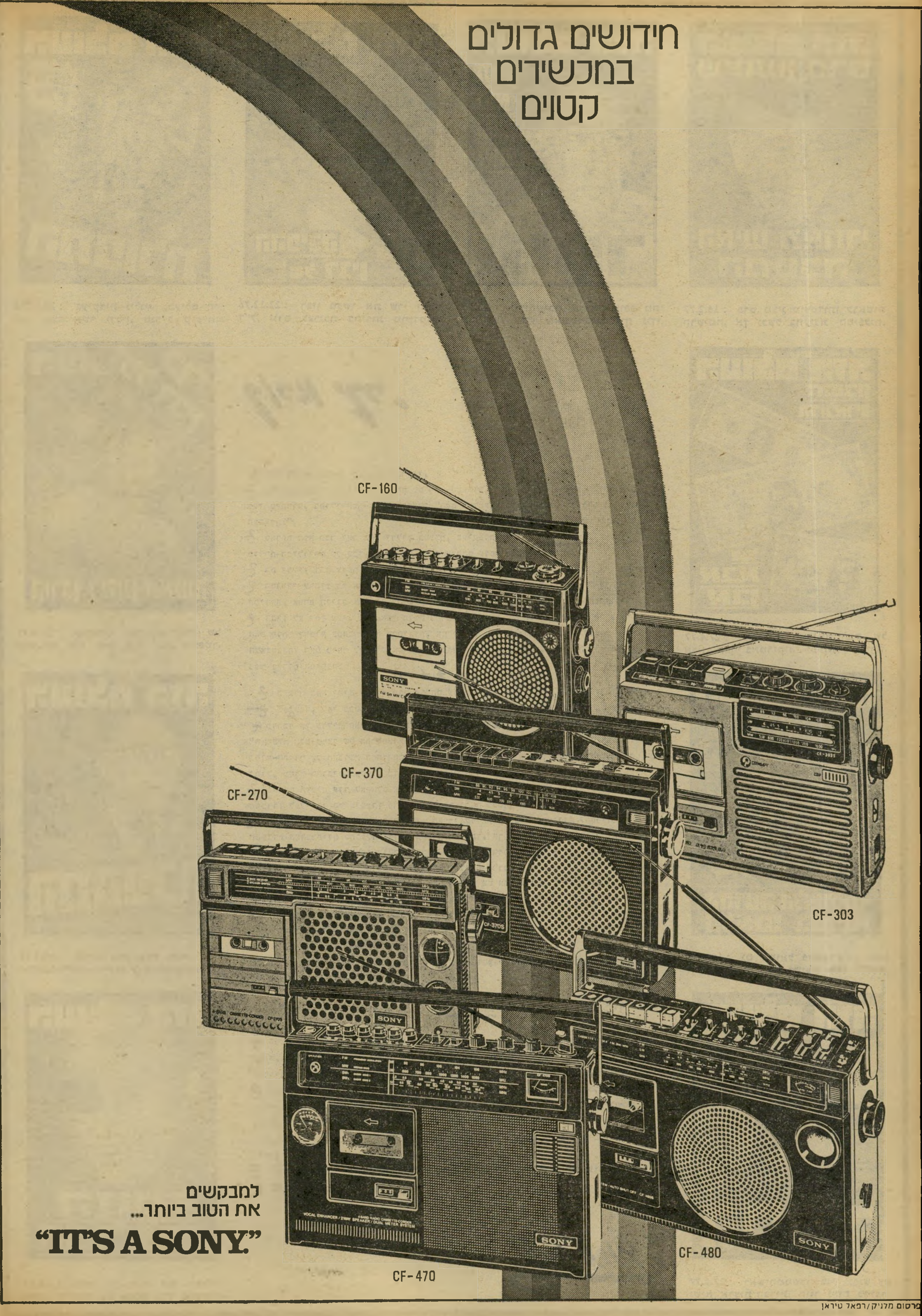

פרסום מלניק/רפאל טיראן

מכתבים

איש השנה

אני יודע שכבר מאוחר מכדי להציע לכם את איש השנה לשנת תשל"ז. אבל דווקא עתה, ערב פרוס שנת תשל"ח, הייתי רוצה להיות הראשון להציע את איש־השנה הבאה עלינו לטובה. אתם תראו שזה יהיה מנחם בגין, אפילו אם בחרתם אותו כבר כאיש־השנה של תשל"ז.

אנא, התייחסו למיכתבי זה בעוד שנה מהיום.

אביגדור הראל, תל־אביב

● ● ●

האולמרקארתיזם

האם אתם נטפלים לח"כ אהוד אולמרט משום שהוא איש הליכוד? בכל אופן, מהתקפותיכם עליו נודף ריח של חשבו־נות פוליטיים.

אריה גלברט, חיפה

עם ישראל הוא עם היסטרי. הוא זקוק למילחמות ולו רק כדי להתפרק מהמתח שבו הוא נתון בכל ימות השנה בכל תחומי החיים. המדינה הזאת דומה לסיר־לחץ הזקוק לשסתום כדי לשחרר את הלח־צים מבפנים. ואם אין מילחמות עם הער־בים אז עושים מילחמות עם היהודים, אפילו אם אלה מילחמות מפוברקות.

רק כך ניתן להסביר את ההיסטריה ה־ציבורית שאותה הצליח ח"כ אולמרט ללבות באמצעים כל־כך פרימיטיביים.

מלכה שפר, פתח־תיקווה

מה שמתרחש במדינה בשבועות האח־רונים סביב ציד־המכשפות של אהוד אול־מרט מעלה ספקות לגבי הדמוקרטיה ה־ישראלית המשתוללת תוך רמיסת כבוד האדם. הגיעו זמנים טובים, אם העולם הזה הוא העיתון היחידי במדינה המבטא את השפיות, האחריות וההקפדה על זכויות הפרט. העיתונות היומית והטלוויזיה איבדו כל רסן ברדיפה אחר הסנסציה הזולה, נותנים פיתחון־פה לאדם בעל מניעים מפוקפקים שעד כה לא הוכחה אפילו אחת

מהאשמות שהטיח ברבים כנכונה. האם זה רק משום שאתם נוטים תמיד להיות לצד האנדר־דוגס?

ב. גלעד, תל־אביב

דומני שהגיעה השעה להקרין שוב ב־בתי־הקולנוע בארץ את הסרט בצהרי־היום, שנוצר בהוליווד בתקופת המק־קארתיזם כביקורת על פחדנותה של ה־חברה לצאת נגד אלה המשליטים עליה טרור.

יוסי ברנשטיין, תל־אביב

הפשע משתולל בחוצות בריש גלי וה־מישטרה חידלת־אונים להילחם בו. צריך לשבח את ח"כ אולמרט ולעודד אותו על אומץ־ליבו להעלות את בעיית הפשיעה על סדר־היום הציבורי. עצתי לכם: רדו מהאיש! הניחו לאמיצים מכם לעשות את המלאכה.

ברוך לוי, ירושלים

שתיקתה של הכנסת מול הנורמה החד־שה שקבע ח"כ אולמרט לפעילותו של חבר־כנסת היא אות־קלון לבית־המחו־קקים שלנו. במקום להתייחס לאיומיו של אולמרט ולניסיונו לעוות מישפט, דנה הכנסת בבעייה השולית של החדרת מכ־שיר־הקלטה לבית.

זה מזכיר לי מקרה שהייתי עד־ראייה לו, כשנהג עצר את מכוניתו באמצע ה־כביש כדי להושיט עזרה לנפגעי התנ־גשות קטלנית. שוטר שהיה במקום ניגש אליו ורשם לו דו"ח תנועה על עצירת מכוניתו במקום אסור. התנהגותם של נבחרי־העם בפרשה מבישה זו היא תעו־דת־עניות לכנסת כולה.

רפאל עם־שלם, אשדוד

● ● ●

שאילתות

אני אדם מסודר ומתוכנן האוהב לדעת את אשר עומד בפניו, ומשתדל לתתאים את תוכניותי האישיות לעמי ולממשלתי אשר בה בחרתי. אי־לכך מטרידות אותי מיספר שאלות, אקטואליות ולא־כל־כך אקטואליות. האם מישהו יכול להשיב לי:

● האם יאחדו את ימי הזיכרון והאבל או לא? זה חשוב מאד לתיכנון החופ־שות של מישפחתי.

● האם ייערך מיצעד צבאי השנה? אני צריך להזמין מקום אצל קרובי ב־ירושלים ולהודיע לקרובים בחו"ל.

● האם בעתיד ישוחררו כל הבנות באופן אוטומטי משירות צבאי? בתי עוד־נה צעירה, אבל אני כבר צריך לשקול אם עליה להתחיל להתאמן ב„ציאנה ו־ראנה" פעם בשבוע.

● האם צריך לתפוס את המפכ"ל מבצע פשע כבד כדי שיתפטר מן המישטרה, או שכל מה שקורה אצלו בממלכה כלל לא מחייב אותו להסיק מסקנות מסויימות?

● כמה זמן עוד יחכה בגין לידין? מה הסיבה למיזמוז הזה?

● למה לא עושים כלום נגד הזוהמה שפולטים האוטובוסים של דן?

● מה יעשו השרים בקשר למסקנות ועדת אשר?

● יש היגיון בצבא או לא?

● איפה גולדה?

דויד מנור (מנדלר), תל־אביב

● ● ●

שינאת תאומי סיאם

אני עוקב בעניין אחרי סידרת רשימו־תיו של בנימין עמידרור — מבקר צבאי מעמיק ואיש בעל השקפות ימניות קיצו־ניות. אני תמה מה ערך לפירסום רשי־מות אלה. לא משום שכביקורת צבאית הדברים בלתי־נכונים, אלא משום שה־בעיה שמר עמידרור סוקר — ביטחון ישראל — אינה צבאית אלא אך ורק מדינית.

מדינה בעלת שטח מוגבל כישראל אינה מסוגלת להתגונן לטווח ארוך נגד סביבה עויינת. לא יעזור עומק תימרון, לא יעזרו עשרות ומאות אוגדות, ואפילו פצצה גר־עינית לא תעזור בסופו של דבר נגד ה־נוסחה: כוח אדם עדיף בשיעור 1:10, פלוס מיבצעי התאבדות של מיעוט הנמ־צא בתוך הארץ.

מעצמות־העל, כפי שמציין זאת עמי־דרור ביחס לארצות־הברית, אינן יכולות לערוב לביטחון ישראל. שום דבר אינו יכול לערוב לביטחון ישראל, מלבד מצב המפרק את הכדאיות של מילחמה בין הערבים לבין ישראל, ובין הפלסטינים לבין הישראלים. תאומים סיאמיים השונ־אים זה את זה פשוט אינם מסוגלים לפ־תור את בעיית שינאתם אלא על־ידי הש־למה או על־ידי התאבדות קולקטיבית.

מצד שני, פיתרון מדיני (כלומר יצירת מצב שבו שני הצדדים לא ירצו להילחם) אפשרי רק אם נוצרים התנאים שבהם ה־צדדים תלויים זה בזה לא רק מבחינה טריטוריאלית, כמו שקורה עכשיו, אלא גם מבחינה כלכלית, סוציולוגית ופינג־סית. משמע — שום הסכם שלום נוסח „נפסיק את הלוחמה ונהיה חברים" לא יעזור. רק הסכם של השתלבות פוליטית וכלכלית יכול לפרק את הסכנה המתמדת והנצחית, הקיימת בהיעדר הסכם כזה.

הסכם השתלבות עם העולם הערבי ייתכן רק אם נפתור קודם כל את בעיית אי־קיום ההשתלבות בין המיעוט הפלסטיני־ערבי לבין הרוב הישראלי־יהודי בתוככי מדינת ישראל. פירוש הדבר הוא שכל אזרח יקבל אותם התנאים וייהנה מאותן הזכויות, כולל זכות ההגנה על תרבותו, שפתו ואופיו האתני.

כיוון שמדינת ישראל מגדירה עצמה כמדינה ציונית, כלומר ארץ המשרתת את האינטרס היהודי־ישראלי בלבד, אין סיכוי רב לפיתרון ונידונו — יחד עם הערבים — לכלייה גרעינית. הטיפול בצד הצבאי אינו נוגע בשורשי הבעיה.

מקסים גילן, פאריס, צרפת

● ● ●

הפירות הבאושים

רק בימים אלה שודר ברדיו שידור על מישפט שורת־המתנדבים לפני 18 שנה, שבו התגלה שהמפקח הכללי של המישט־רה דאז, יחזקאל סהר, נתן עדות־שקר ב־בית־המישפט. סהר אומנם נאלץ בעיקבות זאת להתפטר מהמישטרה, אולם אם יכול לקרות שמפכ"ל המישטרה ישקר בבית־המישפט, אז למה מתפלאים אצלנו ש־שוטרים שולחים ידם בגניבה?

אורה עדקי, רמת־גן

מה שמתרחש בימים אלה במישטרת ישראל הוא תוצאה של הזנחה של שנים. תמיד התייחסה החברה הישראלית למשי־מותיו של השוטר בזילזול. הוא עמד בתח־תית סולם השכר הממלכתי ורק יוצאי שיכבות מצוקה, שלא יכלו להסתדר ב־מישרות אחרות, גוייסו לכוחות המישטרה.

במשך שנים התריעו ראשי המישטרה על כך שרמת כוח־האדם שהם יכולים

לגייס לשורות המישטרה בכורח הנסיבות תתנקם בחברה הישראלית. איש לא שעה לאזהרותיהם. עתה אוכלים כולנו את הפי־רות הבאושים של אי־ראיית־הנולד.

לאה ב. (אשת שוטר), גבעתיים

כל מי שמצוי מעט בקרימינולוגיה יודע שפער בין שוטר לפושע קטן ביותר. שני־הם בעלי מיבנה אישיות הדוחף אותם לע־סוק בפשע, כל אחד מצידו השני של ה־מיתרס. מבחינת המוטיבאציה הפסיכולו־גית אין כימעט הבדל ביניהם. רק הקפדה על ערכי מוסר ונורמות חברתיות גבוהות, שהיא פרי חינוך ותוצאת השפעת הסבי־בה, היא הגורמת לאחד לעסוק בפשיעה מצידה האחד ולשני מצידה האחר.

במדינת ישראל היטשטשו התחומים. עבירות פליליות מובהקות, כמו התחמ־קות מתשלום מיסים, קיבלו לגיטימציה חברתית ואפילו בית־המשפט העליון קבע שעבירות של מטבע־זר הן עבירות שאין עימן קלון.

לאור זאת קשה להאשים את השוטרים, שנכשלו ונסחפו בנורמות המעוותות ה־מאפיינות את החברה הישראלית כולה. עם כל הצער והכאב על מה שנחשף במישט־רת מחוז תל־אביב, יש לברר את הקרקע החברתית שעליו צמחה תופעה פסולה זו של שוטרים העוסקים בגניבה, לפני ש־מוקיעים אותם כאוייבי החברה.

ד"ר ג. שמעון, חיפה

● ● ●

המר לא יאמר

אנשי גוש־אמונים למדו כי ניתן לקבוע עובדות בלתי־חוקיות בשטח, גם כשהיו אופוזיציה לממשלה. עתה, כשיש להם נציגים בתוך הממשלה בדמותו של שר־החינוך זבולון המר, מה הפלא שהם מבק־שים להקים התנחלות גם בטלוויזיה?

גאולה כהן, משה שמיר והד"ר אלי תבין נשאו את בשורת הסיגנון החדש

מייד אחרי הבחירות וקוממו נגדם בין השאר גם את תומכי הליכוד, הבוחלים ב־פגיעה בחופש־הדיבור. זבולון המר, המנ־סה להעניק לה „טלוויזיה ערכית" שתח־נך אותנו ותעלה לנו את המוראל, אינו מדבר הרבה. אבל הוא יעשה את שאין האחרים מעזים לעשות.

עודד נבו, הוד השרון

זה התחיל ברחוב השומר בבני־ברק. אז אמרו לנו: „מה אתם צועקים? זהו מרחב המחייה של הדתיים. צריך להתחשב ב־רגשותיהם ולא לפגוע בהם." הציבור קיבל את הדין, ונכנע.

אחרי שסגרו את רחוב השומר מנסים דני ורמוס וחבריו לסגור לנו גם את ה־טלוויזיה, ושוב באותם נימוקים: „מה אתם צועקים? צריך להתחשב בריגשות הדתיים. אי־אפשר להציג עירום בטל־וויזיה ולפגוע ברגשותיהם."

הציבור ייכנע גם הפעם. סוף־סוף, אף אחד לא רוצה להיראות כאנטישמי במ־דינה שאפילו הבדרן מיספר אחד שלה חובש כיפה ולובש ציציות.

י. מילשטיין, באר־שבע

מפליאה אותי שתיקתכם. העולם הזה היה צריך להיות נושא דגל המחנה שייל־חם בכפיה הדתית האוכלת עתה, בגרש־פנקא ממלכתית, כל חלקה טובה שעוד נותרה לפליטה. אם לא אתם — מי?

עובד רשות השידור, ירושלים

● ● ●

אני מדבר אל הקיר

בשבוע שעבר צפיתי בסינמטק חיפאי בסרט הו, איזו מילחמה נחמדה. הסרט, שהוא מעולה לדעתי, הוא סאטירה חבר־תית על המילחמה בכלל ועל מילחמת־העולם הראשונה בפרט. הקטע בסרט שבו חשתי הזדהות מכסימלית הוא זה שבו אשה צעירה מנסה להסביר להמונים כיצד הם מנוצלים על־ידי הפוליטיקאים ובני־הם נהרגים ללא מטרה בשדות הקטל. ההמון הפרימיטיבי אינו מקבל את דב־ריה ואף תוקף אותה. אשה בהמון צועקת: „איך את יכולה לדבר כך? הרי גם בני מש־רת בחזית." זהו היגיון ציבורי. אם שבנה משרת בחזית מפתחת הדחקה לבעייה, ובמקום להתקומם נגד שליחתו להורג היא משכנעת את עצמה שהוא חייב להי־לחם.

בקטע זה חשתי את עצמי עומד מול המראה. אנו עומדים מול אוסף של קי־רות, בדיוק כמו האשה בסרט, ומסרבים לחשוב ומתנגדים לכל רעיון של חתירה לקראת השלום.

לא רק הציבור, גם אני מצידי לומד לקח. הציבור מנסה להצדיק את מנהיגיו אף אם אלה יגרמו לכל מישפחה שנייה בארץ להיות מישפחה שכולה. אני מרגיש את עצמי כמו האשה בסרט, המדברת אל הקיר. האם יש טעם להמשיך להילחם בטחנות־הרוח?

יוסי קאופמן, גיבעתיים

במבצע מיוחד לחגים

10% הנחה!

מחיר מומלץ לתקופת המבצע 4.80 ל״י במקום 5.35 ל״י

עד 30.9.77

המחיר אינו כולל מע״מ

שוקולדים ממולאים ממתיקים את החגים!

הממולאים של צפד

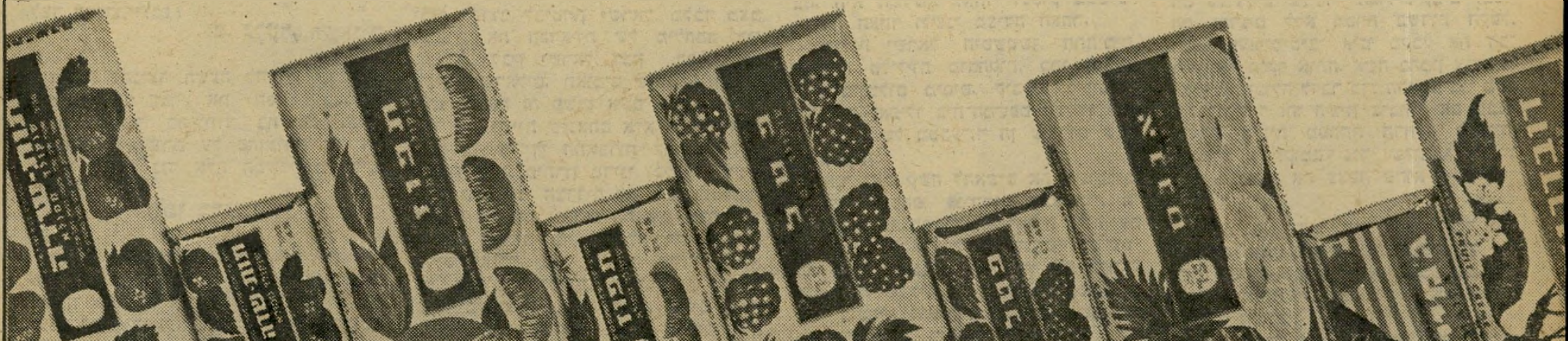

א. פרי/שם

סוואטו: שוטרים דרום־אפריקאים וכלבים מול ההמון השחור

איש השנה תשל"ד

מאת

אורי אבנרי

פעם היתה מפת העולם פשוטה. כדור־הארץ היה מחולק ליבשות — אסיה, אמריקה (על שני חלקיה), אירופה, אפריקה, אוסטרליה.

המאה ה־20 יצרה מפה חדשה, שהתגבשה בהדרגה.

תחילה היו קיימים בה שני עולמות: העולם הראשון, שהיה מורכב מן הארצות התעשייתיות הקפיטליסטיות ושקרא לעצמו „העולם החופשי", והעולם השני, שהיה מורכב מן הארצות הקומוניסטיות, ושקרא לעצמו „העולם הסוציאליסטי". כל השאר לא היה חשוב.

עם התקדמות תהליך הדה־קולוניזציה, נולד לפני דור מושג חדש: „העולם השלישי". הוא כלל את המרחבים העצומים של דרום־אסיה, אפריקה ואמריקה הלאטינית. פה־ושם נשמעה הדיעה כי המאבק האמיתי בעולם שוב אינו בין המערב והמיזרח, השייכים שניהם לגזע הלבן, אלא בין הצפון התעשייתי „שיש לו" לבין הדרום העני, השייך לגזעים הלא־לבנים, „שאין לו".

בעיקבות מילחמת יום־הכיפורים התערערה מפה זו. אותה מילחמה הזניקה מעלה את עוצמת־הנפט, המטירה גשם של זהב על הארצות שיש להן מן הנוזל השחור. ב„עולם השלישי" נפערה תהום בין ארצות כמו סעודיה ואיראן, שהפכו בן־לילה עשירות כקורח, לבין ארצות כמו הודו וחבש, שמצוקתן גברה כתוצאה מכך.

כך נולד „העולם הרביעי".

מערכת־היחסים בין ארבעה עולמות אלה עיצבה את הפסיפס המדיני העולמי בשנים האחרונות. היא השפיעה על בריתות ומילחמות, איחודים ופילוגים.

ברית הבודדות

במהלך תשל"ז הבחין עיתונאי אמריקאי חד־עין בעובדה שנעלמה עד כה: שיש מדינות שאינן שייכות אף לאחד מארבעת העולמות.

למען מדינות אלה הוא יצר מושג חדש: „העולם החמישי".

הוא כלל את מדינת־ישראל בעולם חמישי זה, לצד מדינות כמו

העולם החמישי

דרום־אפריקה, רודזיה, צ'ילה, סין „הלאומנית", קוריאה הדרומית, ואד־די איראן.

בניגוד לארבעת העולמות האחרים, המאוחדים על בסיס גיאוגראפי־כלכלי, משו־תפות למדינות העולם החמישי בעיות פוליטיות־רעיוניות.

מרכיביו רחוקים זה מזה ריחוק גיאוגראפי רב. מבחינה כלכלית, הם שונים זה מזה. אך לכולם יש תכונה משותפת אחת: הם קיימים בשוליה של יבשת, הדוחה אותם.

דרום־אפריקה ורודזיה הן היאחזויות לבנות בשולי היבשת השחורה. בינן לבין שאר ארצות־היבשת מפרידה תהום של גזע ואידיאולוגיה.

אנשי סין ה„לאומנית" נאלצו לנטוש את יבשת אסיה ולהתמקם באי טייוואן כתוצאה מתבוסה במילחמת־אזרחים. מזה דור הם ממתינים באי המבוצר, חולמים על היום הדימיוני שבו ינחתו על חוף היבשת ויקבלו את המדינה הסינית העצומה.

כמו טייוואן, ישראל היא אי מבוצר. אך אי זה אינו מוקף גלי־ים, אלא גלי־אדם.

הים האנושי של מאה מיליון ערבים נשבר על גבולותיה המבוצרים מצפון, ממיזרח ומדרום, כפי שגליו הקוצפים של הים־התיכון נשברים על החוף, המהווה את גבולה המערבי.

זוהי עובדת־הקיום של ישראל. העובדה שהיא נדחית על־ידי המרחב הסובב אותה, שהיא נשארה נטע זר ומעוררת בו את כל כוחות ההתנגדות הגופנית והנפשית, מאפילה על כל שאר בעיותיה. אין אף שטח אחד משיטחי־החיים של ישראל, אף לא תכונה אחת מתכונותיה, שאינם מושפעים במישרין מעובדת־יסוד זו.

בזאת היא דומה לשאר החלקים של „העולם החמישי".

רודזיה: תושבי כפר במוזמביק שנטבחו בפעולת־תגמול של חיילים רודזיים

(המשך מעמוד 7)
דימיון זה לא נשאר נחלת התיאוריה המופשטת. במהלך תשל"ז הוא חיפש לעצמו ביטוי בשפת המעשים המדיניים.

ההולכות יחדיו

יתוני העולם דיווחו בעקשנות על שיתוף־הפעולה המתהדק והולך בין ישראל ודרום־אפריקה. בסוף תשל"ז הופיעו בעיתונים מכובדים במערב ידיעות מפורטות על ברית גרעינית הקיימת, כביכול, בין שתי המדינות, כאשר דרום־אפריקה מספקת לישראל אורניום היכול לשמש לייצור פצצות גרעיניות, ואילו ישראל מספקת לארץ הדרומית ידע טכנולוגי בשטח זה. באותן ידיעות נאמר כי דרום־אפריקה עומדת לנסות את הנשק הגרעיני הראשון שלה, בעוד שלישראל יש כבר „כשמונה פצצות גרעיניות", שלא נוסו.

עוד לפני דור אי־אפשר היה לחלום על שיתוף־פעולה בין מדינת־היהודים, הליברלית והדמוקרטית, ובין דרום־אפריקה הגיזענית, הדוגלת בתורות פאשיסטיות גלויות, ושראשיה הנוכחיים היו כלואים בימי מילחמת־העולם בגלל אהדתם להיטלר.

נראה כי הרגשת הגורל המשותף של ארצות „העולם החמישי", העומדות מול סכנות דומות, חזקה יותר מכל הבדל רעיוני, דתי ולאומי.

שר־החוץ האמריקאי, שביקר לקראת סוף השנה במרחב כדי לפשר בין ישראל ובין העולם הערבי, טס מאלכסנדריה היישר ללונדון, כדי לתווך שם בין רודזיה הלבנה לבין מורדיה השחורים.

ברחבי העולם ראו קוראי־העתונים את תצלומי המהומות בפרבר הכושי סוואטו, שליד יוהנסבורג, לצד תצלומי המהומות בשכם וברמאללה.

בעיברית, באנגלית, באפריקאנס, בספרדית ובסינית השמיעו ממשלות העולם החמישי סיסמות דומות מאד, בעלות מיטען דומה.

כולן הציגו את עצמן כמיבצרי החופש בעולם, כמגינות „העולם החופשי" המתנכר להן, ככוחות־החלוץ במאבק נגד הקומוניזם. הן הביעו את מרירותן על מדינות־המערב הרואות בהן מיטרד. הן התפארו באומץ־ליבן העקשני, שמקורו בתחושת הבדידות הגוברת.

ארצות־הברית התכוננה בתשל"ז בגלוי להפקיר את השילטון הלבן ברודזיה, ולהתנכר לדרום־אפריקה הגיזענית. היא עמדה להוציא את כוחותיה מדרום־קוריאה. שליטי טייוואן חששו שמא עומדת וושינגטון לכונן יחסים רישמיים עם סין הקומוניסטית, דבר שיבטל אוטומטית את חוזה־ההגנה הקיים בין ארצות־הברית וטייוואן. ואילו הישראלים דיברו בנימה קודרת על ה„עימות" הבלתי־נמנע עם ארצות־הברית.

לפני אלפי שנים יצרה ההיסטוריה העברית את הסיסמה „עם לבדד ישכון". היא יכלה להיות סיסמת כל העולם החמישי — עולם המורכב כולו משוכנות־לבדד.

אור לגויים מסויימים

איך הגיעה ישראל לחברה מחרה זו? אילו יכול היה בנימין זאב הרצל לקרוא את עיתוני תשל"ז, היה מן הסתם נדהם למיקרא הידיעות שהתייחסו לישראל.

העיתונים סיפרו כי ישראל מוכרת נשק לרודן צבאי בניקאראגואה, המאיים במילחמה על שכנתו. הם טענו כי טייסים ישראלים פועלים באתיופיה, בשירות עריצות מארכסיסטית מגואלת־בדם. הם קישרו את ישראל דרך־קבע עם הגזענים של רודזיה ודרום־אפריקה. הם פירסמו ניחושים על מזימות שונות הנחרשות במשותף על־ידי ישראל והשאה האיראני, שליט מוכה שיגעון־גדלות המבקש להקים קיסרות אדירה.

חבורה של כמרים ופיאודלים בלבנון השכנה הכריזה על עצמה כעל „ישראל השנייה", ועיתוני־העולם דיווחו בהרחבה על פגישות־תיאום בין ראש־ממשלת ישראל לבין ראש תנועת הפאלאנגות, שנטלה את שמה מן התנועה הפאשיסטית הספרדית.

אבות הציונות חלמו על מדינה שתהיה „אור לגויים" — ובוודאי לא העלו על דעתם שיהיו אלה גויים מסוגו של איאן סמית הרודזי ויוהאן פורסטר הדרום־אפריקאי.

אך ייתכן שהתהליך החל עוד בימי המייסדים עצמם, בטרם היות התנועה.

כאשר העלה הרצל על הנייר את התוכנית המקורית של מדינת היהודים ולקח בחשבון שהיא עשויה לקום בארץ־ישראל, רשם את המילים הגורליות:

„למען אירופה נהיה שם חלק מן החומה נגד אסיה, נשרת כחיל־החלוץ של התרבות נגד הבארבאריות... נישאר בקשר עם כל אירופה, וזו צריכה לערוב לקיומנו."

כך, זמן רב לפני שנולד המושג „העולם השלישי", היפנה לו הרצל את גבו. הוא רצה שישראל תהיה מדינה אירופית, חלק מאירופה. זהו חלום שהוסיף להתגנן בחזון הציוני ובמעשה הציוני.

אחד הרגעים המרגשים ביותר של תשל"ז בא לישראל בזכות קבוצת כדורסל, שזכתה בגביע האליפות ה א י ר ו פ י ת.

הקיסר שלא רצה

כאשר דחתה התנועה, בראשית התהוותה, את ההצטרפות אל העולם השלישי, שגם הוא היה אז בראשית התהוותו, היא לא זכתה בנחלה בעולם הראשון.

הרצל הציע לקיסר הגרמני את החסות על הבית הלאומי היהודי, שידבר — כפי שהאמין — גרמנית ושיהווה חלק מן המערכת האימפריאלית הגרמנית. וייצמן וז'בוטינסקי רצו לשלב את המדינה־בדרך במערכת הפוליטית הבריטית. אולם בתשל"ז חתמו בריטניה וגרמניה יחדיו על מיסמך אירופי, שציווה על ישראל להתפשר עם שכנותיה, כדי לשחרר את אירופה מן הסיוט של חרם־נפט ערבי. דויד בן־גוריון שילב את המדינה במערכת האמריקאית, אך בתשל"ז חיפש גם הנשיא האמריקאי דרכים להינתקות מן החיבוק הישראלי ההדוק־מדי.

ישראל אינה יכולה להשתייך לעולם הראשון, ומעולם לא היה לה סיכוי אמיתי לכך.

מצבה הלאומי ותנוחתה הגיאו־פוליטית מנעו זאת מראש.

לכן, כאשר דחתה ישראל את העולם השלישי, או נדחתה על־ידו, לא נותרה לה כל ברירה אלא להשתייך לעולם החמישי.

מול ארבעה עולמות

עובדה פשוטה זו הטילה את צילה על חיי ישראל בתשל"ז.

היתה זאת שנת־מיפנה, כי בפעם הראשונה התמודדה ישראל בגלוי ומדעת עם מציאות זו. היא השלימה עימה, ואף קידמה אותה בברכה.

המאורע המכריע בחיי ישראל בשנת תשל"ז, ואולי בדור הזה כולו — בחירות ב־17 במאי 1977 — הכריעו גם בעניין זה.

אם השתייכה ישראל עד כה לעולם החמישי מאונס, או בצורה בלתי־מודעת, תוך היסוסים והתנגדות פנימית, הרי החליטה באותו יום לקבל באופן מודע ורצוני את הגישה הנפשית והרעיונית של העולם החמישי.

היא היתה מוכנה להסתכן בעימות עם העולם הראשון, בסיכסוך הולך ומחריף עם העולם השני, במילחמה עם העולם השלישי והרביעי. היא היתה מוכנה לשכון לבדד, כשרק מדינות העולם החמישי נוטות לה חסד, באחווה של מצורעים.

לא יכול להיות שמץ של ספק שהאיש המסמל והמגלם הכרעה זו היה איש־השנה של תשל"ז.

אנחנו נחסל את הז'וקים!

נסי פעם אחת את הדרך המודרנית והבטוחה
להשמדת הז'וקים
לאחר חיטוי שלנו (שעורך כ־½ שעה) את מקבלת
תעודת אחריות לשנה. לא יהיו יותר ז'וקים בביתך!
ר"ג, מודיעין 18, טל. 790114־5־6 ● אילת: טל. 3012־059
היתר משרד הבריאות: 21. רשי' עסק 481/75.

איתן עתיחי — הדברת מזיקים

רמקולי KEF
קובעים יותר מכל מרכיב אחד, את איכות המערכת.
מפרטים טכניים: „מלופ", ארלוזורוב 15 ת"א. טל. 221751—03

בעיות ולבטים בחיי המין

מ א ת
הד"ר מרדכי זיידמן

הוצאת רשפים

תן טרמפ לחייל

מורלה
הטפטים המעוצבים כיצירת אומנות

לימונטה
טפט חדיש נגד כתמים

אילו נערך בא' בתשרי תשל"ז סוטו על השאלה "מי יהיה איש־השנה של תשל"ז?" היו הקולות מת־חלקים, מן הסתם, בין כמה וכמה שמות. כל אחד ממש־תתפי הסוטו היה מציג את המועמד שלו על פי תחזית־מאורעות־השנה, כפי שהצטיירה בעיניו.

אילו נערך סוטו שני בא' באלול תשל"ז, היו 99% מן המשתתפים מזכירים שם אחד בילבד: שמו של איש שלא הוזכר כלל בסוטו הראשון.

כי שרשרת המאורעות הדרמאתיים, שהגיעו לשיאם בכ"ט באייר — הוא ה־17 במאי — היתה שונה לחלוטין מכל החזוי והמצופה.

עד כדי כך שגם המאורע המרכזי, שהאפיל על השנה כולה, ושהעניק לה את איש־השנה שלה, היה בלתי־צפוי במועד שאירע. הבחירות לכנסת התשיעית היו אמו־רות להיערך, בדרך הטבע, רק בראשית תשל"ח.

האירועים שהביאו להקדמת הבחירות לאמ־צע תשל"ז היו חלק מן ההתפתחות הדרמתית של תשל"ז — אחת השנים הדרמאתיות ביותר בתולדות המדינה.

● רבין: סיפור איוב

באחד הערבים בדצמבר 1976 ישב יצחק רבין בדי־רת־השרד של ראש־הממשלה בירושלים, רגוע וני־נוח, וגילה לאורח על כוס ויסקי את האיסטרטגיה שלו לקראת הבאות. הוא צייר בדבריו מפה של טופוגרפיה פוליטית, ושירטט עליה את תוכנית־המיבצע שלו.

כיאה לרמטכ"ל שהיה תמיד אחד מקציני־המטה הטובים ביותר של צה"ל, הוא חיבר לעצמו פקודת־מיבצע מסוכחת, מבוססת על ני־תוח הנתונים והגדרה ברורה של המטרה.

סופה של קארי־רה: לאה רבין מפלסת דרכה בבית־המישפט

אנשים בחלל הריק

המטרה: ניצחון מיפלגת־העבודה, בהנהגתו, בבחירות הבאות, תוך הבסת שני היריבים העיקריים: הליכוד מזה ומיפלגת ד"ש החדשה מזה.

מצביא טוב בוחר מראש את שדה־הקרב, המעניק לכוחותיו את מירב האפשרויות, והמצמצם עד כמה שאפ־שר את האפשרויות של האוייב. רבין הבין כי שדה־הקרב הגרוע ביותר לכוחות המערך הוא הזירה הפנימית. הוא היה מודע לעובדה שממשלת־המערך אינה מתפקדת כראוי, שהמשק במצב רע, שפרשות־השחיתות הגדולות הבאישו את ריח מיפלגתו. על כן בנה את האיסטרטגיה שלו כך שהקרב המכריע ייערך בזירה אחרת — מדיניות־החוץ.

הוא ביקש להתייצב לבחירות כאשר ענייני־החוץ עומ־דים במרכז התודעה הלאומית.

ביום הבחירות, כך תיכנן, יצטרך הבוחר להחליט בין שתי אלטרנטיבות ברורות — ממשלת־שלום של המערך וממשלת־מילחמה של הליכוד וד"ש.

לצורך זה תיכנן את המהלכים, על פי לוח־זמנים מדוקדק. בחודש מארס 1977 עמד רבין להיפגש עם הנשיא האמריקאי החדש, ג'ימי קארטר. קארטר, שהיה צריך לדעת שאין לארצות־הברית ידיד נאמן יותר בישראל ובמיזרח התיכון כולו מאשר רבין, היה אמור להע־ניק לרבין הישג מדיני מזהיר, שיהפוך אותו לגיבור בעיני הציבור הישראלי.

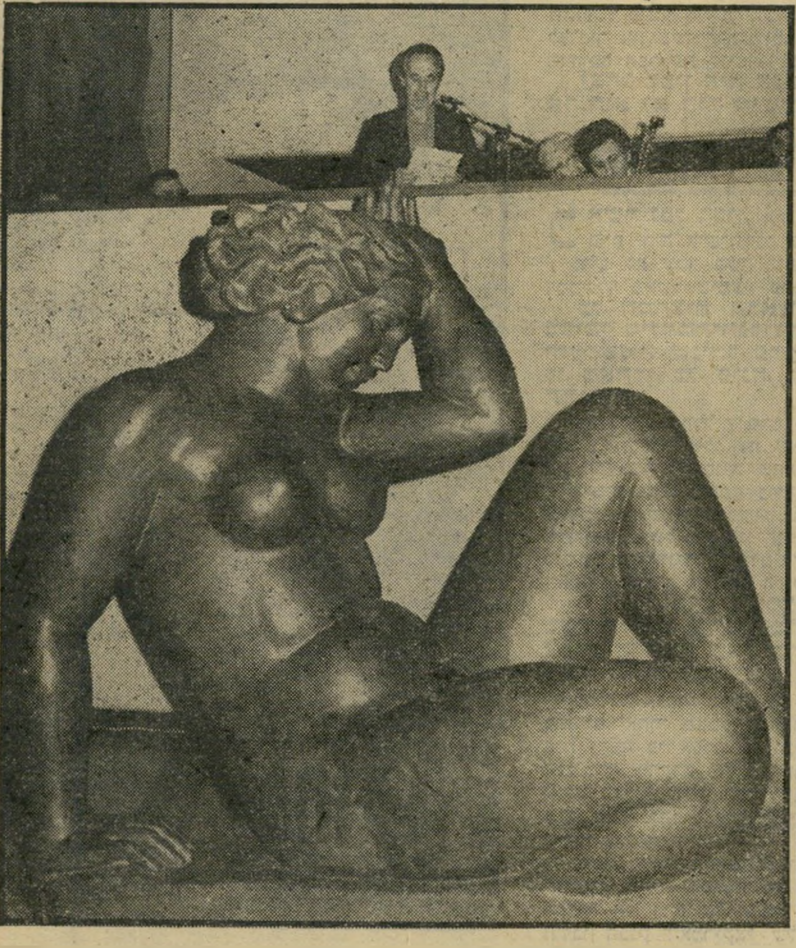

היריבים: יצחק ולאה רבין בעת הביקור בוואשינגטון, שימעון פרס במופע סיפרותי במוזיאון תל־אביב

(המשך מעמוד 9)

בחודש אפריל 1977 היתה צריכה להתכנס, על־פי תוכנית זו, ועידת־ז'נבה. פתיחת הוועידה היתה אמורה להיות הצגת־ראווה מבריקה, המחשה דרמאתית לסיכויי־השלום. לאחר־מכן היתה הוועידה צריכה לדחות את עצמה עד אחרי הבחירות בישראל, או לעשות עבודה שקטה בוועדות או בדיונים סודיים, כך שהבוחר הישראלי לא יוטרד בבעיות בלתי־נעימות.

רבין לא אמר באותה שיחה כיצד הוא מתכוון לסתום את חלל־הזמן שבין הוועידה בחודש מאי ובין הבחירות, שהיו אמורות להיערך בסתיו. אך תעלומה זו נפתרה במהרה.

כמה ימים אחרי אותה שיחה נחתו אי־שם בישראל מטוסי האף־15 הראשונים של חיל־האוויר. הרמטכ"ל, מוטה גור, קידם את פניהם בנאום נלהב בטכס ממלכתי. באותו נאום הפליט פסוק, שהפך סיסמת השנה:

„מדינת ישראל עם האף־15 היא מדינה אחרת!"

אמר — ולא ידע את אשר הוא אומר.

הטכס התמשך, ומשתתפיו הדתיים לא יכלו להגיע — לדבריהם — הביתה מבלי לחלל את השבת. שורה של תכסיסים טפלים, פרי יוזמתם חסרת־המחשבה של עסקנים קטנים שדמו לחבורת־ליצנים בדראמה של שקספיר, הפכה תקרית זעירה זו למשבר ממשלתי.

יצחק רבין ניצל את המשבר כדי לסתום את חלל־הזמן בתוכניתו. השרשרת הושלמה: ביקורו אצל קארטר במארס, פתיחתה של ועידת־ז'נבה באפריל, עריכת בחירות מוקדמות במאי. הניצחון היה מובטח, ועימו שילטון המערך לשנים רבות נוספות.

היתה זו דוגמה של תוכנית־מיבצע מזהירה, שכל פרט מפרטיה השתבש במציאות. ב„ערפל הקרב" אבד הכיוון. ה„חיכוך" בין התוכנית והמעשה גרם שחיקה. הכוחות לא הגיעו אל שדה־הקרב המייועד. הם נעצרו בדרך ונאלצו להתמודד בשדה אחר.

הם ספגו תבוסה מוחצת ונסו בבהלה, תוך השמעת הקריאה המחלחלת ביותר במילונו של חייל: "SAUVE QUI PEUT!" — יציל את עצמו מי שיכול.

כבר המהלך הראשון השתבש לחלוטין. ביגלל סיבות שנשארו בגדר התעלומה הגדולה ביותר של השנה הנחית ג'ימי קארטר סטירת־לחי לרבין בעת ביקורו בוושינגטון. רבין חזר מוכה. ועידת־ז'נבה נדחתה בלי תאריך.

אך בזאת לא נסתיים סיפור־איוב של אותו ביקור. במהלכו ניגשה לאה רבין לבנק ניו־יורקי, גבתה כמה דולארים מחשבון שהחזיקה מישפחת־רבין בחו"ל בניגוד לחוק. החשבון נתגלה, רבין נאלץ להתפטר מראשות רשימת־המערך — מקום שהוא זכה בו קודם־לכן בקושי, אחרי מאבק מר.

בזאת נסתיימה הקריירה בת שלוש השנים של ראש־הממשלה רבין, איש־השנה תשל"ה, והוא יצא ממעגל המועמדים לתואר איש השנה הזאת.

מדוע נכשל רבין? הטראגי־קומדיה של „חשבון הדולארים" טישטשה את הסיבות האמיתיות.

רבין, שהיתה לו הזדמנות אובייקטיבית מייוחדת־במינה לחולל מיפנה בתולדות המדינה, במערכות חוץ ופנים כאחת, החמיץ הזדמנות זו לחלוטין. הצבר הראשון והאחרון (לפי שעה) מבין ראשי ממשלות ישראל היה איש אינטליגנטי, שקול ומאוזן — אך הוא לא היה די גדול כדי לתת למדינה כיוון חדש.

הוא ירש ירושה עגומה של מימסד ישן, שגווע לאיטו מבחינה מוסרית, רוחנית ומעשית, ולא היה מסוגל לפתוח דף חדש.

אם ניתן לאתר את הגורם האחד שהביא, יותר מכל אחר, לשיבוש תוכנית־המיבצע שלו, היה זה סירובו העקשני לספק פיתרון סביר לבעייה הפלסטינית. ביגלל

אשר ידלין בבית־המישפט לפני שנידון לחמש שנות מאסר

סירוב זה נמנעה ממנו עזרתו של קארטר. ביגללו לא נתאפשר כינוס ועידת־ז'נבה. ביגללו לא היה מסוגל להביא לציבור את בשורת־השלום, שהיתה אמורה לספק לו את הדחיפה המכרעת לניצחון בבחירות.

יצחק רבין היה הגיבור הטראגי של תשל"ז, אך הוא לא היה איש־השנה שלה.

● פרס: בור כרה ויחפרהו

כאשר נפל רבין, היה נדמה לשעה קלה כי שימעון פרס יהיה איש־השנה של תשל"ז.

איש לא עבד קשה יותר כדי להגיע לסף ראשות־הממשלה מאשר שימעון פרס. לא היה אמצעי שבחל בו.

כל המחצית הראשונה של השנה עמדה בסימן מילחמת־הגרילה הקטלנית, הסמוייה והעקשנית שניהל פרס נגד רבין. הוא המתין לו מאחרי כל פינה, ורבין השיב לו שינאה תהומית.

ההדלפות שהדליף פרס מעינייני הממשלה, גם הכמוסים ביותר, הרעילו את האווירה בצמרת. יצרו בציבור את ההרגשה ההרסנית שהממשלה אינה מסוגלת לתפקד.

בימים עברו, כאשר כיהן כראש המישמר הפרטוריאני בחצרו של דויד בן־גוריון, הודבק לפרס הכינוי „שימעון פרסומת", בשל כישרונו הנדיר להחדיר את סוכניו למערכות כל העיתונים, ולנצלם לשם פירסומו העצמי. בשנתיים האחרונות גילה פרס את הפוטנציאל הטמון בנשק ההדלפה.

היה זה פרס שהפך את כישלונו של רבין, בעת ביקורו בוושינגטון, למפלה נחרצת. באמצעות הדלפות בלתי־פוסקות, הואר כישלון זה באור החזק ביותר.

לפני־כן גבר רבין על פרס על חודם של קולות ספורים, אחרי מאבק דראמתי בוועידת מיפלגת־העבודה. היה נדמה כי אפסו תיקוותיו של פרס לזכות בראשות־הממשלה בהקדם. אדם אחר היה בוודאי אומר נואש. אולם כאשר לחצו פרס ורבין ידיים, בסיומו של אותו ערב, מבלי להביט איש בפני רעהו, היה ברור כי המאבק יימשך למחרת־היום.

ואכן, אחרי החלשת מעמדו של רבין בפגישתו עם קארטר, היתה דרושה רק מהלומה אחרונה אחת כדי להביא את פרס אל היעד. המהלומה באה בצורת גילוי חשבון־הבנק האמריקאי של הרבינים. רבים משוכנעים כי שימעון פרס הוא שהביא, במישרין או בעקיפין, לגילוי.

וכך, ברגע האחרון ממש, עמד שימעון פרס סוף־סוף על סף הגשמת חלומותיו.

הדרך בת 24 השנים, שהחלה כאשר התמנה מנכ"ל מישרד־הביטחון בסוף 1953, היתה רצופה עליות וירידות — מינויו כסגן־שר־הביטחון והתפטרותו־מאונס עם הקמת רפ"י בידי בן־גוריון; ישיבתו האומללה באופוזיציה; עמידתו בצד כאשר הפך משה דיין שר־ביטחון וקצר תהילה עד ליום המחדל הגדול; כניסתו סוף־סוף לממשלה כאיש מס' 2 והצלחתו להדיח את יצחק רבין. עכשיו היה היעד בטווח ידו.

הוא פסע קדימה — ונפל לתוך הבור שכרה בעצמו.

קרוב לוודאי ששום מועמד של המערך לא יכול היה עוד למנוע את האסון. הסיבות להתמוטטות מישטר „תנועת העבודה" היו עמוקות מדי, רבות מדי. אך אין ספק כי הצבתו של פרס בראש הרשימה הוסיפה את הקש האחרון למיטען שעל גב הגמל.

החודשים הארוכים שהשקיע פרס בחתירה תחת בניין ממשלת־רבין, נשאו פרי. אולם הבניין שקרס תחתיו והתמוטט היה בניין מיפלגת־העבודה כולה. שימעון פרס נקבר תחת ההריסות.

הצלחתו של פרס התנקמה בו־עצמו. אילו עמד רבין בראש רשימת־המערך, והיה נוחל את המפלה של ה־17 במאי, היה פרס יוצא מענן־האבק של המפולת כאיש שלא־נוצח, כמנהיג שיפתח דף חדש בחיי המיפלגה. דווקא ניצחונו של פרס על רבין ברגע האחרון הביא לכך שהתבוסה תירשם על שמו.

אם קיווה מישהו מאנשיו כי פרס יגלה את יכולתו לפחות כראש האופוזיציה, טעה טעות מרה. בתפקיד זה היה כישלון טוטאלי, סטאטיסט עלוב בהצגה של מנחם בגין, חסר מחשבה, חסר קו, חסר ייחוד, חסר השראה.

בסוף תשל"ז עמד שימעון פרס במערומיו. מכל אישי המדינה, היה הוא הרחוק ביותר מתואר איש־השנה.

● ידין: סופו של טלפלא

מאבק־האיתנים של רבין ופרס, שהעסיק את המדינה במשך תקופה כה ארוכה, נראה בדיעבד כמחזה קומי. כי בעוד שהיה נדמה לשניים שהם לוחמים על עולם ומלואו, היתה זאת מילחמה בחלל ריק.

בצמרת המדינה נוצר ואקום.

ככל שהתקדמה תשל"ז, גברה ההרגשה שאין הנהגה למדינה, שהממשלה אינה ממלאת את תפקידה, שהמכונה כולה נמצאת במצב של התפרקות, שכל הברגים מתרופפים. פרשיות־השחיתות הגדולות חשפו את ההסתאבות המוסרית. המאורעות המדיניים הוכיחו כי אין לממשלה פיתרון כלשהו לבעיות המכריעות. המשק נראה כעומד על סף התמוטטות. ההדלפות יצרו אווירה כללית של אי־אמון. סיכסוכי־העבודה, שתוארו בכלי־התיקשורת בהפרזה מיפלגתית, הגבירו את ההרגשה שהאנרכיה השתררה במדינה.

הטבע אינו סובל ואקום, והוא הדין בפוליטיקה.

כאשר חדרה גם ללב האזרח האדיש ביותר ההרגשה שנוצר חלל ריק בצמרת, היה הכל מוכן לקראת מנהיג. ההמונים זקוקים להרגשת־הביטחון הנובעת מן הידיעה שעניינם מסור בידי אבא טוב, כל־יכול וכל־יודע.

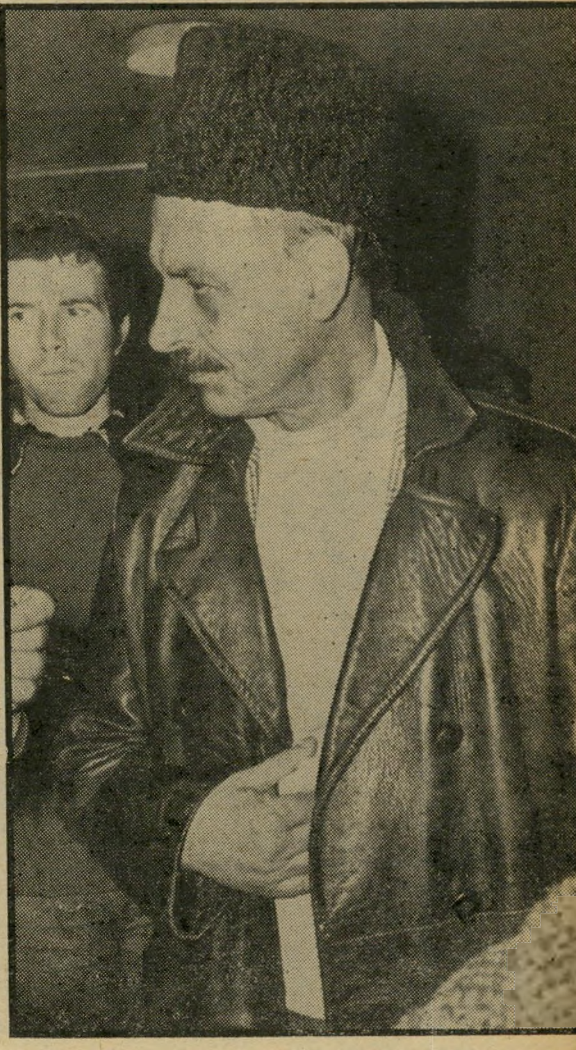

פרופסור ידין בשעת לידת מיפלגתו

בעידן של כלי־התיקשורת, היה זה אך טיבעי שכלי־התיקשורת יפברקו את המנהיג המיוחל. כך נוצר הפלא הטלוויזיוני, הטלפלא של תשל"ז: ייגאל ידין, גואל האומה.

בראשית תשל"ז היו רבים בטוחים, מעבר לכל ספק, כי ייגאל ידין יהיה איש־השנה, שהוא יטביע את חותמו על השנה ומאורעותיה.

הוא היה חלומו של איש יחסי־ציבור. גבר בעל הופעה מרשימה. חלק. בעל קרחת אינטלקטואלית, ששפם גיברי בעל הישגים מפורסמים, אם־כי שיטחיים. איש חדש שאינו מפחיד, מפני שצמח במוקד המימסד הישן. אדם שהיו לו דיעות נחרצות על עניינים שוליים שלא הרגיזו איש — ושלא היתה לו שום דיעה בעניינים החשובים, שעליהם נחלקות הדיעות. לא שמאלי, לא ימני, לא נץ, לא יונה, לא דתי, לא חילוני, לא שמרני, לא רדיקאלי. מועמד מושלם לכתר המנהיגות, בדיוק הדבר שההמונים מתגעגעים אליו — כפי שהיה נדמה לפירסומאים ולעיתונאים.

ההצלחה היתה מסחררת. כבר בצעדו הראשון שחט ידין את כל התרנגולות שקירקרו בלול המרכז הליברלי, ואסף את הביצים העזובות בסלו. כל אנשי הצמרת הישנה, שלא זכו בה במקום שהיו ראויים לו לדעתם, מיהרו אל דיגלו. השלל ניראה להם בטוח. יונים וניצים, אידיאליסטים אמיתיים וציניקאים רודפי־מישרות התקבצו בשורותיו.

נדמה היה שנוצר גל שאי־אפשר לעמוד בפניו.

גל זה נעצר לרגע קט, כאשר הועמדו התיאוריות של ד"ש במיבחן המעשי הראשון, בבחירות הפנימיות במיפלגה. התוצאות היו מגוחכות ויצרו עיוות שגבל בקאריקטורה. שני דרוזים, ללא רקע ציבורי כלשהו, זכו במקומות ריאליים. שמואל תמיר, הטרמפיסט הניצחי, תפס טרמפ מוצלח והתיישב במקום הנהג. זוהרו של הטלפלא הועם במיקצת.

אך התאוצה היתה חזקה, והגל נמשך. במוצאי יום־הבחירות הסתבר כי ד"ש השיגה הישג מרשים וזכתה ב־15 מנדאטים בכנסת התשיעית. שעה קלה לאחר־מכן התעכבה מצלמת הטלוויזיה על פניהם של ראשי התנועה. הם דמו למשתתפים בהלוויה.

ואכן, מאז נחת המלך היווני פירהוס על אדמת איטליה, ניצח בקרב ואיבד בו את עי־

קר כוחו, לא היה מאורע פוליטי שהיה ראוי כל־כך לתואר „ניצחון פירהוס", כמו זה. כי ההישג של ד"ש התגמד לעומת הניצחון של הליכוד. גרוע יותר: חלוקת־הכוחות לא הניחה לד"ש אף את התפקיד של לשון־מאזניים.

באותו רגע התפוצצה בועת־הסבון הסינתטית. במשא־ומתן ארוך ומגוחך שחק מנחם בגין את ידין. החלל הריק בצמרת התמלא על־ידי הליכוד המנצח. ידין חזר למימדיו הטבעיים — איש נבוך, חובבן גמור, בעל בשורה קטנה בעניינים שוליים.

בסוף תשל"ז כבר לא העזה איש על דעתו שהוא יכול להיות מועמד לתפקיד איש־השנה. מיפלגתו היתה מפולגת, וייתכן כי תהליך התפוררותה כבר החל. בכנסת היתה סיעתו כרוחי־רפאים, בלי דם ובלי בשר. האיש שעלה לגדולה ריגעית כיגלל הוואקום, נעלם יחד עם הוואקום.

● שרון: שלום לשלומציון

אדם אחר שניסה להיבנות בראשית השנה מהרגשת הוואקום היה אריק שרון.

מבחינות רבות, שרון הוא היפך מידין. הוא בלתי־מהוקצע, אימפולסיבי, רדיקאלי בכל כיוון. במקום שידין הצנום מקרין סולידיות, שרון בעל הגוף הסולידי מקרין את התחושה ההפוכה.

בראשית תשל"ז, כאשר קמה מיפלגתו של ידין, קמה גם מיפלגתו של אריק, „שלומציון". השניים התחילו במירוץ מאותו קו־הזינוק.

בסקר דעת־קהל שערך העולם הזה בראשית דצמבר, באמצעות קלפי ניסיונית ברכבות, זכה שרון ב־19 מנדאטים לעומת 18 של ד"ש ו־23 של הליכוד.

אולם שרון ביזבז במהירות את ההון העצום הזה. הוא לא היה מסוגל לשתף פעולה עם אנשים עצמאיים. הוא לא היה יכול להחליט היכן מקומו, ובסוף הגיע ללאומנות קיצונית וחד־ממדית. בבחירות לכנסת הצטמק כוחו לשני מנדאטים — כשקולותיו של האלוף עטור־הניצחונות נופלים אף מן הקולות שניתנו לשרון השני — שמואל פלאטו־שרון, המבוקש על־ידי מישטרת צרפת.

אולם אריק הוא טאקטיקאי צבאי מעולה. הוא הסיק את המסקנה במהירות־שיא: למחרת־הבחירות ערך הערכת־מצב מהירה, הצטרף לתנועת־החרות ונכנס לצוות המנצח על אף כישלונו.

כך נהנה האיש שהקים את הליכוד ב־1973, ושזכה בשל כך לתואר איש־השנה תשל"ג, מן הניצחון שלא היה אפשרי לולא קם הליכוד.

היה זה תרגיל זריז, אך הוא לא היה יכול לזכות את שרון בתואר איש־השנה תשל"ז.

● ברק: מנכ"ל המדינה

יתכן כי האיש היחידי שיכול היה להתחרות עם איש־השנה על התואר היה אנטי־גיבור, שלא שאף לתהילה.

ייגאל ידין ואריק שרון ניסו למלא את החלל הריק, שנוצר בצמרת. הפרופסור אהרון ברק מילא אותו, אולי בעל־כורחו, בתוקף תפקידו.

תפקיד היועץ המישפטי לממשלה הוא תפקיד נכבד בכל עת, על פי החוק הישראלי. אולם במהלך תשל"ז חרג ברק מן התפקיד המצומצם הזה. במשך זמן־מה שימש מעין מנכ"ל המדינה. היו שראו בו דיקטטור.

פעילותו הנמרצת של ברק בפרשת ידלין, ולאחר־מכן בפרשת עופר, אחרי שהן נחשפו בידי העולם הזה, זיעזעה את אושיות השילטון במדינה. היא נתנה את הדחיפה המכרעת למפולת של המערך לאחר־מכן.

כאשר נחשפה פרשת חשבונות־הבנק של מישפחת־רבין בחו"ל, היה זה אהרון ברק שלא הותיר ליצחק רבין ברירה אלא להתפטר. היועץ המישפטי הפיל את ראש־הממשלה.

בעשרות עניינים אחרים, פוליטיים וציבוריים, מילאו ההכרעות המישפטיות־לכאורה של ברק תפקיד מכריע. כאשר נמוגה הממשלה בוואקום, היא העבירה עניינים רבים יותר ויותר להכרעת ברק, כדי לפטור את עצמה מן הצורך להחליט.

היה זה אך טיבעי שיחד עם הכוח ירכוש לעצמו המישפטן הנחבא־אל־הכלים גם אויבים ומותחי־ביקורת.

פרופסור ברק בהלוויית שופט

ככל שצבר השפעה, כן גברו השאלות. האם נהג בפרשת ענייני־המטבע של ייגאל ידין על־פי אותה אמת־המידה כמו בפרשת יצחק רבין? האם לא השתמש בקריטריונים שונים לגמרי לגבי חשבונות־הבנק של אבא אבן, שהעמיד את עצמו לרשות בגין?

בסוף השנה נשארה דמותו של היועץ המישפטי לוטה ערפל. האיש שנלקח מאולם־ההרצאות של האוניברסיטה אל תפקיד ציבורי רם, ושמצא עצמו לפתע בתפקיד של פוסק ומכריע בעניינים החשובים ביותר של המדינה, נשאר חידה בעיני רבים.

בכל זאת התקרב מאד אל תואר איש־השנה.

● דיין: הכבוד האבוד

כאשר נסו כוחות המערך בבהלה משדה־הקרב של הבחירות, וכאשר ריחפה באוויר הקריאה הנואשת „יציל את עצמו מי שיכול!" — היה אדם אחד מוכן להצטרף בו במקום לאוייב המנצח.

רק אדם בלי מעצורים, בלי מוסר, בלי בושה היה מסוגל לכך. כזה הוא משה דיין.

בעיני ציניקאים יכול היה תרגיל זה, שהביא עסקן קשיש ושמרן של מיפלגת־העבודה לידי כך שהדביק לו תווית של „פרוסטיטוציה פוליטית", לזכות אותו בתואר איש־השנה.

עוד לפני שהתכנסה הכנסת החדשה, עבר דיין למחנהו של מנחם בגין. הוא לא החזיר את המנדאט למיפלגה, שבשורותיה נבחר זה־עתה ושבה בגד לעיני כל. תמורת מעשה זה גאל אותו מנחם בגין ממעמקי השיכחה, והעניק לו את התפקיד המיוחל של שר־החוץ. כך חזר דיין למרכז הזירה ולאור הזרקורים — המקום היחידי שבו הוא מסוגל לחיות ללא תחושה של תיסכול וייאוש.

אולם הצלחה זו של דיין, שנקנתה במחיר של ויתור על הכבוד האנושי והציבורי, היתה מיקסם־שווא.

דיין לא הפך איש־מפתח בממשלה החדשה. הוא היה „יד ימינו" של בגין במובן הטכני של המילה — מכשיר לביצוע מדיניותו של המנהיג החדש. מאחר שאין לו שום בסיס פוליטי, הוא תלוי עתה כל כולו ברצונו הפרטי של הבוס.

אבא אבן, ששמע אף הוא את הקריאה ושמיהר בעיקבותיו של דיין, הפך לשון־להשכיר של המישטר החדש. דיין הפך תככן־להשכיר, ממציא־תחבולות למען בגין.

איש־השנה של תשי"ז (מיבצע־סיני) ושל תשכ"ז (מילחמת ששת־הימים) לא היה השנה אלא קאריקאטורה עגומה של איש־שנה.

כך נפלו, בזה אחר זה, כל השמות שהופיעו בטוטו בראשית תשל"ז; ילידי־הוואקום, המנהיגים הסינתטיים, הציניקאים, חסרי־העקרונות.

ובמקומם דרך כוכבו של האיש שהיה מוכן בהחלט למלא לבדו את החלל הריק בצמרת, שדבק בעקרונות בקנאות טוטאלית, שענה על הצרכים הכמוסים בליבם של המוני־אדם, ושחולל את המהפכה הגדולה של ה־17 במאי 1977.

מישפחתו של אברהם עופר ז"ל ליד הקבר הפתוח

הים הגדול בארץ?

10 דקות נסיעה ממרכז תל־אביב והגעת לים הגדול בארץ.
ים השטיחים של פרץ שקלים בת־ים.
בים השטיחים אינך צריך להתפשר עם טעמך. אתה מוצא בדיוק את שחפשת. בוא והוכח!
מבחר של אלפי שטיחים, מהיקר ביותר ועד הזול ביותר בארץ מתוצרת הארץ ועד תוצרת חוץ, מצפה לבקורך.
בתצלום הראינו רק טיפה בים השטיחים.
הנך מוזמן לבקר, להתרשם ולקנות בתנאים שרק אנו יכולים להציע לך.

פרץ שקלים בת-ים
בלפור 25 טל' 880244.

פתוח בימי חול 8.30-2.00 ומ-4.00-8.00 בערב. כולל יום ג'.
בימי שישי עד 3.00.

במוצאי שבת 7.30-11.00

מחלקה מיוחדת לשטיחים מקיר לקיר.
המכירה ליחידים במחירים סיטונאיים אך ורק במרכז בת-ים.

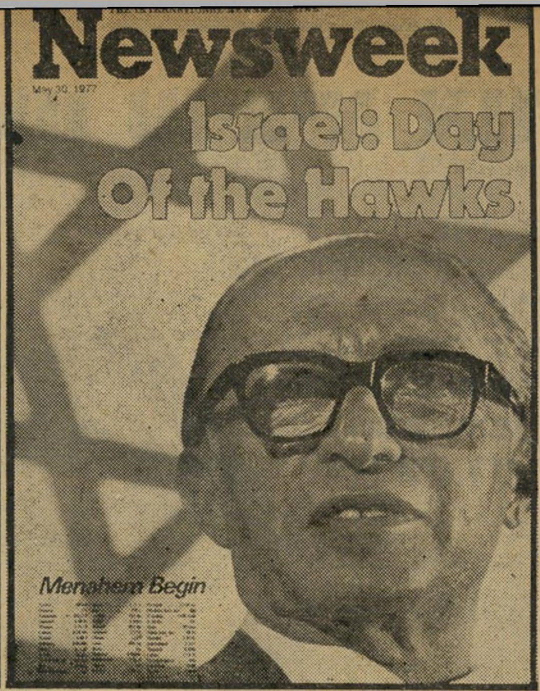

פריצת הסכר

המהפכה הגדולה של תשל"ז התחוללה ביום השקט ביותר של השנה.

הרחובות היו שוממים. בשקט, בשקידה בלתי־נלאית, במיבצע שניראה כשיגרתי, הובילו מכוניות הליכוד את הבוחרים אל הקלפיות. מכוניות אחרות כימעט ולא נראו בשטח. המכונה הכבירה של המערך, ששלטה ברחובות בימי־בחירות קודמים, כאילו עמדה מלכת.

כמו בסיפורו של הנביא אליהו, לא ברעש ולא באש התחוללה המהפכה. המאורע ששינה את גורל המדינה, ואולי אף את כיוון העולם, אירע בשקט מוזר, מפחיד, כימעט על־טבעי.

כאשר נודעו התוצאות, הן הדהימו את הכל. גם אותם שחוללו את המהפכה, הופתעו כשנסתבר להם שהצליחו. המוני הבוחרים, שנתנו את קולותיהם לליכוד, עצרו את נשימתם בתדהמה. לא מעטים מהם חשו בליבם באותו רגע תחושה של ספק ופחד. עתה, משקפצו את הקפיצה הגדולה, לא היו בטוחים אם לא שגו.

המנצח עצמו נתפס, אולי בפעם הראשונה בחייו, בלי נאום מוכן. יתכן שהופתע יותר מכולם. תחילה פיקפק במהימנות התחזית המדעית ששודרה בטלוויזיה. לאחר מכן דחה את מועד הכרזת־הניצחון שלו, כדי להכין את נאומו ולהזמין את אשתו ושתי בנותיו, למען יעמדו לידו בחגיגה המצולמת המאולתרת.

כך ראתה ושמעה אותו המדינה בפעם הראשונה, בגילגולו החדש כראש־השילטון: מוקף בני־מישפחתו, חובש כיפה כשהוא מצטט פסוקי־תנ"ך, מעלה על נס את זאב ז'בוטינסקי.

ייתכן כי רק באותם רגעים חדר לתודעת הציבור עד כמה גדול השינוי שחל, עד כמה שונה האיש מקודמיו בתפקיד, לא רק באופי ובמוצא אלא בכל עולמו הרוחני.

באותו לילה, בשידור טלוויזיוני אחר, נולד המושג „המהפך". הוא לא מיצה את אשר אירע.

כי־17 במאי 1977 התחוללה מהפכה.

● מוחמד וההר

לעיני **הרומנטיקאים,** מצטיירת מהפכה כסערה היסטורית כבירה, שבה עולים לוחמים צעירים על מיבצר השילטון, מסלקים מתוכו את השליטים הזקנים ומניפים דגל חדש.

שום תמונה אינה יכולה להיות רחוקה יותר ממה שאירע במהפכה הישראלית.

האיש שהגיע לשילטון התקרב ליום־הולדתו ה־64, והח־לים זה עתה מהתקף־לב כימעט־קטלני. השליטים, שאו־תם סילק ממיבצר השילטון, היו צעירים ממנו בעשר שנים לפחות. הדגל, שהונף על המיבצר, נרקם לפני 50 שנים ויותר.

ובעיקר — מנחם בגין לא הסתער על השיל־טון. השילטון בא אליו.

אחרי המהפכה חזר בגין פעמים רבות על הפסוק: „המתנתי בסבלנות במשך 29 שנים..." הוא השמיע אותו גם באוזני הנשיא ג'ימי קארטר, בארוחת־ערב חגיגית בבית הלבן. הוא התכוון להדגיש את סבלנותו ואת אורך הזמן שבילה באופוזיציה.

הפסוק נכון יותר אף מכפי שסבר בגין עצ־[...]א יוצר את הדימוי המושלם למה שאירע [...]אמת: בגין המתין, השילטון בא.

[...] המדינה, עמד מנחם בגין במקום מסויים. [...]2[...] השנים לא זז מן המקום הזה ימינה או שמאלה, קדימה או אחורה. הוא היה תקוע במקום, מחו־בר אליו באמונתו המוחלטת, כשם שעץ שתול במקומו, מחובר לשורשיו.

המיפגש הגדול בין עם ישראל ובין מנחם בגין לא בא מפני שבגין זז לקראת עם ישראל, אלא מפני שעם ישראל זז לקראת בגין.

לא מוחמד בא אל ההר. ההר הוא שבא אל מוחמד.

יריביו של בגין מבין אנשי־אצ"ל לשעבר האשימו אותו לא פעם בגלל פאסיביות מדומה זו. במשך שנים הופצה האגדה שבגין „כלל אינו רוצה להגיע לשילטון," ש„הוא פוחד מפני האחריות", ש„הוא יודע כי אין כל אפשרות להגשים את מדיניותו." לכן, כך טענו, הוא נמ־נע במודע מכל מעשה מכריע, שיכול היה להביא את תנועתו לשילטון. בעצם הוא חש בטוב כראש האופו־זיציה, כשהוא נואם ומטיף, אך אינו נושא באחריות כלשהי. ולראייה: כשהיה חבר בממשלת־הליכוד־הלאומי ניצל את ההזדמנות הראשונה כדי לפרוש ממנה, מבלי שהיתה עילה סבירה לכך.

קאריקטורה של דוגי

אותם מותחי־הביקורת גם מצביעים על כך שהמלאכה נעשתה בידי אחרים. לא בגין, כי אם אריק שרון הוא שהקים, לפני ארבע שנים, את הליכוד שבילעדיו לא היה הניצחון אפשרי. לא בגין, כי אם עזר וייצמן ניהל את מערכת־הבחירות המוצלחת, שבה הועלם כל תוכן רעיוני והושם הדגש הבילעדי על הסיסמה „להחליף את השיל־טון". בגין, שהוצא ברגע המכריע מכלל פעולה על־ידי התקף־הלב שלו, שימש נושא לתעמולה, ולא ניהל אותה.

כל הטענות האלה מחטיאות את המטרה. אין הן גורעות מניצחונו של האיש. הוא לא ניצח בעזרת תחבולה כלשהי, ביגלל מעשה גאוני או פעלול מרשים. הוא ניצח מ פ נ י ש ה י ה ש ם, במקום שהיה.

במשך 29 שנה המתין במקומו. כאשר הגיע עם־ישראל לאותו מקום — נוצר המיפגש. זה לא היה מיקרה. בדיעבד זה נראה כאילו זה לא יכול היה לקרות אחרת. מנחם בגין עצמו, המאמין בהשגחה העליונה, לא פיקפק אף לרגע, במשך כל 29 השנים, שזה יקרה.

● אלוהים בטנק ראשון

המקום שמנחם בגין עומד בו, ושאליו הגיע עם־ישראל במיצעד של 29 שנים, הוא עולם רוחני מוגדר ומגודר, שלם עם עצמו ובוטח בעצמו.

זהו עולם של לאומנות קיצונית.

לאומנות — התורה הרואה בלאומיות את חזות הכל — אינה צריכה להיות קיצונית. יכול אדם להכיר בחשיבותה המכרעת של הלאומיות כגורם היסטורי, ואף לחייב אותה, מבלי לדגול בהתנשאות מוחלטת של האומה שלו על כל אומות העולם.

הלאומנות נוסח־בגין היא קיצונית הרבה יותר. היא מעלה את הלאומיות של עם־ישראל לא רק כערך עליון, אלא גם כערך בילעדי. היא מתעלמת, במודע, מזכותה של כל אומה אחרת, אם זו סותרת בצורה כלשהי את האינטרסים של העם היהודי. אין היא רואה בעם היהודי רק עם מייוחד במינו מבחינת ערכו הסגולי — גאוניותו, אצילותו, מוחו, מוסרו, גבורתו, כושר־יצירתו התרבותית. היא בטוחה שאין עם בעולם היכול להשתוות לו.

זוהי לאומנות המכירה רק בלאום אחד.

לפי תפיסה זו, מתחלק הכל אוטומטית בין „אנחנו" ו„הם" — כאשר „הם" כוללים את כל העולם, את כל מי שאינו יהודי. כל אלה אינם, לכאורה, אלא אנטי־שמים ורודפי־יהודים — אם לא בהווה הרי בעבר, וקרוב־לוודאי גם בעתיד.

בעולם הזה מותר הכל לנו. ביגלל ייחודנו, כל הנעשה למעננו הוא מוסרי, וכל הנעשה נגדנו בלתי־מוסרי מעצם טיבעו. אין זו התחסדות או תעמולה — זוהי תפיסה הנובעת ממהות הדברים.

ראיית כל העמים האחרים כאוייבים בפועל או בכוח יוצרת תמונת־עולם פשוטה, חד־ממדית. היא משפיעה גם על ראיית הכוחות הפועלים בעולם. כלפי בעלי התפיסה נטען תמיד שאין הם „מציאותיים", שאין הם מעריכים כראוי את מאזן־הכוחות. אולם טענה זו אינה מטרידה אותם. לדידם, היא כימעט בלתי־רלוונטית. כי לנגד עיניהם עומדת מציאות אחרת לגמרי. הם מתעלמים במודע מן הכוחות הקיימים, בהיותם משוכנעים שהכוח

ההבדל הקטן שיביא אותך לקאפרי

קאפרי — ניחוח עדין, קצף מרענן והרגשת "חוצלארץ" אמיתית.
קאפרי — סבון האיכות החדש של עץ הזית המיוצר מחומרים טבעיים מעולים.
נסי אותו גם את ותביני את ההבדל הקטן — ההבדל שעשוי להביא אותך לחופשה של חוויה אמיתית באי הנופש האיטלקי קאפרי.

הטיסה לקאפרי- בשיתוף עם אלבני טרבל בע"מ.

החודש במבצע פרסים ענק-פרס ראשון:

טיסה הלוך ושוב בקאפרי (נלך לבגוד לסימוס) ושבוע בילוי לזוג

ועוד 2 סירות מפרש יפהפיות ו-100 חבילות שי ממבחר מוצרי 'עץ הזית'

כל שעליך לעשות הוא לסמן ב-× את התשובות הנכונות בחידון אשר בתחתית המודעה, לגזור את התלוש ולשלחו אלינו. אל תשכחי לצרף 3 אריזות ריקות של סבון "קאפרי". ההגרלה תיערך ביום ראשון 2.10.77, בנוכחות נציג עץ הזית, רואה חשבון ונציג משרד הפרסום. עובדי "עץ הזית" ופרסום "פלד" ובני משפחותיהם אינם רשאים להשתתף במבצע.

קאפרי-סבון "חוצלארץ" אמיתי
מתוצרת עץ הזית
באריזת ענק 140 גר'

גזור שלח

לכבוד
"עץ הזית"
ת.ד. 193
פתח תקוה
עבור מבצע "קאפרי"

נא לצרף 3 אריזות ריקות של סבון "קאפרי"

סבון "קאפרי" מיוצר מ-
☐ חומרי טבעיים מעולים
☐ מרכיבים מלאכותיים
☐ שומנים סינטטיים

סבון "קאפרי" מיוצר ב-
☐ ארצות הברית
☐ ישראל
☐ צרפת

משקלו של סבון קאפרי הוא -
☐ 140 גרם
☐ 100 גרם
☐ 80 גרם

שם משפחה.................. שם פרטי..................
טלפון.................. כתובת מלאה..................

פרסום פלד

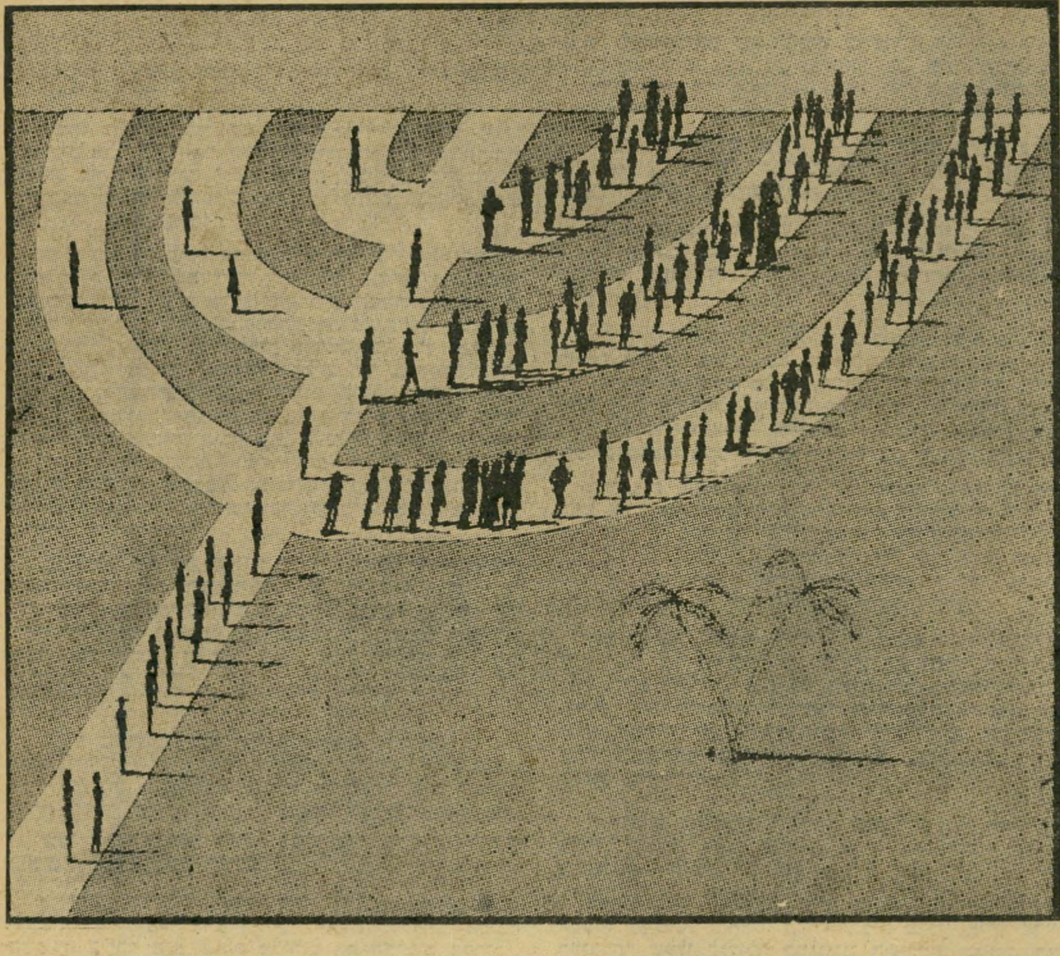

ישראל פונה ימינה

(קאריקטורה של „ניו־יורק טיימס", 22.5.77)

(המשך מעמוד 13)

הגנוז בעם ישראל יגבר על כל כוח אחר, בעזרת ההשגחה הלאומית העליונה, שהיא מיסטית, והעומדת מעל לחוקי ההיגיון הרגיל.

המיסטיקה הדתית היא חלק בלתי־נפרד מתפיסה זו. אין זה סרח־עודף, שהודבק אליה מטעמים טאקטיים, לשם תועלת קואליציונית או אלקטורלית. על פי תפיסה זו, דת ישראל היא חלק בלתי־נפרד מעם ישראל, חלק מייחודו ומכוחו.

ה' אלוהי צבאות דוהר בטנק הראשון, בי ראש הגייסות המשוריינים — אם לא בצורה מוחשית, כפי שמאמינים הדתיים המובהקים, הרי לפחות בצורה רוחנית.

זהו אל לאומי, כימעט פרטי, המקיים ברית הדוקה ויחסים אינטימיים עם עם־ישראל, המנחה את מנהיגיו הראויים לכך והמטיל עליהם משימות.

העניינים הכלכליים והסוציאליים תופסים מקום קטן למדי בעולם רוחני זה. מרחפת בו שאיפה מעורפלת ל„צדק", אך המחשבה נתונה למשימות חשובות יותר. עיקר מטרתה של הכלכלה הוא לספק את המשאבים להתגברות האומה ולבטא את „הגניוס היהודי". השביתות, המחבלות בכוח־העמידה הלאומי, הן חבלה.

זהו עולם רוחני סגור. הוא מעניק לבעליו ביטחון עצמי עילאי. הוא משחרר אותם מספקות. כאשר מקבלים את התפיסה, נובעות ממנה המסקנות כימעט מעצמן, כתהליך שהוא כולו הגיוני וראציונלי.

תורות מסוג זה אינן חדשות. במחצית הראשונה של המאה ה־20 הן שלטו במקומות רבים בעולם, בשמות שונים. אולם אחרי שתי מילחמות־עולם נוראות, הרחבת האופקים הקוסמיים והתפתחות הטכנולוגיה המודרנית, מתרחק העולם המערבי במהירות מתפיסות אלה. בעולם הקומוניסטי הן היו פסולות מראש, לפחות להלכה, בגלל הדוקטרינה הבינלאומנית של תורת מארכס.

מה גרם לכך שעם־ישראל צועד עתה בכיוון הפוך מזה של העולם? מה הביא את מדינת ישראל בתשל"ז להכרעה מהפכנית, שאינה נתפסת גם על־ידי ידידיה בעולם?

מה הוביל את עם ישראל אל מנחם בגין?

● אנאכרוניזם ריאליסטי

כל מהפכה אמיתית דומה לפריצת סכר. התוצאה מדהימה, ונראית כמאורע פיתאומי. אך עד שהסכר נפרץ, הצטברו מאחריו המים בתהליך איטי.

פריצת הסכר אינה אלא תוצאה בלתי־נמנעת של שני תהליכים ממושכים: התרופפות הסכר מזה והתגברות הלחץ עליו מזה.

ההכרעה של ה־17 במאי 1977, שהדהימה את העולם שנראתה לו כאקט פיתאומי ובלתי־צפוי, לא היתה אלא תוצאה של כמה וכמה תהליכים, שהחלו בחלקם במילחמת ששת־הימים, בחלקם עם קום המדינה, ובחלקם אולי עוד זמן רב לפני כן.

תוצאות מילחמת ששת־הימים הן הבולטות והבלתי־אמצעיות ביותר. הן הפכו את תורתו של בגין מסיסמה מופשטת לתוכנית ריאלית.

בגין התנגד לתוכנית־החלוקה מכל וכל. עוד בדצמבר 1947 פיטר את הילל קוק (שנקרא אז „פיטר ברגסון") מתפקידו כראש הוועד העיברי לשיחרור לאומי („הוועד לשיחרור האומה", שהיווה את נציגות אצ"ל בארצות־הברית ובאירופה), מפני שקידם בברכה מסוייגת את החלטת־החלוקה של האו"ם, לפחות מבחינת ההכרה שהיא העניקה לריבונות יהודית.

במשך 18 השנים, מאז תום מילחמת־העצמאות ועד ששת־הימים, דגל בגין בעקשנות ברעיון שלמות הארץ משני עברי הירדן. עם הקמת גח"ל, ב־1965, סירבו השותפים הליברליים לקבל את הרעיון, אך בגין התעקש להכניסו להסכם־האיחוד לפחות כהודעה חד־צדדית של תנועת־חרות. הדבר נראה לרבים כאנאכרוניזם מגוחך, כביטוי נוסף לאי־יכולתו של בגין לצעוד עם הזמן, להסתגל למציאות. היתה זאת אחת הטענות העיקריות של שמואל תמיר, כאשר חולל ב־1966 את הפיכת־הנפל שלו בתנועת החרות, וניסה להדיח את מנחם בגין.

בגין המתין בסבלנות. ב־1967 כבשו כוחות צה"ל במפתיע את הגדה המערבית ורצועת־עזה, וארץ־ישראל המערבית היתה כולה תחת שילטון ישראלי. האנאכרוניזם המגוחך הפך, לפחות בחלקו, מציאות אקטואלית.

מאז עברו 10 שנים. במדינה גדל דור שלם חדש, שכלל אינו מסוגל לדמיין לעצמו את ישראל בגבולותיה הקודמים. כל שנה יוצרת שנתון חדש של „ילדי ארץ־ישראל (המערבית) השלמה". בקרב דור זה נראית החזקת השטחים כדבר טבעי, מציאותי, בעוד שהרעיון של החזרת־השטחים־תמורת־שלום נראה כמדע־בדיוני, רעיון אינטלקטואלי מעניין אך חסר משמעות ריאלית.

אין זה סוף הדרך. כאשר מחבר מנחם בגין על „עמנו וארצנו", עומדים לנגד עיניו גם העם שמעבר לים, וגם הארץ שמעבר לירדן. ארץ־ישראל ההיסטורית שוכנת, בתפיסתו, משני עברי הנהר. צירופה של ארץ־ישראל המיזרחית למדינת־היהודים היא, לדידו, הגשמה בלתי־נמנעת של יעד מובן־מאליו. ואך כשם שהמתין בסבלנות למילחמה שהביאה לכיבוש הגדה והרצועה, מבלי לתבוע התקפה ישראלית יזומה לשם כך, כן הוא ממתין עתה למילחמות הבאות, שיביאו, כאילו מעצמן, בעזרת השם ועל פי צו ההשגחה העליונה, להשלמת הגבולות.

אילו נערך בתשל"ז מישאל על השאלה „האם אתה תומך בכיבוש עבר־הירדן?" היה הרוב, מן הסתם, משיב בשלילה. אך כאשר יקום המימשל הצבאי לאיזור גילעד ובשן, לצד המימשל הצבאי לאיזור מואב ועמון, יסיק מכך הרוב הגדול כי מנחם בגין צדק כל העת, וכי אין להחזיר שיטחי־מולדת משוחררים. המשוררים, שיבטאו את הכמיהה הלאומית העמוקה לנחלת ראובן, יימצאו בנקל.

ההתרגלות לשטחים כבושים היא מהירה וטיבעית. הרבה יותר קשה להחזירם מאשר לכבשם. כאשר נכבשו הגדה והרצועה, ולא הוחזרו מייד, כפי שאירע אחרי מיבצע קדש קיבלה הדחיפה לעבר בגין תנופה חדשה. כל שנה הגבירה אותה.

● בית־ספר לבגיניזם

תהליך זה היה חלק מתהליך ממושך ועמוק יותר, שמסר את הנוער הישראלי לידי בגין ושותפיו. זהו תהליך החינוך.

עם קום המדינה היו קיימים בה שלושה „זרמים" — הדתי, הכללי והפועלי. הזרם הדתי היה לאומני קיצוני ודתי קיצוני. הזרם הכללי היה לאומני ודתי־מתון. רק „זרם העובדים" כלל פתיחות כלשהי לעולם וקמצוץ של הומאניזם.

עם קום המדינה חיסל דויד בן־גוריון את הזרם הפועלי. נותרו שני הזרמים האחרים — ושניהם הפכו יותר ויותר לאומניים, צרי־אופקים ודתיים, באמצעות מגמה מודעת שנקראה „תודעה יהודית".

כל עם נותן לבניו חינוך המרוכז בתולדותיו. אך בחינוך הישראלי הפך ריכוז־עצמי זה גידול ממאיר. לגבי המוצר האופייני של מערכת־החינוך הישראלית ה„כללית", ההיסטוריה של העולם אינה אלא ההיסטוריה של רדיפות־היהודים, בכל הארצות ובכל התקופות. תרבות העולם חסומה לפניו במידה רבה, גם בגלל המחסום הלשוני. השפה העיברית, לשונם של שלושה מיליונים, השתלטה רק על חלק קטן מאוצרות התרבות העולמית. השפות של הוגי־הלשון הגדולים — כגון אנגלית — נלמדות בבית־הספר הישראלי אך בקושי.

תמונת־העולם הנחרתת בליבו של התלמיד הישראלי ה„כללי" היא של „אנחנו" — לא של „אנחנו" היהודים בתוך „אנחנו" גדול יותר, כלל־אנושי, אלא של „אנחנו" היהודים מול, ונגד, „הם". עם לבדד ישכון. שפוך חמתך על הגויים.

כל זה קיים במהדורה קיצונית עוד יותר בזרם הממלכתי־הדתי. שם מושם הדגש על תפיסה דתית, שהיא במידה רבה תורה לאומנית, בעלת סמלים דתיים.

במדינת ישראל גדלו 29 שנתונים, שנהנו מחינוך זה. רוב המורים והמורות של תשל"ז היו בעצמם חניכי אותה המערכת, ומגבירים את התהליך בתאוצה מוגברת. עם כל שנה חולפת גבר מישקלו של דור זה כציבור־הבוחרים.

מערכת־החינוך של דויד בן־גוריון היא אשר יצרה את קהל־הבוחרים של מנחם בגין וזבולון המר. בקלפיות הצבאיות, שבהן מרוכזים הצעירים, זכה הליכוד באחוז הרבה יותר גבוה מאשר הקלפיות האזרחיות, שבהן הגילים מעורבבים.

● „ב־גין ל־שיל־טון!"

בשני ציבורים זכה מנחם בגין בהישגיו הגדולים ביותר: בקרב הצעירים ובקרב „בני עדות המיזרח" — בני העליות מן הארצות הערביות.

התהליך הדמוגראפי, יותר מכל תהליך אחר, העלה את מנחם בגין לשילטון. הוא מסביר גם במידה רבה מה אירע במדינה ב־29 שנות ההמתנה.

בבחירות לכנסת הראשונה (1949) זכתה תנועת־החרות ב־14 מנדאטים. הצביעו בעדה אוהדי אצ"ל וחבריו, שעלו זה עתה מן המחתרת. אך בבחירות לכנסת השניה (1951) ירד מיספר המנדאטים של חרות ל־8, למרות שמיספר הקולות שלה לא קטן.

מה קרה?

בשנתיים אלה אירעה המהפכה הדמוגראפית — הבאתם לישראל של מאות אלפי עולים, בעיקר מן הארצות הערביות. הם הצביעו בעד בן־גוריון, האיש שהעלה אותם, כמל השילטון במדינה הגואלת.

אבל תלות זו נמוגה בהדרגה. בבחירות לכנסת השלישית, ב־1955, זכתה חרות שוב ב־15 מנדאטים. פעמיים לאחר מכן, ב־1959 וב־1961, זכתה ב־17 מנדאטים. ב־1965 הקימה את גח"ל, שזכה ב־26 מנדאטים. גח"ל חזר על הישג זה ב־1969. עם הקמת הליכוד ב־1973 הוא זכה ב־39. במאי 1977 זכה (יחד עם רשימתו של אריק שרון, שהצטרפה אליו למחרת היום) ב־45 מנדאטים.

את עיקר הקולות להישגים האלה, שעקומתן עלתה בהתמדה, סיפקו „בני עדות המיזרח". את הניצחון של מאי 1977 ניתן להגדיר כהתגברות „ישראל השניה" על „ישראל הראשונה". יהדות „המיזרח", יותר מכל חלק אחר בציבור הישראלי, העלתה את מנחם בגין, העולה מפולין, לשילטון.

מדוע?

סוציולוגים ופסיכולוגים יכולים להתווכח ביניהם על פשר התופעה הזאת. אך עצם קיומה אינו מוטל בספק. מנחם בגין עונה על צרכים פנימיים, עמוקים ביותר, של ציבור זה — צרכים המאפילים על כל שיקול של אינטרס כלכלי וסוציאלי.

לפני הבחירות קבעו המומחים ברוב המיפלגות שיש לתת „ייצוג הולם" לנציגים מבני „עדות־המיזרח" ברשימותיהם, אחרת ינחלו תבוסה. אותם מומחים חיברו מצעים מפורטים, שהבטיחו לשכבות המקופחות כל טוב. קיפוח עדות־המיזרח והדרכים להיסולו של הפער היו אחד הנושאים הקולניים ביותר בתעמולת־הבחירות של כל המיפלגות — מילבד אחת.

בני „עדות־המיזרח" הצביעו בעד רשימת הליכוד, ציבור אירופי מודגש, שלא נתנה כימעט שום ייצוג לנציגיהם, ושאמרה אך מעט על בעייתם.

כאשר סטה הליכוד מכלל זה כעבור חודש, בבחירות

איש השנה תשל"ז

(המשך מעמוד 15)

בהסתדרות, והציג בראש הרשימה איש עדות־המיזרח — נחל כישלון.

נראה כי רובם של בני „עדות־המיזרח" אינם רוצים בנציגים מבני עדותיהם, ואינם רוצים שירחיבו את הדיבור עליהם ועל בעיותיהם הנפרדות. הם רוצים להיכלל באומה משותפת גדולה ולהיטמע בה. הם זקוקים לכך ושואפים לכך בכל נימי נפשם.

כי ציבור זה סובל מתחושה עמוקה של חוסר־השתייכות. חלק גדול מהאצולה ומהאינטליגנציה שלו נשאר באירופה, ולא הגיע ארצה. התרבות היהודית־המיזרחית, שבה גדל, התמוטטה והתפרקה בהתנגשות עם המציאות הישראלית. בחברה הישראלית החדשה, כל דבר „מערבי" הוא עליון, וכל דבר „מיזרחי" נחות. בני „עדות־המיזרח" שקיבלו סולם־ערכים זה ומזדהים עימו, בזים לעצמם. אין הם יכולים להתגאות אף בתכונות החיוביות ביותר שלהם. הם מתביישים בהיגוי העיברי הנכון, הספרדי־ערבי, השגור בפיהם, ומשתדלים לאמץ לעצמם את ההיגוי האשכנזי המשובש. הם מתביישים במוסיקה העממית שלהם, שהיא חלק מן המוסיקה הערבית, ומתענים בקונצרטים של בטהובן.

במדינה שהיא, כחזון החוזה, חלק מן החומה האירופית נגד הבארבאריות האסיאתית, נקלעו בני עדות־המיזרח למשבר נפשי עמוק. הם באו מן הארצות ה„בארבאריות". אבל הם לא רצו להזדהות עימן. הם רצו להזדהות עם התרבות השלטת, עם המעמד „העליון" כי מרינה.

משום כך הם זקוקים לאישור מתמיד שהם אכן שייכים לעם־סגולה, לעם נשגב ונעלה, שפעורה תהום בינם ובין הערבים. הלאומנות הקיצונית ביותר היא לגביהם צורך נפשי עמוק, פיתרון יחידי למשבר־ההשתייכות.

בני עדות־המיזרח זקוקים לבגין, יותר מאשר זקוק בגין להם.

חוקרים ופחשנים רבים ניסו לפענח את תעלומת שינאתם של יוצאי ארצות־ערב לארצות־מילדתם. הסיבה השגורה ביותר היא ש„הם מכירים את הערבים מקרוב", וכי הם יודעים כי „הערבים רצו תמיד להרוג את היהודים." זוהי אגדה. היחס ליהודים בארצות־האיסלאם היה, במשך שישים דורות, כובלני לאין שיעור יותר מאשר באירופה. המושג „פוגרום" נולד באירופה המיזרחית. בהיסטוריה הערבית, ההתפרצויות נגד היהודים היו נדירות ביותר.

גדולי ההוגים היהודיים בארצות־האיסלאם כתבו בערבית, והיו מקובלים על ראשי התרבות הערבית. ההשפעה הגומלין היתה מבורכת, לא רק בספרד המוסלמית, ושני הצדדים הכירו בה. הרמב"ם היה רופאו האישי של גדול המצביאים המוסלמיים, צלאח־אל־דין אל־איובי, האיש שמיגר את הצלבנים, שנואי היהודים. בשום ארץ ערבית לא אירע דבר דומה לשואה ההיטלראית או לפוגרומים השיטתיים של ארץ־הצארים — אך יהודי־המיזרח שונאים את הערבים יותר מכפי ששונאים יוצאי־גרמניה או יוצאי־רוסיה את ארצות־מוצאם. אלה מעריצים את התרבות הגרמנית והרוסית, שהיא תרבותם, וכך לא נפלו קורבן לשינאה העצמית.

פיתרון התעלומה טמון בבעיות ההזדהות של רוב בני „עדות־המיזרח". הם זקוקים באופן נואש להרגשת ההשתייכות ללאום, המקנה לבניו מעמד עליון. הם זקוקים לאוייב נחות, שאפשר לבוז לו ולשנאו — והאוייב היחידי הבא בחשבון הוא הערבי.

ככל שמחריפה המילחמה בערבים, כן גוברת הרגשת השותפות הלאומית החובקת את כל העדות, ויחד עימה גדלה תחושת האושר והביטחון בלב „עדות־המיזרח", המרגישות שהן שותפות רצויות במאמץ.

זמן רב לפני שהעולה החדש מנחם בגין הופיע על במת ישראל, כבר היו בני עדות־המיזרח צמודים לזאב ז'בוטינסקי ולתורתו. חלקם באצ"ל ובבית"ר עלה בהרבה על חלקם בכל גוף פוליטי או צבאי אחר. שכונת־התיקווה, והשכונות הדומות לה ברחבי הארץ, היו מאז ומעולם מיבצרי הרוויזיוניזם.

הקריאה „בּ—גין ל—שיל—טון!", שהידהדה בארץ מזה שנים רבות, היתה תמיד קריאת־הקרב של בני שכונות־העוני. היא לא היתה הצהרה פוליטית בילבד. היא היתה קריאה ממעמקי־הנפש, קריאה להשתייכות.

שום בעייה סוציאלית לא יכלה להסיח את דעתן של שכבות אלה מן הצורך המרכזי הזה להשתייך לעם עליון. הפנתרים השחורים, שהתרכזו בבעייה הסוציאלית של שכונות־העוני, יכלו לגרום סנסציה חולפת, אך נגזר עליהם להתפורר ולהתפרק. פרי עמלם עבר אוטומטית לידי בגין.

הימין החדש

לכאורה יכול היה בגין לשבת בחיבוק־ידיים, להמתין שכל התהליכים יבשילו. מערכת־החינוך של ממשלות־המערך הכשירה למענו את הנוער, מבלי שהשרים והפרופסורים המלומדים במישרד־החינוך יבינו את המתרחש בין כותלי בית־הספר. ואילו התהליך הדמוגראפי הגדיל מדי יום את ציבור בוחריו הפוטנציאליים בדרך הפשוטה ביותר: הלידה.

כי הריבוי הטיבעי הגדול ביותר באוכלוסיה היהודית בישראל קיים דווקא באותם שני ציבורים, המספקים לבגין ולשותפיו את הקולות: בני עדות־המיזרח והציבור הדתי. לעומת זאת קטן הריבוי בציבורים הרחוקים ביותר מבגין ומתורתו. אין זה מיקרה: יש קשר הדוק בין שיעור־הריבוי ובין האמונה הדתית, ארץ־המוצא והמסורת המישפחתית.

שני תהליכים אלה — החינוכי והדמוגראפי — נמשכים. הם מבטיחים לבגין עתידה בטוחה בשנים הבאות.

אולם גם ב„יישוב הוותיק" היתה תזוזה — אם לא במישרין לעבר בגין, הרי לפחות אל מחוץ למחנה „תנועת העבודה". תזוזה זו הגיעה השנה אל תחנת־הביניים ששמה ד"ש.

במשך 29 שנות־ההמתנה אירע בארץ תהליך סוציאלי. שהפך חלקים גדולים של הציבור, שראה את עצמו עד כה כמחנה „ארץ־ישראל העובדת", לשיכבת־ביניים „מסודרת", בעלת־נכסים. פועלים הפכו קבלנים, בעלי־מלאכה הפכו מנהלי־מיפעלים, רוכלים וחנוונים קטנים הפכו בעלים בעמם, כשחלק ניכר מהונם בא להם מהעלמת־מס.

הסיסמות הסוציאליסטיות של אתמול נראו למעמד חדש זה כמגוחכות, ואף כמסוכנות. זכות־השביתה, שהיתה אך אתמול מקודשת בעיניהם, מאחר שהבטיחה להם את היכולת לשפר את מצבם, נראתה להם עתה כסכנה לאומית, כמכשיר שנועד לקחת מהם את מה שהשיגו בעמל כפיהם, או תוך הסתכנות בהפרת־חוק.

לפני 29 שנים היה ה„שמאל" באופנה. השמאל יצר ערכים, הוליד שירה וספרות, הקים את ההסתדרות, את התנועה הקיבוצית המפוארת, את ההגנה. לשמאל היה כוח. הוא סיפק את המנהיגים, האלופים, המנהלים. ה„ימין" כלל ספסרים בזויים, חנוונים, פורשים, מיפלגות כושלות.

הכל רצו להשתייך לשמאל. איש לא רצה להשתייך לימין. תנועת־חרות הכחישה בזעם את הטענה שהיא מהווה את הימין הקיצוני.

מושגים אלה השתנו, יחד עם המציאות החברתית. המעמד הרכושני החדש, הכולל רבים מבני „ארץ־ישראל העובדת" שעלו לגדולה במנגנוני השילטון, המשק, הצבא והמיפלגות, עברו בהדרגה לתפיסות „ימניות".

תחילה היה זה תהליך לא־מודע. אך ככל שגדל בטיחונה העצמי של שיכבה זו, כן מרדה נגד ההגדרות שהטילו דופי במעמדה. השמאל יצא מן האופנה. ה„שמאלנות" הפכה מילת־גידוף. הרוב רצה להשתייך ל„מרכז", שלא היה אלא ימין. והאמיצים יותר החלו מטיפים בגלוי ובפה מלא לתפיסה ימנית מוצהרת, המספקת בסיס אידיאולוגי לזכויות־היתר שלהם.

יש לתהליך זה הרבה סממנים, החל ביחס להון השחור וכלה בגישה למערכת־המיסים. אך נדמה כי אבן־הבוחן הפשוטה והבטוחה ביותר היא היחס לזכות־השביתה.

בגין בקדום, לאחר בחירתו

ההתנגדות לה גדלה במהירות מדהימה, גברה גם בקרב העובדים עצמם. פשטה ההלצה שכל עובד בישראל מתנגד לכל השביתות, מילבד השביתה שלו עצמו.

זהו סימן בטוח לניצחונו של רעיון: שגם קורבנותיו מקבלים אותו כתורה מסיני.

תביעתו הנרשנה של זאב ז'בוטינסקי להנהגת בוררות־חובה, שצמחה על רקע שונה לגמרי ושנועדה רק לתקופה שעד להקמת המדינה, נתקבלה על־ידי הימין החדש כדגל אקטואלי ביותר.

על פי סממן זה ברור כי ד"ש נולדה כתנועה ימנית מובהקת, אף שדגלה בהגדרה הזהירה של „מרכז". גם מבחינה זו היא היתה תחנת־מעבר מ„ארץ־ישראל העובדת" ל„ארץ־ישראל השלמה".

החיסול העצמי

כל התהליכים האלה היו גלויים לעין כבר מזמן. הדבר היחידי המפתיע בניצחון הליכוד היה עצם האפתעה שבו.

כבר לפני ארבע שנים, כאשר קם הליכוד, היה ברור כי המיבנה החדש מבטא את תחושת הביטחון ושאיפת השילטון של המעמד החדש, שקם במדינה.

כאשר העניק לאריק שרון, את תואר איש־השנה תשל"ג, בשל הצלחתו בהקמת הליכוד, הגדיר העולם הזה את משמעות הגורם החדש: קריאת־התגר של „הימין החדש", השופע מרץ רוחני ומעשי, והשולח את ידו אל השילטון, לעומת ההתנוונות הגוברת של השילטון הקיים.

כאשר בחר העולם הזה ברב משה לווינגר כאיש־השנה תשל"ו, הצביע על עלייתה המהירה של הלאומנות הדתית, פרי מערכת־החינוך הממלכתית, שהתבטאה בגוש־אימונים.

כל התהליכים שהעלו את מנחם בגין לשילטון החלו והבשילו תחת שילטון „ארץ־ישראל העובדת".

כאשר הודיע השנה יצחק רבין שהקים צוותים מיוחדים כדי להבטיח את העברתו המסודרת של השילטון לידי ממשלת הליכוד, התלוצץ במרירות אחד מראשי השמאל: „המערך כולו היה בשנים האחרונות צוות להעברת השילטון לליכוד. זהו התפקיד היחידי שהוא מילא בהצלחה."

יש בהערכה זו הרבה מן האמת ההיסטורית.

בן־גוריון העלה ארצה את המוני העולים מארצות־ערב, ובהגיעם הניח להם להתקיים בגמד סוציאלי ורוחני, ללא שילוב אמיתי בגוף המדינה ובתרבותה. הדיבורים על מיזוג־גלויות נתבארו מליצות ריקות — אולי מפני שהתפקיד היה גדול מדי, בכך הרכיב פצצת־זמן, שמוכרחה היתה להתפוצץ בבוא העת תחת רגלי המישטר שלו.

חשבו על בניין הארץ, לא חשבו על בניין העם.

בן־גוריון חיסל את הזרם השלישי בחינוך, וניצח על הקמת מערכת „ממלכתית" שכיוונה את החינוך ה„כללי" וה„דתי" באפיק לאומני צר, שהיה מוכרח להניב פירות־באושים.

ממשלה של המערך היא שהחמיצה את ההזדמנות ההיסטורית להשיג שלום בהלם הראשון שלאחר מילחמת ששת־הימים, ושקבעה את המדיניות של הידבקות אל כל השטחים הכבושים, עד כמה שניתן וכל זמן שניתן. לוי אשכול ועמיתיו לא הבינו כי לשילטון־כיבוש יש דינאמיות משלו, לא רק כלפי חוץ, אלא גם — ובעיקר — כלפי פנים. הכיבוש כבש את הכובש.

פנחס ספיר וחבריו, אשפי הכלכלה של „תנועת העבודה", הם שיצרו את המערכת הכלכלית, שהעבירה את העוצמה הכלכלית והסוציאלית לידי מעמד חדש, המנוכר מערכיה ומשילטונה.

כמו במהפכות רבות קודמות בהיסטוריה, ניצח המישטר הישן בעצמו על תהליך חיסולו.

המיפגש ההיסטורי

בעוד המים מצטברים בתהליך איטי אך מתמיד מאחורי הסכר, נרקב הסכר עצמו מבפנים.

על פי ההגדרה הקלאסית של טרוצקי, מתרחשת מהפכה כאשר המישטר הישן אינו מסוגל עוד לפתור את בעיות־היסוד של החברה, וכאשר נוצר כוח אלטרנטיבי המסוגל להקים מישטר חדש.

בעוד שהתהליכים הפוליטיים, הסוציאליים, החינוכיים והדמוגרפיים יצרו את הכוח שהיה מוכן ומסוגל להקים במדינה מישטר חדש, הוכיח המישטר הישן לעיני כל, מדי יום ביומו, את אי־כישרונו לספק תשובה אף לאחת השאלות היסודיות של המדינה: בעיות השלום, החברה, הכלכלה. הוא נרקב לעיני כל, חדל להוות מוקד למשיכת הטובים ובעלי־החזון, ולא היה מסוגל לתפקד במינימום של כושר ויעילות.

כאשר סכר הולך ונרקב, ולחץ־המים הולך וגובר, ניתן לחשב בדיוק מדעי מתי מוכרח הסכר לקרוס. אולם למי שחוזה באסון, נראה כאילו הכל מתרחש לפתע, באורח דרמאתי ועוצר־נשימה: ברגע אחד עומד הסכר, חסון ויציב, וברגע הבא הוא קורס תחתיו, וזרם כביר של מים פורץ ושוטף את הארץ.

זהו מה שקרה ב־17 במאי 1977. יום לפני כן היה נדמה ששילטון תנועת־העבודה הוא ניצחי, למרות כל הביזיונות. יום לאחר מכן היה שילטון זה נחלת העבר הרחוק, משהו השייך לערימת־גרוטאות של ההיסטוריה.

יום לפני כן היה מנחם בגין פוליטיקאי קשיש ובלתי־מוצלח, שנחל שמונה מפלות רצופות בבחירות, ושלדעת הכל היה צפוי למפלתו התשיעית. יום לאחר מכן היה ברור כי נערך המיפגש ההיסטורי: המנהיג שהמתין לעם נפגש עם העם שחיפש את המנהיג. 29 שנות ההמתנה הגיעו לקיצן.

מאותו רגע היה רק מועמד אחד לתואר איש־השנה תשל"ז:

מ נ ח ם ב ג י ן.

איש השנה תשל״ז

האגדה מספרת שכאשר שמע נשיא ארצות־הברית, ג׳ימי קארטר, כי אדם בשם מנחם בגין ניצח בבחירות בישראל, הוא שאל: „מנחם מי?”

קארטר עצמו היה לפני בחירתו אדם בלתי־ידוע. הסיסמה שליוותה אותו בראשית מערכת־הבחירות היתה: „ג׳ימי מי?”

אולם מנחם בגין לא בא מן האין. הוא ניצח על אחד הפרקים הסוערים ביותר בתולדות המאה ה־20: מילחמת אצ״ל בשילטון הבריטי בפלשתינה (א״י). לאחר־מכן היה במשך 27 שנים מנהיג אופוזיציוני בולט, ובמשך שנתיים שר בממשלת־הליכוד־הלאומי.

למרות זאת, כאשר שמע העולם הנדהם כי מנחם בגין עומד להיות לראש ממשלת ישראל, ארץ קריטית במרחב קריטי בתקופה קריטית, לא היה לממשלות העולם ולכלי־התיקשורת העולמית מושג מי האיש.

הקריאה המבוהלת „ריבונו של עולם, מי זה בגין?” הידהדה לא רק בחדרי־מערכת במאה לשונות, אלא גם במישרדי־חוץ, בלשכות של ראשי־שילטון ובמטות של שרותי־ביון. הסי־איי־אי המהולל נאלץ לחבר בחיפזון נואש דיוקן של האיש כדי להמציאו לנשיא, ויודעי־דבר טענו שהיתה זאת קאריקטורה.

מניין נבעה בורות זו?

היא נבעה, קודם כל, מזילזול באיש. מנחם בגין נראה כמי שהיה אחד שעלי־הדפנה של המחתרת נבלו על ראשו, פוליטיקאי קשיש שהשפעתו על העתיד קרובה לאפס. דיפלומטים וראשי־ביון, שבילו את כהונתם בארץ במסיבות־קוקטייל עם אנשי־השילטון, היו משוכנעים — כרוב אזרחי־ישראל — כי מיפלגת־העבודה תמשול לנצח, וכי תמצא תמיד שותפים שניתן לקנותם.

מי שהתעניין קצת יותר בבגין האמין כי זהו איש קצת מצחיק, בעל גינוני־נימוסין מופרזים וסיגנון־נאום מיידשן, המשמש אובייקט אידיאלי לתוכניות סאטיריות ולעקיצות ההומור הצברי המפולפל.

כאשר היה צורך לערוך רביזיה חפוזה של הערכה זו, ולתאר את האיש שאיים לפתע

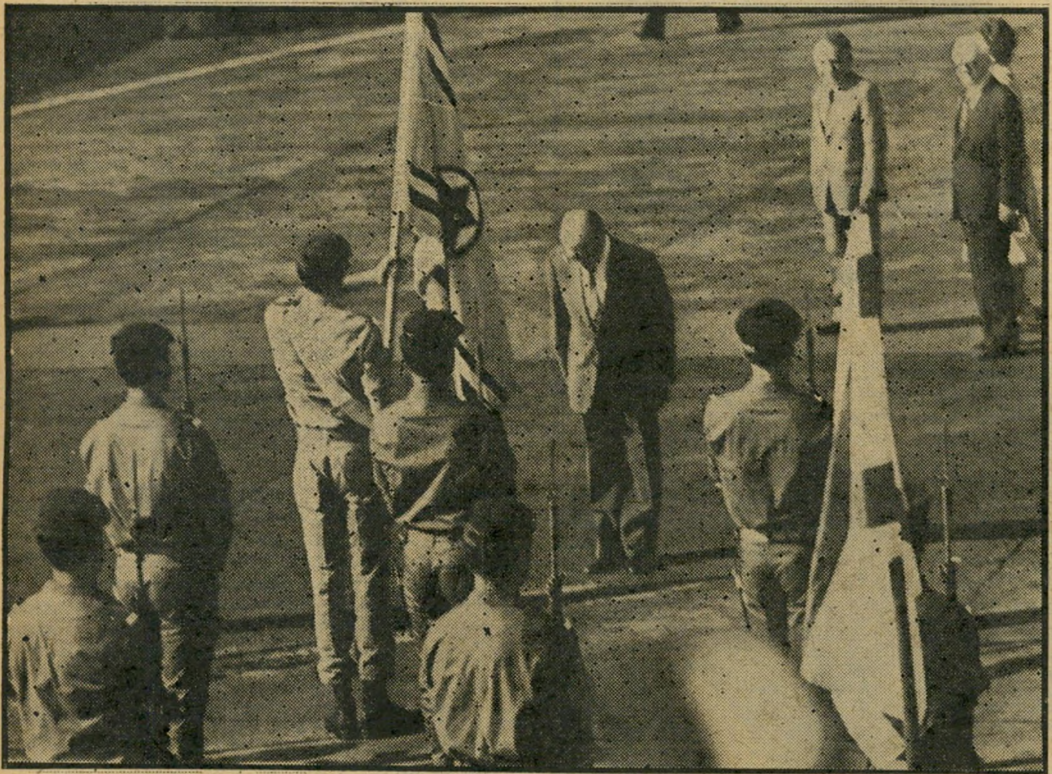

למות או לכבוש את ההר

להצעיד את העולם כולו לקראת מילחמה ומשבר, נולדו בו במקום קאריקטורות אחרות.

● „טרוריסט צמא־דם”

הקאריקטורה הפופולרית ביותר בכלי־תיקשורת העולמיים היתה, ברגע הראשון, זו של הטרוריסט האלים וצמא־הדם.

האם לא עמד בראש מחתרת טרוריסטית מגואלת־בדם? האם לא פוצץ את מלון המלך דויד והפיל מאה קורבנות? האם לא פקד על תטבח הנורא בדיר־יאסין?

אולם אין דמות רחוקה יותר ממנחם בגין מן התיאור המקובל של הטרוריסט. הוא לא נשא מעולם נשק. גם כשפיקד על המחתרת, סמך יותר על התחפושת ועל האישיות השאולה — תייר במלון סאבוי בתל־אביב, עורך־דין בשכונת חסידוב ליד פתח־תיקווה, רב לא־יוצלח ברחוב בן־נון בתל־אביב, איש־עסקים ייקי ברחוב רוזנבאום — מאשר על נשק ושומרי־ראש. הוא סירב לשאת אקדח גם כאשר היה קיים חשש סביר שייהרג ברגע שייתפס, כפי שקרה קודם לכן לאברהם („יאיר”) שטרן.

בגין לא השתתף מעולם בפעולת מילחמה. כמפקד אצ״ל, היה אחראי להנהגה הכוללת של המאבק, לאישור תוכניות, לריסון מעשים בלתי־שקולים, ובעיקר — להסברת המעשים להמונים. התיכנון היה בידי קציני־מיבצעים, הביצוע בידי הח״ק — החיל הקרבי שהיווה רק חלק מאצ״ל.

בגין אינו יכול לראות דם, מבלי להתחלחל. כאשר ראה בפעם הראשונה אנשים מתים ונפצעים לידו, על סיפון אלטלינה מול חוף תל־אביב, כימעט התעלף. בחגיגות ברית־מילה, הוא מסובב את הראש כדי שלא יצטרך לראות את דם התינוק. הוא רחוק מאד מן הדימוי של טרוריסט אכזרי, היוצא בלילות להרוג ולפוצץ.

בעקיפין עזר דימוי זה לבגין. כי כאשר פגשו בו מנהיגי־העולם והעיתונאים, וראו לפניהם אדם אדיב ובלתי־אלים מאד, היתה ההקלה כה רבה עד כי ההערכה השתנתה מן הקצה אל הקצה.

(אותו הדבר קורה, אגב, גם לאיש שבגין מתעב כל השוואה עימו: יאסר עראפאת. הדימוי שנוצר לו בעולם — זה של טרוריסט בלתי־מגולח, הרוצח נשים וילדים והמנופף באקדחים — נמוג כאשר נפגשים בעלי־שיחו בפוליטיקאי אדיב, העושה רושם עדין.)

● „גנרל מצחצח חרבות”

דימוי מטופש אחר, שנוצר בחיפזון, הוא זה של מיליטריסט מטורף, מין מהדורה ישראלית של קולונל יווני או גנרל מצ׳ילי.

אולם בגין לא היה מעולם חייל אלא בצבא הפולני הגולה, ומעולם לא נשא דרגה צבאית גבוהה מזו של טוראי.

כאשר נפגש במחתרת עם השופט זאנדסטרום, היו״ר השוודי של ועדת־האו״ם שביקרה בארץ ב־1947, שאל אותו הלה, למען הפרוטוקול, מהי דרגתו באירגון. הוא נדהם לשמוע כי בגין אינו נושא באצ״ל שום דרגה צבאית, אף שאצ״ל היה משופע בדרגות. אחד מקודמיו בתפקיד, דויד רזיאל, נשא בתואר „אלוף”. בגין הסתפק בתואר הפוליטי „המפקד”. ראלף באנץ׳ הכושי, שניהל את הפרוטוקול באותו מיפגש סודי, כינה אותו בתואר זה: ..."The Commander said"

בגין גדל בתנועה, שטיפחה במודע גינונים צבאיים, מפני שראתה בהם חלק מחינוך יהודי־הגטו לסדר, למישמעת, ל„הדר” ולמאבק על העצמאות. גם השנה גילה את חיבתו לטכסים צבאיים, כאשר נהנה בגלוי מן המיסדרים שנערכו לו בנמל־התעופה, וכאשר החליט לקיים מיצעד־צבאי ביום־העצמאות ה־30 של המדינה.

אולם בגין הוא אזרח בכל רמ״ח אבריו. בממשלה שיש בה שלושה גנרלים בולטים, ושבאה במקום ממשלה שגם היא היתה משופעת בגנרלים, בולטת דמותו האזרחית.

הוא עלול להוביל את המדינה לתוך מילחמה חדשה. הוא עלול לגרום אף למילחמה עולמית. אך הוא לא יעשה זאת מפני שהוא אוהב לשחק את תפקידו של גנרל עטור־חזה, המפקד על גייסות. בגין המיליטריסט, כמו בגין הטרוריסט, הוא המצאה פשטנית של בורים.

● לא זאב, לא כבש

מיהו, אם כן, מנחם בגין?

הביוגראפיה מגלה אדם עתיר־מעשים, אך היא מגלה מעט מאד על אופיו של האיש:

הוא נולד ב־1913, בחודש אב — ומכאן שמו, מנחם. אביו היה מזכיר־הקהילה היהודית בעיר ברסט־ליטובסק. בגיל 13, בעודו לומד בגימנסיה הפולנית, היה חבר תנועת השומר הצעיר, שלא היתה אז עדיין מארכסיסטית. בגיל 16 הצטרף לבית״ר, שהחל פושט ברחבי פולין. בגיל 18 עבר לוורשה, כדי ללמוד מישפטים. הוא עלה לדרגת „קצין־נציבות” (חבר מיפקדה) של בית״ר בפולין, כאחראי לענייני אירגון. ב־1938 נתמנה כנציב (מפקד) בית״ר באותה ארץ.

עם נפילת פולין, בסוף 1939, נמלט לפני הגייסות הנאציים ועבר לווילנה, שצורפה לליטא העצמאית. כאשר נכנסו הסובייטים לשם, נעצר, נשלח למחנות־עבודה נוראים באיזור הארקטי. משם שוחרר, כמו כל הפולנים, על־פי הסכם שנכרת בין סטאלין ובין ראש הממשלה הפולנית הגולה, שיקורסקי, אחרי פלישת הנאצים לברית־המועצות.

הוא הצטרף לצבא הפולני של הגנרל אנדרס, שהועבר מברית־המועצות, דרך איראן ועיראק, לארץ־ישראל. כאן שירת במשך שנה וחצי כחייל פולני, עד ששוחרר רשמית בסוף 1943. מייד לאחר מכן נתמנה כמפקד אצ״ל.

שבועות מעטים לאחר מכן הכריז אצ״ל על „מרד” בשילטון הבריטי, ביצע במשך ארבע שנים שורה של מיבצעים נועזים, שעוררו התפעלות כללית בעולם. הפעולות היו מכוונות בעיקר נגד מיתקני השילטון וצבאו.

עם הקמת מדינת־ישראל התפרק אצ״ל. בגין הקים את תנועת־חרות, שנועדה להמשיך בדרכו של אצ״ל במישור הפוליטי החוקי. כמנהיגה הבלתי־מעורער של מיפלגה זו עמד בראש רשימתה בשמונה מערכות־בחירות, שבהן לא הצליח להגיע לשילטון. המערכה התשיעית נסתיימה ב־17 במאי 1977, והביאה אותו אל ראשות־הממשלה.

אלה הן העובדות היבשות. אך מה הן מלמדות על האיש? מה מריץ אותו? מה ומי השפיעו עליו? מהו עולמו הרוחני? איזו דמות אידיאלית עומדת לנגד עיניו? אילו תכונות הינחו אותו עד כה — וינחו אותו בעתיד?

שום מוסד־ביון לא היה מסוגל השנה להשיב נכונה על שאלות אלה. אך ידיעת התשובות עליהן חיונית למי שרוצה לחשב מראש כיצד ינהג האיש, העומד עתה בעמדת־מפתח בינלאומית, והעשוי להשפיע על גורל העולם במידה שאינה עומדת בכל יחס לגודל מדינתו ולמיספר תושביה.

אי־ידיעת אופיו גרמה השנה להערכות נאיביות עד כדי גיחוך במרכזי־הכוח החשובים ביותר בעולם. „זהו דמגוג לאומני רגיל,” אמר עליו ראש־ממשלה אירופי, בשיחה פרטית. „כמו כל דמגוג ימני, הוא ישכח את נאומיו חוצבי־הלהבות אחרי שהגיע לשילטון. הוא יתפשר.”

„הוא קובע לעצמו עמדת־מיקוח נוקשה, אך זהו רק תכסיס,” קבעו מומחים בארצות־הברית. „אין לשכוח כי שארל דה־גול, שהועלה לשילטון כדי להילחם בטרוריסטים האלג׳יריים עשה לאחר מכן תפנית חדה וכרת את תשלום עם תנועת־השיחרור האלג׳ירית. ריצ׳ארד ניכסון, שעלה

איש השנה תשל"ד

(המשך מעמוד 17)
לגדולה כזולל־קומוניסטים, עשה את הדטאנט עם ברית־המועצות וקשר קשרים עם סין האדומה."

"בשיחות פרטיות הוא מתגלה כאיש מציאותי," דיווח עיתונאי אמריקאי בכיר, בהסבירו את התנהגותו של קארטר כלפי בגין, שנראתה אווילית מאין כמוה. "בשיחות עימו בארבע עיניים השתכנע ג'ימי קארטר שבגין יעשה את כל הוויתורים הדרושים להשגת השלום."

אילו התעמקו כל בעלי הערכות אלה בתולדות חייו של מנחם בגין, היו מן הסתם מהססים מאד לפני שהיו משמיעים ניתוחים מטופשים כאלה.

מנחם בגין אינו כבש בעור זאב, כשם שאינו זאב בעור של כבש. הוא חיה מסוג שונה לגמרי.

● המקל של אבא

המפתח הבטוח ביותר לניתוח אופיו של אדם נמצא, כידוע, בילדותו ובבית־הוריו. אולם על ילדותו של מנחם בגין ידוע מעט מאד.

מה שידוע בא, בעיקרו, מפיו של בגין עצמו, ומגלה רק כיצד הוא רואה את ילדותו בדיעבד. כל הסיפורים נושאים את החותם הבגיני האופייני.

במרכז הסיפורים האלה עומדת דמותו של האב, זאב־דב בגין, מזכיר־הקהילה שפירנס את אשתו ושלושת ילדיו אך בקושי, אך שהקפיד תמיד על לבושו המהודר — תכונה שהוריש לבנו.

האב מצטייר בסיפורי בנו כדמות אידיאלית של "היהודי הזקוף" — נימה העוברת כחוט־השני בכל השקפת־עולמו של הבן. הזקיפות היהודית התבטאה פעם בכך שהאב הרים את מקל־הטיולים שלו על שני לובשי־מדים פולניים, שהתגרו ברב שנמצא בחברתו. בעיקבות התקרית נעצר האב, הוכה במישטרה ונחבל עד זוב דם, אך חזר הביתה מאושר.

ברסט־ליטובסק (היא בריסק, בלשון היהודים) החליפה ידיים כמה פעמים. כאשר ניסה הצבא האדום לכבוש את פולין, בימי ראשיתו, תפס גם את העיר הזאת. הגייסות האדומים, בפיקודו של הגנרל טוחשבסקי המהולל, שהוצא לאחר מכן להורג על־ידי סטאלין, מוגרו על־ידי המרשל הפולני יוזף פילסודסקי. כאשר נכנסו היחידות הפולניות לעיר, היה מפקדן, אציל אנטי־שמי, משוכנע שכל היהודים תמכו בבולשביקים. הוא ציווה לעצור את ראשי היהודים.

מול השוטרים, שבאו לביתו של זאב־דב בגין כדי לעצרו, התייצבו שני ילדיו הבכורים, הבן הרצל והבת רחל. הם חסמו את דרכם של השוטרים בבכי ובתחנונים. האב עצמו בילבל את הפולנים בשאלה שהיתה אז בלתי־רגילה מאד: "האם יש בידיכם פקודת־מאסר?" השוטרים הנבוכים נסוגו, והאב ניצל ממעצר שעלול היה להסתיים בהוצאתו השרירותית להורג, כמינהג הימים ההם.

מנחם הקטן ישן במיטתו במשך כל התקרית, ויודע על כך רק מסיפורי בני־המישפחה. הוא נזכר בה כאשר נקלע, ברבות הימים, למצב דומה.

כשפילסודסקי הגדול בא בעצמו העירה, והשמיע באוזני ראשי־הקהילה דברי־תוכחה קשים על כי אינם שמים קץ לספסרות של היהודים, הדהים האב את הנוכחים כאשר השיב לשליט בתוקף שאין זה מתפקידם של היהודים לשמש כמלשינים וכבלשים.

גם כשבאו הגרמנים לברסט־ליטובסק בפעם השניה במאה זו, הפעם תחת דיגלו של היטלר ולפני שמסרו את העיר לסובייטים על פי הסכם ריבנטרופ־מולוטוב הזכור־לשימצה, גילה האב שוב את אומץ־ליבו. כמזכיר הקהילה הלך אל המפקד הגרמני, תבע מידע על יהודים שנעצרו ורשות לבקרם. בידו היתה תעודה שהעידה כי פעל כמתרגם בשרות הצבא הגרמני בימי מילחמת־העולם הראשונה.

ידיד שביקר פעם בביתו בבריסק, סמוך למילחמת־העולם השניה, זוכר את בגין־האב כאיש שעשה רושם ממורמר על שום שלא זכה להיבחר לראשות הקהילה ונאלץ להסתפק בתפקיד המזכיר.

הנאצים חזרו לברסט־ליטובסק בשלישית במהלך פלישתם לברית־המועצות. ליהודי המקום, זה היה הסוף. הם הובלו אל הנהר, נורו והושלכו לתוך המים.

בראש הצועדים אל הנהר הלך זאב־דב בגין, כשהוא שר את הווידוי ואת התיקווה. כך, על כל פנים, נצטיירו הדברים בליבו של בגין, על פי סיפוריהם של עדי־ראייה. יחד עם האב נהרג גם האח הרצל, שהיה מתמטיקאי.

בגין כבר היה אז בידי הסובייטים. גם האחות, רחל, אשתו של עורך־הדין יהושע רבינוביץ, הצליחה להימלט.

האם, חסיה, ששכבה בבית־החולים, נרצחה שם.

● מכות בגימנסיה פולנית

דמותה של האם מופיעה גם היא, בתיאורי־הילדות של בגין, כארכי־טיפוס של אידיאל: האמא היהודיה. היא הצטיינה בסבלנות אין־קץ — תכונה שבנה מנחם ירש ממנה ושבה הוא מצוייד במידה בלתי־רגילה. לא זו בילבד שהמתין לשילטון בסבלנות במשך 29 שנים, גם בחייו היומיומיים הוא מקשיב בסבלנות עילאית לסיפוריהם של נודניקים למיניהם, תכונה שלא תסולא בפז במיקצוע הפוליטיקאי.

האם דאגה לבית, בתנאים קשים ביותר. הכסף חסר תמיד. "הזקיפות היהודית" והעסקנות הציבורית של האב לא הביאו פרנסה. האם נאלצה לחסוך, לקמץ, לטרוח.

שלושת הילדים תרמו לפרנסת המישפחה על־ידי מתן שיעורי־עזר, שבהם הצטיין בייחוד האח הרצל, שבלט במתימטיקה. לשבח ההורים ניתן לומר שהצליחו להגשים את החלום היהודי: כל שלושת ילדיהם סיימו את האוניברסיטה.

חוסר־הכסף גרם לכך שמנחם הצעיר, שסיים את בית־הספר היהודי, לא יכול היה להמשיך באחת משתי הגימנסיות העבריות של בריסק, אלא נאלץ ללמוד בגימנסיה הממשלתית הפולנית. שם קיבל בסיס מוצק של השכלה כללית, נוסח אירופה — דבר המבדיל בינו ובין

בגין הבית"רי (1930)

בגין בן 16 בברסט־ליטובסק (1929)

הפוליטיקאים הצבריים, שהם חסרי השכלה לחלוטין. אך זהו בסיס השכלתי צר למדי.

בגין אוהב להשתמש בלאטינית שלמד בגימנסיה, נהנה עד היום להסביר לבעלי־שיחו את מקורם של מושגים לועזיים, כשם שהוא גא בידיעת השפה העברית שלמד בילדותו.

בבית־הספר נתקל באופן בלתי־אמצעי באנטי־שמיות, שהיתה מושרשת עמוק באופי העם הפולני. לפי סיפוריו, נכנס לא־פעם לתיגרות־ידיים עם תלמידים לא־יהודיים ביגלל הערות אנטי־שמיות, וחזר הביתה חבול אך גא, כשם שחזר אביו בשעתו מתחנת־המישטרה. בבית־הספר עמד על מישמר הגאווה הלאומית, סירב לכתוב בשבתות ולחם על זכות זו. הוא קיבל ציון רע בלאטינית, מיקצוע שבו הצטיין, מפני שסירב לעבור בחינה שנערכה ביום־שבת.

כל הסיפורים האלה טובים מאד לביוגראפיות רישמיות, ומשמשים חומר מצויין למחברי כיתבי־הערצה, שצמחו השנה כפיטריות אחרי הגשם. אולם הם מלמדים מעט מאד על הנער מנחם בגין, על התנאים שבהם גדל באמת, על היחסים בביתו, על משברי הילדות והנעורים, על התנאים שעיצבו את אופיו.

באיזו מידה השפיעה עליו העובדה שהיה ילד שלישי, ושגדל בצילם של אחות חזקה ואח מחונן? באיזו מידה סבל מהופעתו הגופנית הבלתי־מרשימה, מראייתו הלקוייה, שחייבה אותו להרכיב מישקפיים מגיל צעיר, מחזותו היהודית הבולטת?

הכמיהה לכוח, האמביציה הלוהטת, ההערצה לאידיאל "היהודי הזקוף" — באיזו מידה היו סובלימציה של ריגשי־כשל של נער, שבוודאי לא הרשים בשנים הרגישות של נעוריו?

יתכן שניתן ללמוד על בגין הצעיר יותר מהסתכלות בתצלומים, ששרדו מאותם הימים. הם מראים צעיר ממושקף, בעל עיניים חולמניות או עייפות, בעל האף היהודי והשפה התחתונה הבולטת־קימעה, המייחדים את בגין. הרושם הכללי אינו של צעיר שהוא הרוח החיה של החברה, מנהיג טיבעי של פעילות, גיבור הנערות, אלא של נער מופנם, עדין, תולעת־ספרים, בחור־ישיבה מיזרח־אירופי. בוורשה נפוצה השמועה שהצעיר הצנום חולה שחפת — אך לא היה לה כל בסיס.

קל להאמין שנער זה הצטיין במידה גדושה של אמונה מיסטית. מגיל צעיר נהג להניח תפילין, מינהג שהתמיד בו גם במחתרת. כמו אביו, הוא דתי מאד, אך בצורה בלתי־מופגנת. עד היום אינו נוסע בשבת, ובודק היטב את לוח־ההמראות לפני כל טיסה, כדי להימנע מחילול שבת. כאשר נהג לעשן, (עד לפני ארבע שנים) גם לא עישן ביום הקדוש. הוא מקפיד על כשרות, אך לא על ההפרדה בין הכלים. לעומת זאת הוא מטלפן בשבת, ואינו חובש כובע או כיפה אלא במיקרים מיוחדים.

רבים התפתו לחשוב, במרוצת הזמן, כי דתיותו של בגין היא תכסיס של פוליטיקאי ממולח, המבקש להשתמש בדת או בדתיים לצרכיו. זוהי טעות גמורה.

בגין הוא בעל הכרה דתית עמוקה. הוא מאמין באמת בהשגחה העליונה ובמחוייבותו כלפיה. והוא משתמש בכל הרצינות במושגים כמו "תודה לאל", או "בעזרת השם". מבלי להכיר בעובדה זו, קשה מאד להבין את האיש ואת מעשיו בעבר — ובעתיד.

● תאומה בת 17

כאשר עבר בגין לוורשה, בגיל 18, כדי ללמוד מישפטים, כבר היה בית"רי ותיק ורוויזיוניסט מושבע.

כמו רוב הרוויזיוניסטים בעולם, נמשך גם בגין אל התנועה בכוח הקריאה.

זאב ז'בוטינסקי היה קודם כל ומעל לכל עיתונאי, והוא השפיע על בני־אדם ממרחקים, באמצעות המילה הכתובה. תנועתו קמה ב־1925 בכוח מאמריו, פשוטו כמישמעו. קוראי המאמרים בריגה ובברלין החליטו, כימעט בעל כורחו, שיש להקים תנועה שתילחם למען הדיעות שהובעו בצורה כה חדה ומבריקה במאמריו. ז'בוטינסקי עצמו התכוון אז להסתפק באתרעה ובהטפה.

מאמריו של ז'בוטינסקי עשו רושם עמוק על בגין. תביעתו של "ראש בית"ר" למדיניות ציונית תקיפה, שימת הדגש על הכוח והחינוך הצבאי, דרישתו לגנוז את הרעיונות הסוציאליים מפאת עליונות הרעיון הלאומי הצרוף — כל אלה דיברו אל ליבו של הצעיר, שנכסף כל־כך ל"זקיפות יהודית".

נציב בית"ר בפולין היה אהרון צבי פרופס, אחד ממייסדי התנועה הרוויזיוניסטית*. כאשר נזדמן לבריסק, התרשם מבגין הצעיר. הוא מינה אותו כמפקד בית"ר באיזור. כשבא בגין לוורשה וסר למישרדי הנציבות, החליט פרופס בו במקום למנות אותו כאחד מתישעת "קציני הנציבות" של בית"ר בפולין, וכמנהל מחלקת האירגון.

האנשים שהכירוהו באותה תקופה זוכרים אותו כצעיר שקדן, שקט, שאפתני מאד, שהופעתו החיצונית לא עשתה רושם חיובי או שלילי במיוחד. למן הרגע הראשון היה ברור שהוא שואף אל המקום הראשון.

העניינים בבית"ר התנהלו על פי כללי ה"הדר" הז'בוטינסקאי, וכל דבר שניראה כאינטריגה היה פסול בהחלט. אבל בגין שיכנע את עמיתיו, בעצם עבודתו המסורה והשקדנית, שהוא האיש המתאים להנהגת הנציבות. מה גם שפרופס לא הצליח להתמודד עם ממדי התנועה, שגדלה במהירות, עם הפיכת בית"ר לתנועת־נוער המונית, בעלת רבבות רבות של חברים ברחבי המדינה.

הושמעו דרישות עדינות להחלפת פרופס. אולם ז'בוטינסקי אהב את פרופס, והמשיך להחזיק בו. היתה זאת אחת מחולשותיו של המנהיג: הוא התקשר בחייו עם הרבה אנשים שמצאו חן בעיניו, אף שלא היו מוכשרים לתפקידיהם או שניצלוהו לרעה. הוא לא הצטיין בהכרת בני־אדם ובהצבת האיש הנכון במקום הנכון. הופעתו ואופיו של אדם היו חשובים לו מכישוריו.

כאשר הסכים ז'בוטינסקי להדיח את פרופס מתפקידו, מינה במקומו את אייזיק רמבה, שכיהן כמזכירו הפרטי

* לאחר מכן מנהל הפסטיבל הישראלי.

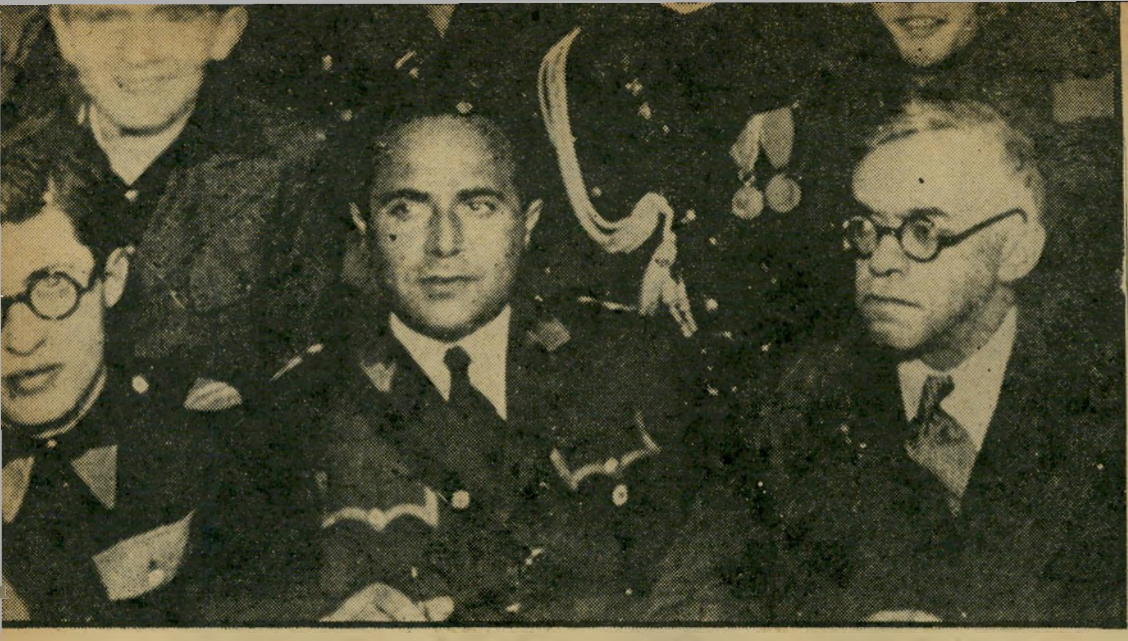

ז'בוטינסקי עם פרופס ובגין בווארשה (בערך 1937)

של ז'בוטינסקי (ולאחר מכן כעורך היומון המשקיף בארץ). רק לאחר מכן, באיחור רב, נמסר התפקיד לבגין, האיש הפעיל ביותר בנציבות בית"ר מזה שבע שנים.

פעילות זו היתה מורכבת כולה מנאומים. בגין חרש את פולין לאורכה ולרוחבה, עבר מקהילה לקהילה, נאם בלי הפסק. כושרו הריטורי נתגלה בכל עוצמתו בפעם הראשונה בתקופה זו. הנאום הפך תוכן חייו, וסביבו התארגנו גם חייו הפרטיים.

כך, כאשר בא לנאום בעיר דרוהוביץ', סר על פי המקובל לביתו של ראש המיפלגה הרוויזיוניסטית („ברית הציונים הרוויזיוניסטים" — הצה"ר) בעיר.

סיפר בגין עצמו, לפני כמה ימים, על ההמשך:

„ליד השולחן ישבו שתי נערות בנות 17, תאומות. למרות הדימיון ביניהן, הבחנתי ביניהן מייד. אחת מהן, עליה, מצאה חן בעיני מייד. בו במקום החלטתי שהיא תהיה אשתי.

„הבנות היו מחונכות היטב, ולא השתתפו בשיחה בעת הסעודה. אחרי שחזרתי לוורשה כתבתי לנערה שבחרתי בה, החלה בינינו התכתבות, והחלטנו להתחתן."

בגין בן ה־24 ביקש, בתקופת החיזור, חופשה מבית"ר, כדי להתמחות בבית־המישפט של דרוהוביץ' ולקבל רשיון של עורך־דין. כעבור כמה חודשים התחתן, בטכס שבו השתתף זאב ז'בוטינסקי בכבודו ובעצמו. אשתו עליה —

בגין כסטודנט בווארשה (1932)

עליזה — צמודה אליו מאז, ולא משה מצידו אלא בתקופת מעצרו בברית־המועצות.

ההתמחות המישפטית לא האריכה ימים. בגין נקרא חזרה לעבודתו בנציבות, ולנאומיו.

הוא לא עבד אף יום אחד בחייו כעורך־דין. יתכן כי חיבתו היתרה למיסמכים, לניסוחים מישפטיים ודדקויות לגליסטיות נובעת משאיפה מתוסכלת זו.

● „כישרון מטיל אימה"

אי־אפשר להבין את בגין האיש, מבלי לראות את בגין הנואם. כימעט וניתן לאמר: הנואם הוא האיש.

כי כושר־הנאום אינו רק כישרון, או אמנות, או מיקצוע. כושר־הנאום הוא תכונה של אופי. אצל בגין, זהו מרכז האופי, מוקד האישיות.

איש המילה המדוברת שונה מאד מאיש המילה הכתובה. משום־כך נדירים מאד האישים המצטיינים בשני הכישרונות כאחד. כאלה היו וינסטון צ'רצ'יל וליאון טרוצקי, וכזה היה גם זאב ז'בוטינסקי.

אולם מנחם בגין אינו כזה. גם בקרב חסידיו המושבעים, שנאומיו מחשמלים אותם, אין מאמריו מעוררים עניין — בניגוד גמור למאמרי ז'בוטינסקי, שחינכו דור שלם. גם ספרו המעניין על חוויותיו במחתרת, המרד, רחוק מלהיות ספר טוב. הוא מאורגן בצורה מוזרה, קופץ מעניין לעניין קדימה ואחורה, מדלג על מאורעות חשובים ביותר, ומעדיף לא פעם את הטפל על העיקר.

איש המילה הכתובה כותב למען קורא הקיים רק בדמיונו, שנברא, כימעט תמיד, בצלמו. איש המילה המדוברת מדבר אל המונים חיים, הוא „יורד אל העם". היגיון הנואם שונה לחלוטין מהגיון הכותב.

הנואם פונה בראש וראשונה אל הרגש, אל הלא־מודע, אל עולם הסמלים שבנפש האדם. גם כשהוא משתמש לכאורה בנימוקי־היגיון, כפי שבגין אהב לעשות, זהו תמיד הגיון מדומה. הגיון הנקלט על־ידי המאזינים כדברי־חוכמה מובנים־מאליהם. אך שנס ליחם כשהם מועלים על הנייר. משום כך מאבדים נאומיהם של גדולי הדמגוגים את כוחם כשהם מתפרסמים לאחר מכן בכתב, ונראים כבאנאליים בתכלית — דבר המפתיע תמיד את מאזיניהם שהשתכרו מהגיונו של הנואם.

הנואם נוטה תמיד לדרמאתיות. נטייה זו עוברת אצלו, כהכרח, מן הנאום אל המעשה המדיני. הנואמים הגדולים — מבניטו מוסוליני ועד גמאל עבד־אל־נאצר, מטרוצקי עד ז'בוטינסקי, הפכו את האקט הדרמאתי, את המחווה המדהימה, למרכז גישתם הפוליטית.

לא פעם מתקבל הרושם שהנואם הגדול אינו נואם כדי לקדם את מדיניותו, אלא שהמדיניות עצמה הפכה פונקציה של הנאום. המעשה הפוליטי מסתדר סביב הצורך הריטורי, משרת אותו ומתאים את עצמו אליו.

כאשר שמע זיאמה ארן את בגין בכנסת הראשונה, נדהם. בגין דיבר, כרגיל, בלי טכסט מוכן, אך כל מישפט היה בנוי לתיפארת, כל נקודה וכל פסיק היו במקומם המדוייק, הכל זרם בלי שום היסוס, בלי הפסקות בלתי־מחושבות. „זהו כישרון מטיל־אימה!" העיר ארן החכם.

הנואם מאמין בכושרו של הנאום. מדיניותו של בגין, כראש־הממשלה, מבוססת על אמונתו המוחלטת שלא יהיה עימות בינו ובין ארצות־הברית. הוא בטוח שבנאומיו שיכנע את קארטר, ושישכנע אותו שוב ושוב. ושאם לא יצליח בכך, יסעירו וימרידו נאומיו את יהודי ארצות־הברית, שיקומו על הנשיא ויכפו עליו את רצונו של בגין.

אנשים מפוכחים מטילים ספק בתחזית זו. בגין מתעלם מהם. אין הם מבינים את כוחו של הנאום.

הנאום הגדול הוא ההיפך מוויכוח. הנואם אינו מתווכח, אלא לצורך טכסיס ריטורי. הנואם מדבר מן המירפסת, מן הבמה, מן הדוכן. מולו יושב „קהל" — ציבור שהוא כחומר ביד היוצר, אובייקט להשפעה, ילד קולקטיבי שיש לחנכו וללמדו. מוסוליני הישווה את הקהל לאשה, שיש לכבוש אותה.

כמו כל הנואמים הגדולים, אין בגין סובל התנגדות וביקורת. הוא יכול להקשיב ליריב בסבלנות עילאית,

מילונו של מנחם בגין

אבינו מורנו = כינוי לזאב ז'בוטינסקי.
ארולף בווין = שר־החוץ הבריטי אחרי מילחמת־העולם השניה.
אחד הבונים = כינוי לברל כצנלסון.
אהופי = כינוי לעזר וייצמן.

בני־חורין = תושבי מדינת ישראל.
בריחי השער הנעול = הגבלות העלייה מטעם הבריטים.

גבאי הציונות = כינוי למיפלגת הציונים הכלליים (שמה הקודם של המיפלגה הליברלית, כיום חברה בליכוד).
גבירוקראטים = כינוי נוסף לציונים הכלליים.
גיבור ישראל = כינוי למשה דיין.
גיבורי־העורף = (שימוש ראשון) חברי ה„הגנה".
גיבורי־העורף = (שימוש שני) השוטרים והבלשים הבריטיים בארץ־ישראל.
גרמופון צרוד של צ'רצ'יל = ארנסט בווין (ראה: אדולף בווין).

ד"ר בן־גוריון = כינוי לדויד בן־גוריון.

הבריגדה הזאת = כינוי לבריגדה היהודית הלוחמת במילחמת־העולם השניה.
ההנהגה הווישאית = כינוי להנהגת ה„יישוב' בזמן המנדט הבריטי.
החיה הבלונדית = כינוי לגרמניה הנאצית (נלקח מפרידריך ניטשה).
היישוב המאובן = כינוי למוסדות היישוב בארץ־ישראל בתקופת המנדט, שקראו לעצמם היישוב המאורגן.
הכת השלטת = כינוי למפא"י בשנות ה־40'.
המנהיגות המובה בסנוורים = כינוי לממשלה הזמנית הראשונה.
המישפחה הלוחמת = כינוי לאנשי אצ"ל.

השתיקה ההרואית = כינוי ליחס הנהגת־היישוב לשואה, בשנות ה־40'.

חיית הטרף הטבטונית = כינוי לגרמניה הנאצית.
חלוקיסט = כינוי למצדד ב„תוכנית החלוקה' של ארץ־ישראל.

טאקוי דוראק = (ברוסית = טיפש שכזה) כינוי לשר־החוץ הישראלי הראשון, משה שרת.

יודען־ראט = כינוי להנהגת היישוב בתקופת המנדט הבריטי.

כת המנהיגים המנוונת = כינוי נוסף להנהגת היישוב העיברי בתקופת המנדט הבריטי.

לב האומה = כינוי לארץ־ישראל.

מורה הדור = כינוי לזאב ז'בוטינסקי.
מורנו רבנו = כנ"ל.
מחנה המישמרת הלאומית = כינוי נוסף להנהגת היישוב.
מיפלגת החדר = כינוי ל„תנועת החרות'.
מישמר האומה = כינוי לאירגון ה„הגנה'.

נופץ כינור הפלאים = ז'בוטינסקי מת.

סרדיוטות = כינוי לחיל־המצב הבריטי בארץ־ישראל.

צ'רלי צ'פלין = כינוי למשה שרת.

קרן־הברזל = מגבית האצ"ל.

רעי האהוב = כינוי לעזר וייצמן.

שובב נחמד = כינוי לעזר וייצמן.
שילטון־הרשע = השילטון הבריטי בארץ־ישראל.

אהבה פרושה להעניק.

אהבה פרושה להעניק — אומרת מים תבל, רינה מסינגר (מור) — להעניק מעצמכם, להעניק את לבכם, להיות שבויים בקסם היופי, לשאוף להעניק אושר לבן זוגכם, להתבשם בטוב ביותר, להעניק את היפה ביותר — היא האהבה. וכשמבקשים להעניק, אין מתאים יותר מאחד ממבחר הבשמים המסעירים של פברג'ה.

FABERGÉ — לאהבת החיים

משווק ע"י „לון". להשיג בתמרוקיות המובחרות, בשקם, בהמשביר לצרכן ובכל-בו שלום.
פרסום אבנת

איש השנה תשל"ד

(המשך מעמוד 19)

להתווכח עם אנשים בישיבות, להקשיב באורך־רוח לדברי הזולת. אך אין הוא סובל ביקורת אמיתית מפי מקורביו. שמואל מרלין, חברו מוורשה וחבר סיעתו בכנסת הרא־שונה, טוען כי בגין חדל להגיד לו שלום אחרי שמתח עליו ביקורת. הוא התרחק מבגין, וכך עשו רבים מעמיתיו בתקופות השונות, בגלל סיבה דומה.

הנואם הגדול הוא ההיפך מאדם אובייקטיבי. הוא לא יכול היה להיות נואם גדול, לולא האמין שכל מילה היוצאת מפיו היא אמת צרופה, בילעדית ומובנת־מאליה. אך הוא יכול לדמות לעצמו שהוא שיא האובייקטיביות. בגין משוכנע בזה לגמרי.

נתן ילין־מור, גם הוא חברו מתקופת ורשה, ולאחר מכן מתחרהו כמנהיג לח"י, מספר על כך אנקדוטה משעשעת. ב־1944 נפגש עם בגין במחתרת, כדי לדון באפשרויות של שיתוף־פעולה בין אצ"ל ולח"י. שאל ילין־מור: „נניח שנקבל את הצעתך וניכנס למיסגרת מאוחדת. מה יקרה אם, בדרך הטבע, יתגלו חילוקי־דיעות בין שני האירגונים? מי יכריע?"

השיב בגין: „בורר אובייקטיבי."

„ומי יהיה הבורר?" שאל ילין־מור.

„אני!" השיב בגין, ברצינות גמורה.

מספר ילין־מור: „הופתעתי. כי לא הכרתי בחיי אדם פחות אובייקטיבי ממנו."

הנואם הגדול אינו משכר רק את שומעיו. הוא משתכר גם בעצמו.

אצל בגין ניכר הדבר היטב. אחרי אחד מנאומיו

כימעט כל המאורעות הגדולים בחיין של בגין קשורים בנאומים — והיו בין הנאומים שגרמו לתוצאות מרות.

בתקופה שחרש את פולין בנאומיו, ונהנה מעבודתו, נאלץ לא פעם להתגונן מפני הערות לגלגניות של אחיו, הרצל. המוח המתימטי של האח המבוגר לא יכול היה להשלים עם ההיגיון הריטורי של האח הצעיר: „מנחם," היה שואל, „אמור לי, מה אמרת היום? זה דמגוגיה! יש לזה תוכן?"

בסיפורו מעשר ראשון מתאר הד"ר ישראל אלדד (שייב) את ישיבות מפקד ההגנה, אצ"ל ולח"י, בתקופה הקצרה שבה שיתפו שלוש המחתרות פעולה במיסגרת „תנועת המרי". אלדד השתתף בהן כאחד מנציגי לח"י:

„מנחם הוא, כרגיל, הנואם הראשי בפגישות אלה. הוא בא תמיד ונאום מוכן לו. והנאום תמיד חזק. הוא מתחיל תמיד מניתוח המצב הפוליטי, מוציא את המסקנות ומציע את ההצעות. דבריו נמשכים תמיד זמן רב, אך הם בנויים יפה ובהגיון רב."

תיאור דומה מאד נתן אחד האנשים, שהשתתף בפגישת בגין־קארטר: „יש הבדל גדול בין סיגנונות שני האנשים. בגין פותח את דבריו בכל פעם בסקירת עובדות, מסיק את המסקנות ומגיע בסוף להצעות. קארטר מתחיל ישר מן הסוף, מן הצד המעשי. הוא מניח שבני־שיחו התכוננו לשיחה ומצויים בעובדות וברקע, ושאין צורך לפרט אותם."

ארתור קסטלר, שהאזין לנאומיו הראשונים של בגין כשזה יצא מן המחתרת, מותח עליהם בסיפרו הבטחה והגשמה ביקורת, המזכירה את ביקורת האח: „האזנתי לנאומו הפומבי הראשון של בגין בתל־אביב, באולם קולנוע תחת כיפת־השמיים,* כשאלפים מצטופפים ברחו־

20% ממנו יימסרו ליחידות־אצ"ל העצמאיות בירושלים (מכיוון שירושלים לא סופחה אז רישמית למדינה, עדיין פעלו בה כוחות אצ"ל ולח"י כיחידות עצמאיות). את שאר ה־80% תבע בגין לייעד ליחידות אצ"ל שהצטרפו לצבא. גלילי סירב.

הילל קוק, איש הוועד האמריקאי ששלח את האוניה, שבא להתייעצות עם בגין, התנגד בחריפות להצעה זו. „אתם יוצרים תקדים מסוכן," טען בהתרגשות. „אתם מספקים אמתלה להפלייה בין יחידות אצ"ל ויחידות ההגנה כצבא. זה יתן אחר־כך להגנה תירוץ שלא לצייד את יחידות אצ"ל בנשק שהיא תקבל. אנחנו צריכים למסור את הנשק לצבא, ולתבוע שיוויון בין כל ה־יחידות."

בגין, יעקוב מרידור וחיים לנדאו, שנכחו בהתייעצות, שוכנעו. בגין צילצל שוב לגלילי והודיע לו: „התייעצנו עם החברים. שגינו. אנחנו מסכימים ש־20% יימסרו ליחידות אצ"ל בירושלים, ושאר ה־80% ימסרו למחסני הצבא, שיחלק אותם לפי הצרכים בין כל היחידות."

ואז הוסיף בגין, לדברי עד־השמיעה, תנאי מוזר: „בא־כוח של אצ"ל ינאם לפני כל יחידה שתקבל את הנשק, ויודיע לה שהנשק הובא על־ידי אצ"ל."

יתכן שתנאי זה הכריע את הכף אצל בן־גוריון, ששנא את בגין, באותה תקופה, שינאה עזה. על כל פנים — בגין לא זכה לשאת את הנאום המיוחל לפני יחידות צה"ל. אחרי אולטימטום של 10 דקות פתחו אנשי ההגנה באש על אנשי־אצ"ל שהיו חשופים בחוף הפתוח, בין ארגזי התחמושת. בגין, שבא עם מרידור לחוף כדי לנאום במיסדר של באי־האוניה, עלה על האוניה, וזו הפליגה

זאב ז'בוטינסקי מקדש דגל בית"ר במיסדר של סניף בית"ר בפולין (1938)

הגדולים בכנסת הוא רגיל לרדת מן הדוכן, לשבת במשך כמה דקות מטעמי נימוס. אחר־כך הוא יוצא החוצה, פוסע אנה ואנה במיסדרון, מקבל בחיוך צנוע את הברכות המומטרות עליו מפי ידידים ויריבים. עיניו מצועפות ברגעים אלה, ואין הוא מוכן לשיחה רצינית. כעבור חצי־שעה עד שעה הוא חוזר לתפקד כרגיל.

יתכן שזוהי הסכנה הגדולה ביותר הטמונה באופיו של הנואם הגדול: שהוא נזקק לנאומיו, כשם שנרקומאן נזקק לסם המשכר. ומאחר שהנאום הגדול זקוק לחומר דרמאתי, שיחשמל את השומעים, עלול המדינאי־הנואם לעשות מעשים שתכליתם הלא־מודעת אינה אלא אס־פקת חומר כזה.

● „התלהבות וחרון־אף"

אפשר לתמצת את פעילותו של מנחם בגין כראש־הממשלה בנאומים הגדולים שנשא — הנאום הגדול שהשמיע בהיוודע תוצאות הבחירות, הנאום בקדום על „אלוני־מורה רבים", הנאום בבית הלבן, הנאום לפני היהודים בניו־יורק, הנאום בעת הסעודה לכבוד סיירוס ואנס בבניין הכנסת.

למעשה ניתן לתאר את כל חייו של בגין כרכס־הרים, שפיסגותיו מורכבות מנאומים — החל בנאום שנשא כשהיה בן 13, מעל שולחן בפארק בבריסק־ליטובסק, לכבוד ל"ג בעומר. היהודים מחאו לו כפיים — ומאז מלוות מחיאות־הכפיים את דרכו בחיים. גם כשהמחתרת גזרה עליו ארבע שנים של אלם, לא חדל מלנאום. הכרוזים ועיתוני־הקיר של אצ"ל לא היו אלא נאומים־בכתב של מנחם בגין, שכתב כימעט את כולם בעצמו, ושסיגנונו הריטורי מבצבץ מתוך כל שורה בהם.

● „נאום הבכי"

על הנאום השני מספר ישראל אלדד בסיפרו. גם הוא מתח ביקורת על אמנותו העיוורת של בגין בכוח הנאום.

„כאשר הודיעו הרמקולים (שעברו בתל־אביב) על הנאום שהוא (בגין) יישא מעל סיפון האוניה מול רחוב פרישמן, היתה תגובתי הראשונה והקצרה: ,הצגה!' ולא ידעתי, כמובן, שעתידה הצגה זו ליהפך טרגדיה.

„גם כישרון ריטורי גדול חייב לנהוג חיסכון בעצמו, ולדעת את הנסיבות בהן כדאי לנצלו. נאום מעל סיפון נושא־נשק נראה די כביטוי אותה חולשה לראווה. יתר על כן, עצם עלותו לאוניה נראתה בעיני תיאטרלית...

„ההצגה בשעה ארבע אחרי הצהריים, על שפת־הים, לא נתקיימה. במקומה באה ...פקודת־האש לעבר האוניה. אני משער שהנאום שהוכן היה חריף מאד, תקיף מאד, משכנע מאד. ודאי פי כמה מהנאום שלאחר האסון... אך אני מניח ששום שכל מעשי־תועלתי לא היה באזעקת־ההמונים להאזין לנאום.

„אילו באמת היתה כוונה לכבוש את העיר — היה עוד היגיון משהו בזה. אך מכיוון שכוונה זו ל צ ע ר י ה ר ב (ההדגשה של אלדד) לא היתה, וגם תועלת מעשית לגבי הורדת הנשק לא היתה בזה, אינני יכול להשתחרר מהרושם שהנימוק המכריע היה מהיסוד התצוגתי־האפק־טואלי שבדבר."

„הנאום שלאחר האסון", כפי שכינהו אלדד, היה, אולי,

בות ועל גגות הבתים מסביב. היה זה נאום מאכזב — ריטוריקה רגשנית ללא תוכנית קונסטרוקטיבית.

„ישנם זמנים, שבהם יש לדחוף את עגלת ההיסטוריה בהתלהבות עיוורת ובחרון־אף; אך מייד, כשעוברים על פני הגבשושית, יש לסקור את הנוף בעיניים פקוחות."

● נשק או נאום

אחת מנקודות־המיפנה בחייו של בגין, פרשת אלטלינה, קשורה בשלושה נאומים — שניים שלא נישאו, ואחד שנישא.

עד היום אופפת תעלומה את השלבים ה־אחרונים של המשא־והמתן בין בגין ובן־גוריון על גורל האוניה. באיזשהו מקום לאורך הדרך אירע קצר, מיקרי או מכוון. לפחות לפי גירסה אחת, היה קצר זה קשור בנאום.

לפי תיאורו של עד שהיה במרכז האירועים, התנהל עדיין משא־ומתן טלפוני בין בגין וישראל גלילי, כאשר האוניה עמדה מול כפר־ויתקין, ואנשי אצ"ל החלו פורקים את כמויות־הנשק הגדולות שהובאו בביטנה.

מנחם בגין חשש מבוא האוניה. תחילה ביקש למנוע את הפלגתה מן הנמל הצרפתי. כשנסתבר לו שהאוניה כבר יצאה, ביקש להסיח אותה לנמל יוגוסלבי. אך גם דבר זה לא הצליח, והאוניה הגיעה אל חוף הארץ. היא היתה צריכה לעגון מול רחוב פרישמן בתל־אביב, אך נשלחה, בפקודת ההגנה, לכפר־ויתקין. שם הוקף החוף בכוחות הפלמ"ח.

בגין הסכים למסור את הנשק לצבא, אך בתנאי ש־

* קולנוע גן־רינה, ברח' בן־יהודה, שנהרס מאז.

לתל־אביב, לנקודה שהיתה יעדה המקורי: מול רחוב פרישמן.

איש השנה תשל"ז

(המשך מעמוד 21)

הנאום המפורסם ביותר מכל נאומי מנחם בגין. הוא נכנס להיסטוריה כ„נאום הבכי".

אלדד מתאר אותו בזעם:

„ובזאת הגענו לפשע הנוסף שבאותו יום. פשע הבכי. **„מכל החלונות ובתי־הקפה בקע הקול, אותו קול שאך זה לפני שבועות־מיספר, ביום הכרזת העצמאות, הביע כוח, רחבות. הוא היה שבור. והקהל הרחב — יותר מאשר הוא מתעניין בנימוקים ובהוכחות, הוא מזועזע מהעובדה: מפקד האירגון הצבאי הלאומי בוכה בפומבי."**

ומוסיף אלדד, בהערה עוקצנית: „בכי מזעזע אך אינו מוליד דבר. הצחוק הוא פורה הרבה יותר מהבכי. ואת הצחוק החזק, המרעיד אויבים, את הצחוק הזה לא למד מנחם בגין מגיבורו של ז'בוטינסקי,* ואין השלט ,מורי ורבי' מועיל ולא כלום.

„לא במיקרה צירפתי לכאן את שמו של ז'בוטינסקי. בשעת הנאום הרגשתי ואמרתי והזרתי ואמרתי: ז'בוטינסקי לא היה מגיב בבכי. בשום פנים ואופן. הוא היה ממין הפלדה באמת."

אותו נאום־הבכי, שהשמיע בגין בתחנת־השידור של אצ"ל אחרי שבן־גוריון ציווה על „התותח הקדוש" (כפי שהוא כינה אותו לאחר־מכן) לפתוח באש על האוניה התקועה בחוף, הרס את התדמית של בגין למשך זמן רב.

ז'בוטינסקי במיפקד בית"רי בפולין (1938)

גיבור המחתרת, שניצח את האימפריה האדירה, נתגלה לנוער הישראלי לפתע כאדם רגשני, הבוכה בפומבי בעת צרה. לצברים, שאינם רגילים להפגנת־רגשות פומבית, ושכבר היו מורגלים — אחרי ששת חודשי מילחמה — לאלפי הרוגים, ניראה הדבר כסימן של חולשה.

בגין עצמו מודע מאד לביקורת הנמתחת על דמעותיו, והוא הגן עליהן בסיפרו, המרד, בנימה של התנצלות.

„בליל אלטלינה, בדברי על האוניה, נישקה וחלליה הקדושים, הייתי נרגש עד דמעות. ונמצאו גיבורים גדולים מכל הסוגים ומכל החוגים, שליגלגו ,לרגשנות רכרוכית' זו.

„יבושם להם הליגלוג. אני יודע כי יש דמעות, אשר שום גבר אינו צריך להתבייש בהן: ישנן דמעות, אשר כל גבר רשאי להתגאות בהן...

„העוקב אחרי סיפורי יודע כי לא פינקני הגורל. רעב וצער ידעתי משחר נעורי. וצלמוות אפפני לא פעם, לא רק במולדת אלא גם בנכר, ודמע לא ידעתי. אך בליל הכרזת המדינה מחד גיסא, ובליל אלטלינה מאידך... אכן יש דמעות מצילות. יש והברירה היא: דמע או דם..."

האמת היא שבגין בוכה לעיתים די קרובות. בימים שבהם היה מרבה ללכת לקולנוע (בשנים האחרונות הוא מרבה, תחת זאת, לצפות בביתו בטלוויזיה) ראוהו שכניו מזיל דמעות בעת סצנות מרגשות, בייחוד כשהן נגעו לגורלם של יהודים.

במוצאי יום אלטלינה בכה בגין מפני שראה לידיו הרוגים ופצועים, והמראה זיעזע אותו. הוא בכה מפני שבאותו יום אירע הדבר שהוא חשש מפניו יותר מאשר מפני כל דבר אחר: מילחמת אחים.

אך הבכי היה גם אפקט ריטורי, והוא השתלב בנאום הגדול.

---

* שימשון, גיבור הרומאן התנ"כי של ז'בוטינסקי, כלל בצוואתו שלוש מיצוות: ברזל, מלך וצחוק.

אצ"ל מול ביה"ד

תכן שהנאום החשוב ביותר בחיי בגין נגאם עשר שנים לפני כן, בוורשה. הוא נכנס להיסטוריה בשם „נאום הדלת החורקת".

הוא היה קשור ביחסיו עם זאב ז'בוטינסקי, יחסים שעליהם מרחפים כמה סימני־שאלה.

בסוף שנת 1938 נפערה תהום בין ז'בוטינסקי ובין חסידיו הקיצוניים, בייחוד בקרב אצ"ל בארץ. „המאורעות" של 1936, שהערבים קוראים להם בשם „המרד הערבי", הפילו חללים רבים. הנהגת היישוב הכריזה על מדיניות של „הבלגה", ששמה — מטעמים מוסריים ומעשיים — את הדגש על הגנה פאסיבית. זאב ז'בוטינסקי תמך במדיניות זו. הארגון מאס בה.

בסוף 1937 פקד דויד רזיאל, אז מפקד אצ"ל בירושלים, להניח פצצה בשוק הערבי ביפו. רזיאל, שהיה איש דתי מאד, התלבט קשה. הכוונה היתה להרוג איש אחד או שניים, אך ביגלל טעות בכמות חומר־הנפץ נקטלו עשרות, ביניהם נשים וילדים רבים.

בית"רי בשם שלמה בן־יוסף הפר את מישמעת בית"ר, ביצע על דעת עצמו פעולת־נקם כושלת נגד נוסעי אוטובוס ערבי ליד ראש־פינה, נתפס, נשפט והוצא־להורג, היהודי הראשון שהוצא להורג בימי המנדאט. הדבר התסיס את הנוער, הביא מאות נערים חדשים לשורות האירגון.

ז'בוטינסקי שיבח את בן־יוסף במילים נרגשות, אך סירב לתת את ידו לקו קיצוני.

בתהליך מקביל התפתחה יריבות בין אצ"ל ובית"ר. בניגוד לדיעה הנפוצה, לא נולד אצ"ל מתוך בית"ר או התנועה הרוויזיוניסטית. הוא קם ב־1931, כאשר חלק מאנשי ההגנה, בהנהגת אברהם תהומי, פרשו מאירגון ההגנה הכללי והקימו הגנה נפרדת, שנקראה „הגנה ב'", „ההגנה הלאומית" ובשמה הרשמי: האירגון הצבאי הלאומי בארץ־ישראל.

17 מן הפורשים חזרו מייד לאירגון־האם, ומאז נקראה ההגנה בסלאנג של אצ"ל בשם־הצופן ש"ד — ראשי־התיבות של „שיבעה־עשר דרעקעס".

ב־1933 בא הלורד מלצ'ט היהודי מאנגליה לארץ, כדי לאחות את הקרע. הוא נכשל. אך ב־1937 התייאש תהומי, ביגלל הוסר אמצעים, וחזר להגנה הכללית. נותרו באצ"ל האנשים שהאמינו בקו אקטיביסטי, ושהתנגדו בכל רמ"ח אבריהם ל„מוסדות הלאומיים". הם נפרדו מתהומי, ויצרו את אצ"ל בצורתו הסופית. את כרוז הפילוג כתבו, בבית־קפה ברחוב נחלת־בנימין בתל־אביב, אברהם („יאיר") שטרן, הילל קוק, אוריאל („יונתן רטוש") שלח, שייסד לאחר מכן את התנועה הכנענית, ובנימין לובוצקי (שהצטרף מאוחר יותר למפא"י).

ז'בוטינסקי נבחר עוד ב־1935, על־ידי תהומי, כמפקד ראשי (או „מצביא") של האירגון. אך אנשי המפתח באירגון — רזיאל, שטרן, קוק ואחרים — לא היו מעולם בית"רים או חברי המיפלגה הרוויזיוניסטית. הם צמחו מן הרקע הארצישראלי, וראו באצ"ל צבא בלתי־פוליטי, המשרת את העם כמו כל צבא סדיר.

פעמיים ניסה ז'בוטינסקי למנות לאצ"ל מפקדים, שלא נתקבלו על דעת הצעירים. תחילה מינה את רוברט ביטקר, בית"רי משאנחאי. אחרי מעשה־שוד של אצ"ל ברח ביטקר מן הארץ, ונעלם מן האופק. במקומו מינה ז'בוטינסקי את משה רוזנברג, שגם לו היה נסיון צבאי כלשהו בחו"ל. אחרי הפצצה בשוק ושל יפו ירדו המפקדים למחתרת עמוקה. רוזנברג עבר לקפריסין, ומשם הגיע לפולין. סוף־סוף הצליחו המפקדים הצעירים לשכנע את ז'בוטינסקי למנות מפקד משלהם — דויד רזיאל.

בהנהגת רזיאל גבר הקו האקטיביסטי. אצ"ל שבר רישמית את ההבלגה. מעשיו ורוחו החלו לגרום לתסיסה עמוקה בבית"ר הפולני.

תהילה הגיע לפולין הילל קוק, אז חבר מיפקדת אצ"ל. הוא בא, בין השאר, כדי לטפל במישלוח צעירים מפולין באוניות־מעפילים לארץ, ושם הצטרפו לשורות אצ"ל. באחד הימים בא אליו בית"רי מעיירה נידחת, אברהם אמפר, והציע לו הצעה פשוטה, ששינתה כן־לילה את המצב כולו: מדוע לשלוח לארץ־ישראל צעירים, שיצטרכו להתאמן שם בתנאי־מחתרת מסוכנים, אם אפשר לאמן אותם בפולין עצמה, ולשלחם לארץ כחיילים מוכנים לפעולה?

ממשלת פולין גילתה אהדה רבה לרעיון, בייחוד כשהגיע מהארץ שטרן, שדיבר את שפתה ושעשה עליה רושם עז. הממשלה היתה אנטי־שמית, והיא היתה מעוניינת להיפטר מיהודים רבים ככל האפשר. היא היתה מוכנה לספק נשק ומחנות־אימונים להדרכת המהגרים הצעירים, לשחררם מחובת־השירות בצבא הפולני ולאפשר להם להוציא סכומי־כסף ניכרים במטבע זר.

הפעילות של אצ"ל פשטה בקרב הבית"רים של פולין כלהבה ביער יבש. בית"ר יכלה רק לדבר, אנשי אצ"ל עשו. בקיני בית"ר קמו תאים של אצ"ל. ובית"ר הרישמית החלה מתרוקנת מתוכנה. על רקע זה רבו הסיכסוכים, בייחוד אחרי שאצ"ל תבע לעצמו את אירגון העלייה הבלתי־ליגאלית, שהיתה לא רק תפקיד פטריוטי, אלא גם עסק מכניס מאד. העולים החדשים שילמו עבור הנסיעה, ובידי המארגנים נותרו סכומים גדולים. הצעת ז'בוטינסקי, ששני נציגי אצ"ל יכהנו בנשיאות המיפלגה (שנקראה אז „ההסתדרות הציונית החדשה" — הצ"ח) נדחתה על־ידי אצ"ל.*

אך היה מגרי וגמור עימו לפעול למען שינוי הקו של בית"ר.

נתן פרידמן־ילין (לאחר מכן ילין־מור) ושמואל מרלין פרשו מבית"ר, הצטרפו לאצ"ל בפולין. מנחם בגין לא הלך בדרכם. הוא אהב את הקו האקטיביסטי של אצ"ל, אך לא יכול היה להיפרד מבית"ר. הפעולה הפוליטית הגלויה, הרצופה בנאומים, תאמה אותו יותר מאשר הפעולה המחתרתית־למחצה של אצ"ל הפולני.

„נאום הדלת החורקת"

זהו הרקע לנאום הגדול, שהביא את בגין לידי עימות גלוי עם זאב ז'בוטינסקי.

בסתיו 1938 התקיים בוורשה הכינוס השלישי של בית"ר העולמית. אנשי אצ"ל פעלו מאחרי הקלעים כדי להביא להחלטה אקטיביסטית, בניגוד לרצונו של ז'בוטינסקי. נתן ילין־מור כינס בבית פרטי 15 צירים של הכינוס, וביניהם מנחם בגין, כדי שאברהם שטרן ישטח לפניהם את גישת אצ"ל. שטרן וילין־מור, שלא היו חברי בית"ר, לא היו צירי הכינוס.

כללי ה„הדר" הבית"רי מנעו פעולה סיעתית גלויה. כל הצעה היתה צריכה לבוא מפי חבר בודד. נקבע כי הדרישה האקטיביסטית תמוקד בהצעה לשנות את „הנדר הבית"רי", שברעת־האמונים שהיתה נהוגה בבית"ר, בדומה לצבאות העולם.

בנדר המקורי, שנוסח בידי ז'בוטינסקי, נאמר: „אכין זרועי להגנת עמי, ולא אשא זרועי אלא להגנה."

הקבוצה המורדת הציעה לשנות פסוק זה כך: „אכין זרועי להגנת עמי ולכיבוש מולדתי." מנחם בגין קיבל על עצמו להעלות את ההצעה.

מתאר את המעמד ישראל אלדד, שהיה ציר בכינוס זה:

„מנחם בגין עולה לנאום.

„אנפנן טריבל'** של בית"ר פולין. צירוף נדיר של עורך־דין רומנטי. הוא לגבי ז'בוטינסקי כתלמיד רומאי לגבי מורה יווני. מנסה ללכת בדרכי המורה, אבל מעצם טיבעו אינו יכול עוד להגיע לעדינותו ולאצילותו האמיתית. קרוב יותר לדרמאתיות ורחוק מטראגיות. ז'בוטינסקי היה איש הטראגיות המזוקקת. תלמידו פשטני יותר, הן במחשבתו, הן בביטויו. ז'בוטינסקי היה עוצם את עיניו לעיתים קרובות כדי לראות, וסוגר סגר־רב את פיו כדי לחשוב. תלמידו — לא כן. הרב עולה על תלמידו ביופיו..."

בגין טען בנאומו שאין מה לצפות מן העולם, שהוא עולם של זאבים. הוא הזכיר את הפקרת צ'כוסלובקיה בהסכם מינכן, כמה שבועות לפני כן. העולם הוא אכזרי, הוא מבין רק את שפת הכוח והעובדות. הגיע הזמן לקרוא למרד.

הדברים נתקבלו במחיאות־כפיים סוערות, בייחוד מידי הצירים הארצישראליים באולם, ומידי אברהם שטרן וחבריו, אנשי אצ"ל, שישבו ביציע.

את המשך המעמד מתאר אלדד כך:

„ראש־בית"ר מבקש מיד אחר בגין את רשות הדיבור.

(המשך בעמוד 24)

---

* ביניהם בעל מאמר זה.

---

* הסיכסוך נפתר איכשהו על־ידי שתי פשרות. לענייני העליה מינה ז'בוטינסקי ועדת־בוררות של שלושה: בנו ערי (מטעם בית"ר), הילל קוק (מטעם אצ"ל) ויוסף כצנלסון, כשלישי ניטרלי, שהפך במהרה לרוח החייה של העליה הבלתי־ליגלית לפני מילחמת־העולם השניה. ריב־הסמכויות נפתר, לפי הגירסה המקובלת, בפגישה בארבע עיניים של ז'בוטינסקי ורזיאל בפאריס, בראשית 1939, שבה הסכים רזיאל שבארץ תהיה בית"ר כפופה לאצ"ל, ואילו בפולין יהיה אצ"ל כפוף לבית"ר. לעומת זאת מכחיש הילל קוק בתוקף שרזיאל הסכים לסידור זה, וטוען כי ז'בוטינסקי עצמו לא הזכיר מעולם את הדבר באוזניו, בעת שיחותיהם התכופות ב־1939. על כל פנים, ביצוע ההסכם היה תלוי בשטרן, וזה בוודאי שלא היה מסכים. „אני חושש שנסבול מבגין יותר מאשר מפרופס," אמר לקוק.

** אנפאן טריבל — הבן הסורר.

"פרדייז" מזמינה זוגות צעירים להתאהב בחדרי השינה שלה

איכות
לחדרי השינה של פרדייז איכות. אמינות ואחריות שהם מסורת של שנים רבות ואלפי לקוחות.

מבחר
את חדרי השינה של פרדייז ניתן להזמין במבחר עשיר של צבעים וציפויים.

מקום איחסון
המיטות המתרוממות של פרדייז מעניקות מקום איחסון נרחב בארגז הבסיס ובכך נפתרות בעיות איחסון.

מזרון
בחדרי השינה של פרדייז מזרון "רב קפיצי" שהוא מושג נרדף ל: איכות המעניקה בריאות!

מחיר
מחיר חדרי השינה של פרדייז נמוך בכ- 1.000.- ל"י ממחיריהם של כל מתחריגו והראיה, אנו מציגים את מחירינו כדי שתוכלו להשוות בעצמכם.

נטלי
מיטה (1.90 × 1.40)

כולל מזרון משולב	3.295.- ל"י
ראש	435.- ל"י
שידה	645.- ל"י
טואלט	875.- ל"י
שרפרף	620.- ל"י
מראה	340.- ל"י

* לא כולל מ.ע.מ.

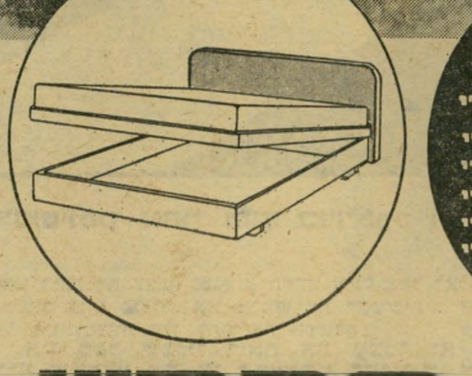

דזירה
מיטה (1.90 × 1.40)

לא כולל מזרון	2.195.- ל"י
מזרון	1.694.- ל"י
ראש	435.- ל"י
שידה	645.- ל"י
טואלט	875.- ל"י
שרפרף	620.- ל"י
מראה	340.- ל"י

* לא כולל מ.ע.מ.

הקניה הטובה ביותר 1977

פרדייז
Paradise
איכות המעניקה בריאות

1977

ירושלים: "רים", כורש 7. "רים", שלומציון המלכה 18. "אדים", כורש 5. "גאנז מוביליה", הרצוג 61. "גאנז", שלומציון המלכה 6. "מאיה", סלח-א־דין, מזרת ירושלים. "נוחיות", שלומציון המלכה 4. "רהיטי אשר", מאה שערים 23. "רהיטי אפריון", שלומציון המלכה 11. "רהיטי בן־אמוץ", יפו 85. "רהיטי טיוולי", דרך נוה יעקב. "רהיטי לושי", בית לחם, מול קבר רחל. "רהיטי נוי", יפו 49 פינת יעבץ. "רהיטי ניצחון", יפו 65

תל־אביב: "רים", בן־יהודה 108. "רים", דרך פתח־תקוה 156. "רים", הרצל 32. "כל־בו שלום", מגדל שלום. "האחים שמי", פלורנטין 48. "לידו", דיזנגוף 213. "מיכאל דוד", מטלון 9. "רהיטי לובלינר", הרצל 46.

חיפה: "רים", הרצל 67. "רים", דרך חטיבת גולני 23. "גולן אוניברסל", הרצל 11. "דו־עץ", שד' ההסתדרות, מפרץ חיפה.

אופקים: "רהיטי דוד טוויזר", מרכז מסחרי.

אילת: "הוכמן", מרכז מסחרי.

אשדוד: "חב' בן שימול", רוגוזין 7.

אשקלון: "רים—אפל", ככר העצמאות, מול קולנוע חן. "רהיטי זלמן", צה"ל 27.

באר־שבע: "רים", הרצל 58. "רים", אזור התעשיה גב־ים ביתן 6. "רהיטי הכט", לוחמי הגיטאות 58. "רהיטי מימי זינגר", הפלמח 57.

בת־ים: "רים בת־ים", ירושלים 21. "איטל רהיט", רוטשילד 22. "רהיטי תפארת", ירושלים 16.

דימונה: "רהיטי רובי שוקרון", מרכז מסחרי.

הרצליה: "אפריון", סוקולוב 53.

חדרה: "רים", הרברט סמואל 52.

חולון: "אירופה מוביל", שנקר 63. "היכל חולון", שנקר 35.

טבריה: "רהיטי־חן — קובי יוסף", רחוב הגליל. "רהיטי פאר — קובי נפתלי", מרכז רסקו.

ירוחם: "פחימה יעיש", מרכז מסחרי.

כפר־סבא: "רים—קולמן", ויצמן 66.

לוד: "מרפדות חנן", הרצל 21.

נהריה: "רהיטי גיל", המייסדים 24.

נצרת עילית: "גרינברג מילוא", מרכז רסקו.

נתניה: "רים", שער העמק 1 פנת הרצל. "רהיטי ברמן", הרצל 29.

עכו: "מרפדיה בן־עמי", בן־עמי 44. "רהיטי ישראל (צ'כנובסקי)", יהושפט 23.

עפולה: "דירתי—רבינוביץ", ארלוזורוב 15.

פתח־תקוה: "רהיטי לה פאייט", הברון הירש 21.

צפת: "רהיטי צמרת", ירושלים 131.

קרית שמונה: "רהיטי קרן (לוקס קרייזל)", מרכז מסחרי. "נחום וחוה רהיטי הצפון", מרכז מסחרי.

קרית אתא: "רים — אחים שר", זבולון 5.

ראשון לציון: "רהיטי נימדי", רוטשילד 52.

רחובות: "רהיטי סולו", הרצל 187.

רמת־גן: "דומיסיל", רבוטינסקי 28.

רמת־השרון: "בית וגן", אוסישקין 41.

רמלה: "רים", הרצל 95.

שלומי: "רהיטי שלומי (לונסי)".

להשיג גם ברשת חנויות "רים", שק"ם, המשביר לצרכן, כל־בו שלום.

(המשך מעמוד 22)

...הוא עונה. והפרוזה שלו הותכת. סכינו אינו חדל מלהבריק, כמובן, אבל הוא חותך.

„פתח במשל החריקות. שלוש חריקות הן שהוא שנא. את חריקת העגלות לפנות בוקר, כשאדם עוד ישן, אבל חייבים לסלוח להן. סוף־סוף הן מביאות לחם או חלב. גם חריקת מכונות בבתי־חרושת או חריקת קרונות־רכבת על פסים אינן נעימות לאוזן, אך גם הן סוף־סוף לתועלת הציבור. אולם ישנה חריקה אחת שהוא שנא אותה בכל לב ואין לה כפרה, כי כל תועלת אין בה: זו חריקת הדלת על ציריה. ונאומך, אדוני בגין, היה חריקת דלת שבזו׳.

„ואחר המשל החריף, באה הפרוזה הפוליטית הטרגית:

„ישנה אריתמטיקה. ישנם יחסי־סחורות. עדיין אין כוחותינו מספיקים, ועל כן אסור לפטפט על מרד.

„ושוב משל ממשליו הקלאסיים: באחד המקומות קרה אסון, שריפה. היו הרבה קורבנות והרבה ילדים נתיתמו. החלו לטפל בהם. בראשונה חולקו היתומים בין בתים שונים. אבל כעבור זמן־מה קצה נפשם של האנשים הטובים בילדים הזרים. נוצר מצב של רוגזה וטינה. עד שבא חכם אחד ואמר: גם האדם הטוב ביותר אינו רוצה זרים בביתו. אבל אין הוא אכזרי כלל. יש לכוון את נדיבותו ולי־ישבה עם מידת האנוכיות הרגילה. וזו העצה: כל אחד יתן תרומה להקמת בית יתומים. הילדים יוצאו מהבתים הפרטיים, לשביעת־רצונם של המחזיקים בהם עתה, וגם לא יופקרו, כי בית־יתומים יהיה להם.

„העולם איננו נדיב עד כדי כך, שכל מדינה, ואף הדמוקרטית ביותר, תכניס לגבולותיה את הפליטים היהודים. אבל העולם גם איננו אכזרי עד כדי כך, שיסרב להגיש כל עזרה. הטובים שבאומות יתמכו בכל לבם ברעיון מדינה עברית, שתהא כבית־יתומים שבמשל.

„ואחרון אחרון: אם אתה, אדון בגין, אינך מאמין שיש עוד מצפון בעולם, אין לך ברירה אלא ללכת לנהר ויסלה העמוק."

לאחר מכן נטל אלדד עצמו את רשות־הדיבור, למרות שהיה חדש בחבורה זו, קיבל על עצמו לחלוק על דבריו של ז׳בוטינסקי.

הוא מתאר את ההמשך כך:

„מימיני, למטה, ישב ראש־בית"ר. משמאלי, למעלה, ישב מנחם בגין. לא הכרנו איש את רעהו עד אז, ואינני יודע אם חשב על כך שאני עומד להגן עליו במישרין מפני התקפתו החריפה של ראש־בית"ר. במצפון העולם לא האמנתי אף אני, ולוויסלה בכל זאת לא רציתי ללכת.

„בדרך כלל רחוק אני מ,אבירות׳ ואדיבות בפולמוס, אבל דמותו של ראש־בית"ר חייבה כמובן נימוסין, לא לשם אירוניה, כי אם באמת מתוך כנות הרצון שלא להכאיבו. פתחתי בבקשת סליחה על שגם אני אשמיע באוזנינו חריקת־דלת, אלא — ושוב מתוך בקשת סליחה — שאירע לי מיקרה שהוכיח לי, שיש גם תועלת בחריקת דלת. חריקת דלת העירה אותי פעם משנתי והצילה אותי מגנבים, אשר פתחו אותה (למען האמת, היה זה סיפור בדוי מצדי, אבל מבחינה ,היסטורית׳ זה אינו חשוב, הרי יכול היה להיות כך...). וכשגנבים מתפרצים לדירתנו, ברוכה תהיה חריקת הדלת. ואכן התגנבו גנבים לתנועה הלאומית: כניעה ואופורטוניזם.

„פתיחה זו זכתה במחיאות־כפיים רבות וצחוק רועם, אבל לא בגלל ההומור שבדבר. היה זה סימפטום למשהו אחר. היתה מועקה על לב רוב הצירים. מועקה אחר דבריו החריפים של ז׳בוטינסקי. מנחם דיבר מלב רובם, והנה כוונו דבריו בכינור חריף. מועקה זו הורדה בבת אחת בפתיחתי. החשבון הרשוה. לאחר כך סיפר לי ערי ז׳בוטינסקי, שיותר מכולם מחא כף אביו, באמרו: ,תפס אותי׳. אבל אצלו ודאי שזה בא מתוך הנאה אסתטית שבהחזרת המכה. אחד מאחרוני האסתטים הגדולים היה, על כן ביכר את ההומור על הסאטירה, ואביר היה — שלא כמותו."

אולם כאשר עמד אלדד על ההבדל בין „המנטליות של המאה ה־19", תוך רמז ברור לז׳בוטינסקי, ובין „המנטליות של המאה ה־20", כשהכוונה לאנשי אצ"ל ולבגין, לא החזיק ז׳בוטינסקי מעמד. הוא קם ועזב את האולם באמצע הנאום.

הוא לא היה מסוגל להשלים עם הסיגנון החדש של חניכיו, שהושפעו מן הנעשה באירופה הפאשיסטית, ושהתנכרו לאידיאלים של יופי ואצילות שעמדו לנגד עיניו.

הסיגנון החדש ניצח. הכינוס קיבל את התיקון שהוצע על־ידי בגין, נגד דעתו של ראש־בית"ר.

אחרי זה נבחר ז׳בוטינסקי שוב לראש־בית"ר, פה אחד.

אלוהים, לשילטון בחרתנו!

באותו מעמד קרא ז׳בוטינסקי, כמתנה לכינוס, שיר חדש שחיבר זה עתה. הוא נכתב על רקע השינאה הגוברת בין הרוויזיוניסטים והנהגת היישוב, ששללה מבית"רים סרטיפיקאטים* והפלתה אותם לרעה בחלוקת מקומות־העבודה בארץ.

כיום יש משמעות מיוחדת למילים שכתב ז׳בוטינסקי אז:

„מן היום בו נקראתי לפלא / של ביתר וציון וסיני, / יד־אחים הסגירתני לכלא / ותנעל בית־אמי לפני.

„בית"רים, המולדת לא לנו / לכמונו הנכר הניצחי. / אלוהים, ליגון בחרתנו / ותבחר לתליין את אחי!

„זה הריב לא נפתר הוא עדיין / בין אדום ללבן־ותכול. / עוד שלם נשלם לך, קין, / את נפשות צעיריך ניטול!"

זלמן לוונברג בית"רי מריגא (ולאחר מכן מנהל מעריב) התלונן על הפיסקה המדברת על היגון. „עד מתי נסבול?" שאל.

ז׳בוטינסקי נענה לתלונה זו, וכתב בית חדש:

„כי אנחנו שדיך נטענו / בגלות, מעכו, על גרדום. / אלוהים, לשילטון בחרתנו / על לבן־ותכול ואדום!"

הגשמת נבואה זו התאחרה ב־30 שנים. האיש שהגשים אותה היה בן 25, כששמע את השיר לראשונה מפי ז׳בוטינסקי.

רעם תנ"כי

כאשר שאל לאחרונה עיתונאי זר את מזכירו המסור של בגין, יחיאל קדישאי (כיום מנהל לישכת ראש־הממשלה) על דיעותיו של ראש־הממשלה החדש, השיב לו קדישאי קצרות: „לך וקרא את כיתבי ז׳בוטינסקי!"

היתה זאת עצה נבונה. בגין אינו איש־ההלכה ולא הוגה־דיעות. ההלכה כולה נקבעה על־ידי ז׳בוטינסקי.

זאב ז׳בוטינסקי אחרי מותו בניו־יורק (יוני 1940)

בגין רואה את עצמו כמגשים תורתו. פעם אמר לאלדד: „כשאני נותן פקודה, אני מרגיש את ראש־בית"ר עומד על גבי ומצווה עלי לתת את הפקודה!"

אין ספק שבגין רואה את עצמו לא רק כמי שמבצע את צו ההשגחה העליונה, אלא גם כמוציא־לפועל של צוואת ז׳בוטינסקי.

על נכונותה של אמונה זו קיימות, כמובן, דיעות שונות.

חסידיו של בגין רואים רציפות היסטורית ישירה בין הרצל—ז׳בוטינסקי—בגין, בדומה למשולש הקומוניסטי מארכס—לנין—סטאלין.

אך יש הפוסלים רציפות זו מכל וכל. בין חסידיו הוותיקים של ז׳בוטינסקי יש לא־מעטים הרואים בבגין את מסלף תורתו של מנהיגם הנערץ.

ארתור קסטלר, שהיה בנעוריו רוויזיוניסט ושהגיע ארצה כעולה בלתי־ליגאלי, הביע דיעה זו בצורה חותכת: „מבחינת האידיאולוגיה המיוחדת שלהם יש לראות (את אצ"ל ולח"י) כצאצאים בלתי־חוקיים של הליברליזם הלאומי של ז׳בוטינסקי. הם התייחסו אליו כפאטרון הקדוש שלהם, כמו שהרוסים מתייחסים לקארל מארכס, ובערך באותה מידה של הצדקה.

„הם ירשו את התוכנית המכסימליסטית של הרוויזיוניסטים, את רגש הבוז למנהיגות הציונית הרישמית, ואף את חוש התרעומת והאיבה למיפלגות השמאל. אולם הם לא ירשו דבר מן הליברליזם של ז׳בוטינסקי, ולא מן האוריינטציה המערבית והרוח האירופית שלו.

„האידיאולוגיה שלהם היא לאומנות פרימיטיבית, לשונם היא גיבוב של מליצות רגשניות, בליווית הברי־רעם תנ"כיים."

והוסיף קסטלר, בהערת־אגב מעניינת: „אף על פי כן אין לראותם כפאשיסטים, אלא אם כן נקרא גם את המכבים ואת שמואל הנביא בשם פאשיסטים. ככלות הכל, נביא מעודן זה הוא שפקד על המלך שאול לקום ולהכות בעמלק ולא לחמול על הנשים, הזקנים, ואף לא על היונקים חלב שדי אם. התנ"ך, אם לקחתו כמדריך מעשי למדיניות המאה ה־20, השפעתו מזיקה יותר מסיפרו של היטלר, מיין קאמפף."

הערכת קירבתו הרוחנית של בגין לז׳בוטינסקי, או ריחוקו ממנו, תלוייה, כמובן, בנקודת־ההשקפה של המעריך. מבחינות מסויימות יש המשך ישיר. מבחינות אחרות פעורה בין השניים תהום.

ז׳בוטינסקי היה בן למישפחה מתבוללת באודיסה, אדם פתוח לתרבות העולם. הוא ראה ארצות זרות בגיל צעיר, למד באיטליה הליברלית, שלח הביתה פיליטונים שופעי תרבות והומור. הוא היה חדור אופטימיזם עמוק, האמין בעמי־התרבות ובמצפון האנושות, ועל כן יכול היה להיות ליברל אמיתי. הוא היה לאומן ברוחו של ג׳יוזפה מאציני, איש־הרוח של התנועה הלאומית האיטלקית במאה שעברה, שלא ראה כל סתירה בין לאומנותו בין דבקותו באידיאל הקידמה הכל־אנושית.

בגין בא מהווי אחר לגמרי, וגדל בתקופה שונה לחלוטין. הוא גדל במישפחה אדוקה, בסביבה צרת־אופקים, מול פני אנטי־שמיות מתמדת, בפולין שהיתה אז פאשיסטית־למחצה, תחת שילטונו של „המרשל" יוזף פילסודסקי. באירופה שבה כבר עלה מוסוליני לגדולה, ושעמדה ליפול לידיו של אדולף היטלר.

ז׳בוטינסקי, בניגוד לחיים וייצמן, סירב להיפגש עם מוסוליני, גם כשהיו נימוקים פוליטיים טובים בזכות פגישה כזאת. אבל הוא אהב את האיטלקים, את הצרפתים, ובעיקר את הבריטים. אלה היו, מבחינה מסויימת, אהבת חייו.

בסיפרו של בגין מבצבצת השינאה לבריטים כימעט מכל שורה — אף שהספר נכתב אחרי סיום המאבק, כשכבר היה ניתן לראות גם את היריב בפרספקטיבה מאוזנת יותר. ז׳בוטינסקי, לעומת זאת, כלל לא העלה על דעתו מילחמה בבריטניה. הוא ראה באצ"ל בעיקר מכשיר כדי לשכנע את הבריטים שיש ליהודים כוח צבאי יעיל, ושעל כן כדאי לבריטניה לכרות ברית עם היישוב היהודי, שישמור על האינטרסים הבריטיים במיזרח התיכון בצורה יעילה יותר מאשר השליטים הפיאודליים הערביים. הוא היה מוכן בהחלט לכך שהמדינה היהודית שתקום תהווה דומיניון במיסגרת חבר־העמים הבריטי.

כאשר נתקל במעשי עויינות ואכזריות מצד שליחי השילטון הבריטי בארץ, המציא ז׳בוטינסקי את התיאוריה של „דוקטור ג׳קיל ומיסטר הייד". הדוקטור הטוב שבסיפור הוא הבריטי במולדתו, שהוא איש הגון וליברלי, ואילו מיסטר הייד הרע הוא הבריטי במושבות. אך בסופו של דבר, כך היה משוכנע, ינצח האנגלי הטוב.

גיבורו האידיאלי של ז׳בוטינסקי, שתואר בסיפרו „שימשון", הוא גבר חזק היודע לצחוק, שנפשו יוצאת אל תרבות הפלשתים, והמזלזל בתרבות הצרה של עמו•.

כל זה זר לחלוטין לבגין. לא יעלה על דעתו לערבב נימה של הומור במילחמה למען „עמנו וארצנו". הד"ר אלדד כבר ציין כי אינו יודע את כוחו של הצחוק. בגין מזכיר כוח זה רק פעם אחת בסיפרו המרד, בהקשר שונה לגמרי, כנשק־מילחמה: כדאי להעמיד את האוייב במצב מצחיק, כדי לפגוע ביוקרתו.

אילו כתב בגין רומאן — דבר שאינו עולה על הדעת — היה גיבורו, מן הסתם, ההיפך משימשון הז׳בוטינסקאי: יהודי גא, קנאי, השונא את האש הזרה של הפלשתים, המטיף לשיבה אל דת ישראל.

היחס לדת מבליט ביותר את ההבדל בין שני האישים. ז׳בוטינסקי היה חילוני קיצוני, ואין ספק שלא חלם אלא על מדינה יהודית חילונית מובהקת. את בנו, ערי, חינך ברוח אנטי־דתית, וערי הפך אחד הדוגלים הקיצוניים בהפרדת הדת מן המדינה. כאשר שלח ז׳בוטינסקי לאשתו את צוואתו, בשנת 1953, אחרי שרופא הזהירו בתשאי שהוא סובל ממחלת־לב, הוא כלל בה פיסקה האומרת שאפשר לשרוף את גופתו — דבר האסור בתכלית האיסור על פי הדת היהודית.

בסוף ימיו התפשר עם הדתיים, כנראה מטעמים טאקטיים, אך גם אז הסתפק בסיסמה הסתמית של „השרשת ערכי התורה בחיי האומה."

כל זה שונה מאד מן הדתיות העמוקה של בגין, שכל תפיסת־עולמו מעוגנת בייחודם של עם־ישראל, דתו ומסורתו. התלוצץ ערי ז׳בוטינסקי, שופע ההומור: „לא איכפת לי שיש לבגין יחס חיובי לדת. מרגיז אותי שהוא מאמין בזה!" הדברים יכלו להיאמר גם על־ידי אביו.

האופטימיזם הרומנטי של ז׳בוטינסקי לא ידע גבול. האגדה אומרת שהוא חזה מראש את השואה, ועל כן קרא לפינוי המוני היהודים מאירופה בעוד מועד. אין טעות גדולה מזו. הוא לא ראה גם בחלום כלהות את

---

* רשיונות־העליה הבריטיים, שחולקו על־ידי הסוכנות היהודית.

• לפי התיאוריה של הפרופסור ייגאל ידין, היה שימשון עצמו פלישתי.

אלוהים ונשק

מאימרותיו של היושב־ראש מנחם

„שמש החופש תזרח שוב בשמי־התכלת של יוון ושל ארץ־ישראל ושני העמים העתיקים, יוצרי התרבות האנושית, אשר כוננו ממלכות בזמן שגם הגרמנים וגם האנגלים היו קופצים על עצי יערותיהם, יידעו ליצור ביניהם יחסי שלום ואחווה לדורי דורות.”

מתוך „תשובה לנבונים”, „חרות”, עיתון במחתרת, כ״ז 28.2.44

„בכלל, יש להיזהר מפני הסיסמאות המודרניות, שבעזרתן מנסה הפרופרגנדה המפורסמת לבטל את חובת המחשבה של היחיד, ובמקומה להעלות את האינס־טינקט החמוני.”

מתוך „אנו מרד נקרא”, חוברת 1944

„בחזית שלנו אין כל חדש. עוד שנה עברה. כך־וכך דפים נשרו מן הלוח היהודי, וכל דף רווי דם ודמים.”

מתוך „לקראת השנה החדשה”, 15.9.44

„למה חינך מלחיבני למילחמת החשמונאים, אך מצווני לקלל את הלוחמים בימינו אנו ? היהודים גם אז היו מיעוט : ממשלת־הדיכוי נשענה גם אז על אימפריה גדולה : בני מתתיהו גם הם היו מעטים ובודדים. ובכל זאת ניצחו. וגיבורים וקדושים הם בעיניך ובעיני. למה אותם תהלל ואת יורשיהם, ההולכים בדרכם, תשמיץ ?”

מתוך „קריאה אל הנוער הלומד”, כרוז 1944

„לא באנו להשמידכם או לנשלכם מן האדמה עליה הנכם יושבים. בארץ־ישראל יש מקום גם בשבילכם, גם בשביל בניכם ובני בניכם וגם בשביל מיליונים יהודים שאין להם חיים אלא בארץ זו.”

מתוך „אל שכנינו הערבים”, 15.9.44

„ועתה, לאחר שהשדה הוכשר, מתעתד שילטון הדיכוי לתת לנו את המכה המנצחת : לסגרנו בגיטו בתוך ‚מדינה פלשתינאית‘, או ברזרוואט על שתי גדות הירקון, שייקרא ‚מדינה עברית‘.”

מתוך „הכותל המערבי סמל ההתקוממות הלאומית”, 24.9.44

„ומה תעשו לנו, ביורוקרטים קדושים ? תגרשונו מהעבודה, תרעיבונו, תרדפונו, תמסרונו בידי הבולשת, תירו בגבנו ? לפני 25 שנים עשיתם זאת למרדנים אחרים. טענותיכם אז היו בדיוק אותן הטענות שהנכם מעלים נגדנו. את אנשי ניל״י הוקעתם, רדפתם עד חורמה, מסרתם בידי הרודפים. וכיום ? כיום הנכם מכים ‚על חטא‘, על חטא הבגידה בלוחמים עיברים.

„כן יהיה גם הפעם. לא כעבור שנים, אולי בעוד חודשים מיספר תאלצו להכות על חטא על יחסכם לכוח עיברי לוחם. ואם לאו, אם תצליחו באמת, בעזרת הגסטאפו הפלשתינאי, לחסל את מורדי המלכות, כדי לקבל מידיו המשעבדות את נדבת החלוקה ואת השילטון בגיטו, אזי, כפי שאמר הרצל : ‚יבואו ילדיכם לירוק על קבריכם‘ !”

מתוך „לא תהיה מילחמת אחים”, 3.12.44

„אתה משתולל, קין. ברחובות ירושלים, בחוצות תל־אביב, בעיר, במושבה ובכפר משוטטים מאות ואלפי שליחיך. הם הובאו לא לשמירה, אלא להלשנה ; לא לעבודה, אלא לריגול ; לא למילחמת־חופש, אלא למילחמת אחים.”

מתוך „בעיצומו של הסיזון”, 2.45

„בדימיונך, בן־גוריון, ראית אותנו עומדים בתור ארוך, וכל אחד מבקש רחמים על עצמו, שיהיה ראוי להתקבל ל‚שורות הביטחון‘.”

מתוך „מר בן־גוריון מאיים”, 19.10.47

„אתה מאזין לדברים האלה ותמה. אומנם מאז ומתמיד ידענו, כי גדול פיו של בן־גוריון משיכלו.”

מתוך „מר בן־גוריון שוב מסית למילחמת אחים”, 26.10.47

„אבל בן־גוריון איננו רק חסר־תודה. עוד בטרם עלה על כסא המלכות, וכבר הספיקה השררה להעבירו על דעתו, והוא רומז בפני עיתונאים לתליות ולמחנות־ריכוז... חכה, בן־גוריון. חכה עם בתי־הכלא ועם הגרדומים שלך...”

מתוך „חיפזון מסוכן”, 10.47

„אדמת המולדת הפכה בידי מנכריה־מפקיריה חתיכת בד. חותכים פה, גוזרים שם. מודדים. ‚מתאימים‘. מקצצים.”

מתוך „קיצוצים נוספים”, 18.11.47

„עוד תעבורנה עשרות שנים עד שאפשר יהיה — אם בכלל אפשר יהיה — ליישב את הנגב במיספר ניכר של מתיישבים.”

מתוך „קיצוצים נוספים”, 18.11.47

„מעולם לא היתה הברירה ‚חרות או מוות‘ כה מוחשית בפני כל אחד ואחד מאיתנו. חוק ברזל הוא. ואין מנוס.”

מתוך „האפשרות הרביעית”, 1.48

„לא שפכנו את דמנו כדי שתקום מדינה שבה יהיו חיי־האזרח נתונים לחסד או לשבט של סאדיסטים. לא שפכנו את דמנו כדי שבמקום גסטפו בריטי יתענה העם תחת גסטפו יהודי.”

מתוך „דמו של אחינו גבריאל”, 18.1.48

„מירושלים אין נסוגים. בירושלים חיים. בירושלים בונים. בירושלים נלחמים. בירושלים נופלים. אך את ירושלים אין עוזבים. אין נוטשים את הר ה‘.”

מתוך „אל מגיני העיר העתיקה”, 2.48

„אכן, בנחלי־דם משלם הנוער העברי עבור עיוורונם של ה‚מנהיגים‘, עד אשר יתוקן בשדה־הקרב אשר הללו עיוותו בפרוזדורי מיניסטרים.”

מתוך „העיוורון מתנקם”, 3.48

„מים רבים זרמו בירדן העיברי ובתמזה האנגלית ובוויסלה הפולנית מאז הופצו

בגין נואם אחרי עלותו מן המחתרת (1948)

סיפורי־בדים נילעגים אלה. ומאז ועד עתה למד העולם כולו, מיהו הלוחם העברי שקם למילחמת השיחרור, אחרי שבעים דורות של גלות והשפלה. ומאז ועד עתה ראו גויים ולמדו עמים, כי שום גבורה הידועה בהיסטוריה לא עלתה על הגבורה שגילו מורדי יהודה החדשים והמחודשים.”

מתוך „האצ״ל, רוסיה ואנדרס”, 8.2.48

„ומי שיעז, מתוך טימטום דיקטאטורי, להרים יד עלינו, על שליחינו, על מאזינינו, או על תורמינו — ידו תקוצץ.”

מתוך „לא תהא רודנות דמים בישראל”, 29.2.48

„אותה סיסמה קצרה ופשוטה שכה רבו הלועגים לה — סיסמת ה‚רק־כך‘ — היתה לעמוד־האש המאיר בפני העם כולו את הדרך ליציאה מבית־עבדים להיכל־החרות. אי האיש בישראל — פרט לכת המגנסיסטית * — שיפקפק, כי תוחלתנו בנשקנו, כי תיקוותנו בכוחנו וכי עתידנו ועצם קיומנו רק בגורם אחד הוא תלוי : בניצחון בשדה־הקרב ?”

מתוך „סקירה”, 4.48

„לוחמים עולים לגרדום.

„לוחמים אינם נשברים במשך חודשי הגסיסה של גוף בריא ושל נפש שואפת חיים ודרור.”

מתוך „גבורה שאין למעלה ממנה”, 5.48

„החיים אינם העיקר בחיים. החרות חשובה מן החיים...”

מתוך „העולים בסערה השמיימה”, 5.48

„פלדה. תורת הברזל והפלדה אינם עוד ה‚מיליטאריזם‘ של ז׳בוטינסקי, ואינה עוד סיסמתם של אנשי ה‚רק־כך‘. תורת העם היא וסיסמתו. תורת־חיים. פשוט : אין מיבטח לישראל אלא באלוהיו — ובנשק.”

מתוך „לקח המרד האבוד”, 5.48

„מוחו של עם ישראל הוא תמצית המחשבה של 120 דורות — 120 דורות — של הוגי דיעות, של מחפשי אלוהים ומוצאיו. כוח ההמצאה של המוח הזה, גדול ‚האוצרות הטבעיים‘ שלנו, הוא בלתי־מוגבל. המדע הצבאי שיהיה מבוסס על המוח העברי יהיה מן המפותחים בעולם. כוח יהיה לנו, כוח רב, באשר מוח לנו, מוח חושב, מוח ממציא.”

מתוך „קמה מדינת ישראל”, 15.5.48

„חייל־החרות אתה ; חילחם למענה ! הרעיון הוא מפקדך ; הרעיון הוא המפקד העליון.”

מתוך „המרד”, עמוד 117

„מדמנו יצמח עץ־החופש לארצנו, עץ החיים לעמנו.”

מתוך „המרד”, עמוד 175

„כלום יכול ילוד־אשה לדעת באלו דרכים מובילה את עמנו ההשגחה העליונה ?”

מתוך „המרד”, עמוד 285

„אדוני ראש־הממשלה, אנחנו מקבלים מידי אויבינו יותר מדי גוויות, ואנחנו נותנים להם פחות מדי כדורים.”

מתוך נאום בכנסת, 28.2.55

„השמאלנות והמתירנות ירדו כרוכות יחד. כי השמאלנות מתירה לעצמה הכל.”

מתוך „שמאלנות, לאומנות, לאומיות”, 1973

ליקט : דן עומר ■

---

* הכוונה לאנשי „ברית שלום”, שעם מייסדיה נימנה גם יהודה לב מגנס, נשיא האוניברסיטה העיברית.

מה היית רוצה לראש השנה?

DANISH PLUS

דניש פלוס-נעים לתת דברים שאוהבים.

כפר שמריהו: מרכז מסחרי
רמת גן: דרך ז'בוטינסקי 106 פתוח בין 9 בבוקר עד 8 בערב
ירושלים: רח' הסורג, מול בנק ישראל
חיפה: אחוזה, רח' חורב 53,

מערכת כלי־אוכל חדשה? סכו"ם נאה? סירי בישול והגשה באיכות מעולה? כוסות בעיצוב סקנדינבי? ואולי מנורה מענינת? או אגרטל מיוחד? בדניש פלוס תמצאי את כל אלה ועוד הרבה כלים ואביזרים חדשים, שהבאנו עבורך מכל העולם. כולם שימושיים ודקורטיביים, כולם בעיצוב מיוחד.

כשתבקרי לפני ראש השנה באחד מארבעת הסניפים של דניש פלוס תמצאי את כל מה שאת רוצה — כלים ואביזרים שיתנו לך ולבני־ביתך הרגשה נעימה וחגיגית. גם אחרי שהחגים יחלפו. חג שמח ו...תתחדשי!

באור-ורשבסקי

(המשך מעמוד 24)

אושוויץ ומיידאנק. הוא קרא ל„אבאקואציה״ מפני שהאמין בהידרדרות מצב היהודים, עם התגברות הלאומנות באירופה כולה.

ז׳בוטינסקי לא יכול היה להאמין בשואה, כי לא האמין במילחמה.

ימים מעטים לפני שצבאות היטלר פלשו לפולין, ובישרו את הקץ למיליוני יהודיה, כתב ז׳בוטינסקי מאמר שבו הודיע החלטית שלא תהיה מילחמה, מפני שכל העמים יודעים את כוח־ההרס הנורא של הנשק המודרני, ואיש מהם לא יהיה די מטורף כדי להפעילו. כאשר היו שפיקפקו בניתוח זה, עוד הספיק ז׳בוטינסקי, ערב המילחמה ממש, לכתוב מאמר שני, שליגלג על המפקפקים.

אופטימיזם זה קטל אותו.

אחרי פרוץ המילחמה עבר לארצות־הברית. הוא גר שם בדירה קטנה ועלובה, בצד המערבי של מנהאטן. כאשר הציע לו הילל קוק דירה נוחה ומרווחת יותר שמצא, בצד המיזרחי, סירב ז׳בוטינסקי.

באמריקה היה גלמוד. אשתו נשארה בבריטניה המופצצת. התנועה המפוארת במיזרח אירופה חוסלה על־ידי הכיבוש הנאצי, ושרידיה ניסו להציל את עצמם ככל שיכלו. באמריקה היתה התנועה קטנה ודלה.

ליבו של המנהיג הגדול נשבר, כאשר רקעו המגפיים הנאציים ברחובות פאריס. כיבוש עיר־האורות סימן, בעיניו, את סוף העולם שהכיר ואהב. לדעת מכיריו, זהו המאורע שהנחית עליו את המכה האחרונה — ולא הפילוג שחל באצ״ל באותם הימים בין דויד רזיאל ואברהם שטרן.

ז׳בוטינסקי נראה מדוכא עד מוות. איש לא ידע כי לקה במחלת־לב. בביקור במחנה־קיץ עלוב של בית״ר קרס ומת מהתקף־לב.

הוא היה קרוב ליום הולדתו ה־60. היו לו ארבעה דולארים בכיס.

● לנין וסטאלין

סביב יחסו של ז׳בוטינסקי לבגין נרקמה אגדה, כמו סביב יחסו של לנין לסטאלין, ומסיבות דומות.

כדי למלא את תפקידו כמפקד אצ״ל, ולאחר מכן כראש תנועת־החרות, היה בגין זקוק לאדרת של לגיטימיות, כיורש־העצר המוכר של המנהיג. לפי אגדה אחת, שמע ז׳בוטינסקי את נאומו של בגין בן ה־21 — שוב נאום גדול — בכינוס העולמי השני של בית״ר בקראקוב, ב־1935, קפץ על רגליו ומחא לו כפיים במשך דקות ארוכות. „באותו מעמד עבר לחש בין הנוכחים: היורש !״

זהו סיפור מפוקפק מכמה בחינות.

לנין לא אהב את סטאלין. הוא מינה אותו לתפקיד המפתח של מזכ״ל המיפלגה, מפני שראה בו איש־ביצוע בילבד, שלא יגיע רחוק. מאוחר בחייו הבין את השאפתנות המסוכנת של האיש, וכלל בצוואתו אזהרה מפניו. אך זה היה מאוחר מדי, והצוואה נגנזה על־ידי היורש, שהציג את עצמו כתלמידו וכממשיכו של הרב. במרוצת הזמן תוארה אהבתו של לנין לסטאלין במיליוני מאמרים, תמונות ופסלים.

ז׳בוטינסקי בוודאי הכיר בכישרונו של בגין. אך ז׳בוטינסקי לא הקיף את עצמו באנשים מוסשרים, אלא באנשים שהיו אהודים עליו.

אילו אהד את בגין, בוודאי לא היה משתמש נגדו בדברים כה מעליבים כמו המשל של הדלת החורקת, ולא היה מייעץ לו לקפוץ לתוך הוויסלה. פולמוסן מבריק כמוהו יכול היה להלביש את הדברים בלשון פחות פוגענית.

בגין בוודאי לא נמנה עם החוג המצומצם של מקורבים, שיצקו מים על ידיו של ז׳בוטינסקי, כמו פרופס, מרלין, רמבה ולובוצקי. הוא לא אמר לבגין, כפי שאמר לדויד רזיאל, כשראה אותו בפעם הראשונה באותה פגישת־פשרה בפאריס: „אדוני, לאיש כמוך חיכיתי שנים רבות !״ הוא התכוון לטיפוס החדש של צעיר ארצישראלי, בעל תכונות של חייל סדיר.

ז׳בוטינסקי מינה את בגין רק באיחור לתפקיד נציב בית״ר בפולין. לא היה לו שום קשר למינוי בגין לתפקיד המפקד באצ״ל.

אולם במשך הזמן משנים הדברים את ציביונם, ונדמה שגם בגין מאמין עתה שהיה קיים מעין קשר מיסטי ישיר בינו ובין ראש־בית״ר.

לא זה בילבד שז׳בוטינסקי „עמד על גבו״, כאשר נתן את הפקודות למיבצעי אצ״ל, אלא ששבשיחות עם ראשי לח״י, שבהן נדונה האפשרות של איחוד שתי המחתרות, ב־1946, הציג תנאי אולטימטיבי: שהמחתרת המאוחדת תכריז על זאב ז׳בוטינסקי כעל „אבי המרד.״ (לח״י התנגד לכך, ואילו בגין התנגד לתנאי של לח״י, להגדיר את המאבק כמילחמה ב„אימפריאליזם הבריטי״. בהתחדש המשא־והמתן כעבור שנה ויתר בגין על דרישתו, וקיבל את דרישות לח״י. בכל זאת לא יצא האיחוד לפועל).

השנה, בדברו על אישיותו המופלאה של ג׳ימי קארטר, הזכיר בגין שהוא היה „שבע שנים במחיצתו של זאב ז׳בוטינסקי,״ ושהוא יודע, על כן, להעריך את כוחה של אישיות. הוא חזר על כך בהזדמנויות אחרות.

אולם היה זה תיאור סמלי, יותר מאשר עובדתי. ז׳בוטינסקי נע ונד בעולם. בגין אמנם ראה אותו פעמים רבות, כשהמנהיג שהה בפולין. אך נראה כי היחס בין השניים היה רחוק מלהיות אינטימי.

● דון־קישוט

את הידיעה על מותו של המנהיג שמע בגין בווילנה.

כאשר חולקה פולין בין הנאצים והסובייטים, על פי הסכם ריבנטרופ־מולוטוב, נמלטו בגין, ילין־מור ואלדד תחילה לעבר הגבול הרומני. בגין נאסר על־ידי הסובייטים בלבוב, אך שוחרר תוך זמן קצר. משראו שאין הצלה בכיוון זה, החליטו השלושה לעבור צפונה, לווילנה, העיר הפולנית שנמסרה על פי ההסכם לליטא, ושהיתה עדיין עצמאית. בדרך־לא־דרך, בשבילים צדדיים, ובין הגייסות הגרמניים המתקדמים, הגיעו השלושה עם נשותיהם לעיר־המיבטחים. המיבטחים לא ארכו ימים: כעבור זמן קצר פלש הצבא האדום לליטא. השלושה מצאו את עצמם תחת כיבוש סובייטי.

בגין מספר כי קיבל את הידיעה על מות ז׳בוטינסקי במיברק מלונדון, שבו נאמר כי „הדוד סאם נפטר״. אלדד זוכר כי מישהו שמע את הידיעה ברדיו לונדון, והביא אותה למיטבח, שהוקם למען פליטי בית״ר. לחברי בגין, החליטו הכל לערוך סרטים שחורים, וערכו לז׳בוטינסקי אזכרה בעת הלוויית חבר, תוך הנפת דגלים. אלדד זוכר את הטכס בצורה מחתרתית יותר: לדבריו קרא בגין את הימנון בית״ר, אך לא שר אותו, ונאמר קדיש. לאחר מכן התפזרו משתתפי הטכס בקרב באי הלווייה אחרת. בכל זאת שמעו השילטונות הסובייטיים על קיומו.

באותה עת קרה משהו, שגילה את אחת מתכונות־האופי הבולטות ביותר של בגין — גישה רומנטית־אבירית, הגובלת בדון־קישוטיות, ולא פעם אף עוברת גבול זה.

בגין קיבל בווילנה מיכתב מארץ־ישראל, שבו נמתחה ביקורת על כך שנמלט מוורשה: „קברניט עוזב אחרון את הספינה הטובעת !״ בגין נרעש, כינס ישיבה של נציבות בית״ר והודיע כי הוא החליט לחזור לוורשה הכבושה בידי הנאצים. רק בקושי עלה בידי חבריו להניאו מכך.

מחזות מסוג זה חוזרות לאורך כל דרך־חייו של בגין. כאשר פתח התותח של בן־גוריון באש על אלטלינה בחוף תל־אביב, היה בגין על הסיפון. האוניה, עמוסת התחמושת, יכלה להתפוצץ בכל רגע למיליון רסיסים. רב־החובל האמריקאי העלה דגל לבן בתורן. בגין תבע להוריד את הדגל. הדגל הורד, והועלה שוב.

החברים תבעו מבגין לרדת מן האוניה ולהציל את

עצמו. בגין סירב. „הוא רצה למות על האוניה !״ סיפר שמואל מרלין, שנפצע באוניה.

אחד מיריביו של בגין טוען: „הוא ראה את עצמו עומד ומצדיע על גשר האוניה וטובע יחד עימה, כדרכו של קברניט נאמן. הוא שכח שהאוניה היתה תקועה בחול, ולא יכלה בכלל לשקוע.״

לבסוף דחפו החברים את בגין בכוח מן האוניה לתוך המים.

למחרת ביקר אלדד אצל בגין במיפקדת אצ״ל. הוא מתאר את הפגישה כך:

„פיתאום מביאים ידיעה שהמשטרה הצבאית מתקרבת למקום, והשעות הן שעות מאסרים המוניים בליווי מעשי־אכזריות במקומות שונים בעיר (תל־אביב).

„,מה יהיה כאן ?׳ אני שואל.

„,כאן נתגונן.׳

„,כך ? ובכן, מה א ת ה עושה כאן ? הרי הם יסיימו את מה שלא הצליחו לעשות אתמול. הרי הם ירצחו אותך !׳

„,יתכן. ואך אני אשאר עד אחרון חיילי.׳

„הנהו. הנהו אותו מנחם האביר, הנהו הרומנטיקן האחרון בין הלוחמים לחופש בעולם. הנהו זה שרצה לחזור לוורשה הנאצית, זה שלא רצה להכתים את שמו כעריק.״

„,מנחם, איזו גבורה היא זו ? זוהי בריחה מן המערכה. לנין לא היה עושה כך. לנין הסתתר ביער, רחוק מהאש, ומשם ניהל את המהפכה וניצח.׳״

המישטרה הצבאית לא באה, ובגין — שגם אז לא נשא נשק — לא נאלץ למות על מישמרתו.

הרמז של אלדד על פרשת העריקה מתייחסת לדרישה שהוצגה לבגין, מייד עם בואו ארצה כחייל הצבא הפולני

בגין (במדי צבא אנדרס) ואשתו (1942)

של אנדרס, לערוק ולהצטרף למחתרת. בגין סירב בתוקף, בטענה כי אין זה נאה לערוק מצבא, הלוחם בנאצים.

לשווא טען אלדד באוזניו שהברירה היא בין עריקה מהצבא הפולני ובין עריקה ממילחמת־השיחרור העברית. בגין בשלו: „המושג הכבוד אינו קיים עוד אצלך ?״

בגין עצמו סיפר, לא מכבר, שבגלל סירובו לערוק נדחה המרד בשילטון הבריטי בחצי שנה.

העיר אלדד בסיפרו: „הדר וכבוד חייבים להיות הנשמה היתרה של האדם. כ ת ר ו של אדם, אבל לא ר א ש ו של אדם. יפה הכתר לראש, אבל אין יופי בכתר עצמו, ואין יופי בכתר שאינו במקומו.״

הרמז הברור: אצל בגין בא מושג הכבוד במקום המחשבה הראציונלית, והמחווה הדון־קישוטית עלולה לתפוס את מקום החשבון הקר. לגבי ראש־ממשלה זוהי תכונה מסוכנת מאד. יתכן שהיא נובעת מן החינוך הרומנטי־אבירי שקיבל בגימנסיה הפולנית.

● כיבוש ארמון הנציב

לא לחינם מעריץ בגין את ג׳יוזפה גאריבאלדי, לוחם השיחרור האיטלקי, שדגל במחווה הרומנטית־ההפגנתית כאמצעי להשגת המטרה. השנה אמר כמה פעמים כי שלושת גיבוריו הם הרצל, ז׳בוטינסקי וגאריבאלדי — שלושה אנשים שונים מאד זה מזה, שהדבר היחידי המשותף להם הוא היתוס הרומנטי לפוליטיקה.

הגישה של גאריבאלדי לא היתה נחלתו של בגין בילבד. היא היתה טבועה עמוק באופייה של התנועה כולה. היא מצאה לה מדי פעם ביטוי ברעיונות, הנראים כיום כמוזרים.

לפני מילחמת־העולם השניה, ששינתה בן־לילה את המציאות, ריחפו בחלל של אצ״ל שני רעיונות, שלא הגיעו לידי גבוש בתוכניות מעשיות, אך שדובר בהם רבות.

האחד היה של רזיאל. ב־1937 הציע לכבוש את העיר העתיקה ליום־יומיים, להניף עליה את הדגל העברי ולהכריז על עצמאות המדינה היהודית. באותם הימים לא מנה כוחם המשותף של אצ״ל ובית״ר אלא כמה מאות לוחמים פוטנציאליים.

הרעיון השני, שצץ ב־1939, ושהיה קשור בשמו של שטרן, היה לשגר ובגלוי מחופי אירופה ארמאדה של ספינות, ובה הנשק שנצבר על־ידי אצ״ל בפולין והאנשים שאומנו במחנות־ההדרכה, בחסותה של הממשלה הפולנית.

ארמאדה זו היתה צריכה לכבוש ראש־גשר בחוף הארץ ולהכריז על עצמאות.

באמצע מילחמת־העולם הציע מנהיג רוויזיוניסטי, וולפגאנג פון־וייזל, לקרוא ארצה את החיילים הארצישראליים ששירתו בצבא הבריטי ברחבי המיזרח התיכון, לקבצם יחד עם אנשי ההגנה, אצ״ל ולח״י, להכריז על הקמת המדינה היהודית כדומיניון בריטי, ולהעמיד את ממשלת בריטניה לפני עובדה קיימת.

„רסקו" מברכת
את בית ישראל בברכת

שנה טובה

רסקו במקום הראשון!

הקניה הטובה ביותר 1977

תנופת בנייה חדשה של
רסקו

תל־אביב (רמת־אביב) מול נווה־אביבים דירות־יוקרה 3½, 4 ו־5 חדרים	**נהריה** (עין־שרה) קוטג'ים בודדים ודו־משפחתיים 5 חדרים	**חיפה** (רמות־רסקו) בנווה־שאנן דירות־רווחה 3 ו־4 חדרים
עכו (ליד תחנת „אגד") דירות־רווחה 3½ ו־4 חדרים וחנויות	**קרית־ים** (ברח' ז'בוטינסקי) דירות־רווחה 3 חדרים	**ירושלים** (רח' פייר קניג דירות־רווחה 4 ו־4½ חדרים
עומר „בית־גדל" וילות הניתנות להגדלה	**עומר** (ליד באר־שבע) וילות בודדות ודו־משפחתיות	**לזוגות צעירים** דירות־רווחה קרית־ים, אשדוד רובע ח' ועוד...
	נותרו! דירות־רווחה וילות וקוטג'ים במקומות שונים ברחבי הארץ	**מבשרת ציון** בכניסה לירושלים שכונת קוטג'ים מקסימה

„רסקו" — תל־אביב, רח' הר סיני 1, טל. 03־622222
„רסקו" — ירושלים, רח' שמאי 8, טל. 02־224421
„רסקו" — חיפה, רח' הרצל 1, טל. 04־668161
„דירות־עם", קרית מוצקין, שד' השופטים 2, טל. 04־710191
„רסקו" — באר־שבע, בית רסקו, טל. 057־77144
„רסקו" — אשדוד, רח' קיבוץ גלויות 24, טל. 055־23035

אורון

RASSCO רסקו

על רסקו אפשר לסמוך!

איש השנה תשל"ד

(המשך מעמוד 27)

בגין עצמו הציע, בתקופת שיתוף־הפעולה של שלוש המחתרות ב„תנועת־המרי", לחולל מיבצע דרמאתי דומה: לכבוש את ארמון הנציב בירושלים, להניף עליו את הדגל העברי ולהכריז על הקמת ממשלה יהודית.

הוא האמין שניתן להחזיק מעמד בארמון במשך ארבעה שבועות. כדי למנוע הפצצה, הציע להחזיק במקום כמה מראשי השילטון כבני־ערובה.

בעיני בגין, היה מעשה זה מעניק למרד לגיטימיות. הדבר היה מכריח, לדעתו, את הבריטים לבטל את חוקי־החירום ולנהוג באנשי־המחתרת כבמורדים. אחרי נפילת הארמון, ניתן היה להמשיך במילחמה בשם ממשלה שהיתה ממשיכה להתקיים במחתרת, או בגולה.

הרעיון נפסל, כמובן, על־ידי ההגנה ולח"י גם יחד. הוא נשאר בגדר קוריוז. אך הוא מלמד הרבה על דרך מחשבתו של בגין, ועל מעשיו הצפויים כראש־ממשלה.

המישחק נפסק באמצע

תתכן שבגין נאסר ובילה חודשים נוראים של חייו במחנות־עבדים סובייטיים, בשל אותה תכונה דון־קישוטית.

כאשר פלשו הסובייטים לווילנה, ביוני 1940, החליט ילין־מור לרדת למחתרת עמוקה ולהיעלם ממש. יחד עם אשתו, פרידה, אותה נשא לאשה בימים האחרונים לפני נפילת ורשה, שכר חדר בשכונה של פועלי־רכבת עניים, שם לא דרכה רגלו של יהודי מעולם. כאשר בעלת־הבית הבחינה בכך שהם יהודים ושאלה אם להוציא מן החדר את תמונת האם הקדושה, השיבה פרידה: „לא, שתגן עלינו."

ילין־מור לא יצא לרחוב, אלא כדי ללכת יום־יום למישרד־הוויזות ולשאול אם הגיעו היתרי־יציאה. בסוף, מדצמבר 1940, הגיעו ההיתרים, והוא הגיע ארצה בצורה חוקית וגלוייה, דרך אודסה, איסטנבול וביירות.

בגין לא האמין באפשרות שהרוסים יתנו למישהו לצאת. „הרי אתה איש חכם," אמר לילין־מור, „האם שמעת פעם שהסובייטים יתנו למישהו לצאת?"

ילין־מור הסביר כי הסובייטים לא יוכלו לשלוח מאות אלפי פליטים לסיביר, ושירצו

בגין במחתרת (כישראל ססובר)

להוכיח לעולם יחס ליברלי כלשהו. הוא יעץ לחכות, ובינתיים להתחבא. בגין לא שוכנע.

יחד עם אלדד עבר לגור בכפר סמוך, שהיה רחוק מלהיות מחתרתי. שם נצמד אליהם ליווי צמוד של אנשי הבולשת הסובייטית.

הסוף היה צפוי. באחד הימים, בעוד ששתי הנשים מכינות ארוחה, שיחקו בגין ואלדד שח־מט. כמה דקות אחרי שהתחילו במישחק חדש, הקישו הבלשים בדלת. הם תבעו מבגין להילוות אליהם: „יש לך מה לעשות בעיריה." בגין השיב שאין לו מה לעשות בעיריה. תיקנו אותו הבלשים: „אתה טועה. יש לך מה לעשות בעיריה. בוא איתנו."

באותו רגע נזכר בגין בסיפור מימי ילדותו, על ה־שוטרים הפולניים שבאו לעצור את אביו, ושאל: „יש לכם פקודת־מעצר?" גם הפעם התבלבלו הבלשים, ואחד מהם שלף תעודה של תבולשת. על כך קיבל לאחר מכן נזיפה חמורה ממפקדו, כי הבולשת הסובייטית לא נהגה להודיע מראש על מעצר, כדי להשתמש באיום המעצר כאמצעי לשבור עציר בעת חקירתו.

בראותו את התעודה, הסכים בגין ללכת איתם. אך תחילה הזמין את הבלשים לשבת, צחצח את נעליו, התלבש בקפידה, ביקש רשות לקחת עימו תנ"ך. עליזה הציעה להם לסעוד. בשעת היציאה מהבית עמד בגין על כך שהבלשים ייצאו לפניו, „כי פה אתם עדיין האורחים שלי."

בחוץ ביקש מאשתו הבוכה למסור לאלדד, שיישאר בבית, כי אלדד ניצח במישחק השח־מט שלא נסתיים. „מצב הכלים שלו טוב ממצב הכלים שלי."

כל זה אבירי מאד. אך, כמו שאמר אלדד בהזדמנות האחרת, „לנין לא היה נוהג כך."

מדרגות המלך דויד

בגין נלקח למטה המישטרה החשאית בווילנה, הושב מול קיר לבן ונצטווה להסתכל בנקודה מסויימת. כך ישב במשך 60 שעות רצופות. בכל פעם שנרדם, ניגש אליו חייל רוסי, שגם הוא התאפק בקושי מלישון, שם את ידו על כתפו ואמר בקול ידידותי: „אסור לישון! אסור לישון!"

במרוצת הימים הבאים נחקר שוב ושוב על־ידי חוקר שאמר לו: „אני יהודי, לי אתה יכול להגיד את האמת!" השניים ניהלו ביניהם ויכוח אינסופי על מהות הציונות.

מדבריו של בגין מתקבל הרושם המוזר כאילו נהנה בצורה כלשהי מוויכוח זה — אחד מנאומיו הגדולים, לפני קהל של יהודי אחד.

באחד באפריל 1941, בכלא וילנה, נקראה באוזני בגין ההודעה הבאה: „הוועדה המייעצת המיוחדת שליד ה־מיניסטריון העממי לענייני פנים (השם הרשמי של ה־מישטרה הפוליטית הכל־יכולה של סטאלין) הכירה כי מנחם בן־זאב בגין הוא גורם מסוכן לחברה, והחליטה לכלוא אותו במחנה־עבודה־מתקן לתקופה של שמונה שנים."

בתום שמונה שנים אלה — באחד באפריל 1949 — כבר היה בגין חבר־כנסת בישראל. אך זה היה חבוי בניבכי העתיד. הוא נשלח למחנות הנוראים של עבודת־הכפייה באיזור הארקטי, וכעבור שנים כתב על כך ספר (לילות לבנים). כאשר פלשו הנאצים לברית־המועצות שוחרר, התגייס לצבא אנדרס ובא לארץ. אשתו כבר הגיעה ארצה לפניו.

במשך שנה וחצי — ממחצית 1942 עד דצמבר 1943 — שירת כטוראי בצבא הפולני, ולבסוף כמתרגם מפולנית לאנגלית אצל קצין־העיר הפולני בירושלים. הפולנים לא ידעו, בדרך כלל, שפות. בתפקיד זה נזדמן לעיתים קרובות למרכז השילטון הבריטי, ששכן באגף מיוחד במלון המלך דויד.

סיפר בגין השנה: „אני זוכר יום אחד בינואר 1943, שהיה קר מן הרגיל. באגף המימשל במלון היו שבע קומות. היו בו מדרגות פנימיות, ששימשו את הקצינים. לטוראים היו מדרגות חשופות, מחוץ לבניין.

„באותו יום הורפי שרר קור־כלבים. לא היה לי חשק לעלות ברגל לקומה השביעית במדרגות החיצוניות. נכ־נסתי פנימה. מובן שלא העזתי לעלות במעלית, אך התחלתי לעלות במדרגות הפנימיות. בא לקראתי קצין בריטי, בעל פס אדום של קצין־מטה על הכובע, רמז לי באצבע לגשת אליו, ואמר: 'האינך יודע שמדרגות אלה אינן לבעלי דרגות־אחרות? הסתלק!'

„לא היתה לי ברירה. יצאתי החוצה, עליתי לקומה השביעית בקור, קיללתי ברוסית לאורך כל הדרך."

כעבור שנים מעטות היתה לו הזדמנות להתנקם גם בבניין וגם בקצין. הוא פקד לפוצץ את האגף, וזה נעלם כולו בהתפוצצות הגדולה.

אצ"ל זועק למנהיג

בפולין לא נטש בגין את בית"ר, כדי לעבור לאצ"ל, כפי שעשו רבים מעמיתיו. גם בארץ חשב בגין תחילה על הצטרפות למיפלגה הרוויזיוניסטית, כדי לפעול באמצעותה. הפעולה הגלוייה היתה עדיין קרובה יותר לליבו. יש הטוענים כי סירובו לערוק מצבא אנדרס לא נבע רק מטעמים של אבירות וכבוד, אלא גם מן השיקול שכעריק לא היה יכול לעסוק בארץ בפעולה פוליטית גלוייה.

אולם הדרך במיפלגה היתה חסומה. באותם הימים שלט בה הד"ר אריה אלטמן, ולא ניתן לערער את מעמדו. אלטמן דגל בקו הז'בוטינסקאי: שצריכים לשתף פעולה עם הבריטים ולשכנע אותם שמדינה יהודית בארץ תהיה להם בת־ברית נאמנה ויעילה יותר מאשר הערבים. אלטמן הוסיף על כך נימה משלו: שהמיפלגה הרוויזיוניסטית, בהיותה אנטי־סוציאליסטית, תואמת את האינטרס הבריטי יותר ממפא"י האדומה. מובן שאלטמן וחבריו לא חלמו על מרד.

לעומת זאת זעק אצ"ל למנהיג.

עם פרוץ מילחמת־העולם הכריז דויד רזיאל, לפי פקודת ז'בוטינסקי, על שביתת־נשק. אלדד מספר שכאשר הגיע לווילנה עיתון מהארץ, שהודיע על כך, קרע בגין את העיתון בזעם והכריז: „בגידה!" הדבר לא הפריע לבגין, ברבות הימים, לערוך פולחן לרזיאל ולהכריז עליו כעל „גדול המפקדים של עם־ישראל בדור זה" — הגדרה הלוקה במידת־מה של הגזמה.

האירגון עבר שורה של זעזועים. שטרן וחבריו, שלא השלימו עם שביתת־הנשק, ושהיו מוכנים להסתייע גם בנאצים כדי לגרש את הבריטים מהארץ, פילגו את האירגון ביוני 1940. כעבור חצי שנה התפרק כל סניף תל־אביב של אצ"ל. שרידי האירגון עסקו בעיקוב אחרי הקומוניסטים, שהתנגדו למילחמה (עד לפלישת הנאצים לברית־המועצות). רזיאל יצא בשליחות המודיעין הבריטי לעיראק, בשעה שראשיד עלי אל־כיילאני חולל בה הפיכה פרו־גרמנית, ונהרג בהפצצה מיקרית מן האוויר.

יעקב מרידור קיבל לידו את הפיקוד. המוראל ירד לאפס.

הגוף היחידי מטעם אצ"ל, שהיה מסוגל לפעול, קם בינתיים בארצות־הברית. שם הקימו הילל קוק ושמואל מרלין, בעזרת ערי ז'בוטינסקי, שורה של אירגונים, שעסקו בפירסומת רבת־ממדים, באיסוף כספים ובפעולה פוליטית. בין השאר הקימו „ליגה למען פלשתינה חופ־שית", ולאחר מכן את „הוועד העברי לשיחרור לאומי", שהתיימר להוות מעין שגרירות של ממשלה־גולה, דוגמת הממשלות הגולות של ארצות אירופה הכבושה, שקמו במקומות שונים בעולם החופשי.

לקוק ולחבריו היו כספים, וגם המוניטין של גוף מצליח ומשגשג. הם החליטו לפעול כדי לשקם את אצ"ל בישראל. באמתחתם היתה תוכנית לפעולה: לפתוח במילחמה נגד השילטון הבריטי בארץ, להקים ממשלה עברית חופשית, ולנהל מאבק פוליטי נגד בריטניה בארצות־הברית וברחבי העולם המערבי.

לצורך זה נשלח ב־1943 אריה בן־אליעזר מארצות־הברית לארץ. בן־אליעזר פעל בגלוי כאיש המיפלגה הרוויזיוניסטית, אך עסק בחשאי בהתייעצויות עם שרידי אצ"ל.

בהתייעצויות אלה התגבשה ההחלטה כי האיש המתאים לקבלת הפיקוד על אצ"ל הוא מנחם בגין.

בן־אליעזר הודיע לעמיתיו באמריקה שזוהי החלטה פה־אחד, אם כי גם ילין־מור וגם קוק טענו, לאחר מכן, ששמעו כי היתה התנגדות לא־מעטה בקרב ראשי אצ"ל.

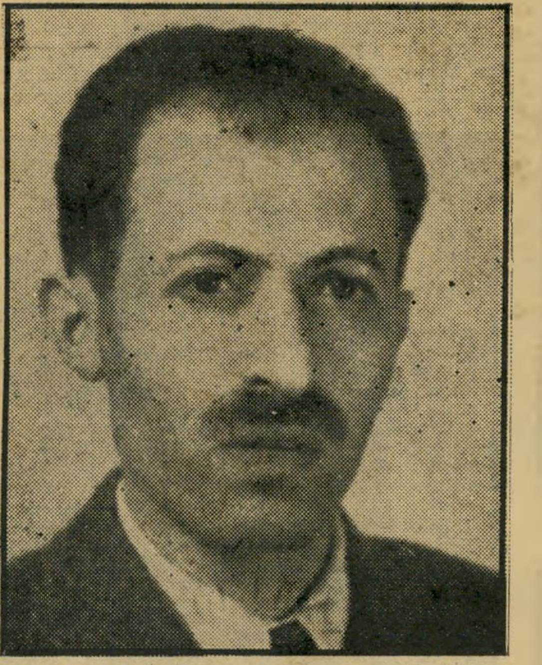

בגין במחתרת (כיונס קניגסהופר)

שגדלו בארץ, נגד מינויו של בית"רי שבא זה עתה מפולין.

נותרה בעיית סירובו של בגין לערוק מן הצבא הפולני. הדבר הצריך טיפול ממושך, בעזרת הקשרים של הוועד האמריקאי. קצין פולני בכיר שוכנע שכדאי לשלוח לאמריקה חמישה יהודים פולניים, כדי להזעיק שם את דעת־הקהל נגד זוועות הנאצים בפולין, ולפעול בעקיפין גם למען יחסי אמריקה־פולין. החייל בגין הוצע כחבר המישלחת, ולשם כך נתבקש שיחרורו.

בדצמבר 1943 נתקבל סוף־סוף השיחרור המיוחל, ובגין קיבל על עצמו את הפיקוד על האירגון הצבאי הלאומי.

4 הישגים

כעבור כמה שבועות נפתח המרד הגדול, בהכרזת־מילחמה רשמית שנכתבה בידי בגין.

היה זה אחד מנאומיו־הכתובים, שמילאו תפקיד גדול במילחמת אצ"ל. בגין עמד על כך שהכרזה כזו דרושה, ושיש לפרסמה לפני הפעולה הראשונה — גם אם לא תתקבל ברצינות, גם אם תביא לאובדן יסוד ההפתעה. הסיגנון הבגיני — הריטורי והאבירי, החל מטביע את חותמו על האירגון.

מילחמת אצ"ל היתה, בלי ספק, מיבצע־המחתרת היעיל והמצליח ביותר במאה ה־20, אם כי למען הצדק — ובדיעבד — מן הראוי לציין כי הדבר היה אפשרי רק מפני שהשילטון הבריטי קיבל על עצמו מיגבלות רבות. למרות כל החריגים, לא עברו הבריטים את גבול ההתאפקות, לא הפעילו אמצעי־דיכוי קיצוניים. בגין לא הכיר מעולם בעובדה זו. אך גורל המאבק היה בוודאי משתנה, אילו עמד מול אצ"ל מישטר־כיבוש סובייטי, אמריקאי — או ישראלי.

שנות המאבק היו תקופתו הגדולה ביותר של בגין, עד השנה. הישגו הגדול הראשון היה בעצם שיקום האירגון ההרוס, הפחת רוח חדשה בו והפיכתו לכוח לוחם יעיל ביותר. הישגו השני היה בשמירה על חוש־המידה, באירגון שבו לא חסרו הרפתקנים שהיו מוכנים לכל. בגין הצטיין בזהירות, ולדעת כמה ממבקריו, אף בזהירות־יתר. כך, למשל, דחה שוב ושוב את ההצעה להכריז לאלתר על הקמת ממשלה־במחתרת — דבר שהיה מעניק לאצ"ל מעמד בינלאומי וחותר תחת מעמד „המוסדות הלאומיים".

הישגו הגדול השלישי, ואולי העיקרי, היה מניעת מילחמת־אחים.

יתכן מאד שכל אדם אחר במקומו היה משיב בפעולות־תגמול, כאשר הכריזו המוסדות על „סיזון" (עונת צייד), ערכו מצוד על אנשי אצ"ל ומסרו אותם לידי הבולשת

איש השנה תשל״ד

(המשך מעמוד 29)
הבריטית, שעינתה ושלחה אותם לכלא באפריקה. אם נמנע הדבר, יש לזקוף זאת באופן בילעדי לזכותו של בגין. הדבר הצריך מוטיבציה גבוהה מאד, מעין קנאות לאומית שביטלה את הקנאות האירגונית. הוא גם הצריך התאפקות רבה וסבלנות — תכונות שציינו את בגין תמיד.

ילין־מור, שעמד בראש לח״י, הודיע באותם ימים לראשי ההגנה שאם יתנכלו ללוחמי לח״י, יתגוננו אלה בכוח הנשק. בגין לא הרשה מעולם למסור הודעה כזאת מטעם אצ״ל.

על רקע זה נמתחה על בגין ביקורת לא־מעטה, גם מצד ראשי „הליגה למען פלשתינה חופשית״ באמריקה (בגין תבע לשנות את השם האנגלי ל„ליגה למען ארץ־ישראל חופשית״, או לפחות „למען פלשתינה יהודית חופשית״, אך נענה בסירוב.) נטען כי בגין העלה למעשה את יריבו, בן־גוריון, לשילטון, וכי אצ״ל הפך עצמו ל„סוכנות היריות של הסוכנות היהודית״.

לבגין זה לא היה איכפת. הוא לא רצה להגיע לשילטון בכוח. לנגד עיניו עמדה הדוגמה של גאריבאלדי, שדגל בהקמת רפובליקה איטלקית, אך שהשלים עם מישטר מלוכני, כאשר נוכח לדעת שזה מקל על איחודה של איטליה.

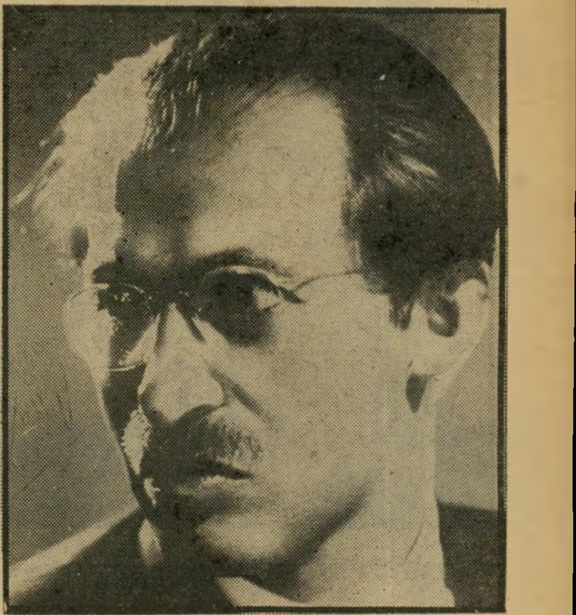

העליה מהמחתרת: בגין 1948

כסוף הדרך בא הישגו הגדול הרביעי: העליה מן המחתרת והפיכת אצ״ל למיפלגה פוליטית.

● מסע האופנועים

הציבור בארץ ראה את בגין לראשונה כאשר עלה מן המחתרת. הוא התבונן בו בסקרנות.

את הנאום הגדול ביום הכרזת המדינה — שבו נתן הכשר לממשלת בן־גוריון למרות שהוא עצמו, והמחנה הרוויזיוניסטי כולו, לא שותפו בה — שידר עדיין ברדיו של המחתרת. גם את „נאום הבכי״ שידר ברדיו. אך לאחר מכן ראוהו אזרחי ישראל נואם מן המירפסת בכיכר מוגרבי בתל־אביב, ובקולנוע גן־רינה הסמוך.

הם ראו גבר משופם, ממושקף, נואם מלהיב, בעל פאתוס שכבר לא היה מקובל בארץ. בניגוד לז׳בוטינסקי, שמיעט מאד בתנועות בשעת נאום, השתמש בגין בתנועות־ידיים בלתי־פוסקות.

את ההתרשמות הראשונה מבגין שלאחר־המחתרת תיאר מתבונן מאומן: הסופר־העיתונאי ארתור קסטלר. הוא פגש את בגין לראשונה במחתרת, אך באותה פגישה ישבו השניים בחדר אפל, כשרק הקצוות הבוערים של הסיגריות (שהודלקו בחדר אחר) נראו בחושך. כשראה לראשונה את פניו של בגין, בפגישה שניה, כתב קסטלר:

„מתוך שדנתי (בעת הפגישה המחתרתית) לפי קולו, שבא מעבר לשולחן באפלה, דימיתי בנפשי שבעל הקול הוא גבה־קומה, שפניו כפני סגפן והבעתן אומרת קנאות. למעשה הוא נמוך־קומה למדי, רזה, חלש, קצר־רואי עד מאד, בעל פני מורה צעיר, מעודנים ורציניים... טבעו הוא מין אי־גמישות שמתוך ביטחון־עצמי, המייוחדת לאנשים שהגיעו לכלל התפשרות עם ביישנותם. הוא מדבר בשיקול־הדעת, וללא קנאות, ממש כשם שתעמולתו היא נמלצת ומסוערת.

„הוא לובש בגדים בלתי־מתאימים ולמעלה ממידתו... ויש לו קסם חסר־לחלוחית.״

בספר שכתב באותה תקופה, המרד, דיבר בגין פעמים אחדות, ספק בהלצה, ספק ברצינות, על הופעתו החיצונית. הוא הגדיר את עצמו כאיש מכוער.

המיפלגה החדשה זכתה ב־14 מנדאטים בבחירות לכנסת הראשונה (שרידי הרוויזיוניסטים הלכו ברשימה נפרדת, יריבה, ונחלו כישלון חרוץ. בראשם עמד שר־הבריאות הנוכחי, אליעזר שוסטק.)

אחרי ההישג שבעצם הקמת המיפלגה, בא הישגו החמישי הגדול של בגין, שנמשך 29 שנים: כישרונו להישאר המנהיג הבלתי־מעורער שלה, למרות שלא הצליח להגיע לשילטון בשמונה מערכות־בחירות רצופות. נדמה שזהו הישג שאין לו תקדימים רבים במדינות שיש בהן בחירות דמוקרטיות.

הציבור הישראלי עדיין לא היה בשל למנהיג לאומני קיצוני, איש הימין. הוא פחד ממנחם בגין. מדי פעם סיפק בגין עצמו חומר־דלק לפחד זה.

נאומיו מעל מירפסות לפני רבבות אוהדים עוררו אסוסיאציות עם מוסוליני, שנאם ממירפסת „פאלאצו ונציה״.

בעת הוויכוח הגדול על השילומים השמיע לפני ההמונים הנסערים נאומים שהתפרשו כקריאה גלויה למרד. כאשר הסתערו ההמונים המשולהבים על בניין הכנסת (הישן, ששכן במרכז ירושלים) ונזרקה אבן לתוך אולם־המליאה, נרתע הציבור.

ב־1959, כאשר ניבאו רבים ניצחון לבגין, אירעה תקלה אחרת. סידרו לו ארבע אסיפות בערב אחד בתל־אביב. היה צורך להעבירו ממקום למקום במהירות. יגאל גריפל, שהיה אחראי על המיבצע, הציב בראש השיירה שני אופנוענים, כדי להקל על המעבר. רוכבי־אופנוע

ידיים על החזה: ז׳בוטינסקי נואם

ידיים בתנועה: בגין נואם (1949)

נלהבים מבני השכונות הצטרפו אליהם, וכך נוצרה שיירה גדולה של אופנועים רועשים, שנסעה לפני בגין.

התמונה של „מסע האופנועים״ עוררה אסוסיאציות עם מנהיגים פאשיסטיים, ותרמה למפלת חרות בבחירות אלה (שבהם עלה מ־15 ל־17 מנדאטים בילבד.)

נראה כי בגין למד מכך. שוב לא הופיע בליווי של אופנוענים. כבר קודם לכן גילח את שפמו, וחדל מלנאום לפני ההמונים ממירפסות.

ב־1956 הכריז שמואל תמיר, שפרש מחרות וחזר אליה, על מרד נגד מנהיגותו של בגין. לרגע קט היה נדמה כי צירי ועידת־חרות יתמכו בו, אך היתה זו אשלייה גמורה. ברוב מוחץ ניתן אימון לבגין, ותמיר סולק.

הדבר השפיע קשות על בגין. במשך כמה ימים היה נראה כאדם שבור. האיש המעריך נאמנות יותר מאשר כל תכונה אחרת אצל אנשיו, הוא פגיע ביותר כאשר קמים לו יריבים מבית.

● נקודת המיפנה

המיפנה הגדול בסיכוייו של בגין בא ב־1967, כאשר ריכז גמאל עבד־אל־נאצר את גייסותיו בסיני.

בגין היה אכול דאגה עמוקה, כרוב תושבי הארץ. הוא הציע למסור את השילטון ליריבו הגדול, דויד בן־גוריון, ממציא הסיסמה „בלי חרות ובלי מק״י״, האיש שהגדירו עוד ארבע שנים לפני כן, במיכתב לחיים גורי, כתלמידו של היטלר.

בשיא המשבר קמה ממשלת־הליכוד־הלאומי, ומנחם בגין הפך שר (בלי תיק). היה זה צעד מכריע בדרכו, כי לראשונה נשבר החרם של יורשי „היישוב המאורגן״ על מנהיג „הפורשים״.

לתנועת־החרות, ולבגין עצמו, הוענק דבר, שאין לו תחליף בחיים הפוליטיים: לגיטימיות.

בממשלה עשה בגין רושם עז על עמיתיו בהתנהגותו האחראית. הוא לא הדליף. הוא שמר על הכללים. הוא נהג בלויאליות. רבים מן הפחדים, שעורר במרוצת השנים, נמוגו.

חשוב יותר: נסתבר כי אין הבדל תהומי בין גישתו של בגין ובין גישתם של גולדה מאיר, משה דיין וחבריהם. ההבדל היה רק טאקטי, עניין של מידה וסיגנון, אך לא של מהות.

הממשלה למדה לסמוך על ניסוחיו של בגין בעת חיבור החלטות ומיסמכים חשובים. היא קיבלה ממנו את הגדרת השטחים הכבושים כ„נחלת אבותינו״.

כאשר פרש בגין מן הממשלה, באוגוסט 1970, ביגלל

בגין נואם מעל מירפסת בירושלים

התנגדותו לקבלת יוזמת־רוג׳רס לכינון הפסקת־אש, שכללה את המילה „נסיגה״, כבר היתה תדמיתו הציבורית שונה לחלוטין מזו שהיתה לו בהיכנסו אליה, שלוש שנים לפני כן.

המחסום הפסיכולוגי האחרון לעלייתו לשילטון נשבר. השאר לא היה עוד אלא שאלה של זמן.

● ביקור מלאך המוות

ערב הניצחון כימעט שבא למנחם בגין מה שבא למשה רבנו — מוות על סף הארץ המובטחת.

במארס 1977 ביקר בגין בארצות־הברית. יומיים לפני יציאתו לשם לקה בהרעלת קיבה, אך נסע בכל זאת. באחת התחנות בדרך, בעיר דטרויט, פקדה אותו ההרעלה שוב. אך הוא הכריח את עצמו להתגבר, המשיך במסע הנאומים. הוא מילא אחרי כל התחייבויותיו.

באחד הימים אחרי שובו, בשעה 08.30, קרא למזכירו, יחיאל קדישאי, כדי להכתיב כמה מיכתבים, לפני הפגישות שנקבעו לו לאותו יום. הוא סיפר ליחיאל כי רופאו, אליהו לוריא, ביקשו לבוא אליו. אחרי כתיבת המיכתבים נסע לבית־החולים, נבדק וחזר כעבור חצי שעה. הרופא החליט לאשפזו עוד באותו יום, לכמה ימי־בדיקות, כדי לברר מדוע אינו מרגיש בטוב. כשהתמהמה בגין, טילפן הרופא שוב. לוריא סידר לו חדר נפרד וטלפון, כדי שיוכל לעבוד, ביקשו לבוא מייד.

ביום החמישי בשבוע היה בגין צריך להיפגש בביתו עם משה דיין, בשעה 09.00. דיין נתבקש לבוא לבית־החולים, בשעה 12.00, כי בשעה היעודה נערך ביקור־הרופאים היומי. בעת השיחה עם דיין, כבר חש בגין ברע. מייד אחרי לכתו, לקה בהתקף־לב מאסיבי.

שעה אחרי צאתו של דיין כבר נמצא בגין בחדר־לטיפול־נמרץ.

שם אירע דבר אופייני. הושבה לידו אחות, שתביאה עימה ספר לקריאה. על בגין נאסר הדיבור. אך בגין אינו יכול להתעלם מאדם הנמצא לידו, בייחוד כשזוהי גברת, שהנימוס מחייב לגלגל עימה שיחה. כך התחיל לדבר עימה, התעניין במישפחתה והשתדל לשעשע אותה.

לאשתו ולבתו לא ניתן להיכנס לחדר, פן יזיק לו הדיבור עימן.

דבר התקף־הלב נשמר בסוד כמוס. הוא נחשף על־ידי צלם העולם הזה, שהסתנן למקום בפמליית בנו של „רב האסירים״ האגדתי, אריה לווין. בגין ישב בכסא, לפי

פקודת הרופא, ביגלל סיבוך של דלקת־ריאות. הוא סיפר לאורחיו בגילוי־לב על ההתקף, אמר: „כפסע היה ביני ובין המוות...” והוסיף: „ברוך השם, התגברתי.” הוא האמין בעזרת ההשגחה העליונה.

„בעצם הלכתי כבר,” אמר לאחר־מכן. הוסיפה עליזה אשתו: „ואז גברה עליו סקרנותו, והוא חזר.”

ההתקף הוציא אותו ממערכת־הבחירות, מילבד שלבי־הסיום. ציניקאים טוענים שזה עזר לליכוד, כי בהעדרו של בגין ניתן לטשטש את המסקנות העיקביות והקיצוניות ביותר הנובעות ממדיניותו.

אחרי הניצחון הגדול, אושפז בגין לפתע שוב.

במשך כמה ימים רווחה השמועה שלקה בהתקפה שניה, מסוכנת עוד יותר, ושהדבר ימנע ממנו ליהנות מניצחונו ולעמוד בראש הממשלה. אולם היתה זאת שמועת־שווא: הוא לקה רק בדלקת קרום־הלב, תופעה שכיחה אחרי התקף, וחזר לאיתנו. הוא ממשיך לקבל טיפול בתרופות (ולפי גירסה אחת, תרופות אלה „גורמות לשינויים נפשיים, לתופעות של אופטימיזם מופרז ואוייפוריה.”)

בריאות פסיכו־סומאטית

בין השאר ציוו הרופאים על בגין להימנע מלהזיע. הרואה זו התאימה בדיוק לצורך לעבור ולגור בירושלים, בדירת־השרד של ראש־הממשלה — הבית שבו התגורר, בשעתו, מפקד הכוחות הבריטיים בארץ, הגנרל בארקר, האיש שציווה על חייליו, אחרי פיצוץ מלון המלך דויד, להחרים עסקים יהודיים, והוסיף את ההערה המפורסמת: „נעניש את היהודים בצורה השנואה ביותר על גזע זה: על־ידי פגיעה בכיסם, שתפגין את סלידתנו מהם.”

נראה כי ההתקף לא השפיע על בגין לרעה. אנשיו מדברים על „ניצחון הרוח על הגוף”. ציניקאים אומרים עליו, כמו אל גולדה בשעתה, שזהו מיקרה של „בריאות פסיכו־סומאטית”, שהשילטון הוא הרופא הטוב ביותר.

כאשר נסע לביקורו אצל קארטר, ויתר באופן הפגנתי על ליווי של רופא. אולם חברת אל על דאגה לצרף את

בגין בבית־החולים, אחרי התקף־הלב

הרופא הראשי שלה לטיסה, ובטיסה חזרה נמצא במטוס, במיקרה, מומחה־לב ידוע.

קצב־החיים שלו הותאם במיקצת לצורך למתן את המאמץ. הוא נח שעתיים אחרי הצהריים, תחת להישאר ולגלגל שיחה במיזנון הכנסת, כפי שנהג עד כה.

בגין קם עם הנץ השחר, ב־05.00 או 05.30, וקורא את העיתונים. הוא נמצא במישרדו ב־08.00, קורא מיברקים וחומר אחר, ממשיך בפגישות עד 13.00 או 13.30. אחרי ארוחת־הצהריים הוא נח, וחוזר לעבוד מ־16.00 עד 19.00. בצאתו מן המישרד הוא משמיע כמה פסוקים בתשובה לשאלות צוותות הטלוויזיה, הממתינים לו מדי יום, אך נמנע עד כמה שאפשר מהופעות פומביות.

הנאומים הגדולים שמורים להזדמנויות מיוחדות.

בבית הוא רואה טלוויזיה — „את הכל,” ממבט ועד קוזא'ק — עד שהוא נרדם.

לטלוויזיה הוא מכור, כשם שהיה פעם מכור לקולנוע.

הוא קורא ספרים, בעיקר באנגלית ובעברית, ולאחרונה היה שקוע בביוגראפיה של הרצל — אחד משלושת גיבוריו המוצהרים.

אין לו הרגלים רעים או הנאות אחרות. בעישון הפסיק זמן רב לפני התקף־הלב. יין הוא שותה רק לקידוש. („הוא לא מבחין בין בראנדי לשרי־בראנדי,” מתלוצץ קדישאי.) אין הוא שותה קפה, אלא רק תה רוסי.

הנאתו היחידה בחיים, מילבד דרכו הפוליטית, קשורה בשלושת ילדיו ושמונת נכדיו: חמשת הילדים של בנו בכורו, בנימין („בני”), העושה דוקטוראט בגיאולוגיה, ושלושת הילדים של בתו חסיה מילוא (הקרוייה על שם אמו), עקרת־בית הנשואה למהנדס־קירור. בתו השניה, לאה, דיילת־קרקע באל על, אינה נשואה.

בשביל אדם בן 64, זהו קצב־חיים סביר. אבל התקף־הלב הותיר סימן־שאלה, המרחף על ממשלתו. אדם הלוקה בגיל זה בהתקף, יכול לחיות וליהנות ממלוא כושרו עד 120, אך הוא יכול ללקות כל רגע בהתקף נוסף ומסוכן.

האם עלול הדבר להשפיע על שיקוליו של בגין? האם הוא יכול לשכנע, למשל, שעליו להגיע בחיפזון אל היעד שהציב לעצמו: הקמת המדינה היהודית בארץ־ישראל השלמה?

אדם מאושר

על ענייני הממשלה השתלט בגין בטיבעיות מפליאה. יום אחד ישב בבניין המיפלגה, למחרת היום במישרד ראש־הממשלה. נראה כאילו כל חייו התאמן לקראת רגע זה.

שלוש השנים בממשלת הליכוד הלאומי עזרו לו גם מבחינה זו. הוא ידע איך מתפקדת הממשלה למעשה.

אך הסדרים השתנו. למעשה כונן בגין מישטר נשיאותי. בממשלתו יש איש אחד המחליט את ההחלטות. השאר הם עוזרים, יועצים, ובעיקר מוציאים־לפועל.

ישיבות הממשלה מתנהלות כישיבות־מטה — אין מעשנים, אין מפטפטים, אין מנהלים ויכוחי־סרק. העניינים מועלים לדיון קצר, נשמע מידע, ומתקבלת ההחלטה. לרוב זוהי החלטתו של מנחם בגין.

מישטר זה לא נתקל בכל קושי, מכיוון שכל חברי הממשלה מודעים לעליונות המוחלטת של בגין עליהם. כאשר מעורר אחד ממעשיו התנגדות — כמו מינויו המפתיע של משה דיין לתפקיד שר־החוץ — מתמוטטת ההתנגדות חיש־מהר. בגין מסביר לשוללים בסבלנות את נימוקיו — ואלה מתקבלים כימעט תמיד.

סיפר אריה דולצ'ין, גיזבר הסוכנות: „פעם התווכחנו, אלימלך רימלט ואני, עם בגין על נקודה שהיתה שנוייה במחלוקת. באמצע הישיבה העברתי לרימלט פתק: ,הבה נפסיק את הישיבה מייד. הוא מתחיל לשכנע אותי.'”

עמיתיו קוראים לו „מר בגין” — גם אותם שלא היה עולה על דעתם לפנות אל „מר רבין” או „גברת מאיר”. ותיקי החיל־הקרבי של אצ"ל ממשיכים לקרוא לו „המפקד”. עשרות מעטות מוותיקי המחתרת פונים אליו בלשון „מנחם”. (עם אלה נמנים יעקוב מרידור, חיים לנדאו ויוחנן באדר.) קדישאי, הצמוד אליו מזה תריסר שנים, גילה, כאשר נשאל, כי לעולם אינו פונה אל בגין פנייה ישירה.

שני דברים בטוחים עתה לגמרי: בגין שולט במצב שילטון מוחלט, ומנגן בכל חלקי המערכת הפוליטית כמו פסנתרן־וירטואוז במנענעי פסנתרו; ושהוא האדם המאושר ביותר בעולם.

מאז נכנס לתפקידו, הוא קורן אושר. ככל אדם מאושר, נראה כאילו הוא רוצה להתחלק באושרו עם כל העולם. הוא שופע ידידות כלפי יריביו, יוצא מגידרו כדי להפגין כלפיהם יחס קורקטי, מנסה לשכנע אותם בנכונות דרכו.

מה מקורו של אושר זה?

ההסבר הבאנאלי הוא שזהו אושרו של אדם שהמתין לשעתו במשך 29 שנים רצופות־כישלונות, ושהגיע עכשיו לשילטון.

הסבר עמוק יותר הוא שמנחם בגין נכסף במשך כל חייו להכרת בני־עמו. אחרי שהושמץ כ„היטלר יהודי”, כ„פורש”, כ„כישלון פוליטי”, כ„אנאכרוניזם החייב לפנות את מקומו לצעיר מוכשר יותר”, נתקבל עתה על־ידי חלק גדול של הציבור הישראלי והוכתר בבחירות חופשיות כמנהיג האומה.

אך קרוב לוודאי כי המקור האמיתי של אושר זה טמון באמונה שעתה ניתן לו למלא

האיש המאושר: בגין כראש־הממשלה

את שליחותו ההיסטורית, ולבצע את צוואת ז'בוטינסקי וצו ההשגחה העליונה.

„עמנו וארצנו”

מיהו, אם כן, מנחם בגין, ראש ממשלת ישראל? קל יותר להגדיר מה א י נ נ ו.

אין הוא מהפכן, היוצר הלכות. אין הוא „לנין”. ההלכה שלו נקבעה — בעיניו — על־ידי זאב ז'בוטינסקי, אחת ולתמיד, והוא לא יחלום לשנותה, כשם ששותפיו, גדולי־התורה של אגודת־ישראל, לא יחלמו לשנות את ההלכה היהודית.

כשנשאל הילל קוק למחרת הבחירות בטלוויזיה האמריקאית על בגין, השיב: „הוא פוליטיקאי גאוני, אבל אינו מדינאי.”

נתן ילין־מור השיב תשובה דומה על שאלה דומה: „אין הוא מכיר בתהליכים היסטוריים. בשבילו, העולם עומד דום. הוא לא רואה את התהליכים המתפתחים באופן דינאמי, כמו סרט קולנוע. הוא רואה תמונות סטאטיות של פנס־קסם, שאפשר להעבירן במכונה בסדר רצוי, קדימה ואחורה.”

רגילים להדביק לו את התווית „קנאי”. אולם גם זוהי תווית מטעה, כי חסרים לו כל הסממנים החיצוניים המקובלים של קנאי. קשה לתאר קנאי המנשק ידי נשים והמחבק יריבים פוליטיים.

נכון יותר לומר שמנחם בגין הוא אדם של דרך אחת, ישרה וצרה — „מאמין אמיתי” המשוכנע לחלוטין בצידקת המטרה האחת שהוא מבקש להגשים. שום דבר אחר בחיים אינו מעניין אותו. שום צדק אחר אינו יכול כלל לעלות על דעתו.

מבחינה זו, מנחם בגין הוא אדם חד־ממדי — עם כל הטוב וכל הרע שבהגדרה זו, ובעיקר עם כל הכוח העצום שריכוז טוטאלי בעניין אחד מעניק למנהיג פוליטי.

מעטים כיום בעולם מנהיגים מסוג זה, ואין זה פלא שהוא מרשים ומדהים פוליטיקאים מן־המניין, כמו ג'ימי קארטר, החיים בעולם רציונלי ופרגמאטי.

בגין לא „יתאים את עצמו למציאות”, כמישאלתם של אלה, מפני שהמציאות היחידה המעניינת אותו היא המציאות שהוא רוצה לראותה. הוא לא „יירגע בשילטון”, כפי שניבאו פוליטיקאים משופשפים, כי השילטון אינו, לגביו, אלא אמצעי למטרה.

הסופר עמוס קינן ביטא את התיקווה שבגין יבין שהשגת השלום היא המשימה ההיסטורית הגדולה ביותר בדור זה, וכי על כן ירצה בגין להגשים משימה זו. זוהי תיקוות־שווא.

בגין בוודאי רואה בעצמו שוחר־שלום מופלג. אך לנגד עיניו עומדת מטרה, החשובה לו לאין ערוך יותר מן השלום: „עמנו וארצנו”, הפיכת הארץ כולה למדינה שתהיה שייכת לעם כולו.

הוא נתן בעבר פקודות למיבצעים שבהם נהרגו בני־אדם. הוא לא יהסס לתת פקודות כאלה בעתיד, אם יהיה בהן צורך להגשמת המטרה.

בנעוריו שר מנחם בגין פעמים ללא־ספור את גדול שיריו של זאב ז'בוטינסקי, הימנון בית"ר. הוא קרא אותו, בקול חנוק, בבית־הקברות בווילנה הסובייטית, ביום־השיבעה למות ראש־בית"ר. בשבילו אין זה שיר, אלא צוואה חיה, תורת־חיים, מדיניות מעשית, תוכנית לפעולה. הוא מסתיים במילים:

„למות או לכבוש את ההר — יודפת, מסדה, ביתר.”

איש השנה תשל״ד

אנקדוטה מפורסמת מספרת כי פרופסור ידוע באוניברסיטת וינה שמע, ב־1905, כי ברוסיה פרצה מהפכה.

„מי יכול לעשות שם מהפכה?” שאל בליגלוג. „אולי מר טרוצקי מקפה צנטרל?”

קשה היה להעלות זאת על הדעת. כי אותו מר טרוצקי בילה את זמנו בבית־הקפה במישחק השח־מת, והשחית מילים ללא־ספור על המהפכה העתידה לפרוץ. האם איש כזה מסוגל לבצע משהו ברצינות?

אולם מר טרוצקי לא חולל רק מהפכה, אלא נתגלה כעבור שנים כמארגן מעולה וכמצביא בעל שיעור־קומה. הוא הקים את הצבא האדום וניצח גלים־גלים של אויבים במילחמת־אזרחים מרה.

אותה שאלה יכולה היתה להישאל גם לגבי „מר בגין”. אמנם לא ישב בבית־קפה ושיחק שח־מת, אלא נאם בכנסת וישב במיזנון. אולם גם לו יצא שם של מי שאינו יודע אלא לדבר, למתוח ביקורת. מה יעשה איש כזה אם יגיע לשילטון?

זוהי הבעייה של כל אדם הנמצא באופוזיציה. אין הוא יכול אלא להטיף, לדבר, להתריע. כל עוד אינו מגיע לשילטון, אינו יכול להוכיח את יכולתו בביצוע הדברים.

הרצל

אולם „מר בגין”, כמו „מר טרוצקי”, הפתיע ברגע שהגיע לשילטון. הוא קיבל החלטות מהירות ומפתיעות (מינוי דיין, קבלת הפליטים הוויאט־נאמיים), נפגש עם מדינאים זרים (קארטר, ניקולאי צ'אושסקו), ניהל דיונים קואליציוניים, הפעיל את ממשלתו — כאילו עשה זאת כל חייו.

● „הקונסנזוס הלאומי”

הפגישה ההיסטורית בין עם ישראל ומנחם בגין הפכה במהרה לרומאן־אהבה בלתי־רגיל.

סיקרי דעת־הקהל הראו כי הפופולריות זינקה תוך חדשיים, ורוב גדול של הישראלים העביר אליו את תמיכתו.

כשלעצמה, אין זו תופעה בלתי־רגילה. גם הפופולריות של גולדה מאיר זינקה, עם כניסתה למישרד ראש־הממשלה, מנקודה הקרובה לאפס ל־80% ומעלה. אך גולדה היתה שייכת למיפלגה ששלטה מזה שני דורות, היא לא ייצגה דבר חדש. הוא הדין לגבי קודמה ולגבי יורשה.

לגבי בגין היתה לתופעה זו משמעות אחרת. הוא ייצג תנועה שנדחתה על־ידי ציבור הבוחרים שוב ושוב. הוא הנהיג סיגנון חדש, ייצג סמלים וסיסמות שרובו של הציבור הישראלי למד לשנאם או לחשוד בהם מילדות.

מניין, אם כן, באה פופולריות מפתיעה זו?

הסבר פשוט טמון ברגש ההקלה. הציבור נדהם מתוצאות הבחירות. גם מי שהצביע בעד הליכוד חשש מפני התוצאות, כאשר נתברר לו שהכניס אותו לשילטון. מי שהצביע נגדו חשש שבעתיים. הכל חששו שהנה יבוא זעזוע מהפכני, שהכל ישתנה, שסדרי־עולם יתהפכו. הקיצוניים השמיעו דברים קודרים על מחנות־ריכוז וסתימת־פה.

והנה — לא דובים ולא יער. הכל נמשך כרגיל. קריינ־הטלוויזיה המוכרים השמיעו את דברי בגין, כשם שהשמיעו קודם לכן את דברי יצחק רבין. הפרשנים המוכרים בירברו כתמול־שילשום. הפקידים לא השתנו. תחת לערוף ראשים, השכיל בגין להבין כי משרתי המישטר הישן ישרתו אותו באותה נאמנות, וביעילות רבה יותר, כי אינם רוצים לאבד את מישרותיהם. זהו הסבר אחד.

יודפת מסדה ביתר

הסבר חשוב יותר נעוץ בהרגשה שהמערכת המדינית כולה החלה לתפקד, אחרי שנים של התרופפות והתפרקות. הממשלה פעלה. ההדלפות נפסקו. כמו שקורה בצבא, כאשר מח״ט נמרץ בא במקום מח״ט כושל, החלו פיתאום כל דרגות הפיקוד להגביר את המאמץ, בתהליך הנראה כאוטומטי.

סיפר איש־עסקים זר, שיש לו עסקים בארץ, והמתנגד לבגין כימעט בכל: „המנהלים שלי מספרים לי שפיתאום אפשר לעבוד. הצעות למישרדי־הממשלה, שהיו מונחות במשך חודשים ושנים ללא הכרעה, זוכות עתה לטיפול תוך ימים. יש עם מי לדבר. העסק התחיל לפעול.”

היתה זאת הרגשה כללית. הידיעה שיש הנהגה ויש מנהיג יצרה אהדה לבגין אצל רבים, שלא היה עולה על דעתם להצביע בעד בגין.

נוספה על כך ההרגשה ש„הולך לו” גם בענייני־חוץ. העימות המובטח עם ארצות־הברית לא התממש — לפחות בחודשים הראשונים. נתקבל הרושם ההפוך. קארטר, שכימעט זרק החוצה את יצחק רבין המתון, הפרו־אמריקאי, בחודש מארס, יצא מגידרו כדי להחניף לבגין ביולי. רומניה הקומוניסטית הזמינה אותו לביקור. היה זה כאילו פעלו המנהיגים הזרים במכוון להעלאת הפופולריות ולביצור כוחו הפוליטי של האיש שנשבע לסכל את מדיניותם.

גאריבאלדי

אך נדמה שיש סיבה עמוקה יותר לפופולריותו של מנחם בגין, להתחזקותו המהירה, להתפוררות האופוזיציה, להפיכתו לנציג „הקונסנזוס הלאומי.”

זוהי אותה הסיבה שהעלתה אותו לשילטון. כל הסיבות השונות לכך — התיכנות הלאומני־הדתי שניתן לנוער במערכת־החינוך הממלכתית, ההזדהות הלאומנית של בני „עדות המיזרח”, ההתמכרות לשטחים הכבושים, ההתמוטטות של המישטר הקודם — לכל אלה יש, בסופו של דבר, מכנה משותף אחד: הכיוון היסודי של התנועה ההיסטורית, המתגלמת במדינת־ישראל.

אין ספק שמנחם בגין מגלם את השלב הנוכחי של התנועה — ושכל השלבים הקודמים הובילו לשלב הזה.

● סוכריה על מקל

לגבי האזרח הישראלי, מייצג מנחם בגין דבר אחד, מרכזי ופשוט: צירוף השטחים הכבושים בגדה המערבית וברצועת־עזה למדינת־ישראל.

היה נדמה שמטרה זו אינה מקובלת על רוב הישראלים. הסיסמה „אף שעל” נראתה כקיצונית מדי.

אולם היתה זאת טעות אופטית.

רוב הציבור הישראלי דמה לילד, שחשק בסתר ליבו בסוכריה על מקל. אבל אבא אמר לו כי אסור לאכול סוכריות, שזה מקלקל את השיניים, שזה יגרום לכאב־בטן, שזה ירגיז את אלוהים. אבא אמר שצריכים לאכול תרד.

הילד ידע שאסור לחשוק בסוכריה, ובכל סקר של דעת־הקהל אמר שזה רע.

אך הנה בא אבא חדש. הוא אומר שהאבא הקודם טעה. שהסוכריה טובה לשיניים ולבטן, שהיא מחזקת את השרירים ומוסיפה כוח, שהיא טובה יותר מתרד, שמיצווה היא לאכול אותה, שאלוהים רוצה בכך.

ז'בוטינסקי *

הייפלא שאבא כזה יהיה פופולרי?

מנחם בגין בא לציבור הישראלי ואומר לו מה שהוא רצה לשמוע תמיד: שכל הארץ שייכת לו, שאין פלסטינים, שאין לערבים שום זכויות בארץ, שצירוף השטחים לגוף המדינה וייהודם יביא את השלום המייוחל, תואם את רצון האלוהים, יביא ארצה את יהודי העולם, משרת את האינטרס האמריקאי האמיתי ויביא להצלת העולם החופשי כולו.

בגין אינו רק אומר זאת, הוא מאמין בכל נימי נפשו. לכן הוא משכנע — והוא משכנע ציבור הרוצה להאמין בכך בכל ליבו.

רוב הציבור היה מוכן בעבר להחזיר את השטחים הכבושים תמורת שלום, אך באי־רצון רב. הוא נכנע למנהיג חזק כמו בן־גוריון, שהחזיר ב־1957 את רצועת־עזה הכבושה, כשם שאדם נכנע לרופא המאכיל אותו תרופה מרה. אילו נהגו לוי אשכול, גולדה מאיר או יצחק רבין כך, היה הציבור מקבל זאת כהכרח שלא יגונה. אך הוא לא היה עושה זאת בשימחה.

אולם כשבא מנהיג בעל־סמכות ופוטר אותו מן הצורך הזה, מוכן רוב הציבור לחבקו, כילד המוצא אחרי נדודים רבים את אביו האבוד.

● „קיר הברזל”

זאב ז'בוטינסקי נתבקש פעם לתמצת את כל השקפת־עולמו בקיצור נמרץ. הוא הפנה את השואל אל שיר של היינריך היינה, ואמר שהוא מבטא את כל השקפתו על רגל אחת.

אותו שיר קצרצר של המשורר היהודי־הגרמני נקרא „באוזני אדום”. אדום מסמלת את העולם הנוצרי, ואולי את הגויים כולם.

וזו לשונו **.

כאחים סובלים אנחנו
כבר שנות אלף זה את זה;
אני סובל שיגעונותיך,
אתה סובל שאהיה.

---

* במדי סגן־מישנה של הצבא הבריטי, שעה ששירת בגדוד היהודי במילחמת העולם הראשונה.

** בתירגום בעל המאמר.

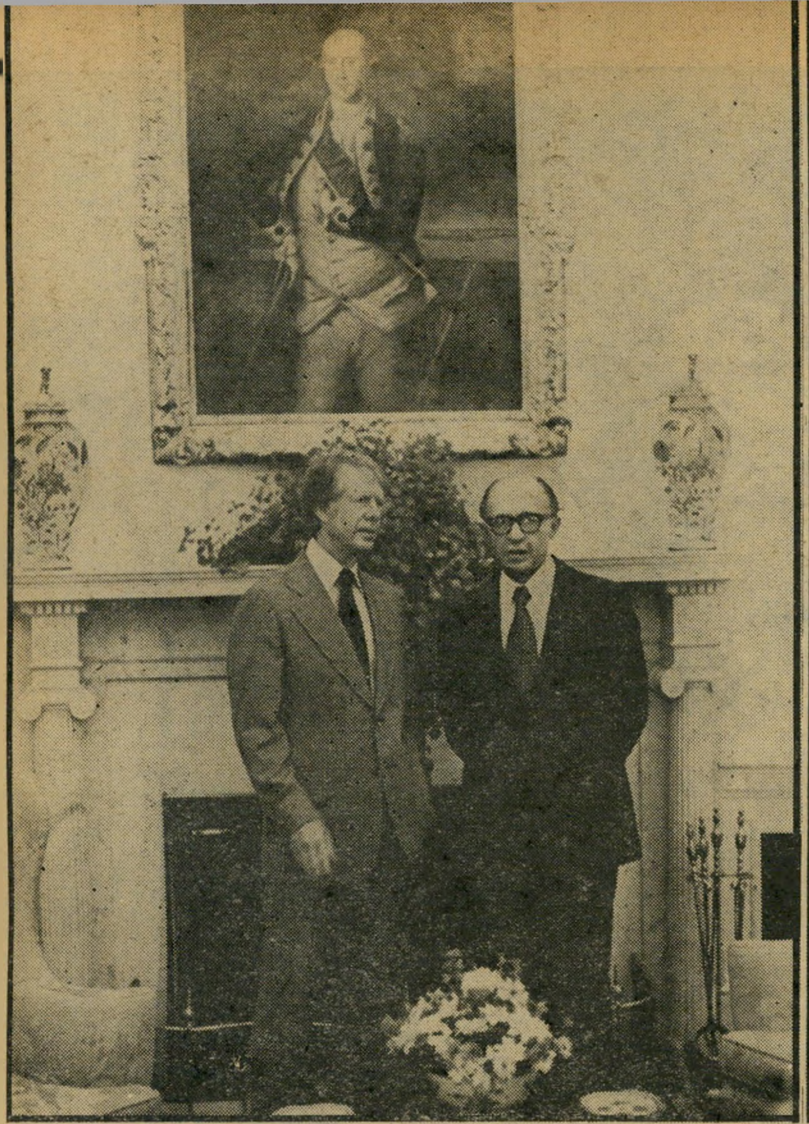

סטירת־לחי לאחד, חנופה לשני: הנשיא קארטר עם רבין (במארס), עם בגין (ביולי)

לעיתים אותך תוקפת
שובבות כזו של לץ,
אז את ציפורני ידיך
בגופי אתה נרעץ.

אך סוף־סוף תקום בינינו
ידידות־אמת. הנה
גם אני כבר משתגע,
בקרוב לך אדמה.

ז׳בוטינסקי התכוון לומר, בצטטו שיר זה, שעל עם־ישראל להיות ככל העמים: אגואיסטי, לוחם על האינטרסים שלו, מתעלם מזכויות הזולת — בייחוד כאשר הזולת הוא עם לא־אירופי, מחוץ למעגל התרבות הלבנה.

כאיש שהתחנך בראשית המאה ה־20, לפני מילחמת־השיחרור של העולם השלישי, לא התקשה ז׳בוטינסקי ליישב עקרון זה עם אמונתו במצפון העולם.

העולם של אז היה העולם המערבי, והמצפון היה כולו שלו.

מאמר־המפתח בכל תורת ז׳בוטינסקי נושא את השם „קיר הברזל״. הוא קבע כי ההתנחלות הציונית דומה לכל התנחלות לבנה אחרת, המתבצעת בארץ של ילידים. איוולת היא להניח כי הילידים ישלימו מרצון עם התנחלות כזאת. כשם שהילידים באמריקה, באפריקה ובאסיה התקוממו נגד כל התנחלות לבנה, כן יתקוממו ערביי פלשתינה נגד ההתנחלות היהודית, וינסו למנוע אותה בכוח. על כן צריכה התנועה הציונית להקים „קיר ברזל״ נגד ההתנגדות המזויינת הערבית — בצורת כוח צבאי יהודי.

(במשך שנים רבות רצה ז׳בוטינסקי כי כוח זה יהיה „לגיון יהודי״ בתוך הצבא הבריטי, במיסגרת מישטר־מנדאט שיוכרח לבצע את הצהרת־בלפור. לאחר מכן, ותוך היסוס רב, העביר את התפקיד לידי בית״ר יאצ״ל.)

גישה זו של ז׳בוטינסקי הצטיינה, לפחות, ביושר ובגילוי־לב. הוא לא טען שאין עם ערבי בארץ, ושלעם זה אין זכויות. הוא גם לא העמיד פנים, כמו ההנהגה הציונית הרשמית דאז, שהציונות היא מיפעל פילנטרופי המביא לערבים ברכה, קידמה וגאולה.

כאשר נטען נגד ז׳בוטינסקי שגישתו היא בלתי־מוסרית, כתב מאמר שני על הצד המוסרי. הוא אישר שיש לעם הערבי בפלשתינה זכות על הארץ — אך טען כי הזכות היהודית גדולה יותר, ביגלל המצוקה היהודית. במאבק בין זכות לזכות יש עדיפות לזכות הגדולה יותר — ומי שמתנגד לזכות זו, פועל בצורה בלתי־מוסרית.

גישה זו של ז׳בוטינסקי היא המשך ישיר לגישתו של הרצל, שראה במדינת־היהודים שתקום בפלשתינה „חלק מן החומה נגד אסיה... חיל־חלוץ של התרבות נגד הבארבאריות.״ ז׳בוטינסקי ראה בהתנחלות היהודית בארץ תנועה המקבילה להתנחלות הלבנה בארצות אחרות, זו שכיום רגילים לכנותה בשמות כגון אימפריאליזם וקולוניאליזם. הוא עצמו השתמש במילה „קולוניזציה״ לעיתים קרובות, וכדבר מובן מאליו.

לעם הפלסטיני היה מוכן להציע רק מעמד של אזרחים מאושרים, ללא זכויות לאומיות, במדינה היהודית („שם ירווה לו משפע ועושר / בן־ערב, בן־נצרת ובני, / כי דיגלי דגל טוהר ויושר / יטהר שתי גדות ירדני. / שתי גדות לירדן / זו שלנו, זו גם כן.״) בסוף ימיו היה מוכן לקבל את רעיון „חילופי האוכלוסיה״ — שפירושו יציאת הערבים מן הארץ, משני עברי הירדן, וכניסת היהודים מארצות־ערב לתוכה.

כל זה הוא תורה־מסיני למנחם בגין. שילוב הגדה והרצועה במדינת־ישראל והפיכת היהודים לרוב בהן הם בשבילו יעדים מובנים מאליהם, שלא תיתכן עליהם פשרה, או אף ויכוח משמעותי. בליבו פנימה אין הוא יכול להשלים גם עם ויתור על עבר־הירדן מיזרחה, אך כאן יש לו תקדים: ז׳בוטינסקי הסכים תחילה לספר הלבן של 1922, שקרע את עבר־הירדן מפלשתינה המנדטורית, ואף הגן על עמדת ההנהגה הציונית בעניין זה. הוא שוכנע על־ידי וייצמן שזוהי פשרה חיונית. לפי תקדים זה יוכל בגין להשלים עם עצמאות עבר־הירדן — כל עוד לא נכבשה על־ידי צה״ל במהלכה של מילחמה.

מובן שבגין אינו יכול להסכים לנהל משא־ומתן עם התנועה הלאומית הפלסטינית, המבקשת להקים מדינה פלסטינית ממערב לירדן.

הנחיות פשוטות אלה הן האל״ף והת״ו של מדיניות בגין. כל השאר, כולל השלום עם העולם הערבי והיחסים עם ארצות־הברית, הן בעיות מישניות, הכפופות להנחיות־היסוד.

החל במאי 1977, זוהי המדיניות של ממשלת־ישראל.

הציבור שבחר בבגין, יחד עם הציבור המקבל את מנהיגותו של בגין אחר־מעשה, התחייבו לקו זה, ביודעין או ביודעין־למחצה, תהיינה התוצאות כאשר תהיינה.

● מישחק פוקר

האם ניתן הדבר לביצוע במציאות של סוף שנות ה־70 של המאה ה־20, כאשר נוצר קונסנזוס עולמי המנוגד ניגוד מוחלט ל„קונסנזוס הלאומי״ של מנחם בגין?

בגין עצמו משוכנע לחלוטין שזה אפשרי.

הוא מאמין שיש בכוחו לשכנע את הממשלה האמריקאית שהדבר הוא לטובתה, ולטובת „העולם החופשי״ כולו.

אם לא יצליח בכך, הוא סומך על כוחו לגייס את המוני היהודים בארצות־הברית, ובכוחם של אלה לנטרל את הממשלה האמריקאית.

והוא סומך על כוחו של צה״ל למנוע התקפה ערבית, ובמיקרה הצורך — ליצור עובדות חדשות בשטח, אשר יקלו על מדיניותו.

האם זה באמת אפשרי?

מבחינת הכוחות הממשיים, דומה בגין לשחקן־פוקר המחזיק בידיו זוג של מלכות, כאשר בידי היריב פול־האוז.

אין זה מצב חסר־תיקווה, כל עוד אינו חייב להניח את הקלפים על השולחן. הוא יכול להשתמש בבלוף, להפגין ביטחון עצמי, לערער את הביטחון של היריב, ללחוץ עליו ולפרוש מן המישחק מבלי שיגיע רגע־האמת.

בטווח הקצר יכול מישחק כזה להצליח.

ואכן, העולם אינו יודע כיצד לנהוג בבגין. זה מכבר לא פגש העולם במנהיג מסוגו של בגין. ראשי המדינות דומים לאיכרים מכפר נידח, הרואים בפעם הראשונה בחייהם קנגרו בגן־חיות, והקוראים באי־אמון: „אין חיה כזאת!״

קארטר מחניף לבגין ומגנה אותו חליפות. המנהיגים הערביים מעמידים פנים כאילו מאמינים הם באפשרות שארצות־הברית תכפה על בגין הסדר שהוא דוחה אותו מכל וכל. עיתונאים ומדינאים מנבאים שבגין יתרכך, שישתנה, שאין הוא מאמין באמת במה שהוא מאמין.

בקיצור: שבגין לא יהיה בגין.

● גוג ומגוג

העולם נאחז בקש האמונות האלה, מפני שאינו מוכן להשלים עם המציאות החדשה: שממשלת ישראל לא תקבל שום פיתרון הפוגע באמונות־היסוד של מנחם בגין, וכי הדבר הופך את המילחמה לבלתי־נמנעת. העולם מתחלחל למראה האפשרות הזאת, כי מילחמה כזאת עלולה לסתום את צינורות־הנפט בעולם, להביא לזעזועים פוליטיים וכלכליים שהדימיון אינו יכול לחזותם, ואולי אף לגרור את העולם כולו למילחמת גוג ומגוג.

במצב כזה של אי־ודאות, אשליות ופחדים, יכול מנהיג מוכשר, היודע מה הוא רוצה, להגיע להישגים ניכרים. כשהוא נעזר ברב־אמן להסוואה ולהטעייה, כמשה דיין, ובמתכנן־מילחמה מנוסה כעזר וייצמן, יכול בגין לנצל הזדמנויות, לנחול הצלחות שיהפכוהו גיבור עטור־תהילה בעיני הציבור הישראלי.

אך בסופו של דבר קובעים, בהיסטוריה, הכוחות האמיתיים. בסוף המישחק מונחים הקלפים על השולחן. לפני המילחמה הבאה, בשעת המילחמה או אחריה, יגיע רגע־האמת.

כך קרה, בסופו של דבר, בכל שלושת המקומות אשר זאב ז׳בוטינסקי בחר בהם כבסמלים לחינוך דור תלמידיו:

י ו ד פ ת, המיבצר הגלילי שנפל בידי הרומאים אחרי מצור מר,

מ צ ד ה, שבה נסתיים המרד הגדול של הקנאים בהתאבדות קולקטיבית,

ב י ת ר, שבה גווע מרד בר־כוכבא ונחרץ דינה של הקהילה היהודית בארץ למשך אלפיים שנה.

מנחם בגין, איש־השנה תשל״ז, רואה בכל שלושת השמות האלה סמלים חיוביים, המאירים למרחוק.

הרבה דברים
יפים מתחילים
עם"אדג'יו"...!
קרם לחות,
מי טואלט,
תרסיס מי טואלט.
Adagio
Adagio
Crème Satin
Adagio
מוצרי היופי שלך.
שווק מ. קליפר

רסום מלניק

אנשים אלה סימלו בשנת תשל״ז את הישגיהם וכישלונותיהם של ישראל והעולם.
הם נבחרו על־ידי „העולם הזה״ תוך בחינת כל מאורעות השנה.

אנשי השנה תשל״ז

העולם
קארטר: הפה הפתוח

עם בחירתו של **ג׳ימי קארטר** כנשיא ארצות־הברית, בראשית תשל״ז, היה ברור כי איש־העולם של השנה הקודמת יהיה גם איש־העולם של שנה זו. השאלה היתה רק: איזה איש־שנה הוא יהיה? בתום השנה, היתה השאלה עדיין פתוחה.

ואכן, אחרי כימעט שנה של כהונה, היתה רשימת הישגיו דלה — ואולי אפסית. רבות מיוזמותיו היו מילוליות, וזכו בכינוי „מדיניות הפה הפתוח״. אחדות מהן היו בעלות תועלת מפוקפקת. כך השמיע נאומים עזים נגד דיכוי מתנגדי־המישטר בברית־המועצות, מבלי להועיל להם במאומה. אולם הנאומים פגעו קשה במדיניות הדטאנט, וגרמו להתמרמרות עמוקה בקרב בעלות־בריתה של ארצות־הברית — צרפת, גרמניה ויפאן. התוכנית שלו לפיתרון בעיית־האנרגיה עלתה על שירטון. באפריקה היו פירות מדיניותו מוטלות בספק.

אך כישלונו הגדול ביותר היה במרחב הערבי־ישראלי. הוא הרס את יצחק רבין כשהתייחס אליו בקרירות מופגנת, בעת ביקורו באמריקה בחודש מארס. הוא תרם תרומה למפלת שימעון פרס כאשר השמיע הצהרות חסרות־תכלית ערב הבחירות. הוא נדהם כאשר נבחר איש־השנה מנחם בגין — ולאחר־מכן לא ידע כיצד לנהוג בו. הוא ניסה לפייס אותו ולהחניף לו, ובכך רק חיזק את מדיניותו, הנוגדת לחלוטין את המדיניות האמריקאית. יחד עם זאת השמיע שורה של הצהרות נבונות על „מולדת לפלסטינים״ ועל עקרונות ההסדר — מבלי לעשות דבר להגשמתם. הוא חשש מפני עימות עם יהודי ארצות־הברית, שלח את שר־החוץ האפור שלו, **סיירוס ואנס**, לשליחויות חסרות־שחר.

בסוף תשל״ז נדמה היה כי ג׳ימי קארטר פשוט אינו יודע מה לעשות — ומניח לדברים להתגלגל לעבר מילחמה, העלולה להנחית מכה חמורה ביותר גם על ארצות־הברית.

המרחב
פאהד: הכסף מדבר

במשך כמה שבועות היה נדמה בראשית השנה כי איש־המרחב של תשל״ז יהיה אדם ששמו היה, ידוע בסוף תשל״ו, רק לקומץ שומרי־סוד: **ד״ר עיסאם סארטאוי**, מנתח־לב וראש אירגון־פידאיון לשעבר, שנתמנה על־ידי **יאסר עראפאת** כמנהל השיחות עם נציגי המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני. מטרת השיחות היתה ליצור גשר בין הנהגת אש״ף ובין ממשלת ישראל, כדי להגיע לידי הסכמה שאש״ף יוזמן לוועידת־ז׳נבה, תמורת הכרה דה־פאקטו של אש״ף בישראל.

אולם שיחות דרמאתיות אלה, שחישמלו את העולם, ושנערכו על הרקע הקודר של מילחמת לבנון, לא נשאו פרי. יצחק רבין דחה את ההצעה מכל וכל, ובקרב אש״ף מנעה ההתרוצצות הפנימית הכרעה חד־משמעית. ההזדמנות הגדולה הוחמצה.

האיש שיוזמותיו הטביעו, לעומת זאת, חותמן על העולם הערבי היה השנה יורש־העצר הסעודי, **הנסיך פאהד**, שהפעיל את העוצמה האדירה של כספי־הנפט כדי לקדם במרחב הסדר אמריקאי־שמרני. בהתערבות דרמאתית שם קץ למילחמת־האחים הלבנונית, עצר את צבאו של **חאפז אל־אסד** וקבע פשרה, שהשאירה על כנו את מישטר־הכיבוש הסורי בלבנון, אך שמרה על קיומו ועצמאותו של אש״ף. הוא תמך במישטרו של **אנוואר אל־סאדאת**, שהתנדנד תחת מהלומות הקנאים הדתיים והאופוזיציה השמאלית מבית, והתקפתו התעמולתית של **מועמר אל־קזאפי** מחוץ.

המרחב היה מוכן להסדר אמריקאי שהיה צריך לכלול מדינה פלסטינית מתונה בהנהגת אש״ף, כאשר טרפה עלייתו של איש־השנה מנחם בגין את כל הקלפים. בסוף השנה נראה כי גם פאהד הכל־יכול היה אובד־עצות, והניח לדברים להידרדר — ביודעו כי המילחמה הבאה תכריח אותו לעצור את זרם־הנפט, ותביא לזעזועים מהפכניים העלולים לקבור את הסדר הקיים במרחב השמי.

יהדות
שינדלר: יהודי הגטו

השנה ראו אזרחי ישראל את דיוקנו של יהודי־הגטו, המתרפס לפני הפריץ. אלא שהפעם היה זה פריץ ישראלי, והיהודי היה אמריקאי.

הרב **אלכנדר שינדלר** זכה בשנה שעברה בתואר איש־היהדות, מפני שביטא „רוח חדשה״ — הנכונות של מנהיגים יהודיים־אמריקאיים להשמיע בפומבי דיברי ביקורת על הקו הנוקשה מדי, לדעתם, של ממשלת־רבין. אולם ברגע שנבחר איש־השנה מנחם בגין לתפקיד ראש־הממשלה, הוא שינה את טעמו. הוא התרוצץ סביב בגין כמו שתדלן יהודי בחצרו של רוזן פולני, התחנף אליו, שירת אותו. כמו נער־שליח אץ אנה־ואנה כדי להעביר את הוראותיו של בגין ליהודים. היונה הציונית שירת את מלך היהודים, והרב הרפורמי את ממשלת המפד״ל ואגודת־ישראל.

כך נתגלה בצורה הברורה ביותר המצב האמיתי: שמנהיגי המימסד היהודי בפזורה שוב אינם אלא עבדים נרצעים של ממשלת־ישראל, היכולה למנותם ולסלקם כאוות־נפשה. השגריר הישראלי בוושינגטון הוא מעין נציב־עליון, ויהודי אמריקה הם — לפחות בעיניו — נתינים קולוניאליים של ישראל.

לפי כל הסימנים, תועמד הערכה זו במיבחן חמור ביותר בתשל״ח. כי כל האסטרטגיה של מנחם בגין מבוססת עליה. הוא מאמין שיהודי אמריקה יקומו על פי הוראתו, כאיש אחד נגד נשיא ארצות־הברית, אם זה יעז להמרות את פיו. הוא גם מאמין שדי בכך כדי לנטרל את ג׳ימי קארטר; ואם יהיה עימות — לשבור אותו.

מומחים רבים בישראל מטילים ספק חמור בהערכה זו. לדעתם, תישבר החזית היהודית לרסיסים ברגע שהמוני היהודים יצטרכו לבחור בין נאמנותם לממשלתם לבין זיקתם לממשלת ישראל.

לקראת מיבחן גורלי זה התייצב שינדלר — יו״ר ועידת־הנשיאים, המייצגת את האירגונים היהודיים הגדולים בארצות־הברית — באופן חד־משמעי לרשותו של בגין, תוך התכחשות לכל הדיעות שהשמיע לפני כן. השאלה הגדולה, שאין לה לפי שעה מענה, היא: את מי מייצג הראביי אלכסנדר שינדלר?

בטחון
״ינוש: פוטנציאל טוב

גם בתשל״ז, ארבע שנים אחרי יום־הכיפורים השחור, עדיין חי צה״ל בעולם, שבו המילחמה כאילו לא היתה. הצבא לא למד כל דבר מהותי חדש, לא שכח, לא שינה ולא שיפר כלשהו את תפיסותיו ונוהגיו הקודמים. בכך מאשר צה״ל בפעם נוספת את האמיתה המוכרת שצבאות אינם ניתנים, בדרך כלל, לתיקון־עצמי מבפנים.

מלאכה זו תיפול על **עזר וייצמן**, שר־הביטחון החדש. אבל מערך־הפיקוד העליון של צה״ל הוא סלע־היסוד, שעליו יוכל וייצמן ליישם את כוונותיו — או שאליו הן תתנפצנה. צבאות רבים נהרסו בגלל צמרת זקנה, מוכת קיפאון. מכתו של צה״ל היתה הפוכה, אך לא פחות חמורה: קצינים צעירים מדי, דלים מדי בניסיון, מגיעים מהר מדי לשיא — ומסיימים מוקדם מדי את הקאריירה.

מרדכי גור, הרמטכ״ל הנוכחי, יסיים את שירותו הפעיל בגיל ובוותק המתאימים, לכל היותר, לקצין הניצב רק על סף־הכניסה לדרגים העליונים; וההפסד אינו רק של צה״ל, אלא גם של האיש, המתחיל והמסיים הרבה קודם המועד הראוי. זהו גם פאראדוכס, כי דווקא בצה״ל, שאינו מקנה תשתית מיקצועית־תיאורטית לקציניו, חשובים משך ועושר הניסיון האישי יותר מן הרגיל בצבאות. מכאן „מחלת הפיקוד הגבוה״ בצה״ל, שבמילחמה האחרונה הומחשה באופן בוטה, בצורת ביצועיהם ורמתם הירודים של הדרגים הגבוהים, שהיו נחותים מן הדרגים הנמוכים. מפקדים, שהיו מג״דים או מח״טים מעולים, התגלו כמפקדי־פיקוד או כרמטכ״לים גרועים.

מינויו של האלוף **אביגדור („ינוש״) בן־גל** כמפקד פיקוד הצפון, שנעשה בסוף תשל״ז מסמל את הבעייה. בהגיעו לתפקיד כה רם, עם מיטען כה מצומצם של ניסיון בפיקוד גבוה — ודווקא מפני שהוא פוטנציאל טוב לאיוש תפקידים עליונים מדגים ינוש תופעה אופיינית של „המישטר הישן״ בצבא. ינוש ורעיו, שמונו או ימונו, שייכים לדור המפקדים שעשו לעצמם שם במילחמה האחרונה, אבל בדרגים הבינוניים. כעת הם מגיעים לצמרת והופכים הפיקוד־העליון הבא. זה גם יהיה אותו קומץ האנשים, שבפיו יינתן גורל ישראל, אם תפרוץ מילחמה.

משפט

ברק: איש ההחלטות

בימי המנדאט הבריטי היה היועץ־המישפטי־לממשלה בעל מעמד של שר־המישפטים, בדומה לעמיתיו בבריטניה ובארצות־הברית. למרות שבמדינת־ישראל קיים שר־מישפטים, ממשיך היועץ להחזיק בסמכויות אלה.

כאשר גלקח הפרופסור **אהרון ברק** מאחרי הקתדרה באוניברסיטה העברית, לא חלם איש שהוא יפעיל את כל הסמכויות האלה בתקיפות כה רבה, עד כי רבים יראו בו כימעט דיקטטור של המדינה. אך כך קרה, בתוקף הנסיבות, לאינטלקטואל הנחבא אל הכלים.

הוא קיבל את ההחלטות ששלחו את אשר ידלין לכלא; חיווה את הדעה המישפטית שדחפה את אברהם עופר להתאבדות; הכריח את יצחק רבין להתפטר מראשות רשימת־המערך, ולצאת לחופשה מתפקיד ראש־הממשלה; הכריע נגד הגשת מישפט פלילי נגד ייגאל ידין ואבא אבן. בסוף השנה עמד שוב במרכז החיים הפוליטיים, כאשר נתן גיבוי חזק ביותר למסקנותיה של ועדה, שקבעה כי על שרי־הממשלה להיפטר מעסקיהם הפרטיים לא רק להלכה אלא גם למעשה.

תופעה מעניינת אחרת של השנה היתה ריבוי המישפטים על פי החוק לאיסור לשון־הרע. אחרי שתישעה ראשי המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני זכו במישפט נגד ועד העדה הספרדית, שהשמיצה אותם כ„אנטי־ציונים", ירד על המדינה מטר של מישפטים. ייגאל ידין הגיש ארבעה מישפטים פליליים ומישפט אזרחי אחד נגד העולם הזה, וכך עשה שמואל תמיר. רחבעם („גנדי") זאבי הגיש מישפט נגד ח"כ אהוד אולמרט, ח"כ ז'ק אמיר הגיש מישפט נגד איש־הכנסת של תשל"ז, ח"כ שמואל פלאטו־שרון, וזה מצידו הגיש מישפט נגד העיתונאי ישעיהו בן־פורת. סידרת הארץ על „הפשע המאורגן" הנחילה לו שורה של מישפטים, ונראה כי שורה זו תתארך בתשל"ח. באיחור של תריסר שנים, קיבל החוק הדראקוני את משמעותו.

מדיניות

ידין: בדרך לממשלה?

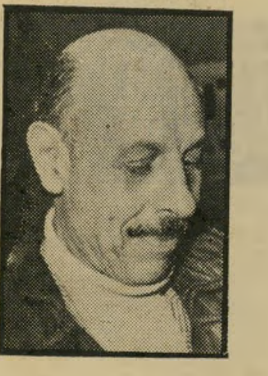

שתי תוספות אותנטיות חדשות נוספו השנה לחיים המדיניים של ישראל: התנועה הדמוקרטית לשינוי מצד אחד, ומחנה שלי מצד שני. השתיים היו שונות זו מזו כמו שני ראשיהן: הפרופסור **ייגאל ידין** מכאן, **אריה** („לובה") **אליאב** מכאן.

שניהם באו ממרכז המימסד הקודם. שניהם מרדו בו. אך היו אלה מרידות שונות: אליאב וחבריו כפרו בכמה ממוסכמות־היסוד של המדיניות הישראלית, ועל כך שילמו בכישלון יחסי בבחירות. ידין וחבריו הלכו בדרך הקלה, דיברו רק על טכניקה של בחירות ומכניקה של סידריי־שילטון, ועל כן הגיעו בבחירות להישג מרשים. אך בסוף תשל"ז היה קיים ספק חמור לגבי משמעות ההישג הזה בטווח הארוך.

שום תופעה פוליטית בישראל לא עוררה השנה מהומה כה רבה וממושכת כמו הקמתה והתפתחותה של ד"ש. המיפלגה החדשה פונקה על־ידי הטלוויזיה והעיתונות הרבה יותר מאשר הליכוד, ולאין שיעור יותר ממחנה שלי. אולם נסתבר שיחסי־ציבור אינם תחליף להישג פוליטי אמיתי.

ד"ש מילאה תפקיד חשוב במהפכה הפוליטית שאירעה ב־17 במאי — אך לא היה זה התפקיד שהיא רצתה למלא. יתכן כי לולא העריקה ההמונית ממיפלגת העבודה לד"ש, לא היה המערך מאבד את מעמד־הבכורה שלו כסיעה הגדולה ביותר בכנסת, ועלייתו לשילטון של **מנחם בגין** היתה נמנעת.

אם קיוו ראשי ד"ש ליהנות מפירות הניצחון, הם אוכזבו. למרות כוחם הפרלמנטרי ולמרות מיקומם האידיאלי על המפה הפוליטית, שאיפשר להם לכרות ברית עם השמאל ועם הימין, הם נשארו בחוץ. באופוזיציה הם היוו גורם עלוב. לעומת שלי הקטנה, שלדבריה היה מישקל סגולי של גישה פוליטית אלטרנטיבית, לא היה בפי ד"ש דבר שנגע לבעיות־היסוד האמיתיות, וכל כמיהתה, בסוף תשל"ז, היתה לזכות בכיסאות ממשלתיים.

אשה

לאה רבין: הנפילה

בקנדה הרחוקה עשתה אשה צרות לבעלה המפורסם. **מרגרט טרודו** גרמה סנסציה כאשר נטשה את בעלה, ראש־הממשלה, כדי לבלות בחו"ל בחברת זמר מפורסם. היא חזרה, נפרדה ודיברה על גירושין. אך הסקרים הראו כי לא גרמה נזק לקאריירה של הבעל.

שונות לגמרי היו קורותיה של **לאה רבין**, אשתו של ראש־ממשלת ישראל. במשך כל השנים הארוכות של נישואיהם סיפקה לאה את הדחיפה והתמריץ ליצחק, עד שהגיע לכס הרם. השנה גרמה במישרין לנפילתו.

המעשה עצמו היה קטן, כימעט שיגרתי. לאה רבין עשתה מה שעושות ישראליות רבות במצב דומה. כדי לממן נסיעות וקניות קטנות בחו"ל, החזיקה באמריקה חשבונות־בנק. זה היה בניגוד לחוק. אך בעוד שאזרחים רגילים אינם מקפידים ביותר על קיום חוק כזה, כשיש להם הכנסות בחו"ל, הרי הפרת־חוק על־ידי מישפחת ראש־הממשלה היא מעשה חמור. וגרוע מזה: זוהי שטות.

אם נבחן אופיו של אדם בימי־צרה, הרי הוכיחה לאה רבין כי היא עשוייה מחומר איתן. היא לא נשברה. במעמד המשפיל בבית־המישפט נהגה בכבוד, ובימים הקשים ביותר נהגה כאשה חזקה. עזרה לה בכך עמדת בעלה, שעמד לצידה בלי הסתייגות, ושרכש אהדה רבה בדברים הגלויים והכנים שבהם הכריז על פרישתו מראשות הרשימה ועל יציאתו לחופשה מתפקידו כראש־הממשלה.

אמנות

דנציגר: הנוף הקדוש

תאונת־הדרכים הקטלנית, שבה ניספה **יצחק דנציגר,** הזכירה לציבור כי חי בקירבו אדם בעל שיעור־קומה אמנותי, שכימעט נשכח בין האופנות החולפות ואמני יחסי־הציבור.

דנציגר, חתן פרס־ישראל, היה הרבה יותר מאשר פסל או אדריכל. הוא היה יוצר והוגה־דיעות אמנותי. פסליו, העומדים בלב הנוף בארץ ובארצות אחרות, הם רק חלק קטן מיצירתו, שברובה אינה נראית לעין. כי דנציגר ראה באמנות רק חלק ממערכת־החיים, שחלקיה קשורים זה בזה — חיי־הציבור והאמנות, הפרט והכלל, הפוליטיקה והסיגנון, החי והצומח. הוא הקדים את זמנו בכך שראה בהצלת הנוף את אחד המשימות המרכזיות של הדור, פעל לריפוי פיצעי־הכרמל במחצבות נשר, למד גננות והקדיש את חודשיו האחרונים למחקר, שבא לגלות את הקשר בין המיתוס השמי הקדום ובין שימור גוף הארץ והמרחב — על כל במה ותחת כל עץ רענן.

דנציגר, יפה־תואר ויפה־נפש, היה מושרש בנוף הארץ, קשור להיסטוריה של הארץ על כל תקופותיה ותרבויותיה, ובאותה שעה היה אזרח־העולם במובן הטוב ביותר של המילה. כאקטיביסט פוליטי הגן על הכפריים הערביים, שהשילטונות ביקשו להפקיע את אדמותיהם. כמורה, חינך דור שלם של אדריכלים. לא היה אדם בישראל שהיה ראוי יותר לתואר איש־האמנות של תשל"ז.

הכנסת

פלאטו־שרון: חסינות

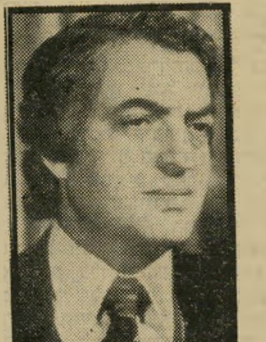

הכנסת השמינית היתה רעה. הכנסת התשיעית גרועה יותר. במרכזה עומדת תופעה, שהיתה צריכה להיות תופעה שולית בחיים הפרלמנטריים: החסינות.

מסמל בעייה זו האיש שלא היתה לו כל מטרה בהצגת מועמדותו, אלא לזכות בחסינות. **שמואל** („סמי") **פלאטו־שרון** הודה בגלוי כי הקים רשימה אישית לכנסת כדי לסכל את פקודת־המעצר הבינלאומית של אינטרפול ואת בקשת־ההסגרה של ממשלת צרפת, שהאשימה אותו בשורה ארוכה של מעשים פליליים. פלאטו טוען כי במהלך מערכת־הבחירות התעורר בו הרצון לפעול גם לפיתרון בעיות לאומיות.

בחירתו של פלאטו, במיספר עצום של קולות (שרובם אבדו, בשל העדר מועמד שני ברשימה), ובאמצעים שנשארו שנויים־במחלוקת, היא סימן־דרך בחיים הפוליטיים של ישראל. בכנסת יושב הח"כ החדש בלא יכולת להשמיע אף מילה אחת, ביגלל אי־ידיעת השפה העיברית, כשהוא מאזין באוזניות לתירגום סימולטאני הנערך על חשבונו. (בדיחה אופיינית אומרת שבעצם הוא מקשיב לקאסטות של מוסיקת־פופ.)

בצורה אחרת ניצל את החסינות ח"כ **אהוד אולמרט,** שהמציא שיטה מקורית של מק־קארתיזם ישראלי, כשהוא מטיח האשמות פליליות שונות באזרחים, תוך ניצול חסינותו. בשיחה שנערכה בבניין הכנסת איים אולמרט, כי יחידה מייוחדת של הצבא והמישטרה תרצח את האנשים המוגדרים על־ידו כאנשי העולם התחתון, אם אלה יעזו לקום נגדו. במעשה אופייני לכנסת זו, הוקלטה שיחה זו בחשאי על־ידי מזכירו של ח"כ אחר, **צ'רלי ביטון,** המתפאר בעברו הפלילי. ביטון, מאנשי הפנתרים השחורים לשעבר, נבחר בקולות הבוחרים הערביים של רק"ח, ונתגלה כאחד הח"כים הפעילים.

עיתונות

מרגלית: חשבון אמריקאי

חלומו של כל עיתונאי הוא ליצור את החדשות, תחת לסקר אותן בילבד. השנה הגשימו כמה עיתונאים חלום זה.

עלה על כולם כתב העולם הזה, **יגאל לביב,** שהטביע את חותמו על המאורעות הפוליטיים בחשיפת שתי פרשות גדולות: פרשת אשר ידלין ופרשת אברהם עופר, הפרשנים עדיין חלוקים בדיעותיהם על השאלה באיזו מידה השפיעו פרשות אלה על התמוטטות מיפלגת־העבודה. פרשה שלישית שנחשפה על־ידי לביב בתשל"ז, ושבמרכזה עמד ייגאל ידין, הגיעה לבית־המישפט ובוודאי תכה הדים בתשל"ח.

המסורת שאין העולם הזה מעניק את תואר איש־העיתונות לחברי המערכת שלו עצמו, פינתה את הדרך למועמד חשוב אחר לתואר זה. הוא השפיע במישרין על מאורעות השנה.

כתב הארץ, **דן מרגלית,** היה האיש שפירסם את הידיעה על חשבונות־הבנקים של הזוג רבין בארצות־הברית, ובכך גרם במישרין לפרישתו של יצחק רבין מראשות רשימת המערך בבחירות.

בצורה אחרת לגמרי השפיע כתב שערים, **ישראל קצובר,** האיש שהודיע בעל־פה לח"כ פא"י, קלמן כהנא שהטכס הממלכתי לקבלת פני מטוסי האף־15 עומד לגרום לחילול שבת. הודעה זו הדליקה את הפתיל של הפצצה, שפוצצה את ממשלת־רבין ושגרמה לעריכת בחירות מוקדמות. כי כהנא מחה מראש על חילול־השבת, והתעלמות הממשלה מאזהרה זו סתמה לה את דרך־הנסיגה.

סקופ עיתונאי מסוג אחר, שהושג על־ידי צלם דווקא: איש העולם הזה, **פיטר פן,** שהסתנן בתכסיס מחוכם לחדרו של מנחם בגין בבית־החולים, ושמע מפיו לראשונה שלקה בהתקף־לב ושהיה „כפסע ביני לבין המוות."

טלוויזיה

שילון: הכרעה אמיצה

הרגע הגדול של הטלוויזיה הג׳יע שעה קלה אחרי סגירת הקלפיות, ביום ה־17 במאי. על האקרן הופיעו פניו המוכרות של **חיים יבין**, בהבעה סתומה, ובפיו היתה בשורה מהממת: המחקר העצמאי של הטלוויזיה, שנערך באמצעות קלפיות־מידגם, מראה כי הליכוד ניצח בבחירות.

מאחרי בשורה זו עמדה החלטה נועזת של האיש האחראי: **דן שילון**. הוא קיבל לידיו את תוצאות המחקר. היה עליו להחליט: האם התוצאות הן מוסמכות, למרות שניראו בלתי־אפשריות? האם להעז ולשדר אותן, ולהסתכן בכך שבעוד כמה שעות תצחק הארץ כולה?

שילון החליט, התוצאות שודרו מייד — ולארץ נודע כי נפתח עידן חדש בהיסטוריה של מדינת־ישראל.

היה זה שיא של פעולה טלוויזיונית, שהפכה את הסיקור האקטואלי להישג העיקרי של הטלוויזיה, לעומת הבאנאליות הנוראה, שבה הצטיינו כימעט כל שאר התוכניות. כתבותיו של **דן רביב** על קרן תל־חי עלו על כל הכתבות שבעיתונות הכתובה על נושא זה, ובסיקור השוטף של מערכת־הבחירות ביכללה, ושל מוצאי יום־הבחירות בפרט, הצטיינו כל חברי הצוות שלקחו בו חלק.

הצטיינות זו מבליטה גם את הסכנה המאיימת על הטלוויזיה, עם עליית המישטר החדש. אין הוא טמון רק במגמה, האיטית אך הברורה, להטיל את מרותו על כלי־תיקשורת מרכזי זה. סכנה גדולה עוד יותר נעוצה בהסתרת כל המאורעות הפוליטיים החשובים מאחרי מסך של ערפל סמיך, והפיכת הטלוויזיה למכשיר המשדר הודעות רשמיות — בדומה למקובל בדמוקרטיות העממיות.

ספרות

יהושע ומיכאל: העימות

שני ספרים התרוממו השנה מן המישור הצחיח של הספרות הישראלית. שניהם טיפלו באותו נושא בדיוק, אך היוו כימעט הפכים מבחינת הטיפול הספרותי: המאהב של **א.ב. יהושע** וחסות של **סמי מיכאל**.

שניהם טיפלו בלבטיו של הערבי הישראלי, על רקע מילחמת יום־הכיפורים. סיפרו של מיכאל, שתיאר באופן בלתי־אמצעי את ההווי של זוגות מעורבים בחוגי רק״ח, לא פונק בתישבחות מפי העילית הספרותית־הביקורתית אך מצא הד רחב בקרב הקוראים הפשוטים. סיפרו של יהושע, שתיאר את העימות בין דמויות ישראליות ודמות ערבית, זכה בתישבחות העילית.

שניהם מסמלים את המהפך שהחל מראה אותותיו גם בשטח זה בחברה הישראלית — דבר שהפך את שניהם לאנשי־הסיפרות של תשל״ז.

יהונתן גפן הצליח, בסיפרו שיני חלב, במקום שבו נכשלו מרבית סופרי דור־המדינה: תיאור דיוקנו של האמן כאיש צעיר בישראל.

בשירה בלטו המשוררים הוותיקים — **יהודה עמיחי** בסיפרו הזמן, **דויד אבידן** בעשר תשדורות מלוויין־ריגול **ואהרון אלמוג** בהצדעה לישראל.

תשל״ז עמדה בסימן שקיעת שנתוני־הספרות, עכשיו וסימן־קריאה, ותפיסת מקומם על ידי עיתוני־הספרות, פרוזה ועיתון 77.

התבטאויותיו של איש־הספרות של תשל״ו, **עמוס עוז**, בתקופה שלאחר הבחירות, מצביעות על תפקידו של הסופר בחברה, המתחיל לקבל את ממדיו הטבעיים.

תיאטרון

סובול: חוד החנית

הצגות־תיאטרון רבות, שהופקו השנה, העידו על המשך תהליך הניוון ההדרגתי הפוקד את התיאטרון העברי. התיאטרון היחידי ששמר על מגע מקרוב עם המתרחש בחברה היה התיאטרון העירוני בחיפה, ששמר על דינמיקה של טיפוח המחזה המקורי.

תיאטרון חיפה הציג את המחזאי **יהושע סובול** כיוצר, שמעורבותו בחיים הישראליים היא ממשית ביותר, ושהלשון במחזותיו טבעית ואינה מאולצת. סובול, שהתקדם במשך השנים האחרונות בהדרגה לצמרת התיאטרון העברי, החל דרכו במחזות מחאה־חברתיים כסטטוס־קוו ואדיס, העוסק בכפיית הדת על חיי־הפרט. בליל העשרים חשף את שורשי הקונפליקטים המוסריים־האידיאולוגיים של החברה הישראלית. תשל״ז, שנפתחה בהצגת ליל העשרים, ננעלת בהעלאת גוג ומגוג שאו וסטטוס־קוו־ואדיס 77. סובול הפך חוד־החנית של התיאטרון הישראלי כמכשיר להתמודדויות.

צעיר

עטיה: מוות בשרשרת

המדינה לא עסקה השנה בלחימה. מילחמתה היחידה היתה נטושה בדרום־לבנון, ושם פעלה באמצעות כוחות זרים, שצויידו ונתמכו על־ידי ישראל.

הצעיר שמותו עורר השנה את ההתרגשות הרבה ביותר לא נפל מכדורי אוייב, אלא במערכה פנימית. **הרצל עטיה** בן ה־24 נסע לתומו בג׳יפ ברחוב השומר בבני־ברק, בליל־שבת, כאשר נתקל בשרשרת בלתי־מוארת שנמתחה לרוחב הכביש בידי העירייה הדתית, כמו מלכודת־מוות בעיתות מילחמה. כך הוצא מן האלמוניות, בשעת מותו, צעיר ישראלי שהגורל התאכזר כלפיו: הוא חי בלי תכלית ומת לשווא. מותו לא עצר את מיצעד הכפייה הדתית, שקטלה אותו.

באותו שבוע האיר המוות גם את דמותה של צעירה, שגורלה זיעזע את הארץ: **זהבה טוויזר**, הנערה ה״זרוקה״ שעמדה במרכז תוכנית־טלוויזיה ושהתאבדה ערב הקרנתה.

דת

זוהר: טריפ אלוהי

בפינה אחת של ישראל הפכה הדת לאופנה. כמו בארצות־הברית התייאשו כמה מאנשי הבוהימה מן הסמים המשכרים ומפולחן הפופ, מצאו להם טריפ חדש. באמריקה נושא טריפ אלוהי זה את התווית של Jesus Freaks. בארץ עברו צעירים מן הבוהמה אל הקצה האורתודוכסי ביותר של הדת היהודית. אחרי „הרב איקא״ **(איקא ישראלי)** ו„הרב פופיק״ **(מרדכי ארנון)** התפרסם השנה „הרב אורי״ — הבדרן **אורי זוהר**, שהחל מופיע בתוכניות־בידור בטלוויזיה כשהוא לבוש ארבע־כנפות וחבוש־כיפה.

אולם מעבר לתופעות אופנתיות אלה, החלה הדת המאורגנת השנה בזינוק מחודש, העלול להיות בעל משמעות לטווח ארוך מאד. המיפלגה הלאומנית־דתית הצטרפה לקואליציה של **מנחם בגין** והשתלטה טוטאלית על החינוך, כשמנוי וגמור עם השר **זבולון המר** לחסל כל זכר של חינוך חילוני במדינה תוך חמש עד עשר שנים. בירכת **„מועצת גדולי התורה״** לממשלה זו, התלוייה באגודת־ישראל, מבטיחה אף היא כפייה דתית גוברת בכל השטחים. נראה כי לא רק אורי זוהר וחבריו, אלא מדינת ישראל כולה צפוייה לטריפ אלוהי ממושך.

ספורט

ברקוביץ: תהילה אירופית

היתה זו ללא ספק שנתו של הכדורסל הישראלי. בתשל״ז הושג ההישג הספורטאי הנכבד ביותר שהשיגו אי־פעם ספורטאי או נבחרת ספורט ישראלית. קבוצת הכדורסל של מכבי תל־אביב התעלתה מעל עצמה וזכתה בגביע אירופה לקבוצות אלופות אחרי שהביסה את אריות הכדורסל האירופי. האיש שמאחרי הניצחון היה אומנם **טל ברודי** הוותיק, שחולל את המהפכה בכדורסל הישראלי, אולם הכוכב הישראלי הבולט יותר בקבוצה, היה הכדורסלן הצעיר **מיקי ברקוביץ׳**, שסחף אותה לנצחונותיה הגדולים.

בכדורגל התגלו השנה מיספר כישרונות חדשים, שהמבטיח בהם היה כדורגלן מכבי תל־אביב, **בני טבק** הצעיר, שהיה לו חלק בזכיית קבוצתו בדאבל — אליפות הליגה וגביע המדינה בכדורגל. גם בבריכת־השחייה, שם הוכנו צעירי השחיינים לקראת אולימפיאדת מוסקבה, התגלו כישרונות מבטיחים, שהבולט בהם היה **אמיר גניאה**, שהספיק בינתיים לשבור כמה משיאי ישראל. ואילו בתחום האתלטיקה נותרה **אסתר שחמורוביץ** מלכת המסלול, כשבשילהי השנה קידמה את מקומה בתחרויות הגביע העולמי בדיסלדורף עד למיקום הרביעי ברשימת הרצות למרחק 100 מטר משוכות בעולם.

כלכלה

סופר: ירדן של זהב

תשל״ז הצטיינה בסגידה לעגל־הזהב. הרדיפה אחר הרווחים המהירים והקלים הפכה לאידיאולוגיה של שכבות גדלות והולכות.

על רקע זה צמחה שיכבה חדשה של ספקולנטים ואנשי־עסקים זריזים, העושים סכומים אדירים בבורסה בנצלם אותה כמכשיר החסר חוקים של ממש, שבו יכול כל אחד לעשות כאוות־נפשו, כמו בארצות־הברית בשנים שקדמו למשבר של שנת 1929.

איש־הכלכלה השנה הוא מי שעשה את עשרות המיליונים שלו בבורסה, ואין מי שיעמוד מול **דויד סופר**. עד שנת 1972 היה סוכן־ביטוח קטן. אז קנה יחד עם משקיע אמריקאי בשם **לו ברנט** חברה הרשומה בבורסה, בשם חברת הירדן לחקירות, שלא היתה פעילה. באמצעות תימרונים זריזים שהזכירו את ספסרי־המניות האמריקאיים, העלה תוך חמש שנים את שערי ירדן מכמה אגורות ליותר מארבעת אלפי לירות המניה. סופר עצמו הפך לבעל עשרות מיליונים משלו.

רפואה

מרדי: תגלית מהפכנית

רק טיבעי היה שהצוות הרפואי שמיקד את מירב תשומת־הלב הציבורית, היה הצוות שטיפל השנה פעמיים בליבו של מנחם בגין, תחילה במהלך מערכת הבחירות ואחר־כך שבוע אחרי ניצחונו בבחירות. הד״ר **שלמה לאניאדו**, מנהל היחידה לטיפול נמרץ בבית־החולים איכילוב בתל־אביב והד״ר **אליהו לוריא**, רופאו האישי של בגין, הצליחו לחלץ את בגין מהתקף־לב קשה.

אולם הטיפול שהעניקו שניים אלה לבגין היה טיפול שיגרתי, מסור ככל שיהיה, המוענק לכל חולה־לב. האיש שהצליח לחולל סערה בעולם הרפואה הישראלי, היה הפרופסור **שלוזה מרדי**, שעלה מגרוזיה לפני ארבע שנים והעובד כיום בבית־החולים דונולו ביפו. מרדי הביא עימו מגרוזיה תרופת־פלא, שעל פי עדויות מומחים וחולים מחוללת ניסים בטיפול בחולי סרטן העור. הנוסחה הסודית של נוזל הפלאים של הד״ר מרדי עוררה ויכוחים ומחלוקות, אך גרמה לפתיחת מחקר קליני מבוקר שתוצאותיו עשויות לחולל מהפכה בטיפול בחולי סרטן העור.

הממשלה החליטה: הורים לא יתקצבו ילד ראשון ושני

במסגרת התוכנית החדשה לחיסכון לאומי, החליטה אמש הממשלה להורות להורים שלא לתקצב את ילדיהם הראשון והשני בכל צורה שהיא.

בצו שיפורסם בקרוב ייאסר על ההורים להאכיל, להלביש, לחנך ו/או לבצע כל הוצאה כספית אחרת על ילדיהם הראשון והשני.

מזכיר הממשלה, שמסר על ההחלטה במסיבת עיתונאים, אמר כי אי־תיקצובם של הילדים הללו יביא כל חודש לחיסכון של מאות מיליוני לירות, שיופנו כולם לחיזוק והרחבת המישטרה לצורכי המילחמה בפשע המתוחכם.

„מוטב שלא יהיו ילדים כלל, משיגדלו ויהיו לפושעים," הסביר מזכיר הממשלה את המדיניות החדשה.

כמו כן אישרה הממשלה בישיבתה השבועית הקמת 12 תיזמורות פילהרמוניות סימליות ביהודה ושומרון, זאת „כדי להוכיח לעולם שאנו חוזרים לארצנו בצלילים של תרבות ואחווה."

תוכנית ההתיישבות של שרון

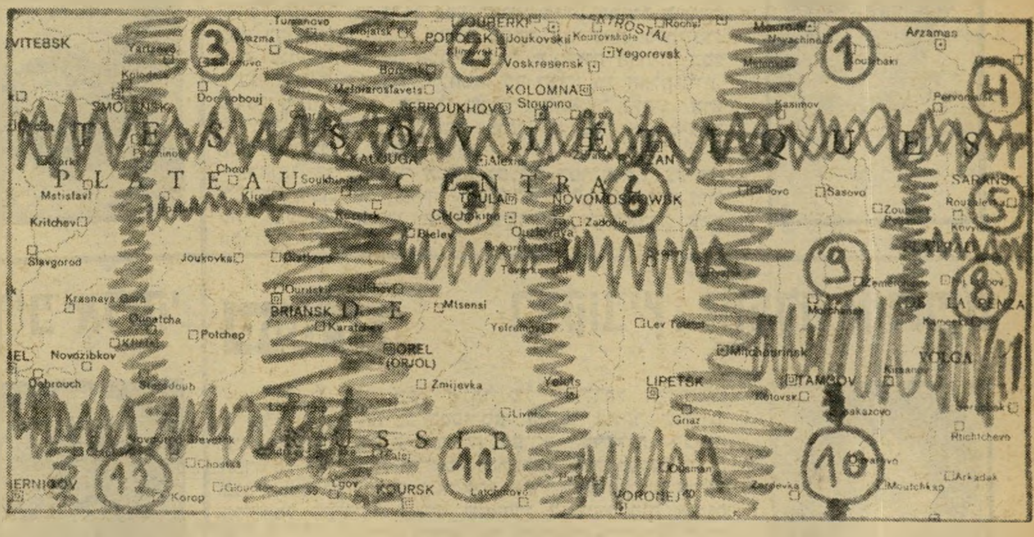

מאונך — 1. רצועת אורך ארוכה; 2. רצועת אורך רחבה; 3. רצועת אורך צרה; 4. רצועת אורך בינונית מינוס; 6. רצועת אורך בינונית; 9. רצועת אורך צרה קצרצרה; 12. רצועת אורך קצרצרה מינוס.

מאוזן — 4. רצועת רוחב ארוכה; 5. רצועת רוחב קצרצרה; 6. רצועת רוחב בינונית; 7. רצועת רוחב צרה; 8. רצועת רוחב בינונית פלוס; 10. רצועת רוחב קצרה; 11. רצועת רוחב רחבה.

עוד פירסומת להלנה

גם אנחנו שוחחנו עם הלנה...

נשואה, אם לשניים, לבושה „טיפ טופ", איפור מושלם (ממש תמונת פירסומת לחברת תמרוקים), כל שערה במקום, כל שן פנינה, ותאמינו או לא, היא באמת יפה...

כל מיני „יפי נפש", אומרת הלנה בחיוך סימפטי, האשימו אותי שאני גזענית... אבל הם לא מבינים שזאת הפירסומת הכי טובה שאני יכולה לקבל. אני בעצמי לא גזענית, אני ספרדיה אצילה, אבל כשאנשים שומעים על „שדכנית גזענית" הם מיד נדלקים... כי אנשים מבינים שאחת כזאת לא תתן לאקדמאי אשכנזי לצאת עם עוזרת־בית מרוקאית, ואצלה לעולם לא תלך סטודנטית מבית־טוב בלות עם מסגר צ'הצ'ח... וזה בדיוק מה שהאנשים רוצים — הם רוצים בני־זוג מתאימים, והם מבינים שאצלי הם קבלו את זה, ואין סכנה שייפגשו אצלי בפרעחות או בפרענקים...

„יפי הנפש" לא מבינים את זה, אבל הלנה התוססת מבינה זאת היטב — האנשים רוצים גזענות, האנשים אוהבים גזענות — וזה מה שהיא נותנת להם...

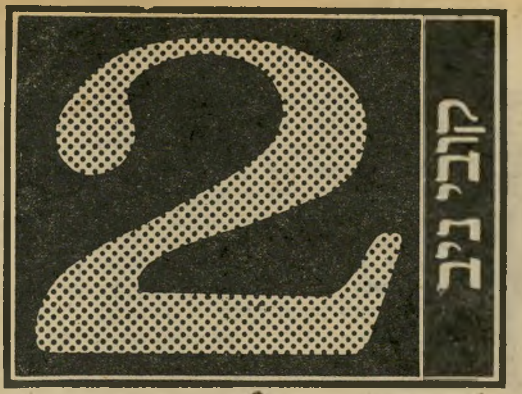

ביום שישי האחרון פירסם „מעריב" בהבלטה בעמודו הראשון את הידיעה שכותרתה:

גב' קאפלר: קראתי ספרו של קישון להרגיע את עצמי

להזכירכם — קישון הוא סופר ישראלי המצליח מאד בגרמניה והכותב ב„מעריב". ואילו הגב' קאפלר היא אשתו של פושע המילחמה הנאצי הרברט קאפלר, והיא גם זו שהבריחה אותו מכילאו באיטליה.

ובזה „מעריב" מתגאה — שאשתו של פושע מילחמה נאצי, שעזרה לו לברוח ממאסר, קוראת את אפרים קישון שכותב אצלם, ב„מעריב".

אבל זאת עוד לא כל הגאווה. כי כשקוראים את כל הידיעה, מסתבר שהגב' קאפלר אינה היחידה במישפחה החביבה שאוהבת את קישון:

> ניסיתי להסיח את דעתי מן הבריחה המתוכננת על ידי קריאת ספרו של אפרים קישון, הסופר הישראלי שהרברט ואני כה אוהבים את ספריו.

„הרברט ואני כה אוהבים את ספריו" — פתאום קורא „מעריב" לפושע הנאצי בשמו הפרטי, בחיבה — „הרברט".

כי זה שמר קאפלר אוהב את קישון מוכיח כנראה לעורכי „מעריב" שהרברט הוא אדם נחמד ותרבותי, והוא כבר לא רצח אנשים ולא שילח יהודים למות במחנות־ריכוז.

אבל אני, לעומת זאת, לא יכול שלא להיזכר בסיפורים על הקלגסים הנאצים במחנות־הריכוז, שאחרי יום־העבודה בו רצחו אלפי יהודים, היו חוזרים לחדרם, מניחים תקליט של ואגנר על הגרמופון, מתיישבים בכורסא הרכה, וקוראים להנאתם ספר... של קישון.

אכן מקור לגאווה — לקישון, ל„מעריב", ולכל בית־ישראל.

במה מברך האזרח את הממשלה החדשה בפרוס השנה החדשה

בשואה טובה ומוצלחת

שלום ממשלה,
בראשית מיכתבי אברככם בהצלחה בשנה החדשה, ואם תשאלו לשלומי, הרי הוא טוב, כשאתם בשילטון.

אבל, בכל זאת, הייתי רוצה להציע לכם הצעה צנועה, הנראית לי חשובה מאד לחוסננו הנפשי בארץ ובגולה.

דור הכיפה הסרוגה כבר הוכיח את עצמו כדור מופלא ברוח ובחומר, בהלכה ובמעשה, בתורה ובמילחמה. הכל מבינים זאת עתה, ויותר ויותר אנו רואים נערים וטף ועל ראשם כיפה סרוגה, כן יירבו.

כיפה סרוגת הסברה

לכן הצעתי היא לנצל את הכיפה הסרוגה והקדושה הזאת לעוד מטרה חשובה וקדושה — הוכחת צידקתנו המוחלטת, או כפי שאוהבים לקרוא לזה היום — הסברה.

על הממשלה, או מישרד הדתות, לנפק לכל הרוצים בכך, ואני משוכנע שאלו יהיו רבים, כיפות שעליהן תהיינה סרוגות סיסמאות-הסברה. וכדוגמא אביא כמה סיסמאות חשובות שניתן לסורגן בכיפות:

אש"ף — אירגון של מרצחים, שנית מצדה לא תיפול, דם יהודי לא יהיה הפקר, הגולן הוא חלק בלתי נפרד מהמדינה, יהודה ושומרון הם שלנו, או"ם-שמום, לא ניכנע לקארטר הרשע, ועוד כהנה וכהנה.

בטוחני כי תמצאו סיסמאות נוספות ואף יותר טובות, ואני מקווה לראות בקרוב את המוני בית-ישראל ולראשיהם כיפות הסברה סרוגות.

■ ■ ■

שלום ממשלה,
בתחילה ברצוני לברך את מר בגין על הופעותיו הנהדרות בפני הגויים. מי יתן ותצלח דרכו בכל אשר יילך.

אך, כפי שאמרו כבר חכמים, לכל טוב יש עוד יותר טוב, ולכן הריני כותב לכם, למען שפר את המשופר.

לפי דעתי הנכס היקר ביותר שיש לנו

חיזיון אור־קולי לגויים

היום הוא זכר השואה, ואני חושב שאין אנחנו מודעים מספיק לכוחו ולעושרו של הנכס הזה — השואה. אמנם אתם עושים שימוש טוב יותר בשואה מאשר כל שאר הממשלות שקדמו לכם, אבל עדיין אינכם עושים מספיק, לפי דעתי, ואפשר וגם צריך לעשות יותר.

אחד הדברים החסרים ביותר, לפי דעתי, הן לילדינו היקרים שלנו והן לבני הגויים, הוא המחשת השואה. לא דיבורים, לא סיפורים, לא סרטים. כל זה כבר יש לנו. אך אנו חייבים לעשות משהו מזה, משהו שימחיש את השואה לכל אלו שלא ידעו אותה.

לפי דעתי יש להקים במקום מסויים בארץ, רצוי במקום היסטורי מפורסם, דגם מפורט ומדוקדק של מחנה-ריכוז, ובו יש לערוך, באופן מתמיד ומתמשך, בקביעות, יום-יום וערב-ערב, חיזיון אור-קולי מלא של השואה כפי שאירעה באמת.

יש להביא למקום את כל בני הנוער בישראל, כיתה-כיתה, בית-ספר — בית-ספר, למען יראו ולא ייראו.

גם תיירים גויים יש להביא לשם, ולהמחיש להם מה עשו אבותיהם שלהם לאבותינו שלנו, ולהסביר להם מדוע לא ניסוג לעולם מיהודה ושומרון.

לפי דעתי נשיג על-ידי המחשה אור-קולית כזאת של השואה שני דברים עיקריים — א. בנינו שלנו יהיו ליהודים גאים וללוחמים אמיצים למען עמם. ב. כל הגויים יבינו שהצדק איתנו.

הנני תקווה שאכן תישמעו להצעתי.

■ ■ ■

שלום ממשלה,
הריני כותב אליכם מתוך אהבת ישראל גמורה ושלמה.

רוצה הייתי לראות בצד בניין הארץ כולה ושיגשוג יהודיה, גם מימשל נאור ולא-

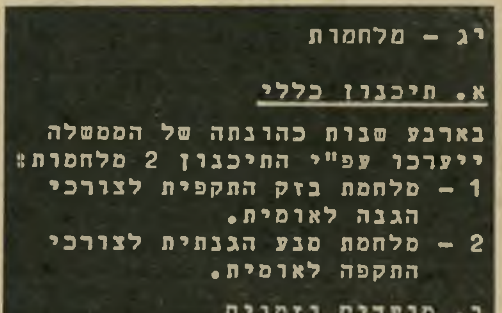
יג — מלחמות

א. תיכנון כללי

בארבע שנות כהונתה של הממשלה ייערכו עפ"י התיכנון 2 מלחמות:
1 — מלחמת בזק התקפית לצורכי הגנה לאומית.
2 — מלחמת מגע הגנתית לצורכי התקפה לאומית.

ב. מועדים וזמנים

1 — מלחמת הבזק תנוהל בשבוע השלישי של מאי 1978.
2 — מלחמת המגע תתנהל בתחילת נובמבר 1980.

ג. אמצעים ותקציב

1 — א. שר האוצר ושר הביטחון

תוכנית ממשלתית רצינית

בירוקרטי, המתפקד ביעילות ומתוך חזון וראיה מרחיקת-לכת לטווח ארוך.

דבר זה דורש תיכנון ממשלתי מצידכם, שלא יהיה, כפי שהורגלנו על-ידי מיפלגת העבודה, בבחינת הדבקת טלאי על טלאי וכיבוי-שריפות מקרי.

אם גם אתם מאמינים בכך, ואינני מטיל בכך ספק, הרי שאתם מחוייבים לתכנן הכל מראש, והחשוב מכל — הינכם מחוייבים להודיע לאזרחים את אשר אתם מתכננים.

וכוונתי בעיקר לנושא הרגיש כל כך לאזרחי המדינה — הביטחון. בנושא זה אתם חייבים, כאחד מלקחי מילחמת יום הכיפורים, לספק מידע נרחב ככל האפשר על אשר מתרחש ויתרחש.

אתם חייבים לפרסם, כבר היום, מתי וכיצד תתנהלנה המילחמות לפחות במשך ארבע שנות כהונתכם, ואולי אף מעבר לכך.

פירסום גלוי של מועדי המילחמות וצורת ניהולן המתוכננת יביא ברכה רבה לכל אזרחי ישראל אוהבי עמם וארצם — א. הדבר יחסוך את ההפתעה וההלם המיותרים, הנוצרים מאי-ידיעת האזרח על מועד פתיחת המילחמה. ב. הדבר יאפשר לאזרחים לכלכל את צעדיהם, הכלכליים והאחרים, בהתאם לשאיפותיהם, ללא הפרעה והפתעה. ג. וכתוצאה מכל אלו — נהיה ערוכים ומוכנים למילחמות בצורה הטובה ביותר וננצח בהם ללא קושי.

יכול לבוא מישהו ולטעון שאם יידעו האזרחים מראש מתי תהיה המילחמה, עלולים חלק מהם להסתלק מן המערכה קודם שתתרחש. טענה זו נכונה, אך אז סוף-סוף נוכל לדעת מי הם העריקים והתבוסתנים, שהרי צווינו לדעת מי לנו ומי לצרינו.

■ ■ ■

שלום ממשלה,
אתם החזרתם לכל יהודי את גאוותו ביהדותו. הנה אנו עדים בימים אלו לתופעה

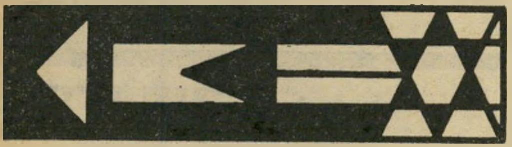

אות החוזר בתשובה

מרנינה של יהודים תועים וטועים החוזרים בתשובה לחיק יהדותם, החוזרים בתשובה אל דתם, אל אמונתם, אל מסורתם, אל שורשיהם, אל עמם.

תופעת החזרה בתשובה היא המאורע היפה ביותר שאירע לעם ישראל מאז הדליקו המכבים את נרות החירות בבית-המקדש בירושלים.

כממשלה מחנכת, להבדיל מהממשלות הקודמות, חושבני שמוטלת עליכם החובה, שהיא בעצם זכות גדולה, לעודד את החוזרים בתשובה, למען יראו אחיהם, המבולבלים מן המתירנות, ויילכו בעקבותיהם ולאורם.

עליכם להעניק לכל חוזר בתשובה את „אות החוזר בתשובה", אות שיענוד בגאווה על חזהו ושיעניק לו זכויות-יֶתֶר מסויימות, כגון מקום-ישיבה באוטובוס (שהרי נאמר שבמקום שבעל-תשובה עומד וגו' — הרי שיש לתת לו לשבת בכבוד).

אם נותנים את „פרס ישראל" לכל מיני ליצנים עוכרי-ישראל, ואם נותנים אותות הצטיינות ללוחמה (ויש להמשיך בכך!) — מדוע שלא ניתן את אות הצטיינות, הגבוה ביותר, ליהודים שחזרו בתשובה. שהרי זה הדבר הגדול ביותר שיכול לקרות לעמנו — שיחזרו הכל בתשובה ותבוא הגאולה במהרה בימינו.

תשקיף

אבטלה סמוייה

במשרדי הממשלה

חילופי השילטון במדינה כבר יצרו אבטלה סמויה בקרב הפקידות הבכירה הממשלית, שתלך ותתרחב במרוצת החודשים הקרובים.

המדובר הוא בפקידים בכירים שהודחו מתפקידיהם כדי להציב במקומם פקידים חדשים מנאמני הליכוד. רוב המודחים לא זכו בתפקידים חדשים וכיוון שלא ניתן לפטרם, ממשיכה המדינה למעשה לשלם את משכורותיהם (הגבוהות) מבלי שיעשו דבר.

מיספרם של פקידים אלה יגדל בחודשים הקרובים, אנשי הליכוד השלימו באחרונה רשימה של עמדות־מפתח במישרדי הממשלה השונים ובתפקידי מימשל אחרים, שלדעתם יש להציב בהם את נאמניהם. על־פי הערכה זו כוללת הרשימה 1500 תפקידים, שאותם מנסים עתה אנשי הליכוד והמפד״ל לאייש.

יודח מנכ״ל

בנק החקלאות

דוד קלדרון, מנכ״ל בנק החקלאות, שהיה אחד מראשי הגוש המפא״יי במיפלגת העבודה, בעל השפעה ומושך בחוטים מאחרי־הקלעים של מיפלגת העבודה ואיש־הכספים שלה, ייאלץ ככל הנראה לפרוש בעתיד הקרוב מתפקידו. שר־החקלאות, אריאל שרון, מתכוון להציב במקומו כמנכ״ל, כלכלן מאנשי ההתיישבות הדתית.

לסילוקו של קלדרון מעמדת הכוח שלו עלולות להיות השלכות לגבי המצוקה הכספית שבה נתונה כיום מיפלגת העבודה.

גזבר הסוכנות -

איש חרות

עורך־הדין רפאל קוטלוביץ', המכהן כיום בתפקיד יו״ר ההנהלה העולמית של חרות־הצה״ר, יוצע ככל הנראה על־ידי תנועת החרות לתפקיד גיזבר הסוכנות היהודית במקומו של אריה דולצ'ין, העשוי להיבחר לתפקיד יו״ר הנהלת הסוכנות וההחליף בתפקיד זה את יוסף אלמוגי אחרי הבחירות לקונגרס הציוני שתיערכנה בחודש ינואר 1978.

אנשי חרות טוענים כי תפקיד גיזבר הסוכנות מגיע להם אחרי שאת תפקיד יו״ר הסוכנות תקבל המיפלגה הליברלית בליכוד.

המישטרה לא תאשים

את פלאטו־שרון

חקירת המישטרה המתנהלת מזה מיספר חודשים בקשר לתלונות בדבר עבירות על חוקי הבחירות שנעשו בידי ח״כ שמואל פלאטו־שרון או אנשיו בתקופת מערכת הבחירות האחרונה לכנסת, הגיעה למבוי סתום.

ככל הנראה אין בידי צוות החוקרים, שעסק בחקירת הפרשה ביסודיות רבה, כל הוכחה שעל פיה ניתן יהיה להאשים את פלאטו־שרון בשיחוד בוחרים או בעבירה מסוג אחר על חוק הבחירות.

חומר החקירה יועבר בקרוב לפרקליטות המדינה כשהמסקנה תהיה, על־פי הממצאים המצויים בידי החוקרים עד כה, כי אין מקום להעמיד את פלאטו־שרון לדין.

ח״כ צ'רלי ביטון

הוזמן למוסקבה

איש הפנתרים השחורים, ח״כ חד״ש, צ'רלי ביטון, עומד לצאת ביום ראשון הקרוב לביקור במוסקבה, על־פי הזמנה של הסובייטים.

לביקורו של ביטון בברית־המועצות אין כל משמעות פוליטית מייוחדת והוא נערך במיסגרת הביקורים של ישראלים שמארגנת רק״ח מעת לעת.

דמות ידועה נוספת היוצאת במישלחת למוסקבה, הוא המשורר יונה („יבי״) בן־יהודה, המבקש להיפגש עם המשורר הרוסי ייבטושנקו.

ספר על „המוסד״

יופיע בלונדון

המוסד הישראלי למודיעין יזכה בקרוב ב„ביוגראפיה״ מקיפה שתצא לאור בהוצאת וידנפלד את ניקולסון בלונדון ובהוצאות רבות אחרות בכל העולם. את החיבור האוהד כתב אורי דן בעזרתו של אדם בשם אייזנברג וכתב היד כבר קיבל את אישורה של הצנזורה הישראלית.

נסיונותיהם של סופרים וחוקרים בינלאומיים ידועי־שם לכתוב את תולדות המוסד הישראלי ועלילותיו נידחו בלך ושוב ובאי־שיתוף פעולה.

הלורד וידנפלד, בעל ההוצאה, הוא בעל קשרים יוצאים מגדר הרגיל במימסד הישראלי. הוא שהוציא לאור את ספריהם של גולדה מאיר ומשה דיין והוא מקבל בילעדיות על הספר של המוסד.

הגיליון הבא

הגיליון הבא של „העולם הזה״ יופיע באיחור של יממה, ביגלל החגים. הגיליון יופץ ברחובות תל־אביב במוצאי ראש־השנה (יום ד' הבא בערב), ויהיה מצוי בקיוסקים ברחבי הארץ ביום החמישי הבא, ה־15 בספטמבר, בבוקר.

■ ■ ■

בניגוד לרשום בשער הגיליון הזה, מכיל הגיליון 84 עמודים ולא 76. תוספת העמודים נעשתה בעיקבות החלטה של הרגע האחרון, אחרי שהשער כבר היה בהדפסה, להגדיל את מיספר העמודים, כדי להוסיף חומר מערכתי ומודעות.

בסיעת הליכוד גינו

את סיגנון אולמרט

הידיעות שהתפרסמו בשבוע שעבר בעיתונים על התייצבותה, כביכול, של סיעת הליכוד בכנסת מאחרי מאבקו של ח״כ אהוד אולמרט, היו בלתי־מדוייקות והתפרסמו ככל הנראה ביוזמתו של אולמרט עצמו.

בדיון שנערך בסיעת הליכוד בנושא זה, הסתייגו רבים מהדוברים משיטותיו ומסיגנונו של אולמרט והגדיל מכולם שר־המיסחר־והתעשייה, יגאל הורביץ.

אולם הסתייגויות אלה לא הגיעו לידיעת הציבור, שלו נמסר רק על הבעות התמיכה באולמרט.

הפשע המאורגן

האמריקאי שותף

להתרמות לישראל

הפשע המאורגן האמריקאי שותף בגיוס כספים למיפלגות בישראל ובעיקר למיפלגות וקבוצות דתיות קיצוניות.

בתי־כנסת וקהילות יהודיות אמריקאיות נותנים חסותם ל„לילות לאס וגאס״ המאורגנים בריכוזים יהודיים גדולים. אנשי העולם התחתון שוכרים אולם במקום, מציידים אותו בשולחנות רולטה ובבאר של משקאות חריפים ומזמינים את עשירי הקהילה לערב הימורים, אחרי שזכו בחסותו של הרב המקומי או אחד מגבאי הקהילה.

נותני החסות „למטרות צדקה״ מקבלים שכר קבוע, של כמה אלפי דולאר לערב, ואילו המארגנים עצמם גורפים ריבבות דולארים כהכנסה של ערב אחד. המישטרה האמריקאית החליטה לקרוע את מסווה „הצדקה״, אחרי שגילתה בכמה מיקרים, בעזרת האפ־בי־איי, כי מדובר בהעברת כספים למטרות פוליטיות קיצוניות בישראל. בפשיטה שנערכה בניו־יורק נאסר רב של בית־כנסת שנתן חסותו לערב הימורים. במקום נאסרו שלושה מ„חיילי״ אחת ממישפחות הפשע־המאורגן והמימסד היהודי חרד עתה לתוצאות הגילויים הנוספים, אם יהיו כאלה.

צ'יצ' לוחץ ידיים

ראש עיריית תל־אביב החליט שלא לשגר, כמקובל מדי שנה, ברכות שנה־טובה אישיות לכל אחד מעובדי עיריית תל־אביב. במקום זה החליט צ'יצ' על צעד בלתי־שיגרתי:

הוא עובר בין כל עובדי העירייה, החל בפקידות הבכירה וכלה באחרון פועלי הניקיון, לוחץ את ידיהם ומאחל להם בירכת שנה טובה באופן אישי.

יידחו הבחירות

המוניציפאליות

גם אם לא תיפול החלטה לדחות את הבחירות לעיריות ולמועצות המקומיות לזמן ניכר, נראה כי בחירות אלה לא תערכנה, כמתוכנן, בחודש מאי 1978.

נראה כי החשש פן תעיב מערכת הבחירות על חגיגות יום העצמאות ה־30 של המדינה, שבמרכזן יעמוד, כמובן, ראש־הממשלה מנחם בגין, הוא שיהווה, בכל מיקרה, עילה לדחיית הבחירות במיספר שבועות.

עיתונאי ישראלי -

מנהל: מכירות

של „ברוט״

איתן עמית, 32, חבר מערכת ידיעות אחרונות, המשמש כאחד משני עורכי מדור הספורט של הצהרון, עומד לצאת בימים הקרובים לצרפת אחרי שהתמנה שם כמנהל־המכירות של חברת־הסרטים ברוט פרודאקשנס, שהיא חברה־בת של חברת התמרוקים הנודעת פאברז'ה.

איזור המכירות של עמית יהיה המיזרח הרחוק, המיזרח הקרוב ועוד ארבע מדינות אירופיות.

משכורתו החודשית בשלב ראשון נקבעה ל־30 אלף לירות, מלבד חשבון הוצאות. עמית הוא חתנו של חיים אשל, מנהל חברת הסרטים של ברוט בפאריס.

מחלת־מין לכדורגלן

אצל כדורגלן בכיר, באחת הקבוצות בליגה הלאומית, אובחנה מחלת־מין, בעת שהותה של קבוצתו בחו״ל. הכדורגלן אולץ לעזוב את הקבוצה. לרופא שאיבחן אצלו את המחלה בחו״ל סיפר הכדורגלן כי היה נגוע בה כבר בעבר וכי לא נדבק בה בשהותו בחו״ל.

הכדורגלן יקבל שיחרור מקבוצתו, שבשורותיה לא יופיע עוד, רק אם יחזיר להנהלת הקבוצה את מחיר נסיעתו לחו״ל.

פוזיילוב

ידרוש פיצויים

אריה פוזיילוב, בעל חנות התכשיטים „יהלומי פוזיילוב״ שממנה נשדדו בחודש פברואר השנה יהלומים בשווי מוצהר של קרוב למיליון לירות, שוקל הגשת תביעת נזיקין נגד מישטרת־ישראל.

חקירת המישטרה מתמקדת כרגע באפשרות שהפריצה תוכננה ובוצעה בסיועם הפעיל של שוטרים ממישטרת מחוז תל־אביב ובידי החוקרים שני חשודים הנחקרים בכיוון זה. אם יועמדו השוטרים לדין ויורשעו, מתכוון פוזיילוב לתבוע את ערך הסחורה שנגנבה ועד כה לא נמצאה — מהמישטרה.

במדינה

העם

תשל"ז ז"ל

השנה כימעט מתה משיעמום, לפני שהגיעה אל קו הסיום

באווירה של שיעמום עמוק זחלה תשל"ז אל קו־הסיום.

מעטות היו השנים בתולדות המדינה שהיו כה גדושות הכרעות, הפתעות ותהפוכות כמוה. אך נדמה כאילו נטש אותה כוח־החיים בטרם עת. בשבועות האחרונים שוב לא קרה דבר. לולא האיומים של אנשי גוש־אמונים להתנחל בלי רשות הממשלה, ולהביא בכך לעימות בינם ובין ממשלת הסיפוח וההתנחלות של מנחם בגין, היתה השנה מתה מפיהוקים, קודם מותה מזיקנה.

אלפי היורדים, שפקדו את המדינה בחודשי הקיץ כדי לבקר את הסבתא ולהראות את המדינה לילדיהם האמריקאים או הגרמנים, נסעו. התיירים הישראליים שבילו את הקיץ ברחבי העולם, חזרו. הילדים שבו לבית־הספר. בערבים החלו מנשבות רוחות־הסתיו הראשונות.

הכל היה מוכן לתשל"ח.

הכנסת

הבקיע הראשון

מפ"ם הצביעה יחד עם שלי בניגוד לחברי מיפלגת־העבודה בעיקבות תכסיסים מסובכים

„זהו הבקיע הראשון במערך!" אמר איש מיפלגת־העבודה בדאגה, כאשר ראה את ידיהם של ארבעת ח"כי מפ"ם מתרוממות, יחד עם ידי שני ח"כי שלי.

ואכן, זו הפעם הראשונה התפלגה סיעת המערך על עניין מהותי.

נגד הניצים. הנושא היה היחס לאש"ף, וההצבעה היתה תולדה של תכסיסים מסובכים ומורכבים, שהביכו רבים מן הנוכחים בישיבת־הפגרה של הכנסת.

בישיבה זו רצה מנחם בגין להשיג אישור פורמלי בולט ל„קונסנזוס הלאומי" העומד מאחריו, לדבריו. בגין בחר בעניין אש"ף, כי בו תומכים גם אנשי ד"ש ומיפלגת־העבודה בעמדה השלילית הטוטאלית של הליכוד.

אחרי דיונים ממושכים, החליטו ד"ש ומיפלגת־העבודה שלא להגיש גם בעניין זה הצעת־החלטה משותפת עם הליכוד. כל מיפלגה החליטה להגיש הצעת־החלטה נפרדת משלה, אך סיעות המערך וד"ש הסכימו ביניהן להצביע זו בעד ההצעה של זו. בין השאר נפסל הרעיון להפריד בין עניין אש"ף לבין שאר חלקי הצעות־ההחלטה, כפי שביקש בגין.

בישיבה סוערת למדי של סיעת־המערך תבעו הניצים, ובראשם שושנה ארבלי־אלמוזלינו, להצביע בעד הצעות הליכוד בעניין אש"ף. ח"כ יוסי שריד התנגד לכך, וכמוהו נהגו חיים בר־לב ואחרים. ההצעה נפסלה.

סיעות המערך, ד"ש, ורק"ח הגישו כל אחת הצעות משלה.

„ידין חושב לאט". כשהגיע סדר ההצבעות, בתום הדיון, התהפכה לפתע הקערה על פיה.

ברגע האחרון קם ח"כ עקיבא נוף, האיש של שמואל תמיר בד"ש, והציע להפריד בין סעיפי ההצעה של ד"ש, כדי לאפשר הצבעה נפרדת על הסעיף הדוחה כל מגע עם אש"ף. היה זה בניגוד גמור למה שהוסכם קודם־לכן עם המערך.

ייגאל ידין קיבל את ההצעה. לדעת רבים לא הבין את אשר הוא עושה. „ידין חושב לאט," אמר איש המערך, ספק בהלצה, „והדברים קרו במהירות." אך ייתכן כי הדבר תואם מראש עם הליכוד.

כאשר שאל היו"ר מי תומך בסעיף ה־אנטי־אש"פי של ד"ש התרוממו ידי הליכוד, ד"ש ומיפלגת־העבודה, וכך נוצר רוב מרשים. אך ח"כ שלי מאיר פעיל ניצל את הדקות האחרונות כדי לבוא בדברים עם אנשי מפ"ם, ואלה הסכימו להימנע. כך נוצר מערך מעניין: 92 הצביעו בעד ההצעה, שישה נמנעו וארבעה (סיעת חד"ש־רק"ח) הצביעו נגד.

היה זה הישג טאקטי לאנשי שלי, שנמצאו במחנה אחד עם מפ"ם. שעה קלה לפני כן התפאר מנחם בגין כי בעניין זה „113 חברי־כנסת" תומכים בעמדתו. תודות להצבעת מפ"ם, נסתבר כי בעניין אש"ף מתנגדים לעמדת בגין לפחות 11 ח"כים — מפ"ם, שלי ורק"ח. על כך יש להוסיף ח"כים מסויימים של מיפלגת־העבודה, שלא העזו הפעם להימנע.

ביגלל הבילבול. היתה לפרשה אפילוג. ארבלי־אלמוזלינו תבעה בזעם לערוך בירור נגד מפ"ם, על הימנעותה מהצבעה.

מנע זאת יוסי שריד, שטען בצדק: „מפ"ם הצביעה בהתאם להחלטות הסיעה. דווקא מיפלגת־העבודה הצביעה נגד ההחלטה שנתקבלה, ביגלל הבילבול שנוצר ברגע האחרון, בעיקבות המהלך הבלתי־צפוי של ד"ש."

פשעים

מותה של אגדה

בעמודיו של דו"ח בוכנר שבק „הפשע המאורגן" חיים לכל חי

„פשע מאורגן? מה פיתאום פשע מאורגן? שום דבר במדינה אינו מאורגן, ודווקא הפשע יהיה מאורגן?" התלוצץ קצין־מישטרה בכיר. „אצלנו הכל מבורדק. המישטרה, העיתונות, הכנסת. אז מדוע אתם חושבים שדווקא הפשע הוא הגוף היחידי במדינה המתפקד ביעילות?"

סביב שתי המילים „הפשע המאורגן" נערך בשבועות האחרונים מחול־שדים, שעבר את גבול הגיחוך. הדבר נבע משאיפתו של ח"כ חסר־מעצורים ליצור גל של היסטריה סביב שתי מילים אלה, כדי לרכב עליו, והתעקשותו של העיתון הארץ, שהעדיף אף הוא את המילחמה למען דימוי זה על פני ניתוח מהות הפשע בארץ.

השבוע התפוצצו שתי המילים. ועדת המישטרה, שבראשה עמד ניצב־מישנה מיכאל בוכנר, הגישה דו"ח מיקצועי מוסמך. הוא לא חידש הרבה למי שבקיא בענייני הפשע. אך הוא קבע לפחות קביעה ברורה: אין פשע מאורגן בישראל.

דמות של מחזמר. לרבים נראה הדבר כפילפול של מילים. אך יש לוויכוח זה תוכן מעשי מאד.

אותם שטענו כי יש בארץ „פשע מאורגן" ביקשו להוכיח כי יש הנהלה מרכזית לכל ענפי הפשע, ובראשה צמרת מוגדרת — מפקד, מיפקדה, דרגות־פיקוד. הם גם זיהו את האנשים המהווים, לדעתם, את הפיקוד הזה. את המקום מס' 1 ייעדו לדמות פולקלורית מפורסמת, שהתאימה יותר למחזמר נוסח קזבלן מאשר לאירגון־פשע מודרני, מתוחכם ומסועף.

דוקרן דיין
לא לפסיכיאטר

יו"ר־ועדה בוכנר
אין אירגון

המסקנה העיקרית של ועדת־בוכנר היתה הפוכה: שאין שום אירגון כזה, אין מפקד ואין מיפקדה. לשון אחרת: אין בארץ פשע מאורגן.

המירוץ הגדול. לעומת זאת אישרה הוועדה דבר הידוע לכל: שממדי הפשיעה בארץ הולכים וגדלים בהתמדה, כמו בכל הארצות המפותחות; ששיטות הפשע משתכללות ומתחכמות; שהמישטרה מפגרת במירוץ השיכלול והמודרניזציה אחרי העולם התחתון.

כדי לדעת זאת, לא היה צורך בוועדה. די היה בקריאה יומית ושבועית של העיתונים.

אישים

אישיותו של שר

מדוע לא הצליח משה דיין? — מחקר אמריקאי מספק תשובה

השחקנית הזקנה הובאה למנוחות. על קיברה הרענן נערמים הזרים. המצלמה מתקרבת אל זר־הפרחים הגדול ביותר. הוא נושא את הכתובת: „לעולם לא אשכח — משה דיין."

סצינה זו מופיעה בסרט פאודורה, שהוסרט זה עתה, בידי הבמאי בילי ויילדר, והמוקדש לסיפור דימיוני על אודות אלילת־קולנוע באה בימים.

קשה לדעת אם מחמאה מפוקפקת זו מוסיפה הילה לאדם שביקש להיוודע בעולם כמצביא וכמדינאי רציני. אם מעיד הדבר על כישלון, הרי בא השבוע פסיכולוג אמריקאי־יהודי, והסביר מדוע נגזר על אדם כמו משה דיין להיכשל.

לפגוע בזולת. הארי לווינסון מבוסטון הירצה בסימפוזיון של האגודה הפסיכולוגית האמריקאית בסאן־פראנציסקו על המחקר שלו על „האישיות הדוקרנית"*. מיבנה זה של האישיות מהווה, לדבריו, את הסיבה הבודדה התכופה ביותר לכישלונם של אנשים מוכשרים בדרגים העליונים של המינהל והתעשיה.

לאיש כזה, לדיברי לווינסון, „יש כישרון טיבעי לפגוע בזולת בצורה מכאיבה." בכך הוא חותר באופן לא־מודע מתחת להצלחתו של עצמו. הבוס שלו נוטה לסלקו, או להקפיאו בדרג נמוך.

„טיפוסים דוקרניים מסויימים מצליחים להגיע אל הצמרת," אמר לווינסון, והצביע במפורש על כמה מהם — משה דיין; האדמיראל האמריקאי־היהודי היימאן ריקובר, יוצר הצוללת האטומית; אדגאר הובר, ראש האף־בי־איי המנוח, ועל ריצ'ארד ניכסון. אולם בעולם העסקנים אין אנשים כאלה מגיעים לצמרת, ביגלל הצורך בעבודת־צוות.

אדם דוקרני כזה „מותח לעיתים ביקורת על הזולת, לרוב עד כדי פגיעה ממשית, וללא דיפלומטיה. באופן טיפוסי, הוא מנתח והורס את העמדות של עמיתיו, ומביא על עצמו את שינאתם. יש לו מבט חודר, אך הדבר אינו מועיל לו, ביגלל הצורה המעליבה שבה הוא מבטא את דיעותיו. אין לו כישרון דיפלומטי, אין הוא מסוגל לחוש את רגשות הזולת ולשים את עצמו במקומו. את חוסר הטאקט שלו הוא מנמק בכך שעליו להיות 'גלוי־לב', 'דובר אמת' ו'אומר את הדברים כמו שהם'."

הדרך להתאבדות. איש כזה הוא מועמד סביר לדיכאון נפשי ולהתאבדות, והוא נוטה להתקפי־לב*. קשה לו מאד לפרוש מתפקיד.

אולם לווינסון מזהיר מפני שליחת איש כזה לטיפול פסיכיאטרי, ובייחוד מפני ריפוי קבוצתי, מפני שהדבר עלול להרוס את האיש כליל. הטיפול עלול להרוס את המכניזם ההגנתי שאדם כזה בנה לעצמו סביב תחושת חוסר־הישע שלו. כי שאיפתו של האדם הדוקרני לשלמות ולכל־יכולת מבטאת תחושה בלתי־מודעת של אי־התאמה וחוסר־אונים.

חוסר־אונים זה מקורו בחוויות טראומאטיות בילדות, כגון איבדן האם או המחסור באהבת־הורים מספקת**. הילד חש בחוסר־ישע, והוא שואף להיות כל־יכול ומושלם, כדי שלא יהיה פגיע. הוא חש באשמה ובזעם כלפי עצמו, מפני שאינו מגיע לרמה של שלמות, ורגשות אלה מופנים נגד עמיתיו, פקודיו, רעייתו, ילדיו, ואף נגד חיות־הבית שלו.

* באנגלית: The Abrasive Personality.

* משה דיין סובל מאולקוס.

** אמו של דיין מתה בנעוריו. אביו היה עסקן נוקשה.

מישטרה

לביא שאג - מי לא יירא?

אחרי שהתאושש מההלם יצא המפקד למצות את הדין עם אנשיו שסרחו

דמעות עמדו בעיניו של השוטר רובין בוסקילה שעה שישב בספסלי החשודים באולם המעצרים של בית־מישפט־השלום בתל־אביב. הוא שלח מבט מתחנן לעבר השופט יהושע דיאמנט שהאזין בדריכות לדבריו של קצין־מישטרה שעמד על דוכן העדים, ונימק את הבקשה להארכת המעצר. הקצין, סגן־ניצב אליהו לביא, ראש צוות החקירה הבודק את החשדות נגד אנשי מישטרת מחוז תל־אביב שסרחו.

(המשך בעמוד 44)

אמן צילום תת־מימי ישראלי מציג את קיסמ

במשך 45 ימים רצופים, לבדה בתוך ה־מצולה, כשמסביבה שלושה גברים, צו־ללנים ותיקים ומנוסים שסייעו לה לממש את אחד המבצעים המסובכים והמסוכנים ביותר שאיזו שהיא דוגמנית נאלצה לבצע אי־פעם.

תוצאות אותו מיבצע יראו אור רק בימים אלה, באלבום תמונות צבעוני יפה־פה, נדיר בסוגו בעולם הדפוס, שישא את שמה, סמנטה, ויהפוך אותה אולי לבת דמותה של אפרודיטה של בוטיצ׳לי.

„הישראלי המטורף״

הרעיון היה מתחילתו שיגעון פרטי של דויד („פילו״) פילוסוף.

פילו בן ה־32 נושא כיום בתואר מייו־חד במינו: צלם־אופנה תת־מימי. אולם עד שבחר במיקצוע זה כיעוד וכאמצעי של ביטוי עצמי, הוא עבר דרך ארוכה. יליד תורכיה, שעלה עם מישפחתו לארץ ב־1949 והתגורר ביהוד, החל פילו את הקאריירה שלו כמסגר וכחרט. אחר־כך עבר לאלקטרוניקה. בצבא שרת בחיל־הקשר ובתפקיד קשר ירד גם לאבו־רודס שבמיפרץ סואץ בשירותה של חברת נתי־בי־נפט.

בשנתיים שהיה שם נדבק פילו בשיגעון הצלילה. הוא עבר קורס באילת ומאז חד־לה האלקטרוניקה לעניין אותו. כיוון שעסק בצילום כתחביב, בחר לשלב את הצלילה והצילום, להפוך את שתי ההנאות הגדו־לות של חייו למיקצועו.

הוא נסע לארצות־הברית, ללמוד צילום קולנוע וטלוויזיה, אבל אחרי הסמסטר ה־ראשון הגיע למסקנה שספסל הלימודים זה

פילוסוף הצלם הישראלי שהג־שים חלום בן 11 שנים, שעליו עבד כחמש שנים תמימות. דויד הוא כיום צלם האופנה התת־מימי שתמו־נותיו קבעו סטנדרטים חדשים באמנות זו.

לא בשבילו. יצא להוליווד, עבד בתור נהג של חברה המשכירה ציוד קולנועי וכך יכול היה להגיע לבימות הצילומים של כל הסרטים שצולמו בעיר וללמוד את העסק מקרוב. בכל האולפנים הכירו אותו כ„ישראלי המטורף״, כיוון שהיה נוהג במהירות שיגעונית על מנת לא להחמיץ את המתרחש ב„סטים״. כשיצאה מישלחת סיוע לפרו, שנפגעה ברעש בשנת 1970, הצטרף אליה פילו כצלם, זכה שאחד הצי־לומים יירכש בידי הלייף, בסכום של 400 דולאר.

אחרי שהתגלגל מאולפן לאולפן ועבד גם כעוזר צלם, לקח קורס של צילום תת־מימי בסנטה־מוניקה, שנמשך שישה שבועות וחזר לארץ כדי להיות הצלם התת־מימי המיקצועי הראשון של ישראל.

סמנטה בונד, דוגמנית־הצילום האוסטרלית בת השלושים, נשואה ואם לילד, שהיתה הדוגמנית הראשונה שצילום־עירום שלה הופיע מעל עמודי הדיילי טלגרף הלונדוני, היא גיבורת הסאגה התת־מימית של דויד פילוסוף אמן־הצילום התת־מימי הישראלי. אלבום התמונות התת־מימיות המרהיב שלו נושא את שמה.

הנערה חטובת־הגו ניצבה מול המצלמה בעירום מלא. היא התנועעה בחופשיות, כשהיא עוברת מתנוחת הדגמה אחת לשנייה, מניעה את אבריה בתנו־עות מסוגננות, במעין ריקוד איטי, מסו־בבת את ראשה כדי שרעמת שערותיה הזהובות תתבדר מסביב לראשה.

הכל נראה כמו בעת צילום־אולפן שיג־רתי, אבל בכמה הבדלים פעוטים. סמנ־טה בונד, הדוגמנית האוסטרלית שעשתה קאריירה בעולם הדוגמנות של לונדון, ניצבה מול המצלמה בתוך המים, בעו־מק של 30 מטר כשלחץ של ארבע את־מוספרות לוחץ על גופה. בעומק כזה, שרק צוללנים מנוסים יורדים אליו, שייטה סמנטה עירומה כביום היוולדה, ללא ציוד צלילה, אפילו בלי מיכלי החמצן לנשי־מה. והרקע עליו התנועעה לא היו תפ־אורות אולפן אלא אחד הנופים המרהי־בים ביותר שניתן לגלות לעיני אדם: נו־פו התת־מימי של ים־סוף.

הצילום נעשה במהירות הבזק. הצלם, לבוש בגדי־צלילה הדוקים, עם מסיכת צלילה ומיכלי חמצן מחוברים אל פיו, כיוון אל סמנטה את עדשת המצלמה ה־תת־מימית שלו. הוא לא יכול היה לשגר לה הוראות בעולם הדממה. היה עליו לל־חוץ על המצלמה כשהוא שט במים מסביב לדוגמנית דמויית הנימפה, שלהקות דגים צבעוניים חגות מסביב לה.

האוויר שבריאותיה הספיק לה לנשימה במשך 20 שניות בלבד. כל פרק זמן חטוף זה היה איציק פארין, המנשים, מגיח מאח־רי מחסה האלמוגים, שם הסתתר, מצמיד אל פיה של סמנטה את פיית צינור הנשי־מה המחובר אל מיכלי החמצן הכפו־לים שעל גבו. סמנטה היתה נושמת חמצן מלוא ריאותיה, מתנתקת שוב כדי לשחק את תפקיד מלכת־המצולות בעולם קסום ונפלא של אלמוגים, דגים צבעוניים ויצו־ריים מוזרים.

כך היתה הפעולה חוזרת על עצמה ב־משך שעה תמימה. שלוש הנשמות בדקה, 180 בשעה. רק אז היתה סמנטה מנתקת את המישקולות שחוברו לרגליה, כדי להק־נות לה יציבות בעמידתה על קרקעית הים, צפה ועולה באיטיות אל פני המים, שם המתינה לה הסירה שלקחה אותה אל החוף.

כעבור כמה שעות, היתה סמנטה מזנקת שוב עירומה מהסירה אל המים לשעה נו־ספת של עבודה באולפן־הצילומים המופ־לא ביותר שיצר הטבע. שעתיים ביום,

הקיסרית כך תיארה סמנטה את הרגשתה במצו־לות: „שליטה בילעדית על מיליוני יצורים שלהם הוענק החופש לחיות מתחת למים.״

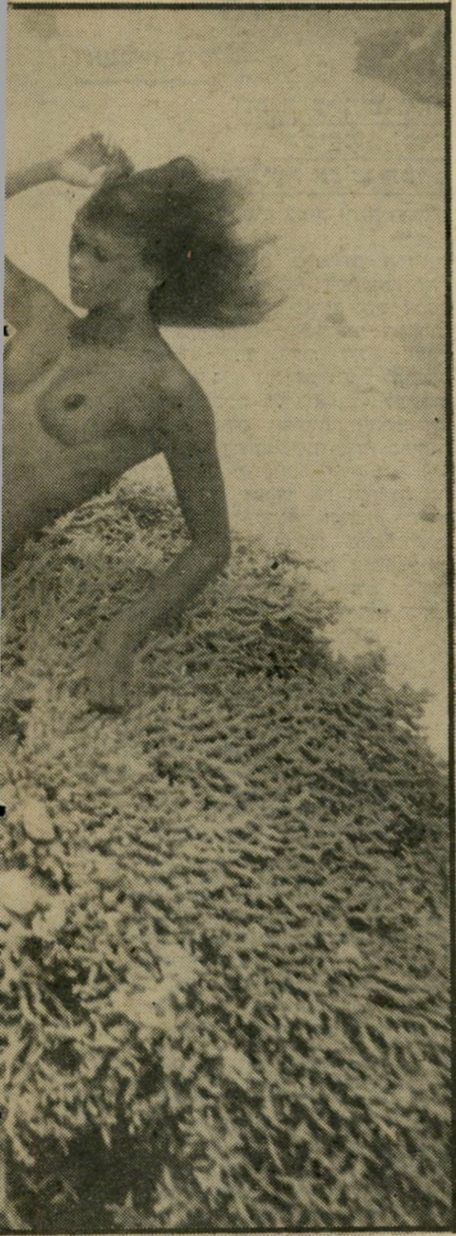

דוגמני

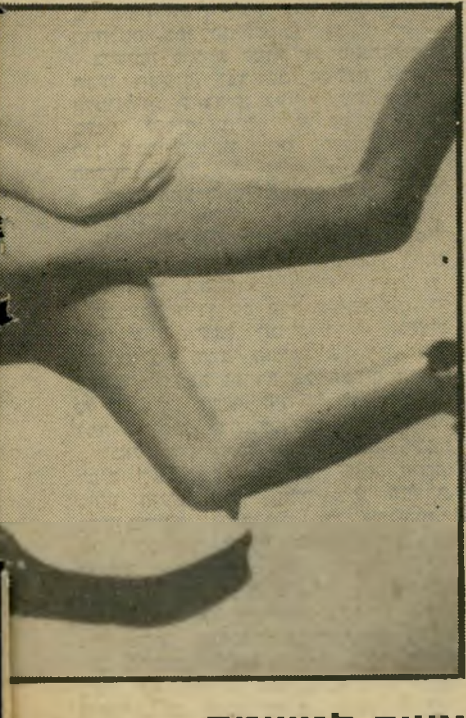

אוויר לנשימה סמנטה צוללת מטר מתחת לפני שים שלה, כשהיא מחוברת למיכלי־החמצן שלו. זה כשעה, כשמדי 20 שניות היא תמלא את ריאו

ים־סוף בעזרת דוגמנית־עירום אוסטרלית

מניפת האלמוגים

סמנטה ניצבת על קרקעית ים־סוף, בעומק של 30 מטר, על רקע מניפת אלמוגים מרהיבה שמעליה משייטים אלפי דגים צבעוניים. למטה: סמנטה כנימפת מים על־גבי מישטח אלמוגים.

„חשבתי מי יודע מה,” מספר פילו, „שיקבלו אותי בזרועות פתוחות. סוף־סוף זהו מיקצועי נדיר. אבל הסתבר לי שאם עשרים שנה הסתדרו בארץ בלי צלם תת־מימי, יכולים להמשיך להסתדר בלעדיו גם הלאה.”

הוא התחיל לצלם דגים במצולות עבור

(המשך בעמוד 44)

ת המצולות

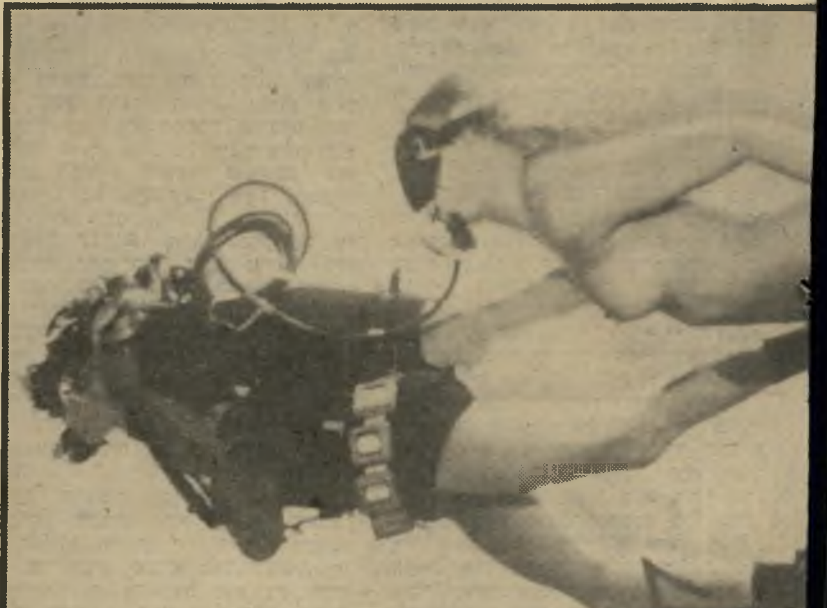

ומק של 33
ם בעזרת המנ־
תשהה בעומק
מחדש בחמצן,

ממיכלי המנשים, כדי שתוכל להצטלם בין האלמוגים והדגה חופשיה, ללא ציוד צלילה. בתמונה העליונה: דויד פילוסוף מצלם את סמנטה כשהיא משתרעת על מיזרן אלמוגים בקרקעית מיפרץ שארם א־שייך. רגליה של סמנטה קשורות במישקולות המונעות את ציפתה.

דוגמנית המצולות

(המשך מעמוד 43)

גלויות־נוף ומישרדי פירסום. פרנסה לא יצאה לו מזה. מתוסכל ומיואש החליט פילו ב־1971 לרדת מהארץ. נסע לארצות־הברית. כעבור חצי שנה החליט שאין לו מה לחפש שם.

אז גם נבט במוחו לראשונה הרעיון של הצגת קסמי העולם התת־מימי המכושף של אילת וים־סוף, באמצעות דוגמנית עירום. מרגע זה דבק בו הרעיון ולא הירפה, וזימזם בראשו כיתוש. יותר מחמש שנים עמל כדי להפוך אותו למציאות.

הוא ידע שכדי ליצור נימפה תת־מימית, שבעזרת צילומיו ונופי המצולות של ים־סוף תהפוך למושג בפני עצמו, הוא חייב למצוא דוגמנית מתאימה: נערה שתדע לשחות, שלא תירתע מצלילה למצולות, שתהיה חטובה ויפה ונועזת דיה כדי להסתכן בהרפתקה הבלתי נודעת.

המילחמה קילקלה

עוד בדרך חזרה לארץ, כשנעצר לחניית ביניים בניו־יורק, היה נדמה לפילו שהוא מצא את משאת־נפשו. היתה זו דוגמנית אמריקאית בשם ג׳ניפר, שהתלהבה מהרעיון שפרש לפניה. הצטרפה אליו בדרך לשארם א־שייך. לא היה לפילו כסף והם ירדו לשם בטרמפים. נטלו סירה, קפצו למים והחלו לצלם, שעתיים ביום מתחת למים.

רק אחרי ארבעה ימים, כשפותחו הסרטים ונראו התוצאות, הסתבר שכל העסק נראה חובבני ופרימיטיבי, רחוק מאד מהחזיונות שראה בחלומותיו. אז הגיע פילו למסקנה שכדי לממש את תוכניותיו עליו לתכנן פרוייקט רציני עם תקציב גדול, שיהיה מתוכנן לפרטי פרטיו.

ב־1973 נמצאו הידידים שהיו מוכנים לשתף עימו פעולה ולהשקיע במיבצע מעין זה. פילו, שעד אז צילם לסירוגין והדריך בקורסים לצילום תת־מימי בנביעות, יצא לאירופה כדי לחפש אחרי הדוגמנית שתענה על כל הדרישות ושיהיו לה כל הכישורים הנדרשים למיבצע כזה. הוא חרש את סוכנויות־הדוגמניות על פני כל אירופה עד שהגיע אל סמנטה.

סוס הים תמונת תקריב של סוס־ים, שצולמה בידי דוד פילוסוף במעמקים. סוס־הים נאחז בזנבו במושבת האלמוגים בים־סוף.

סמנטה בונד כאילו נולדה עבור הרעיון שגמל במוחו של פילו. היא ילידת עיירה קטנה באוסטרליה, שאמה היתה אלופת שחייה. בילדותה שחתה עשרות מילין בנהרות ובחופי האוקיינוס ההודי. יחד עם אחיה עסקה תקופה מסויימת בטיסות־חיפוש לאיתור הכרישים הלבנים המתקרבים אל החופים. בגיל 21 היגרה ללונדון, עבדה כמזכירה עד שהציעו לה לדגמן. היא זכתה בפירסום־ענק כשתמונת־עירום שלה התפרסמה בעמוד הראשון של הדיילי־טלגרף. מאז הרקיעה הקאריירה שלה כדוגמנית שחקים.

במשך שנים היא היתה בצמרת עולם הדוגמנות בלונדון, נודעה בשם „סמנטה הגדולה”. כשפגש אותה פילו כבר היתה סמנטה בפנסיה, בעלת סוכנות דוגמניות משל עצמה, נשואה ואם לילד. אבל עדיין חטובה ונלהבת כדי לגלם את תפקיד נימפת ים־סוף.

פילו הציג בפניה תמונות שצילם במעמקי הים במיפרץ אילת. כעבור יומיים כבר היתה סמנטה בדרכה לארץ, כדי להתנסות בחוויה, כשהיא מוכנה ל־45 ימי עבודה מאומצת מתחת למים, מבלי שניסתה זאת קודם.

את האימונים עברה בבריכה שבמלון רמת־אביב, בביקיני. לימדו אותה שם לצלול. תחילה עם מכשירי צלילה, אחר־כך בלעדיהם. אימנו אותה להתרגל לנשום מתחת למים רק אחת ל־20 שניות, כשיצמד וסת־הנשימה של מיכל החמצן אל פיה.

וכשנראה היה שהכל מוכן לצילומים, נקבע מועד הירידה לשארם א־שייך, כדי להתחיל במיבצע. ביום המיועד פרצה מילחמת יום־הכיפורים. פילו נלחם בגיזרת תעלת־סואץ, כשהוא מנצל כל הזדמנות לצלצל אל סמנטה ולשכנע אותה שעוד מעט, אוטוטו, מסתיימת המילחמה וכדאי שתמתין על מנת להשלים את המשימה. סמנטה המתינה עד שהסתיימה המילחמה. אלא שאז היה כבר חורף. היא חזרה ללונדון, מבלי שהספיקה להצטלם בשארם.

רק כעבור שנה, בקיץ 1974, חזרה סמנטה שוב. הפעם לא היו שום תקלות.

מיפעל שהוא „אגדה”

המיבצע התמשך על פני 45 יום. הוא נערך כולו במושבות האלמוגים התת־מימיות שמול חופי שארם א־שייך. בכל יום היתה סמנטה צוללת פעמיים למעמקים, כשמלווים אותה דויד פילוסוף, הצלם; המנשים איציק פארין ועוזר הצלם, בילי מינגס האמריקאי.

לעיתים קרובות היה עליהם להאיר את אתר הצילום, בעזרת כבלים שהשתלשלו מהסירה שהמתינה להם על פני המים. פילו פשוט הפך את קרקעית הים לאולפן צילום כשהדגה ושאר יצורי הים הציוריים והססגוניים משתפים עימו פעולה ביצירת אווירה קסומה.

מסתבר שהכרישים השורצים באזור לא גילו התעניינות בגופה של סמנטה. לעומת זאת התעניינו בה אנשי חיל־הים, שהתעקשו להצמיד לצוות בכל יום קצין־ביטחון אחר, שיוודא שסמנטה לא תגלה סודות צבאיים.

כאשר הושלם המיבצע היו בידי פילו כ־4000 שקופיות צבעוניות, שכל אחת מריהבה יותר מרעותה. לא היה לו ספק שהמו״לים יקפצו על המציאה ויחטפו את צילומיו כדי להוציאם לאור בצורת אלבום צבעוני.

„רק אז הסתבר לי שלעניין הזה של המו״לות יש חוקים משלו,” מספר פילו. „התדפקתי על דלתות המו״לים הגדולים בעולם, אבל זה היה מיבצע יקר ומסובך. המו״לים לא הסתפקו בצילומים, הם רצו עניין מגובש ומוכן לדפוס.”

פילו החליט להיות בעצמו המפיק של אלבום הצילומים שלו. זה היה עסק שנמשך כמעט שלוש שנים. בינתיים ראו חלק מהצילומים של סמנטה אור. ירחונים בינלאומיים נפוצים כמו פנטהאוז או לואי וכן כתבי־עת לצוללנים פירסמו את הצילומים הצבעוניים בכתבות מיוחדות. חברת תדיראן רכשה כמה מהצילומים להוצאת לוח שנה בפורמט ענק.

מרגע זה התחיל העניין לזוז. פילו זכה בהכרה בינלאומית. צילומיו קבעו סטנדרטים חדשים בצילום תת־מימי, הוא הוצף בהצעות לצילומי־אופנה וסרטים תת־מימיים, אולם לא נטש את אהבתו הראשונה לסמנטה.

ביום בו קיבל פילו הצעה ממו״ל אמריקאי לרכוש את זכויות האלבום שלו בעשרת אלפים דולאר, החליט ללכת על העניין עד הסוף, לבד, למרות שהדבר כרוך בהשקעה של מאות אלפי לירות.

השבוע ראה פילו סוף־סוף פרי לעמלו. המהדורה הראשונה של האלבום סמנטה, המציג את קסמי ים־סוף המשולבים בקסמי גופה של סמנטה בונד, יצא־לאור. זוהי יצירה שההגדרה „אגדה” היא ההולמת אותה ביותר.

למרות מחירו הגבוה של האלבום (250 ל״י העותק) הוא עשוי להפוך בקרוב לרב־מכר בכל רחבי העולם, לשאת את בשורת קסמי העולם התת־מימי של ישראל לכל תיירי העולם.

במדינה

(המשך מעמוד 41)

ניראה רענן ונמרץ. במיכנסי ג׳ינס וחולצת־מישבצות ספורטיבית, בקול שליו, גולל לביא את מימצאי הביניים של חקירתו.

עיקבות החקירה המאומצת של הימים האחרונים לא ניכרו בקצין הבכיר שעה שפירט: „בוסקילה הוא איש מישטרה מזה 11 שנה, והודה בעצמו ב־10 מיקרים של נטילת רכוש שעל שמירתו הופקד במיסגרת תפקידו. חקירתו נסתיימה, וכתב־אישום עומד להיות מוגש תוך ימים אחדים,” הסביר לביא. „המעצר מבוקש מבחינת העניין לציבור — שיובא לדין בתוך מעצרו. הבאה לדין בתוך תקופת המעצר מקבלת מישנה חשיבות כשמדובר על אנשים השייכים לגוף, שדווקא הדרג הנמוך ביותר הוא שבא במגע יום־יומי עם הציבור כשעיקר עבודתו בנוי על אמון. הוא מופקד על רכוש, ומעשים כאלה פוגעים באמון שהציבור נותן בחיל ופוגעים קשות באלה שהולכים נאמנה בתוך. ראוי שאנשים אלה יובאו לדין במעצרם. לכן אבקש 10 ימים נוספים, ובתוך זמן זה יוגש כתב אישום ובקשה למעצר עד תום ההליכים.”

בוסקילה השפיל את מבטו מול עיני חוקריו — אנשי היחידה המרכזית. עד לפני ימים אחדים התהלך הוא במדים והיה ידידם וחברם לעבודה. היום הם החוקרים והוא הנחקר, הם המאשימים

שוטר־עצור ישראל
העלמת פרטים

והוא החשוד, ניכר היה בו היטב שעדיין לא הסכין למצבו החדש, בדיוק כשם שחבריו עדיין לא הסתגלו לעובדה שהם צריכים להציב חיץ בין ריגשותיהם לבין חובתם לתפקיד. מאחורי בוסקילה ישבו מחרישים בני־מישפחתו, עדיין המומים ממה שראו ושמעו.

אסור לנקום. אלא שפרקליטו של בוסקילה, עורך־הדין אורי פדרמן, חלק על דעתו של לביא. הוא לא חסך שבחים על יושרו והגינותו של קצין־המישטרה, ותופעה זו כשלעצמה היתה יוצאת־דופן בנופו של היכל־המישפט. הוא ציין שלביא אינו מנפח את העובדות ואינו מסתתר מאחרי הנימוק השיגרתי שבו משתמשים עמיתיו בבקשותיהם להארכת מעצרים, אלא מניח את כל קלפיו על השולחן.

אלא שלטענת הפרקליט אין בנימוק העקרוני שהביא לביא די כדי להצדיק את שלילת חירותו של חשוד. „נימוקיו של מר לביא טובים מאד לעונש, אך אסור לשכוח שהחשוד הוא רק חשוד וטרם הורשע,” טען עורך־הדין פדרמן, והוסיף שהעובדה שהאיש שוטר אינה צריכה לפגוע בזכויותיו כאזרח. „החקירה נסתיימה. האיש שיתף פעולה עם חוקריו והודה, כעת איש אינו טוען ששיחרורו יחבל בהמשך החקירה. לכן יש לשחררו,” אמר.

אלא שלביא לא ויתר בנקל. בידיו היה פסק־דין טרי של השופט המחוזי חיים דבורין, שניתן שעה קלה קודם־לכן בדיון על ערר שהגיש שוטר אחר החשוד באותה פרשה.

בדחותו את הערר קבע השופט דבורין בפסק דינו: „ממש איני יכול לתאר לי עצמה נסיבות חמורות יותר. המדובר באיש־מישטרה שתפקידו לשמור על רכוש הציבור ובתפקידו זה מעל... עצם חומרת העבירה מצדיק מעצר.”

השופט דיאמנט לא מיהר לפסוק. הוא ניראה תוכך בדעתו. לפניו עמדה החלטה מישפטית עקרונית שעתידה להוות תקדים. לבסוף פסק: „הנימוק העקרוני היחידי להחזקתו במעצר הוא העניין שהציבור מגלה בפרשה זו, שאין ספק שהיא יוצאת־דופן וחמורה מבחינת האספקט הציבורי.

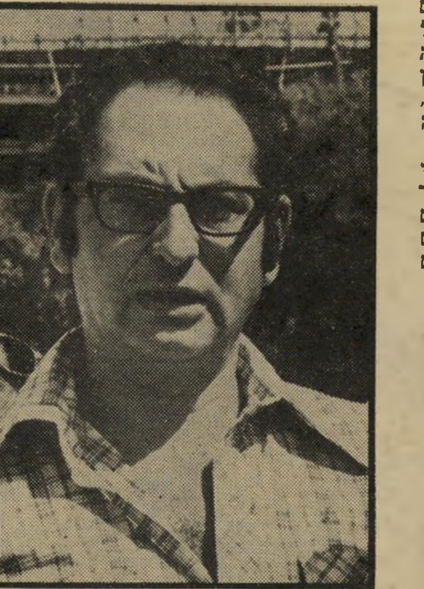

סגן־ניצב לביא
בלב כבד

בבואנו לשקול את טובת הציבור מחד וטובת החשוד כפרט — מאידך, לא ניראה לי כי רצון הנקם או כל דחף אחר מטעם הציבור, לראות את החשוד מאחרי סורג ובריח בטרם נשפט כחוק לא יכול לעמוד במיבחן הביקורת... משום העניין שיש לציבור בפרשה זו אין לחרוג מהמקובל והנאות בהליכים של מעצרים.” כך נימק השופט את החלטתו העקרונית, לשחרר את החשוד. בערבות של 15,000 לירות.

אלא שבוסקילה לא השתחרר. למרות שניכר בו שכבר שבע מן הסיוט המשפיל שאליו נקלע, הוא נאלץ לשוב אל מקום מעצרו. השופט, שהיה מודע לכובד ההחלטה שנתן, נעתר לבקשתו של סגן־ניצב לביא והחליט שאת השבת יבלה בוסקילה במעצר וביום ראשון, אחרי שיידון ערר שיוגש על־ידי המישטרה, יוכרע גורלו. את דיברי מחאתו של הסניגור שניסה לטעון נגד ההחלטה קטע השופט באומרו: „אני רוצה שבית־המישפט המחוזי יתן דעתו גם הוא על סוגיה זו.”

מי שדד את פוזיילוב? ליד בוסקילה ישבו שני עמיתיו, סמלים־לשעבר במישטרה, וכיום במעצר. גם אותם ביקש סגן־ניצב לביא לעצור. שניהם מוחשדים, לדבריו, בשותפות פעילה בפריצה לחנות התכשיטים פוזיילוב ברחוב אלנבי בתל־אביב בפברואר השנה. תוך כדי השמעת הנימוקים גילה החוקר טפח מכיוון החקירה בעניין הפריצה בה נשדדו יהלומים בשווי מוצהר של קרוב למיליון לירות.

החשוד, משה ישראל שהיה עד לבוקרו של יום השישי האחרון חשוד בקבלת טובות־הנאה מרכוש גנוב, היה אמור להשתחרר, הבהיר לביא. הוא שיתף פעולה עם החוקרים בכך שהפליל כמה מחבריו, אלא שהתברר שלא אמר את כל האמת. אחד מהשוטרים שהופללו על־ידי משה ישראל התגלה כחף־מפשע, שחבריו השוטרים החליטו לקשור אותו בהסתבכותם והעלילו עליו מעשים שלא ביצע. הוא שוחרר, ואת משה ישראל לקחו החוקרים לבדיקה בפוליגרף (מכונת־אמת). והנה, בשתיים מארבע השאלות שנשאל התברר ששיקר וחוקריו טוענים, שהוא

(המשך בעמוד 49)

האנשים המצליחים ומרצפות אלוני..!

סביון, כפר שמריהו, הרצליה פתוח, רמת השרון, דניה בכרמל, גבעת המבתר ירושלים, אפקה, צהלה, שכון דן... כל שנה תפגוש בנו יותר ויותר.

אלוני

שיש איטלקי צבעוני.

מרצפות האיכות המיובאות ע"י חיים אלוני בע"מ

אולם התצוגה בתל אביב:
רח' שפירא 11א' (פנת רח' דיזנגוף 40)

אנו נשמח במידת הצורך, לבצע את כל העבודות הקשורות בריצוף כולל החלפת ריצוף ישן.
לרשותנו צוות מומחים לריצוף שיש.

תלוש מידע

אל:
חיים אלוני בע"מ
תל־אביב, רח' שפירא 11 א'
מבקש פגישה עם נציגכם לקבלת מידע נוסף.

שמי: ______________

כתובתי: ______________

טלפון: ______________

תוך עונה מוצלחת ומסחררת אחת

זינקנו לצמרת הנופש בישראל.

ובצדק!

בצדק. כי אורחינו נהנו מאד מאד מאד מארוח
לבבי מעולה, מהחדרים הנוחים, מבידור כיד־המלך
מהבריכה, ממגרש הטניס, מחוות סוסי הרכיבה
מהדיסקוטק, מהטיולים באיזור, מרכבל החרמון*
מהתעמלות הבוקר המשעשעת, מהאוכל המעולה
ומהיין החופשי, מהבאר, מהחברה הטובים, מהיפים
והיפות, מהנוף הקסום, מהאויר הצלול ומכל מתנות
הטבע והאדם במקום.

ומעתה יהנו גם ממפגש אישי ופורום בנושאי תרבות
מוסיקה, אמנות, תיאטרון ועוד, עם טובי האמנים.

כפר הנופש נוה אטי"ב בחרמון

טל. 41744/ 41669/ 067-41185

משרדנו בת"א: ככר אתרים, טל. 288665

***רכבל החרמון יפעל כרגיל בכל תקופת החגים**

נוה אטי"ב · נופש על הגובה!

הוד יוצרי פרסום בע"מ

דעיית שר־האוצר שימחה ארליך התנגדה להקמת חנות למכירת גלידה מתחת לדירתה ועיריית תל־אביב גילתה זריזות מפתיעה בסגירת החנות חסרת הרישיון - ואז הסתבר שגם למיפעל של אשת השר שבאותו הבניין אין רישיון

הגלידה מפריעה לארליך

העולה החדש בריאן זינ־מן, שפתח חנות למימכר גלידה מתחת לדירתו של שר־האוצר, שימחה ארליך. עיריית תל־אביב סגרה את העסק במהירות מפתיעה.

צילה ארליך שירבבה את ראשה מבעד לחלון חדר־השינה של דירתה שברחוב פינקס 47 בתל־אביב. קול רעש מוזר הטריד את מנוחתה של אשת השר. לעיניה, מתחת למירפסת ביתה, התקינו פו־עלים שלט פירסומת לחנות חדשה למימכר גלידה שעמדה להיפתח ממש מתחת לדי־רתה של התעשיינית הוותיקה, המנהלת את מפעלי האופטיקה מטל־לוקס, שהעביר לה בעלה, שר־האוצר שימחה ארליך, השוכ־נים באותו בניין עצמו.

„תורידו את השלט הזה!" הרעימה הגברת ארליך בקול זועם על הפועלים, „אתם מבזבזים את זמנכם. כאן לא תהיה חנות גלידה בשום אופן." באותו רגע, לפני שלושה שבועות, לא האמין איש שצילה ארליך מתכוונת לדבריה ברצינות. הכל חש־בו שהתפרצותה היתה תוצאה של כעס חו־לף של דיירת שמנוחת הצהריים שלה הופ־רעה.

אלא שצילה ארליך חוננה, כפי שהסתבר מאוחר יותר, גם בחוש נבואי מפותח להפ־ליא. נבואתה על חיסול חנות הגלידה הת־גשמה במלואה ביום חמישי בבוקר בשבוע שעבר. החנות נסגרה לפי הוראתו של ראש עיריית תל־אביב שלמה („צ'יצ'") להט. צמד פקחי עירייה סילק את מנהל החנות מתוך חנותו וחתמו את הדלת, כשהם מת־עלמים ממחאותיו של המנהל שהיה עסוק באותו רגע בצביעת קירות החנות.

עזרה לעולה מאוכזב

לגבי מנהל העסק, העולה החדש בריאן זינמן, היתה זו רק חוליה נוספת בשרשרת המהלומות שספג מאז החליט, לפני שנתיים, לעלות מקנדה לישראל.

כאשר עלה זינמן (29) לארץ לפני כ־שנה וחצי, עבר בדרכו מקנדה בניו־יורק, שם ביקש לרכוש ציוד חשמל מושלם לדירה. למזלו הרע נפל לידיו של נוכל, יורד ישראלי בשם שמואל שכטר (העולם הזה 2066) והצטרף לרשימת המרומים ש־אותו שכטר גבה מהם אלפי דולארים, אך לא סיפק להם את הסחורה המובטחת. עוד לפני שהגיעו לארץ, נגנבו מבריאן ומאש־תו הישראלית תרצה 40 אלף לירות.

כשהגיע לארץ החל עובד כמפעיל מחשב במישרד החקלאות. „זו היתה אבטלה סמויה," מספר בריאן, „ונמאס לי לא לעשות כלום, לכן עזבתי את העבודה הזו שסידרו לי. התחלתי ללמד אנגלית בבית ספר פרטי שבו אשתי עבדה כמזכירה, אבל המנהלת לא שילמה לי ולאשתי את שכרנו, וברחתי גם משם כשמגיע לי סכום של 8000 לירות."

כאשר החל בריאן המאוכזב מתכנן את חזרתו לקנדה, נחלץ לעזרתו אחד ממכריו, צבי קרני, שהוא מנהל חברה לקירור ולמיזוג אוויר. שרשרת האכזבות של העו־לה החדש נגעה לליבו של איש העסקים, והוא החליט לעזור.

בידיו של צבי קרני נמצאה, בשכירות ארוכת טווח, חנות מרווחת ברחוב פינקס 47, מתחת לדירת המגורים של שימחה

סיכסוך השכנים על הפעלת חנות הגלידה בין אשת שר־האוצר לבין העולה החדש בריאן זינמן, גרם לגילוי כי בדירה עורפית, מאחרי דירת המגורים של מישפחת ארליך (המסומנת בחיצים), פועל בית־החרושת של מישפחת ארליך.

וצילה ארליך. במשך השנתיים האחרונות פעלה שם חנות שבה נמכרו מוצרי מזון קפואים וכן עופות מוכנים.

„היו לי בעיות עם הרישיון לעסק הזה," מספר קרני, „כי מכרתי מזון קפוא לצד עוף מוכן, והעירייה התנגדה לכך מבחי־נה תברואתית. לבסוף, לאחר לחצים מצד העירייה חיסלתי את העסק וסגרתי את החנות.

„כאשר שמעתי על הבעייה של בריאן, החלטתי שאפשר לעזור לו על־ידי שימוש בחנות והמקררים שעמדו שם בלתי־מנו־צלים. הצעתי לו למכור שם גלידות ופי־צות קפואות, והנחתי שבכך תיפתר גם בעיית הרישיון, שהרי עבור מכירת מזון קפוא בלבד אין שום בעיות של קבלת רישיון. רציתי שבריאן ינהל את העסק בעצמו, כשאני מכסה את שכר הדירה ואת השימוש במקררים ובציוד."

בריאן מחוסר העבודה והמאוכזב קפץ על המציאה והחל עובד במרץ רב. הוא קירצף את החנות, ניקה היטב את ה־מקררים ושאר המכשירים, הדביק טפטים חדשים על הקירות והתכונן בהתרגשות לפתיחת העסק. תוך כדי הכנת החנות הוגשה בקשה מחודשת לרישיון לעסק, ובריאן אף עבר שיקוף ריאות, כפי ש־מחייב החוק לגבי מוכרי מזון — למרות שלא ידוע עד כה שרוכלי שוק הכרמל מקפידים על תקנה זו ושאר תקנות הסני־טציה שעליהן הקפיד כל־כך העולה החדש. העתיד ניראה לבריאן זינמן ורוד למדי.

המאורעות שהתרחשו סביב פתיחת חנות הגלידה של בריאן ברחוב פינקס, מעידים שהטיפול בעלייה ועתידו של ה־עולה הקנדי לא היו בדיוק בראש מעייניה של הגברת ארליך. „לפני שבועיים, יום אחד לפני הפתיחה," מספר בריאן, „ניג־שה אלי הגברת ארליך ואמרה לי ,אתה מבזבז את זמנך. אתה אדם צעיר וחבל שאתה עושה שטוית, כי אני עומדת לס־גור לך את העסק, כאן לא תהיה חנות גלידה.'

„בתחילה לא הבנתי מה האשה הזו רו־צה ממני, וגם לא הכרתי אותה. אמרתי לה שזו מדינה חופשית ושזכותי לעשות מה שאני רוצה, אבל היא שוב אמרה בתוקף שהיא תדאג לכך שהחנות שלי תיסגר.

„באותו רגע לא ידעתי עם מי אני מדבר. שאלתי אותה לשמה, והיא אמרה שהשם לא חשוב והתחמקה מתשובה. רק יותר מאוחר סיפר לי אחד השכנים שזוהי צילה ארליך, אשתו של שר־האוצר שימחה אר־ליך מהמיפלגה הליברלית. אבל אז עוד לא לקחתי את האיומים שלה ברצינות."

ימים אחדים לאחר אזהרותיה של צי־לה ארליך פתח בריאן את חנות הגלידה שלו, ונכנס לרשימת 15,000 בעלי העס־קים ברחבי תל־אביב שעיסקיהם פועלים ללא רישיון. אולם בריאן זכה ביחס מיו־חד מצד עיריית תל־אביב. בשעה תשע בבוקר נפתחה דלת החנות, ובשעה תשע ושתי דקות ניצבו בפתח שני פקחים עי־רוניים. „הפקחים הודיעו לי שהעסק מנו־הל ללא רישיון," מספר בריאן, „והם רש־מו לי דו"ח. הם התנהגו באופן מוזר למדי, כאילו הם מתנצלים על הדו"ח שרש־מו לי בדיוק ברגע הפתיחה.

„במשך השבועיים שהעסק פעל, התייצ־בו פקחים כמעט מדי יום ורשמו לי דו"ח, ולא עזרו לי הטענות שהרישיון שלי מובטח. אחרי ימים אחדים הם הוסי־פו לדו"ח גם את ההאשמה שקירות ה־חנות והתיקרה מזוהמים ומלוכלכים, למ־רות שזה שקר מוחלט. הקירות נקיים לגמרי וברובם מכוסים בטפטים שהדבק־תי בעצמי כשישפצתי את החנות.

„אני רציתי להפעיל את העסק ולהיות בסדר עם החוק, למרות שידעתי שהגברת ארליך לוחצת בעירייה שיסגרו לי, וקני־תי צבע כדי לצבוע פעם נוספת את חלקי התיקרה והקיר שלא כיסיתי בטפטים. ביום חמישי, ה־31 באוגוסט, התחלתי לצ־בוע מחדש את הקירות, אבל אז סגרו לי את החנות באופן סופי."

בשעה תשע בבוקר אותו יום התייצבו שני פקחים של העירייה בפתח החנות. הפעם היה בידיהם צו מינהלי לסגירת ה־חנות, שעליו היה חתום ראש העיר שלמה להט. בצו נאמר שהסיבות לסגירת החנות הן היעדר הרישיון המתאים והמצב התב־רואתי הלקוי של הקירות, המלוכלכים כב־יכול.

„הפקחים הוציאו אותי מהחנות," מספר בריאן, „וחתמו את הדלת בחותמת עו־פרת. הסברתי להם שכל המיסמכים בקשר לרישיון וכן מיסמכי שיקוף הריאות שלי נמצאים בפנים, ושבלעדיהם בוודאי שלא אוכל לקבל את הרישיון, אבל הם הת־עלמו ממני לחלוטין. כרגע אני במצב אבסורדי לגמרי — המיסמכים בפנים ואני בחוץ, ואין שום אפשרות להפעיל את העסק.

„כשהבנתי, ביום סגירת החנות, מי עו־מד מאחרי הלחץ לחיסול החנות שלי, התכוונתי לגשת לגברת ארליך ולהגיד לה מה דעתי על הדמוקרטיה הישראלית. אבל התברר לי שבאותו יום בדיוק היא נס־עה עם בעלה לביקור בארצות־הברית למשך חודש. אני כבר עייף ושבע אכ־זבות בארץ הזאת, ואני שוקל במלוא הר־צינות לחזור לקנדה באופן סופי."

אשת השר צילה ארליך, המנהלת מיפעל למוצרים אופטיים, באותו בניין עצמו, הביעה התנגדות נמרצת לפתיחת חנות הגלידה מתחת לדירתה — והחנות נסגרה.

„גועל נפש, בושה וחרפה"

באיומים בילבד, גם אם אלה מוש־מעים מפי אשת שר־האוצר, אין די כדי לסגור עסק. למען מטרה זו יש לפ־עול גם באופן ממשי, לפנות וללחוץ במ־קומות הנכונים בעיריית תל־אביב, אותה עירייה שבה כיהן שימחה ארליך במשך שנים רבות בתפקידי מפתח. אריה קרמר, מנהל אגף הפיקוח והתברואה בעיריית תל־אביב, גילה בקיאות בפרשת חנות ה־גלידה של בריאן.

„קיבלנו מיכתב תלונה מוועד הבית ב־רחוב פינקס 47 על פתיחת חנות ללא רישי־יון," טוען קרמר, „ופעלנו בדיוק כפי ש־אנו פועלים בעשרות מיקרים מהסוג הזה נגד עסקים ללא רישיון. הגשנו דו"חות

(המשך בעמוד 48)

הגלידה מפריעה לארליך

(המשך מעמוד 47)
נגד העבריינים, ביקשתי צו סגירה אד־מיניסטרטיבי נגד העסק, ואחרי שראש העיר חתם על הצו, סגרנו את החנות.״

אריה קרמר ידע לספר כי צילה ארליך היא חברה בוועד הבית, אולם הכחיש נמרצות כאילו היא או בעלה הפעילו לחצים למען הטיפול המהיר והיעיל של פקחיו בחנות הטורדנית. לטענתו של קרמר, צילה ארליך כלל לא היתה חתומה על המיכתב ששלח אליו ועד הבית.

בפי הגברת שטיינברג, אף היא חברה בוועד הבית, גירסה שונה במיקצת. היא אינה מתכחשת ליוזמתה של צילה ארליך לפעולה נגד חנות הגלידה, ואף מצדיקה זאת בנימוק „כי הילדים ילכלכו את המידרכה ואת הבית ויעשו לנו רעש כל היום בגלל החנות הזו. לא איכפת לי שיפתח חנות בגדים או נעליים, אבל לא חנות גלידה.״ לדבריה של הגברת שטיינברג חתמה גם צילה ארליך על מיכתב התלונה שנשלח לעירייה.

אם חתמה צילה ארליך אם לאו, ניתן היה להניח שהפנייה מצד ועד הבית נעשתה על דעת כל הדיירים. אולם לא כך הם פני הדברים. לפחות ארבע מישפחות הגרות בבניין, מישפחות יוסף מזל, רחל לילה, מיוארה כהן ודגני, לא ידעו כלל על יוזמתה של צילה ארליך, וטענו כי חנות הגלידה כלל אינה מפריעה להם.

שרה פרלמן הישישה, דיירת קומת הביניים שבין חנות הגלידה ובין דירתם של בני הזוג ארליך, ידעה על היוזמה. „לי אישית החנות לא הפריעה בכלל,״ היא מספרת, „אבל ידעתי שכל העניין לא מצא חן בעיניה של גברת ארליך, והבנתי שהיא רוצה שהחנות תיסגר.״

בעלי החנויות בסביבה הופתעו מסגירת חנות הגלידה, וכששמעו את הסבריו של בריאן הגיבו מרביתם בזהירות וניגשו לבדוק, מקרוב. גם מבעד לשמשות החנות הנעולה ניתן לראות כי הקירות והתיקרה נקיים, והנימוק המפוקפק של „ליכלוך על הקירות״ מגוחך.

בעלת חנות הירקות הסמוכה הגיבה בחריפות. „שמעתי שהחנות הפריעה לה והיא טענה שזה יסריח, אבל לא תיארתי לעצמי שיסגרו את החנות. זה גועל נפש, בושה וחרפה מה שעשו לבחור הזה. אל תכתוב את השם שלי בעיתון, כי היא יכולה לעשות את זה גם לנו.״

צבי קרני ניסה לברר את הסיבות לסגירת החנות, ופנה אל הפקח אברהם בוקסנבאום, מנהל סניף צפון של אגף הפיקוח בעירייה. „הוא רמז לי,״ סיפר קרני, „שהופעלו לחצים על הפקחים כדי שיסגרו את החנות, והסביר לי שהוא עובד כבר 17 שנים בעירייה ולא מחפש צרות, ופשוט עשה מה שדרשו ממנו.״ בוקסנבאום עצמו סירב לשוחח על נושא סגירת החנות של בריאן זינמן. „פעלנו בדיוק לפי החוק,״ הבהיר.

מיפעל ללא רישיון

תלאותיו של העולה החדש בריאן זינמן וסגירת חנות הגלידה שלו לא היו זוכים אולי בתשומת־לב מייוחדת, אילמלא פרטים תמוהים שצצו תוך כדי בירור העניין. ייתכן שצילה ארליך היתה זוכה אפילו ביישר־כוח של קפדנותה בשמירה על החוק ככתבו וכלשונו. אחרי הכל היא מנהלת, יחד עם בניה, את מיפעל האופטיקה שהפקיד בידיה בעלה לפני שנים אחדות, ובמיסגרת הפירסומים הרבים על עיסקי השרים נמצאת מישפחת ארליך במצב מביך פחות מזה של מישפחת הורביץ או שרון.

אך מה שלא פורסם מעולם הוא מיקומו המדוייק של בית החרושת מטל־לוקס למוצרים אופטיים שאותו מנהלת צילה ארליך. מסתבר שהמיפעל השנוי־במחלוקת ממוקם ברחוב פינקס 47, בבית מגוריהם של בני הזוג ארליך, דבר ההופך את חייה של צילה ארליך נוחים הרבה יותר. אולם המיפעל איננו שוכן, כפי שניתן היה להניח, בחנות רחבת־ידיים או במיבנה מייוחד, אלא דווקא בתוך דירה שבקומת־הביניים, באיזור המיועד למגורים ושאסורה בו הקמת מיפעלי מלאכה.

כדי להבין במלואה את משמעות העובדה שמישפחת ארליך מנהלת בית־חרושת בתוך דירה שנועדה להיות דירת מגורים באיזור־מגורים מובהק של תל־אביב, יש לזכור שעיריית תל־אביב מנהלת מילחמת־חורמה נגד פתיחת מישרדים ועסקים באיזורי־המגורים של תל־אביב. נראה שהפעלת בית־חרושת על־ידי אשת שר־האוצר בתוך דירת־מגורים, נעלמה מעיניהם הבוחנות של פקחי עיריית תל־אביב, העיניים שהצליחו להבחין בכיתמי ליכלוך בלתי־קיימים על קירות חנות הגלידה של בריאן זינמן.

גילוי מפתיע זה מעורר, כמובן, שאלה: האם יש למישפחת ארליך רישיון להפעיל את המיפעל שלה במיקומו הנוכחי; ומה דעתה של עיריית תל־אביב על עובדה זו?

בבדיקת הנושא בעיריית תל־אביב הסתבר שלבני־הזוג ארליך אין רישיון להפעלת מיפעל האופטיקה שלהם ברחוב פינקס 47. הסיבה להיעדר הרישיון פשוטה.

בשנת 1966, כאשר שימחה ארליך היה סגן ראש עיריית תל־אביב וחבר מועצת העיר, הפנתה מישפחת ארליך בקשה לוועדת בניין ערים וביקשה להפוך את הדירה העורפית שברחוב פינקס למעבדה. בבקשה הודגש שסוג העסק הוא כזה שאינו גורם לרעש.

דובר העירייה עמיקם שפירא שבדק את הנושא בזהירות רבה מסר: „ב־31 ביולי 1966 נתנה ועדת בניין ערים אישור עקרוני להפיכת דירה עורפית ברחוב פינקס 47 למעבדה. הוועדה לא נימקה בהחלטתה את הנימוקים לאישור. בבקשה שהוגשה על־ידי מישפחת ארליך נאמר שזו מעבדה שלא גורמת רעש, וזה מהווה תחליף לחנות שפעלה בחזית הבית. העסק של מישפחת ארליך אינו טעון רישיון, משום שהפעלת מעבדה אינה טעונה קבלת רישיון. משמעות האישור הזה היא שלבני הזוג ארליך היה מותר לפתוח את העסק כפי שהוא מתנהל באותה דירה. עד היום לא היו גם תלונות מצד דיירים או שכנים על העסק.״

בראיונות שהעניקה צילה ארליך לעיתונות היא מדברת על העסק המישפחתי כעל „מיפעל״ לליטוש עדשות, ואין חולק על העובדה שבדירה ברחוב פינקס מפעילים הפועלים מכונות ליטוש. אולם מיפעלי מטל־לוקס בע״מ נחשבים לגבי דידה של עיריית תל־אביב כמעבדה אשר ניתן להפעילה בדירת־מגורים באיזור מגורים מובהק של העיר.

אם רוצה בריאן זינמן לפתוח חנות לגלידה ללא צורך ברישיון, כל מה שעליו לעשות הוא כנראה ללכת על פי הדוגמה של שר־האוצר שמחה ארליך ולהגדיר את חנותו כמעבדה לגלידה.

משה מאור ■

בואו לעשות חיים משוגעים בכפר הנופש באשקלון!!!

לצעירים ולצעירים ברוחם צפויה חויה בלתי־נשכחת באוירה מחשמלת.
בכפר הנופש באשקלון תשכחו מכל העולם.

★ מועדון לילה — ריקודים, אלויס, ריקודים, שק...
★ חוף ים משגע — פרטי למתארחים, נקי, מסודר...
★ מטבח צרפתי משגע — יין, יין, יין כיד המלך...
★ כרי דשא — רחבי ידיים, ירוקים, רעננים...
★ רכיבה על סוסים — דהירה, טיולים, דהירה...
★ מתקני ספורט — טניס, כדורעף, כדורסל...
★ בריכת שחיה אולימפית — למתאמנים לאולימפיאדה...
★ אירוח מלא — כולל 3 ארוחות דשנות...

★ מספר המקומות מוגבל! ★

הזמנת מקומות: רון נסיעות וטיולים
רח׳ הירקון 107, תל-אביב, טלפונים: 223852, 224120.

מחנה שלי

ביום א׳ 11.9.77 בשעה 17.00 יתקיים במועדון „שלי״,
רח׳ בוגרשוב 60, תל־אביב

כנס פעילים מרכזיים של סניפי „שלי״

על סדר היום:
1) תוכנית פעולה לסניפים.
2) דיון על דרכי הפעולה בקרב ציבור הפועלים.

ועדת האירגון

ברגע האחרון

נותרו מספר מקומות
לחגים בכפר הנופש

נווה אטיב

(ראה עמוד 46)

קבלת מודעות
לכל העיתונים
במחירי המערכת

פירסום אידיאל
אבן גבירול 110 תל־אביב
(פינת אנטוקולסקי)
טלפון 227117, 227118
חניה חופשית

במדינה

(המשך מעמוד 44)
מסתיר פרטים על הפריצה ליהלומי פוזיי־לוב ויודע מי ביצע אותה בפועל. לביא הסביר שמאחר שמבצעי הפריצה עדיין מסתובבים חופשים, והחשוד יודע מי הם ויש חשש שינסו לתאם עמדות, לפיכך ביקש את הארכת המעצר.

אלא שפרקליטו של משה ישראל, עורך־הדין פדרמן, התנגד שוב. „במה הסתרת פרטים מצדיקה מעצר ועל איזה פרטים מדובר בכלל? על פרטים אלה המישטרה לא צריכה אותו במעצר... האיש נשוי ועבד במישטרה שש שנים ללא דופי. מדובר כאן בחופש הפרט. הוא חי על משכורת שוטר, אשתו אינה עובדת ושלו־שת ילדיו מחכים לאביהם," טען הפרק־ליט. אלא שחרף התנגדות זו החליט ה־שופט לשלוח את השוטר מעלים־המידע לחמישה ימים נוספים.

לשלישי בחבורה ייחסה המישטרה חשד כבד יותר. לדעת לביא יש יסוד להאמין שסמל ראשון שלמה שקד, ששימש כחבלן במישטרת תל־אביב, השתתף וסייע בפרי־צה לחנות התכשיטים פוזיילוב.

לדיברי לביא נראה שקד בליל הפרי־צה כשהוא חונה ברחוב רמב"ם פינת רחוב אלנבי, סמוך למקום הפריצה. ב־עדותו מסר גירסות סותרות על מעשיו באותו לילה. פעם טען שישן בג׳יפ, ופעם טען שהופקד לשמור על חנות סמוכה שחלון־הראווה שלה נופץ. הוא לא שמע את הלמות פטישי הפורצים ששברו שני קירות בדרכם אל הכספת מלאת התכשי־טים, וגם לא הבחין בעבודת הריתוך שביצעו הפורצים בחנות במשך שעה ארוכה, ליגלג קצין המישטרה, בעת ש־ביקש להשאיר את שקד במעצר. לביא ציין שעל־פי עדויות הרחיק שקד ניידות שסיירו באיזור, ממקום הפריצה.

דילמה קשה. כשהחליט השופט דיא־מנט, בתום נאום ההגנה הארוך של הסני־גור עורך־הדין אלכסנדר קוסטין, להא־ריך את מעצרו של שקד בשבעה ימים נוספים, היה זה כבר סמוך לכניסת ה־שבת. כל עובדי מזכירות בית־המישפט המתינו בכיליון עיניים לסיום הדיון ה־מרתוני. שקד הוצא מהאולם כשאנשי ה־יחידה המרכזית מלווים אותו ועוזרים לו להסתתר מצלמי העיתונות.

סגן־ניצב לביא מחה את אגלי הזיעה מפניו, אסף את חומר החקירה הרב אל תוך התיק עב־הכרס ונאנח: „זה לא היה קל, לקח לי יומיים להתאושש מההלם של הצורך לחקור את חברי לעבודה.

„אנשים ששירתו איתי יחד זמן ארוך, אנשים שעימם יש לי חוויות משותפות, הם עתה חשודים שמהם עלי לגבות עדויות ולנסות להוציא מפיהם פרטים על פשעים שביצעו. אלא שאחרי היומיים הראשונים התגברתי על הטראומה, ונכ־נסתי לתפקיד עם כל הנשמה. אני מקווה שכך גם שאר אנשי הצוות שלי. על כל פנים, הודעתי להם שמי שלא יעמוד בזה אשחרר אותו מייד מהתפקיד."

נראה שיש שכר לפעולתם המאומצת של לביא ואנשיו, וכבר השבוע יוגשו שני כיתבי־אישום ראשונים נגד שניים מ־14 השוטרים החשודים.

ישראלים בחו"ל

עם הספר

הצעה לשיפור
מאזן התשלומים של ישראל:
הוצאת ספרי עיתונאים בחו"ל

שמואל כ"ץ היה מו"ל ישראלי נחשל וסופר בלתי־ידוע, עד שיצא למסעו כשליח ההסברה של ראש הממשלה הנוכחי מנחם בגין. היום שמואל כ"ץ הוא, נוסף על תפקידו הממשלתי, גם סופר ישראלי ידוע, שסיפרו ימים אדומים מופיע בהמשכים בעיתון היהודי ג׳ואיש פרס בניו־יורק וייצא בקרוב כספר בכריכה קשה בהוצאת־ספרים מקומית.

סופר קניוק

סופר דן

למכור בחו"ל

יורם קניוק ועמוס עוז, הם הסופרים הישראליים המוכרים ביותר בארצות־הב־רית, בתחום הספרות היפה. יורם קניוק שוהה בארצות־הברית כבר ממארס 1977, כשהוא מכין לדפוס את סיפרו סוס עץ, שיצא לאור בתרגום אנגלי בהוצאת הרפר את ראן, ואת ההוצאה המחודשת לסיפרו אדם בן כלב שיצא לאור בשנת 1971 בהוצאת הספרים רבת־היוקרה, אטניים וש־הניו־יורק טיימס כתב עליו בראשית השנה: „הספר החשוב ביותר שיש לקוראו בשנה זו".

מאות אלפי דולר. סופרים ישראלים מהווים חלק בלתי־מבוטל מעשרות הסופ־רים הזרים, המוכרים לקוראים האמריקאים. חלקם של הישראלים, בקבוצת סופרים שכזו, עולה במאות אחוזים על חלקה של ישראל ואוכלוסייתה ביחס לארצות כגר־מניה, צרפת, בריטניה או סקנדינביה.

גולדה מאיר, משה דיין, אבא אבן, דוד בן־גוריון היו בארצות־הברית למחברים של יצירות רבי־מכר. לצידם של איסר הראל, עמוס אילון, שמעון פרס ויגאל אלון.

אורי דן, שיצא לחופשה ממושכת מעי־תונו מעריב, שוקד עתה בניו יורק על הוצאתו לאור של קשר האורניום, אחרי שסיפרו על מבצע־אנטבה נמכר ביותר מ־מיליון עותקים בהוצאת־כיס. עיתונאי אחר שספריו יצאו לאור בארצות־הברית הוא זאב שיף, כתבו הצבאי של הארץ.

ההכנסות ממכירת ספרים בשוק האמ־ריקאי רבות מאד. ספר הנכלל ברשימת רבי־המכר של העיתונים החשובים יכול להכניס לכותבו רבבות ומאות אלפי דולא־רים. זכויותיו של ספר כזה, הנמכרות ל־חברות להפקת סרטים וסירטי טלוויזיה מכניסות אף הן עשרות אלפי דולארים נוספים: עם הספר, יכול להפוך את כישרונותיו ויכולתם של סופריו, הנחשבים בישראל עצמה ללא־יוצלחים „בלתי יצר־נים", למקור הכנסה עצום וחשוב למאזן התשלומים השלילי של מדינת־ישראל.

טוטו

השבוע
משחקי הליגות האנגליות
מינימום הפרס הראשון
250.000 ל"י
✶
מינימום כלל הפרסים
500.000 ל"י
✶
יום ה' — המועד האחרון
למסירת הטפסים
עשה לך מנהג קבוע —
מלא טוטו בכל שבוע!
המועצה להסדר ההימורים בספורט

הופיע׳ המפולת
ספרו של העתונאי
אריה אבנרי.
656 עמודים
בצירוף עשרות
תמונות ומסמכים
הרואים
בלעדיים
אור לראשונה.

מדהים.
מרתק.
מעורר
מחשבה.
ספר חובה
לכל אזרח.
הספר הראשון
והיחיד החושף
את כל שלבי
ההתמוטטות של
שלטון המערך — עד
המפולת הגדולה
בבחירות.
✶ גילויים
מרעישים.
✶ מידע חסוי.
✶ ניתוח מבריק.
✶ שלבי התפוררותה של מפלגת העבודה ✶ תככים בצמרת מפלגת השלטון. ✶ כיצד הוזרמו כספי המדינה לקופות המפלגות. ✶ כך פועל הביון הפוליטי בישראל. ✶ הסיפור המלא על הדחת רפאל. ✶ כך תיכנן הליכוד את עלייתו לשלטון. ✶ כל האמת על ידלין. ✶ התמוטטות יחסי העבודה במשק. ✶ פשיטת הרגל של הרפורמה.
להשיג בכל חנויות הספרים
ודוכני העתונים בארץ.
הפצה: "יגדי"

תיבת פנדורה מאת שוש אביגל

המקום הראשון של המקום הרביעי

האצנית הישראלית אסתר שחמורוב־רוט היא כנראה נכס לאומי יקר־מציאות. ולא משום ההשקעות תרתי־משמע שמשקיעים בה מזה שנים לא־מעטות, אלא לפי קנה־מידה טלוויזיוני: גם כאשר היא מגיעה למקום הרביעי בדיסלדורף — בטלוויזיה אשר בירושלים שומרים לה את המקום הראשון. הטלוויזיה היתה כה גאה במקום הרביעי של אסתר רוט, שבחרה להעלות את מאת־המטרים המאכזבים שלה

אסתר שחמורוב־רוט
הפסד בריבוע

אל ראש מהדורת מבט של מוצאי־השבת האחרונה, להכפילם (במהירות רגילה ובהאטה) ולרבעם (פעמיים נוספות, במבט־ספורט).

המיני צופים, מי שאוהב ספורט וגם מי שסתם מחכה להמשך החדשות, ישבו מרותקים בכורח אל הריצה המופלאה והמוכפלת הזאת. אולי היה בזה תיחכום מיוחד שנבצר מבינתי, כזה שלא נמצא בדרך כלל. בתוכנית ספורט דווקא המסתפקות בדיווח על „אקשן”, בחינת: אם לא קורה שום דבר — תראה את זה ארבע פעמים ואז כבר בהחלט קרה משהו. זה מזכיר את עקרון ההכפלה של דויד אבידן במולטיטיוויזיה, אך ספק אם תוכניות הספורט זקוקות לטריקים טלוויזיוניים כדי להעלות את אחוז הצפייה בהן. לספורט אין בעיית מסוג זה.

מולטי־רוט. כולם יודעים שבשבת לא קורה שום דבר בארץ ובעולם מלבד כדורגל, ושגם למחלקת החדשות החרוצה של הטלוויזיה מגיע יום מנוחה בשבוע, ושעל־כן מהדורת מבט של מוצאי־השבת היא הדלילה שבכל הימים. לפעמים זה אפילו מעודד, מין ניקוי־ראש לקראת שבוע עכור נוסף. אבל עם כל הרצון הטוב, אי־אפשר להניח לאלכס גלעדי למלא בדבריו את מה שהחסירה (או הוסיפה, במקרה זה) אסתר רוט ובלבד שיהיה מאורע מסעיר לפתיחת המהדורה. מה שלא קרה — לא קרה, ומי שבחר למלא את ראשו של הצופה במולטי־רוט במוצאי־השבת, חצה את קו הטעם הטוב.

ילדים מאולפים

הרבה אנשים גדולים באים לטלוויזיה כדי להתחמק משאלות ישירות ולעשות רושם טוב למרות הכל. מיבצע פרדוכסאלי זה גורר בדרך־כלל התנהגות מאולצת, לא־ספונטאנית, כזאת שרק מראיין מצויין יכול להתגבר עליה, וגם אז לא תמיד.

אבל מסתבר שבעיית הרושם הטוב בטלוויזיה אינה רק בעייתם של אנשים גדולים ומבוגרים כמו מפכ״ל המישטרה או שר־החינוך. זהו מין וירוס שמתחיל להתפתח כבר בגיל צעיר ביותר.

ירון לונדון גילה זאת, למרבה הצער, רק ביום ה׳ האחרון, כאשר הקדיש את פתיחת עלי כותרת לפתיחת שנת־הלימודים, וביקש כנראה להפתיע את כולם בקטע ספונטאני, מלא תמימות־ילדותית לא־מרוסנת של שלושה ילדים בישראל. ואז גילה ירון לונדון, שאם מחפשים שחקן טלוויזיה ספונטאני באמת, לא ביישן, חסר־מעצורים וסימפאטי — עדיפים כלבי מישטרה על ילדי כיתה א׳. הכלבים (שהופיעו בסופה של התוכנית), אמנם נובחים כשאנשים מדברים וגם יוצאים מטווח המצלמה כשאינם קשורים ברצועה, אבל בדרך־כלל הם כן קשורים ברצועה והם צייתנים בדיוק כפי שאפשר לצפות מכלבים מאולפים שעובדים במישטרה.

לא כן הילדים בני השש. אלה אינם קשורים בשום רצועה, אבל הם צייתנים להפליא, ולא ברור אם זאת מורשה מימי הגן או יראת־הכבוד האדירה בפניו של ירון לונדון, האליל מן הטלוויזיה. הם מתחמקים משאלות ישירות שעוסקות בבעיות פילוסופיות אינטימיות כגון שאיפותיהם בחיים, אבל עונים מייד ובמקהלה על השאלה: „מיהו שר החינוך”: „זבולון המר”.

תילבושת אחידה. היה משעשע ועצוב כאחד לראות את שלושת הקטנים ההמודים, שני בנים ובת, מתפתלים מול המצלמות. הבנים רטטו באימה ובמבוכה, הבת הקרינה מאמץ אדיר למצוא חן בעיני כל מי שרק אפשר. היא גם השתדלה יותר מכולם. אמא שלה הלבישה אותה בשמלה מתוקה ומצוייצת ועשתה לה צמות, והיא עצמה לא התביישה וענתה על כל שאלה באריכות וחייכה חיוכים מקסימים ואחזה במיקרופון כמו זמרת פופ מנוסה. שני הבנים היו במצב קשה יותר. הם אומנם ניסו בכל כוחם להיות ילדים טובים ולמלא את מיצוות ההורים שהביאו אותם לטלוויזיה והשאירו אותם ערים בשעה שירון לונדון רואה אותה כשעה מאוחרת, אבל מרוב אימה התפתלו ללא הרף בכיסאותיהם והשמיעו קריאות־ביניים מגומגמות. מישהו הלביש אותם בטעות בתילבושת אחידה (כנראה שתי אמהות בעלות השקפה זהה בענייני אופנת ילדים) וירון לונדון, שהעיר על כך, לא הוסיף בכך להרגשתם הטובה. הדבר הספונטאני היחיד שנשמע כאן היתה הערה־התרסה של אחד משני הבנים, זה שניסה כל העת להסתיר את פניו בידיו, ושהודה לבסוף שהוא לא מסתדר עם המיקרופונים. איכשהו היה מוכרח להסביר כנראה לאמא שלו מדוע לא ניצל טוב יותר את הדקות המועטות שהוקצבו לו כדי להפוך לכוכב בלתי־נשכח בטלוויזיה.

מעגל הקסמים של הרוב

מאז ימי טרום הבחירות עוסקים אישי המפד״ל במסע־התעוררות נמרץ לשינוי תדמיתם בעיני הציבור החילוני. אולי משום שבסתר ליבם הם יודעים כי ציבור זה הוא עדיין הרוב במדינה. אולי משום שבליבם הם מתכננים לעשות כל שניתן כדי לשנות את היחס הכמותי הזה.

מאז ימי הבחירות ניתן להצביע על שתי מגמות שונות המסתמנות בצורת הפנייה של נציגי המפד״ל אל הציבור, אל הציבור החילוני בפרט. המגמות נבדלות בסגנונן, באמצעי־התיקשורת האהודים עליהן ובגילם של הדוברים.

המגמה האחת אופיינית לנציגי הדור הישן במפד״ל, ושומעים אותה יותר ברדיו מאשר בטלוויזיה. נציגה העיקרי הוא השר יוסף בורג, שמאז הבחירות מרבה להשתמש בביטויים באנגלית וכל הופעתו אומרת: אין מה לחשוש מפנינו. אנחנו דומים לכם מדי, ובעצם שום דבר עקרוני לא השתנה.

המגמה האחרת מאפיינת את הדור הצעיר במפד״ל, אנשי הסער־והפרץ בראשותו של השר זבולון המר האומרים: אין מה לחשוש מפנינו, בקרוב כולם יהיו כמונו.

ביום ה׳ 1/9 הופיע השר יוסף בורג במה אבקש תוכנית מיוחדת של גלי־צה״ל המאפשרת לחיילים מיחידות מרוחקות להעמיד שאלות בפני אישי־ציבור בהנחייתו של יצחק רועה). יום קודם־לכן הופיע השר זבולון המר בתוכנית מוקד בטלוויזיה, ערב פתיחת שנת־הלימודים. שניהם עסקו בהרגעה, בהבלעת דברים, בהשד־לא־נורא כל־כך־כמו־שאתם־חושבים, והבליטו את הפער הסיגנוני שביניהם.

יבש בין הטיפות. בורג הקפיד להציג עצמו כאיש של אמצע, כזה שלא משנה אם הוא מסתפח ימינה או שמאלה. ליבראל מתון, שיודע אנגלית ומתבל דבריו בהרבה הומור, לפעמים כדי להתחמק משאלה פרובוקאטיבית מדי וכאלה לא היו חסרות, כל הכבוד לחיילים. לחיילת שטענה כנגד קיפוחה בעת שמשחררים בנות דתיות מחובת גיוס — ענה השר בורג לפי מיטב מסורת הפילפול: שום דבר לא השתנה. מי שמצהירה כי היא דתית — משתחררת. מי שמשקרת ומשתחררת — היא בהכרח חילונית, שהרי שיקרה. הבעייה, אם כך, היא בעייתן של חילוניות שקרניות ולמה לתקוף את הדתיים?! גם בעניין הבעייה הדמוגראפית היתה לו לשר הברקה. הזכיר כי מיצוות פרו ורבו חשובה מאין כמוה, אלא שבימינו היא מתחלקת בין הערבים שפרים והיהודים שרבים.

השר בורג יצא יבש מבין הטיפות של מיתקפת החיילים, גם משום שלא התייחס אל השואלים ברצינות יתירה. מה כבר יש לחשוש מצעירים בני עשרים מינוס שאפילו לא סיימו ישיבה?

זבולון המר לא התחמק. תוכנית ברורות אומנם לא הצליח לשרטט, אך מגמותיו היו כה ברורות שקשה היה שלא להבינן. הוא לא מגן על שום סטטוס־קוו, לא מסתפק בטיפוח הישגיו של החינוך הדתי בעבר. הוא אידיאליסט לא־מתון ורוצה שכולם יזכו לראות מאור השכינה. לכן יגישים עד הסוף את תוכנית השרשית שלו במערכת החינוך. איך? לפי עקרון השיוויון־המחלחל: הדתיים ילמדו יותר חשבון, והחילוניים ילמדו יותר יהדות. פשוט.

מסוכן עוד יותר. מי שלא מבין — ייטיב להבין כשגם הטלוויזיה תתגייס לחינוך ההמונים. השר הבטיח כי בקרוב יתפנה מענייני חינוך לענייני תרבות ואז

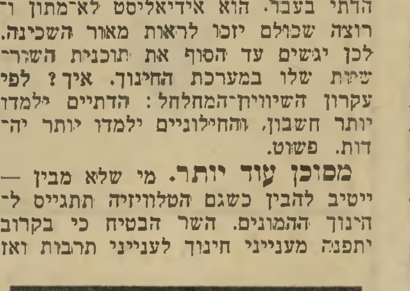

יוסף בורג
ביטויים באנגלית

יחל בהתקפת מחץ על הטלוויזיה. בחיוך מתון ונחמד הסביר, שמן הצדק הוא שהטלוויזיה תשקף את דעת הרוב במדינה וכי רוב זה זכאי שיהיה לו כוח ממשי לקבוע מה יקרה באמצעי התיקשורת. וזה באמת יפתור את כל הבעיות, משום שזבולון המר עתיד ליצור מעגל־קסמים: מערכת החינוך תיצור רוב חדש, רוב זה ישפיע על הטלוויזיה ויעצב את דמותה לפי דעת הרוב, הטלוויזיה תעצב את דעת הקהל על פי דעת הרוב, ואז כולם יהיו רוב ואולי בכלל לא יהיה עוד צורך בטלוויזיה. על כל פנים ודאי שלא בערבי־שבת.

זבולון המר היה כל־כך נחמד במרדנות הצברית השובבה שלו, נשמע לחלוטין לא מסוכן ולא־כפייתי, נראה כמו ילד שמשחק בצעצוע חדש. שונה כל־כך מן הרצינות הכפייתית של גאולה כהן או של משה שמיר. ודווקא לכן — מסוכן יותר, לכל מי שאין לו חשק לקום בוקר אחד ולגלות שהפך לרוב.

שידור

לקראת שידור

בטלוויזיה

● אחרי שהיגלו את סירטו השלישי של **רון בן־ישי** על גרמניה החדשה ממיסגרת תעודה למיסגרת השעה השלישית, התפנה מקום לסרטים על נושאים אחרים. במיסגרת תעודה השבוע (21.30 8/9) כל ההתחלות: שני סרטים על התחלות בישראל. סירטו של הבמאי **יונה זרצקי** על הצייר **אוסוואלדו רומברג**, יליד ארגנטינה ובעל מוניטין בינלאומי, שעלה ארצה לפני שלוש שנים. האחר, סירטו של הבמאי **אורי להב** יהיה שידור חוזר של הסרט סילביה, על רקדנית הכלמינקו ילידת דרום־אפריקה שהגיעה בעיצומה של מילחמת יום־הכיפורים והחליטה להשתקע כאן.

● ביום ו׳ 9/9 ממשיכים לחקור ביחידה המיוחדת של הבולשת הלונדונית. התחלף הסדר של הסדרות בערבי־השבת. עד כה היתה יד האנגלית הבריטית על העליונה עם קלאודיוס ומידת התיחכום הגדולה יחסית שלו. עתה, מתחילים בנוסח הוליוודי מובהק (הבנקאים) ועוברים לליש הבריטי רק בשילהי־הערב. כך או כך, המפקח ריגן והסמל קארטר מצליחים להחדיר גיוון ומקוריות לסידרה שבלבושה האמריקאי היתה נראית שדופה וסטריאוטיפית. השבוע יבטיח קארטר לשירלי כי ימצא את חברה הנוכל, ולשם כך יבקש עזרה מן המפקח ריגן.

ברדיו

● הרדיו מתגייס להשלמת החורים בתודעת הציבור. יש להכיר טוב יותר את התורות שעליהן התחנכו אנשי השילטון החדש. מישנתו של ז׳בוטינסקי — מהלכה למעשה היא שמה הרב־משמעי של תוכנית יוקרתית בת שעה שתסיים את מישדרי רשת א׳ ב־6/9. התוכנית תסקור את לידתה של תנועת ז׳בוטינסקי באופוזיציה עד הגיעה לשילטון. **שמואל כץ**, היועץ לראש־הממשלה בהסברת־חוץ ישוחח עם העורך **רפאל אמיר** על עיקרי התורה המדריכה אותו ואת חבריו.

● בגלי־צה״ל ממשיכים לפרוש את מעללי מישפחת מלצר בכל יום שני, שלישי וחמישי. בערב ראש־השנה תתנסה התוכנית במצב העשוי להביאה אל גבול הסטירה הפוליטית ומעניין לשמוע אם אומנם יעזו אנשיה לחצות את הגבול. אם המשפחה, יפה מלצר, חתמה בעוונותיה על עצומה פוליטית. בערב־החג, בעיצומן של ההכנות, מגיעות לבית משפחת מלצר קריאות טלפוניות המגיבות על חתימתה של יפה — לשלילה ולחיוב. אבל ליפה לא ברור למעשה על מה חתמה, וכך מכינה לעצמה כותבת התסכית **מרים קיני** פתח נסיגה מראש מכל התחייבות פוליטית.

גם עמדתו של האב פולקלוריסטית יותר מאשר פוליטית ומסייעת לטייח את עוקץ הסטירה: הוא יוצא מן הכלים. כרגיל. ביום ג׳ ישודר תסכית נוסף בסידרה, הפעם פרי עטו של המחזאי **הילל מיטלפונקט**. שולה, הבת האמצעית, מביאה הביתה מחזר תורן, במאי סרטים שהיא מככבת בסירטו הראשון — ומופיעה בו בעירום. כל זה מתרחש שעה שאבא חיים מנסה לצפות בתוכנית טלוויזיה על חיי הבבונים. האבא הזה, תמיד מוצא לו איזה עניין לא־רציני לברוח אליו.

● ביום ג׳, בשעה 18.05, מביאים בגלי־צה״ל תיזכורת על איש שמזמן לא שמעו עליו אף שפעם הירבה להופיע בכותרות. **אלי אביבי**, איש אכזיב, שפעם חי באכזיב ברעש גדול והיום הוא עושה זאת בשקט, יוצג בתוכנית יוצאי דופן, תוכנית נוספת בסידרה המביאה סיפורים של אנשים יוצאי־דופן ומיוחדים־במינם. עורך: **דניאל כהן־שגיא**.

תשז״ל

ביום שני, ערב ראש־השנה בשעה 17.00 תשודר בגל ב׳ התוכנית: „תשז״ל — השנה שעברה על **דידי מנוסי**,” בהשתתפות **טוביה צפיר, דובי גל** ו**רוויטל עמית**. זהו אוסף הטורים הפוליטיים של דידי, המעיד כיצד השתקפה תשל״ז בעיניו ובחרוזיו.

על הגל

נהירה גדולה

למיכרז

המיכרז שהוצא ברשות־השידור לבחירת כתב הטלוויזיה בניו־יורק, זוכה להצלחה רבה בקרב הכתבים המשתוקקים לקצת איוורור אמריקאי. עד כה ניגשו למכרז מועמדים רבים וביניהם **דן שילון, שמעון טסדר, דן רביב, עמוס ארי־בל** ואחרים. ההחלטה על הזוכה במכרז תיפול בעוד חודש ותוכרע על ידי ועדה המורכבת ממנכ״ל הרשות, ממנהל הרדיו ומנהל הטלוויזיה.

תגובת הצופים

יועברו לעורכים

דובר רשות־השידור **משה עמירב,** הנהיג חידוש בעבודת מחלקתו. הוא מרכז את כל מכתבי הצופים והמאזינים המגיעים אליו, מסווג אותם על פי נושאים ומעביר לידיעת עובדי הרשות את התגובות, הטענות, השבחים והביקורת כפי שהם באים לביטוי במכתבם.

בדף תגובות־הצופים שייצא בשבוע הבא, והמסכם את עונת קיץ בולטות התגובות הבאות:

● צופים רבים מבקשים שידור חוזר של התכנית חיים שכאלה עם **חיים טופ־יל,** שידור נוסף של תחרות האירוויזיון, שידור חוזר של הסרט להיות מלכה, על מלכת־המים **אורלי חידה.**

● צופים מבקשים תוכנית להתעמלות בטלוויזיה. **ירון לונדון** מפריע לצופים רבים, כשהוא מופיע שלוש פעמים בשבוע. קריינות רשת ג' יותר מדי חופשית.

● סידרת המלאכים של צ׳ארלי זוכה לאהבה רבה, כמו כן הסידרה עוד להיט, בניגוד למנחה **דורי בן־זאב** הזוכה לביקורת שלילית. תכניתו של ראלף עינבר, אולפן קיץ, זכתה לשבחים, אך חיקויים של **טוביה צפיר** ודובי גל ל**מנחם בגין** עורר רוגז.

● בקשות רבות מגיעות לשידור תכניות על **אהוויפ פרסלי** וכן לשידור סרטי וולט דיסני.

גלי צה״ל מוזמנים לחו״ל

שינוי נוסף ביחסו של הממשל החדש לכלי־התיקשורת ניתן לראות בעובדה שבעת ביקורו של ראש־הממשלה מנחם בגין ברומניה, הוזמן לראשונה נציג של תחנת השידור־הצבאית להצטרף למסע.

לצורך כיסוי המאורע יצא לרומניה עורך גלי־צה״ל, **צבי שפירא,** אשר העביר דיווחים עדכניים מדי יום על מהלך הביקור. בצעד זה רואים הערכה לגלי־צה״ל ככלי שידור בעל השפעה.

אגב, כתב שידורי־ישראל בחטיבת השידורים ברומנית, **משה גושן** זכה לראיון בילעדי עם נשיא רומניה **ניקולאי צ׳אושסקו** ונישאר לצורך כך יומיים נוספים ברומניה.

שילון,

סגן המנהל?

בחוגי רשות־השידור מתלחשים כי מנהל הטלוויזיה, **ארנון צוקרמן,** עומד להציע למנהל מחלקת־החדשות, **דן שילון,** להתמנות לסגנו ולוותר על היציאה לארצות־הברית. צוקרמן הגיב על הידיעה ביובש האופייני לו ואמר כי הנושא לא הועלה בשום מסגרת.

שילון הגיב על הידיעה בהפתעה והוסיף: „אני עדיין מספיק צעיר כדי לעסוק גם בתוכן הישיר של העבודה ולא רק בניהול.״ בשבוע הבא יצא שילון לכנס מנהלי חדשות בבלגיה ובתום הוועידה יסקר את אליפות אירופה בכדורסל לנבחרות לאומיות. את מקומו ימלא בהעדרו **חיים יבין.**

smile

החלפתי כבר
סיגריות רבות-אך הפעם
אני חותמת קבע
על smile.
סוף סוף מצאתי
סיגריה קלה שמאפשרת
לי לוותר על הניקוטין-
ולהנות יותר מן הטעם.
smile שונה מכל
סיגריה קלה אחרת;
יש בה טעם מצויין של
תערובת אמריקאית
מעולה.
כן, זוהי הסיגריה הקלה
שחיפשתי. smile.

”אני נהנית
כפליים
עם smile”

קולנוע

סרטים

מילחמתון אנטי־מילחמתי

בחודש ספטמבר 1944, שלושה חודשים אחרי פלישת בנות־הברית לנורמנדי, החליט הפיקוד המשותף לערוך מיבצע נועז שצריך היה לשים קץ למילחמה לפני סוף אותה השנה. הוגה התוכנית היה מרשאל מונטגומרי ששאף בין השאר, להשיג מנת תהילה על חשבון מתחרהו העיקרי במילחמת־העולם השנייה הגנרל האמריקאי פאטון.

לפי תוכניתו של מונטגומרי הצטרכו להצניח יחידות ליד כמה מן הגשרים העיקריים על הריין, בתוך הולנד, שהיתה עדיין כבושה על־ידי הנאצים. יחידות אלה נצטוו להשתלט על הגשרים ולשמור עליהם בשלמותם, שעה שיחידות מן החזית שהיתה אז על גבול בלגיה—הולנד, הצטוו לפרוץ קדימה ולהתחבר עם הצנחנים בתוך יומיים, ובכך להשלים את כיבוש הולנד ולהבטיח מעבר חלק על הגשרים אל תוך גרמניה עצמה.

עד כאן, התוכנית של מונטגומרי. התוצאה: אחת הפרשיות השנויות ביותר במחלוקת במילחמת־העולם השנייה. העובדות היבשות הן שהחזית הצליחה אומנם להתאחד עם הצנחנים בשניים מן הגשרים אולם בגשר הרחוק ביותר, זה שבעיר ארנהם, נהרגו שלושה־רבעים מן הכוחות המוצנחים, ואלה שנותרו בחיים נאלצו לסגת באישון־לילה.

מונטגומרי קבע שהמיבצע הצליח ב־90 אחוזים; צ׳רצ׳יל בירך עליו, עם כל הטרגדיה שהיתה כרוכה בו, ושיבח מפקדים המעזים ליטול על עצמם הימור שכזה, בטענה שזו הדרך להביס את האוייב סופית.

הטרגדיה האנושית. קורנליוס רייאן (מי ששיחזר בצורה מדוייקת כל־כך את הפלישה לנורמנדי בהיום הארוך ביותר) הקדיש לפרשה ספר שלם בשם גשר אחד רחוק מדי, שבו הוא מתאר את הטרגדיה האנושית הזאת בלי שמץ של התפעלות מן האנשים שהגו אותה, ואינו חושש להצביע עליה כעל אחת הסיבות לכך שיש להטיל ספק בגאוניותו, כביכול, של מונטגומרי כמצביא. סרט חדש שנעשה לפי ספר זה, מדגיש השקפה זו בצורה שאינה מוטלת בספק.

הסרט גשר אחד רחוק מדי הוא ללא ספק היקר ביותר שנעשה מאז קליאופטרה. הוא עלה למפיק שלו ג׳וזף לוין כ־26.5 מיליון דולר, וזאת למרות שההפקה (להבדיל מזו של קליאופטרה) היתה מופת של תיכנון, יעילות וקפדנות בביצוע. עד כדי כך, שבאחת הביקורות על הסרט נכתב כי הוא „מופק מדי", כשהכוונה היא שרואים בו יותר מדי את העובדה שהוא עלה כמה שעלה, ושדבר מן המרשקע בו לא הלך לאיבוד.

צריך, אכן, להודות שלוין לא חסך במאום. הוא כינס בכפיפה אחת את אוסף הכוכבים המרשים ביותר שהופיע יחד בסרט מזה שנים רבות, מג׳ין הקמן ועד דירק בוגארד, משון קונרי ומייקל קיין ועד ג׳יימס קאן ואליוט גולד.

„גשר אחד רחוק מדי": טנק גרמני, צנחן אמריקאי
„המנצחים במילחמה —

כישלון ההתקפה הראשונה: בריטים ליד הגשר
— כימעט הפסידו אותה..."

הקרב בנימחן: מבית לבית
„בוא נשחק במילחמה...”

14 אלף דאונים. ריבוי הכוכבים הוא אחת הסיבות למחירו הגבוה של הסרט. כי לוין שילם בעין יפה מאד. רוברט רדפורד סיפר, בזמנו, שהוא מתבייש לסרב להצעה של כשני מיליון דולר עבור עבודה של שבועיים־שלושה. ומצד שני, שחקנים כמו לורנס אוליבייה המגלם רופא הולנדי או ארתור היל, המופיע כמנתח צבאי אמריקאי, מופיעים על המסך לפירקי־זמן קצרים כל־כך, עד שנדמה כאילו ההוצאה שהיתה קשורה בהבאתם לסרט מוצדקת אך בקושי.

סיבה אחרת למחירו הגבוה מאד של ההפקה היא הקפדנות בשיחזור והדגשת העוצמה הצבאית שהשתתפה במיבצע כולו. אולי לא כל 14 אלף הדאונים שבעזרתם העבירו את הכוחות המוצנחים להולנד מופיעים בסרט, אולם סצנת ההמראה של המטוסים והדאונים מאנגליה היא אחת המרשימות בהיקפן, הן כשכלי־הטיס מתרוממים מן הקרקע והן כאשר הם באוויר. קרבות טנקים מצד אחד, ובניית גשר ביילי מצד שני, המאבק הנואש על ראש גשר ארנהם בקצה האחד של המיבצע ופריצת הדרך הצרה מדי של החזית קדימה מן הצד השני משוחזרים בפרוטרוט, כאשר חלק גדול מן הקצינים שהשתתפו בקרבות משמש כיועצים טכניים לסרט.

נפילתם של הטובים. אולם, המפתיע מכל הוא לראות סרט בעל ממדים אדירים שכאלה, שהוא בעצם סרט המטפל באנשים בודדים לא פחות מאשר במאסות, והמגיע למסקנה מפתיעה לחלוטין לגבי סרטים מסוגו: זהו סרט אנטי־מילחמתי קיצוני, סרט המתחיל בקיטעי יומנים כהים של הפצצות כבדות ומסתיים בילדים הצועדים בין המוני הקברים של ההיילים, שנטמנו באדמת חצרות ביתם. ובאמצע הופך ההימור המפואר שעליו דיבר צ׳רצ׳יל לפזיזות נמהרת, כאשר הרצון להצליח חזק עד כדי כך שהוא מטשטש את השיפוט הבהיר של אלה שצריכים לתיכנון נכון של ההצלחה, וכאשר הביורוקרטיה הצבאית מסתירה ליקויים שבסופו של דבר יתגלו כאשר לא ניתן יהיה לעשות דבר לתיקונם.

הסרט, בדיוק כמו סיפורו של רייאן, נוקט עמדה ברורה לגבי מה שקרה: תיקשורת לקוייה, חוסר התחשבות בתנאי הקרקע שעליהם יהיה צורך להתגבר, פשרות שנעשו במקום שלא היה מקום לפשרות (למשל, הצנחת חלק מן האנשים רחוק מדי מן היעד), ובעיקר התעלמות מוחלטת מכל מידע מודיעיני שלא הלם את תוכניות קברניטי המטוס — כל אלה יחד גרמו את נפילתם של אלפי אנשים טובים שמסרו את חייהם לשווא על מזבח

כריסטופר גוד ליד גשר ארנהם
מיטריה במקום נשק

רדיפת התהילה של כמה קצינים גבוהים. ואם כי מונטגומרי אינו מופיע אישית בסרט, אין ספק שהוא מוצג כאחראי העיקרי לכישלון (כאמור, היו גם כאלה שסברו כי לא היה זה כישלון כלל, אבל נקודת־המבט שלהם אינה מוצגת כאן).

ניבוזי־פה עסיסיים. אשר לטיפול באנשים בודדים — אין פק שמדובר כמובן בכוכבים שאישיותם, המוכרת היטב מסרטים קודמים, עוזרת לקרב אותם לקהל תוך זמן קצר הרבה יותר מכפי שהיה דרוש לאלמוני. ומכאן שאפשר לדחוס בסרט דמויות רבות יותר בצורה אפקטיבית וללא ביזבוז זמן. התסריטאי ויליאם גולדמן (שכתב בעבר את קיד וקאסידי ואת איש המאראתון) שם בפי כל אחד מהם צרורות של הברקות המבהירות במהירות עם מי בדיוק יש עסק.

אליוט גולד, כקולונל אמריקאי, נוגס בסיגאר בכל עוצמת לסתותיו, מפליט ניבול־פה עסיסי כאשר גשר חיוני מתרומם באוויר מול עיניו, ודורש מן הקשר שלו להורות לאנגלים כי יביאו למקום גשר „ביילי” (גשר נייד המורכב תוך פרק זמן קצר) ומזהיר את הקשר שלא ישכח, בסוף ההוראה, לומר „בבקשה”. ובסצנה אחרת, כאשר מייקל קיין (המגלם קולונל שיריון אירי המקושט בצעיפים צבעוניים עד כדי כך שמפקדו אומר עליו: „אם יפול בשבי יחשבו שוביו שלכדו איכר ולא חייל). שואל את גולד: „האם שיחררו אותך פעם?” משיב לו גולד: „התגרשתי פעמיים.”

הצגת הצבא הגרמני. הסרט מלא וגדוש חילופי־דברים מסוג זה, וגולדמן פותר מצב אחר מצב בעזרת פליטות־פה מתומצתות מסוג זה. אפשר כמובן לומר שאפילו האנשים השנונים ביותר אינם יכולים לשמור על רמת ההתחכמות של גולדמן בחיים, אבל מאחר שמדובר כאן בשחקנים ובשיחזור של מיבצע, ולא בצילום התעודי שלו, הרי מה שגולדמן עושה הוא ריכוז החיוני לסרט בהיקף כמו זה של גשר אחד רחוק מדי.

גולדמן אינו חוזר על הטעות המקובלת היום, של הצגת הצבא הגרמני בכללותו כמכונת־מילחמה יעילה שאינה אחראית, בעצם, מבחינה מצפונית, למאומה. כאשר מבקשים מגנרל גרמני (הגנרל לודוויג, בדמותו של הארדי קרוגר) שעת הפוגה כדי שאפשר יהיה להעביר למחנה שבויים שבפיקודו את הפצועים של בנות־הברית הנמצאים בבית־חולים מאולתר, תחת פצצות הצד השני, הוא משיב: „אני מבקש סליחה, אבל אנחנו נלחמים עכשיו והרשו לי להוסיף שאני הוא המנצח...”

ואילו מרשאל מודל, כאשר מבשרים

(המשך בעמוד 54)

יחסים
מסוכנים פחות

אשה מאוהבת (לימור, תל־אביב, צרפת) — מה הניע את מפיצי הסרט הזה בישראל לשנות את שמו המקורי מ„אשה נאמנה” לשמו הנוכחי, (אשה מאוהבת), לא ברור ביותר. רוז׳ה ואדים התכוון, כשקרא לסרט בשמו המקורי, לתאר אשה שנאמנותה לאהבה גדולה עד־כדי־כך שהיא מעדיפה את המוות על ההתכחשות לרגש. מה ששמו העיברי של הסרט אומר, הוא שמדובר בעוד אשה מאוהבת אחת — וזה לא חידוש מרעיש ביותר.

מה שוואדים עשה בסרט זה הוא גירסה רומנטית, ממותקת וממותנת של יחסים מסוכנים, אותו ספר צרפתי מפורסם שעיבד לסרט לפני 18 שנה. אין צורך להיות בלש מומחה או מבקר־קולנוע מלומד כדי לזהות את הסיפור על זוג אצילים מושחתים המשחקים ברגשותיה של נערה תמימה והורסים אותה. אולם אם בסירטו הקודם היה ואדים ארסי והפך דמויותיו למיפלצות לבושות משי ומלמלה (ז׳ראר פיליפ וז׳אן מורו הופיעו בתפקידי הרשעים), הרי הפעם הוא מניח לעצמו לשקוע בתוך ים של רומנטיקה, מזמין את צלמו קלוד רנואר להפליג בעיצוב תמונותיו עד שמתעורר הרושם כאילו כל תמונה לקוחה מתוך אלבום הציורים של אמן צרפתי מן המאה ה־19, ומנצל את תילבושות התקופה (הסרט אכן מתרחש בתחילת המאה ה־19) כדי להוסיף הידור ועדנה.

אבל ואדים והתסריטאי שלו, דניאל בולאנז׳ה, חסרים את הכישרון של שורדרלו דה־לאקלו (מחברת יחסים מסוכנים) ליצור דמויות מרתקות המדהימות באמת במידת הניוון והשחיתות שבהן. האשה המאוהבת אינה הרבה יותר

סילבי קריסטל וג׳ון פינץ ב„אשה מאוהבת”

מאווזה פותה שנופלת בפח הראשון שנטמן לה, ומאהבה הוא דון־ז׳ואן פושר למדי. לכן, מה שקורה ביניהם אינו מעניין ביותר מבחינת אנושית, גם אם העין באה תמיד על סיפוקה. ואכן, בכמה סצינות, כמו ההתעלסות מול האח, האשה מוכת הצער מול חלון פתוח, שעה שסערה משתוללת בחוץ, או האשה הגוססת בתא חוליה, העירום והלבן כמעט כפניה, אלה הן סצנות המדברות בלא מילים, בעוצמה חזקה הרבה יותר מכל מה שנאמר קודם.

והעובדה שג׳ון פינץ׳ (מקבת של פולנסקי) וסילבי קריסטל (עמניאל) נאים מאד למראה, יכולה רק לעזור במיקרה כזה.

קולנוע

(המשך מעמוד 53)

לו על הפלישה, אינו מוכן להאמין אף לרגע שבנות־הברית באו ללכוד את ה־גשרים. „יש להם רק סיבה אחת טובה להגיע הנה — והיא ללכוד אותי, אישית.” אפילו הצלחתם של הגרמנים לעצור את המיבצע כולו היא, בסופו של דבר, מיק־רית. פילד־מרשאל פון־רונדשטד, מפקד החזית המערבית הגרמנית, שולח רק ב־מיקרה את יחידת השיריוניות של גנרל ביטריך (מקסימיליאן של) לסביבות ארנ־הם, ולא משום שהוא מנחש או יודע כי בנות־הברית מתכננות שם התקפה.

מילחמה נחמדה. תפקידו של ה־במאי ריצ׳ארד אטנבורו (שהוא גם שחקן ידוע אשר זכה בתואר אצולה על כישרו־נותיו) היה לשמור על האיזון בין המר־כיבים הרבים והשונים של הסרט הזה, העניין בצורה תכליתית ביותר: „מיבצע גן־השוק (זה היה כינויו של המיבצע כו־לו) הוא המיבצע שבו המנצחים במיל־חמה כימעט שהפסידו במילחמה. זה היה משום שהחלו לנוע לאט מדי אחרי כיבוש נימחן, משום שהדרך היתה קשה מדי והכביש שצריכים היו לעבור כוחות החי־זית צר מדי, ובגלל הערפל באנגליה שעיכב חלק מן הצנחנים, וזה היה הנוכ־חות של הגרמנים במקום, ולא חשוב עוד בגלל מה זה היה. ברגע שאדם אחד אומר לשני: ׳יש לי רעיון היום. בוא נשחק במישחק המילחמה׳ — ברגע זה מתחילים כל האחרים למות.”

תמונה אחת בודדות המאפיינת, אולי יותר מאלף מילים, את אופיו של המיבצע. את חוסר־הישע והטראגדיה שבו, בעיקר כאשר מתבוננים באותה תמונה תוך ידי־

שון קונרי מחזיק בנהגו ההרוג
„אני מבקש סליחה” —

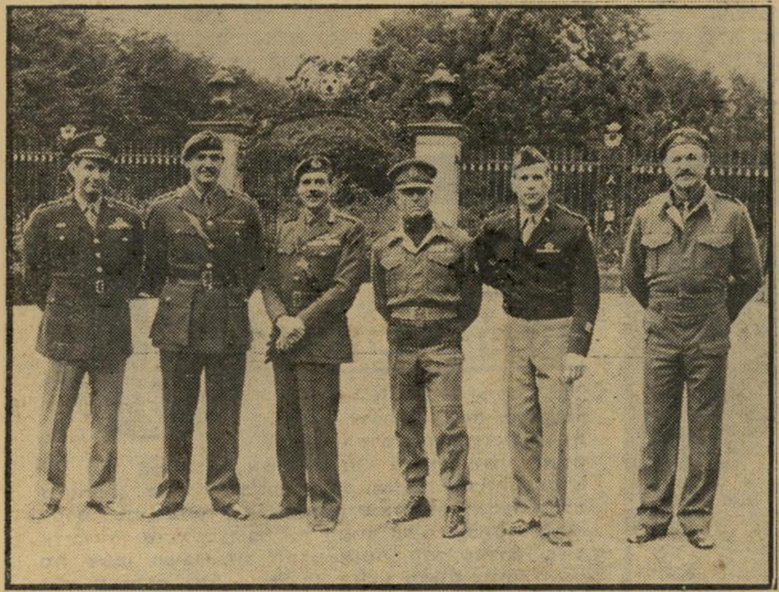

המפקדים: הקמן, או׳ניל, פוקס, בוגארט, קונרי, מאכסוול
אבל אני המנצח...”

ולדאוג שמעבר להיותו סרט־ראווה מיל־חמתי במלוא מובן המילה לא יאבד את אופיו האנטי־מילחמתי הבוטה (סירטו ה־ראשון של אטנבורו כבמאי היה איזו מיל־חמה נחמדה, סאטירה אנטי־מילחמתית בריטית). והוא משתלט על מכונת הקולנוע הגדולה והמורכבת היטב ומצליח לעצור אותה לפני שהיא מתחילה להתפעל מן המיבצעים של עצמה עד־כדי־כך שלא יהיה איכפת לה עוד לאיזו מטרה היא מש־משת, והיא הופכת יצרנית ראווה לשם ראווה. אצל אטנבורו, וזה הישג נדיר ביותר, ריבוי האמצעים אינו מטשטש את המטרה.

ולשם שינוי, גם הפירסומאי שהכין את דפי ההסבר לסרט הצליח לתמצית את עת התוצאות הסופיות של המיבצע. כל מה שרואים באותה התמונה הוא גשר ארנהם, ועליו אדם אחד בודד: קצין ברי־טי היוצא להדוף את השיריון הגרמני כשבידו — מיטריה.

תדריך

חובה לראות:

תל־אביב — הרומן שלי עם אנני, רוקי, יום א׳ השחור.

ירושלים — הרומן שלי עם אנני, רוקי.

חיפה — קזנובה, אוונטי, חמים וטעים.

פרסום מלניק

ספרית תקליטים משגעת
החל מ-34 ל״י
משירי ארץ ישראל הקטנה
ועד ללהיטים של 77, כולל פופ מתקדם
וקלאסי מתוצרת חוץ
מבחר קסטות מוקלטות
תקליטי „רקורד”
תל־אביב, רח׳ אבן גבירול 100,
טל. 235324
רקורד RECORD

רמקולי KEF
קובעים יותר מכל
מרכיב אחר, את
איכות המערכת
מפרטים טכניים: „מלופ”, ארלוזורוב 15 ת״א. טל. 03—221751

רובקס
המתנה לחגים

מורלה
הטפטים המעוצבים כיצירת אומנות

סופר מיקסר אמקור
אין גבול לשכלול.

אמקור מציג בפניכם מיקסר חדש — סופר מיקסר.

מדוע קראנו לו כך?

5 שנות תכנון. צוות מחקר גדול. ראיונות אין ספור עם עקרות בית. נסויים, בדיקות, שיפורים — והתוצאה לפניכם — סופר מיקסר — אין גבול לשכלול.

אין גבול לשכלול: קערת ענק סובבת בעת הלישה, מאפ־שרת הוספת החמרים בעת העבודה, ולישה יעילה במהירות פנטסטית. יש גם קערה קטנה, לכמויות קטנות במיוחד. הבלנדר מרסק כל מה שמוכנס לתוכו — בחלקי שניות. מתפרק לנוחיות הנקוי. בסיבוב כפתור יטחן המיקסר עבורכם בשר במהירות הבזק, יקצץ ירקות בדרגות קיצוץ שונות ויסחט מיץ הדרים ומיץ גזר טרי — יותר מהר מהאיש בקיוסק — תוך הוצאה אוטומטית של הפסולת. המנוע תוכנן לעבודה מאומצת במשך שעות ארוכות ושנים רבות.

שימי לב אליו. שימי לב לחומר ממנו הסופר מיקסר עשוי, בלתי שביר ומבודד. שימי לב לעיצוב שלו. שימי לב לביצועים. שימי לב למחיר — מחיר קניה ומחיר אחזקה, ושימי לב לשרות אמפא המלווה אותו.

ועכשיו...מי צריך תוצרת חוץ?

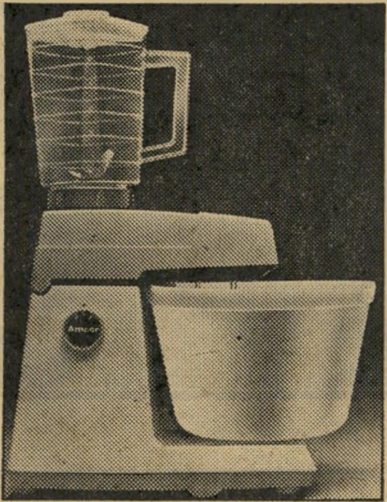

אמקור

מפיצים
אמפא
וסוחרים מורשים.

סופר מיקסר אמקור. עכשיו מי צריך תוצרת חוץ?

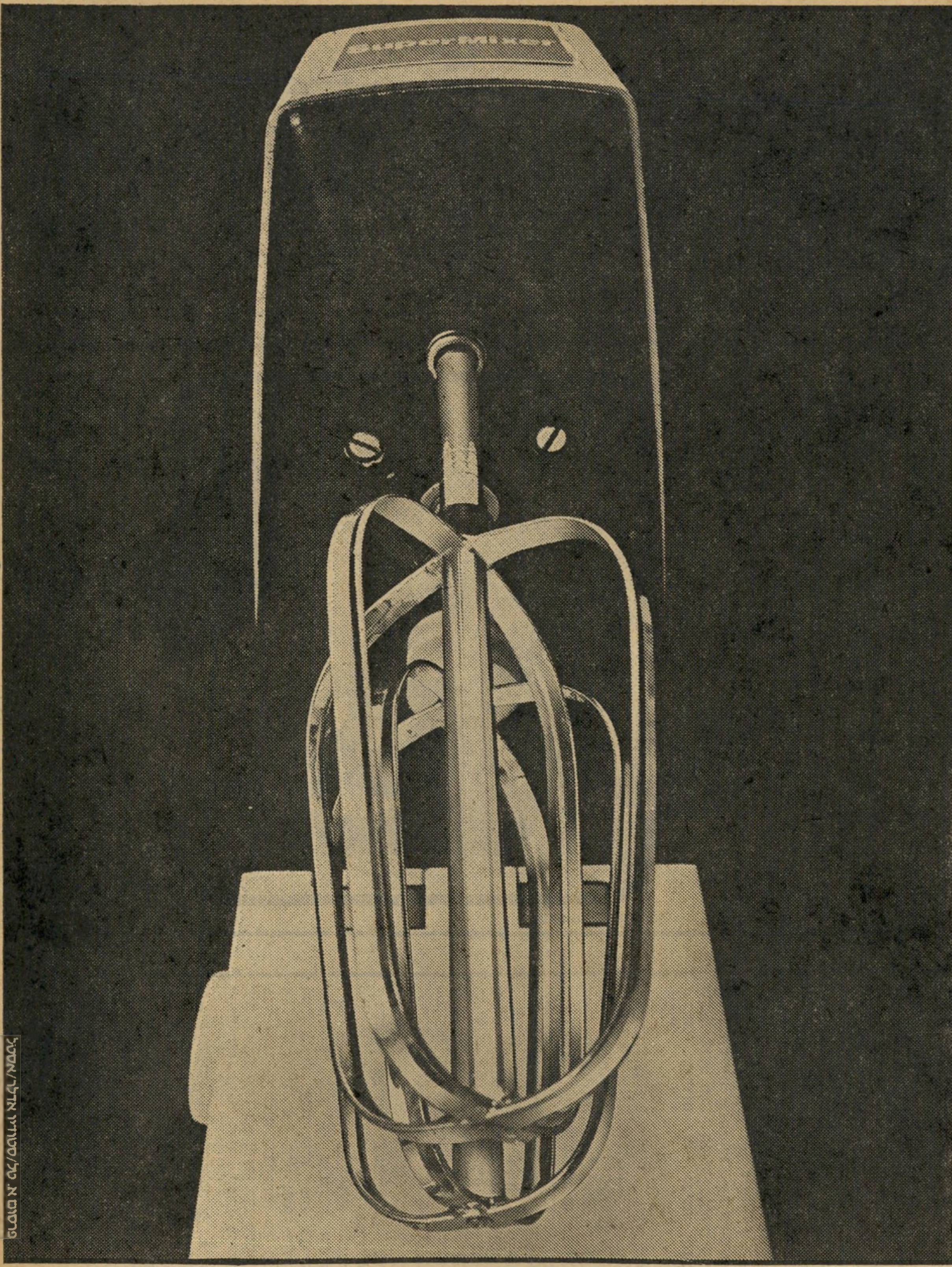

במדינה

עיתונות

בגלל קוצה של ה״א

המבקר מבקר את המבקרת

תפקידו של מבקר־קולנוע הוא לכתוב על סרטים, לא על מבקרי־קולנוע אחרים. למרות זאת חרג בשבוע שעבר מבקר־הקולנוע הוותיק של ידיעות אחרונות, שלמה שמגר, מכלל זה הקדיש את ביקורתו המיועדת בדרך־כלל לביקורת סרטים, לביקורתם של עמיתיו למקצוע.

שמגר, שהיה במשך שנים רבות יו״ר תא מבקרי־הקולנוע באגודת העיתונאים, הניח הפעם על שולחן הניתוח שלו את הביקורת שכתבה מבקרת־הקולנוע של הארץ, רחל נאמן, על סרטו של הבמאי ג׳ון פרנקהיימר, יום א׳ השחור, המוקרן עתה על מסכי הארץ. באיזמל החד והמפורכח של הגיונו הציג שמגר את ביקורתה של נאמן במערומיה.

טען שמגר: „אף כי אין אנו נוהגים לבנות את ביקורתנו שלנו על פולמוס עם השקפות הזולת — גישה פסולה בתכלית — מזדמן לנו, לעיתים, להציץ במה שנעשה אצל ׳השכנים׳ — ומה שמצאנו שם השבוע, נטע בליבנו לא מעט סיפוק עצמי: אצלנו, לפחות, אין מבלבלים את מוחו של הצופה. אצלנו, לפחות משתדלים לומר לו בקיצור ולעניין האם הסרט מותח או אינו מותח, מוצלח או כושל — ואפילו אין הוא ללא דופי, הרי אין זה חורה לנו כלל וכלל, שהצופה יהנה ממתח ׳לשמו׳.״

מה שעורר את זעמו של המבקר השנון, היה מישפט אחד בביקורתה של רחל נאמן על יום א׳ השחור, שנראה לו — ובצדק — מנוגד לכל שאר התיחסותה אל הסרט. היה זה המישפט בו טענה רחל נאמן בביקורתה: „אין בו (בסרט) אף דקת מתח אחת.״

טען שמגר: „זכותה לחשוב ולהרגיש כך, אבל כשהדברים נאמרים בנשימה אחת — שבע שורות קודם לכן — עם הקביעה המלומדת: „סרט־מתח מעולה... ריתמוס סוחף״ — אתה מתחיל לתמוה האם העלמה החביבה עצמה קוראת את מה שהיא מעלה על הנייר הסבלני — או שהיא דורשת זאת רק מקוני העיתון.״

המתה נרצחה. כדי להוכיח עד כמה אבסורדית קביעתה של רחל נאמן כי אין בסרט יום א׳ השחור „אף דקת מתח אחת,״ מצטט שמגר קטעים נבחרים מביקורתה המעידים על קביעה הפוכה לגמרי:

„אווירה עצבנית ומתוחה...״ „משרת בצורה מוצלחת את הרפתקת המתח... כמו בכל סרט־מתח קלאסי...״ „סיפור־מתח שפתיל ההשהייה שלו בוער כמעט עד תומו ורק בשניה האחרונה מצליח הגיבור לכבותו...״ „במישור של סרט מתח, יום א׳ השחור, הוא אחד המעולים שנוצרו בהוליווד...״, „סקרט־מתח שהוא בכל זאת מרתק ומדהים בריאליזם שבו וביצירת המתח...״ „מירדפים מרשימים... פעילות קדחתנית באתרים שונים... מלאכת מחשבת של מתח העשוי מיסודות מגוונים...״ „...סרט יפהפה, אינטליגנטי... עושר ויזואלי מרתק... מוצר מבריק...״

כשאחרי קביעות סופרלטיביות מעין אלה טוענת רחל נאמן כי אין בסרט אף דקה של מתח, רק טבעי הוא להצטרף לדעתו של שמגר על ביקורתה. את הרעיון כאילו נפלה טעות דפוס, שסילפה את התרשמותה של רחל נאמן מהסרט, פסל שמגר בו במקום, בהסתמך על קביעות אחרות שלה בביקורתה בהן טענה כי הסרט הוא „מוצר רדוד״ ו„סרט מוחמץ.״

אלא שלרוע המזל הסתבר כי אומנם טעות דפוס היא שעוררה בעיקר את חמתו של שמגר. בעוד שבביקורת המקורית נכתב כי „אין בסרט אף דקה מתה!״ הופיעה קביעה זו בדפוס כ„אין בסרט אף דקת מתח.״ „המתה״ שנרצחה בידי סדר הדפוס היא שהרגה גם את ביקורתה הנאמנה של נאמן.

חדש

מרגש יותר, מסעיר יותר, מותח יותר

מטוס ג׳מבו 747 נחת מאונס באיי ברמודה ונתקע במצולות ים... הנוסעים עדיין בחיים.

נמל תעופה 77

ג׳ק למון

· לי גרנט · ברנדה ואקארו · ג׳וזף קוטן · אוליביה דה הבילנד

· דארן מקגאבין · כריסטופר לי · ג׳ורג׳ קנדי · ג׳יימס סטיואַרט

בכורה ארצית בקולנוע „אלנבי״ תל־אביב 9.30 ,7.15 ,4.30

תרגום עברי ורוסי בגוף הסרט

CIC בצבעים

רובקס

המתנה השימושית ביותר

לכל בעלי חנויות

מתנות ותכשיטים

לכל קוראי העיתון

ולכל עם ישראל

אנו מאחלים

שנה טובה ומבורכת

שנת שלום

קורט את אילן

ד. לוי

מפיצי כלי כסף ותכשיטים

רח׳ יהודה הלוי 44 ת״א,

טל. 614573

רובקס

שנה טובה עם

המראה הגברי

חולצת-רוכסן של HOM היא מושג חדש באופנה הגברית: 100% כותנה משובחת, גיזרה בלעדית של HOM — מונחת על הגוף בצורה מושלמת, קלילה ומלטפת. בכל שעה ובכל מצב — אתה נראה גברי ואלגנטי עם חולצות HOM.

לבחירתך: 18 צבעים וגוונים, בשרוול קצר, או ארוך.

א.ש. פרסומאים

HOM PETIT מציע מבחר עשיר של חולצות לילדים מגיל 4 עד 16.

HOM

אופנה Anva מציעה טוב יותר

אתה והלירה

הזהב הניגר

אחד העסקים הפורחים בישראל הוא מוצרי החלב, ולא לחינם בחר שר־ה־מיסחר־והתעשייה **יגאל הורביץ** ל־התרכז בתחום זה. המוצר הריווחי ביו־תר בענף זה הוא מה שקרוי „ניגרים" — היוגורטים למיניהם, הלבנים והלבניות וכו'. „המחלבות המאוחדות" של מיש־פחת הורביץ מרבות להשתמש באבקת־חלב לייצור הניגרים, בעוד „תנובה" ו־„טרה" משתמשות בעיקר בחלב.

בעיקבות ביטול הסובסידיות הותר ל־מחלבות לייקר את מחירי מוצריהן ב־20 אחוזים בממוצע, כיוון שמחירי־ה־חלב התייקרו בשיעור דומה. „תנובה" ו„טרה" משתמשות בחלב לייצור ניגרים, ואינן מרוויחות מתוספת המחיר. „ה־מחלבות המאוחדות" משתמשות באב־קת־חלב. השר הורביץ דאג שלא להעלות את מחירו של זה („העולם הזה" 2086), אבל „המחלבות המאוחדות" העלו, כמו כולם, את מחירי מוצריהן הניגרים. כך הן הגדילו באחוזים רבים את הרווח ממכירות מוצריהן הניגרים.

שר הורביץ
אבקת קסם

הבורסה

הזכויות של „ירדן לחקירות"

חברת „ירדן לחקירות" הגישה להנ־הלת הבורסה הצעת תשקיף להנפקת זכויות של אחד לחמש במחיר של 500 וכן אופציה לרכישת מניה רגילה בשנת 1978 במחיר של 2500. הצעת הזכויות נשמעת טובה מאד, ובעלי מניות „ירדן" יקבלו סוכריה נאה.

התשקיף מגלה כי ביוני השנה הקימה החברה חברה־בת חדשה בשם „מי ירדן" האמורה לעסוק בייצור ושיווק של מים מינרליים. החברה „מי ירדן" הגישה בקשה לקבלת מעמד של מיפעל מאושר.

החברה מחזיקה בניירות־ערך סחירים בשווי של 15 מיליון לירות, כאשר הע־לות היתה 5 מיליון לירות. בין ההש־קעות בולטת רכישת 412 אלף מניות רגילות ג' של „סהר" שנרכשו במחיר של 1.75 מיליון לירות.

כספי ההנפקה בסכום של כ־16 מיל־יון לירות מיועדים לשלוש מטרות. ה־אחת: הקמת חברה שתעסוק בהפצת ומכירת מחשבים קטנים ובניית כסו־כנות של יצרן גדול אמריקאי. ההשקעה בתחום זה תהיה כ־7.5 מיליון לירות. סכום של 4 מיליון לירות יושקע בפעו־לות בניה ועוד 5 מיליון לירות בהקמת חברה שתעסוק בפעילות בניירות־ערך ותהיה חברה בבורסה.

הבנקים והבורסה

מי שעקב אחר ירידות השערים האח־רונות בבורסה, הבחין כי הבנקים היו הגורם המוביל להורדת שערי המניות. הסיבה לכך היא פשוטה. הבנקים היו בגירעון נזילות חמור, כיוון שהציבור משך כספים מפיקדונות והשקיע ברכי־שת מניות שהפכו ללהיט השנה.

בתרגיל משולב של אזהרות ללא בי־סוס מצד הבורסה, הנשלטת על־ידי ה־בנקים, בשילוב מכירה מאסיבית של מניות על־ידי הבנקים, נוצרה בהלת מכירה. ממדי הבהלה היו מדהימים. מחקר שנערך העלה, כי הפסדי המוכ־רים בעת הבהלה היו כ־700 מיליון לירות.

כתוצאה מבהלת הירידה החליטו רבים לחזור להפקיד כסף בבנקים, ולח־כות להתפתחויות. התוצאה היתה ש־נזילות הבנקים שופרה, ושוב בידיהם עודפי כספים.

עד כמה יעילים פועלי ישראל?

שנתון הכלכלה העולמית לשנת 1977 בהוצאת מקגראו־היל מביא נתונים על כלכלת ישראל בשנים 1975—1966. ב־עשר השנים הללו עברה ישראל מיתון ושתי מילחמות. בתקופה זו גדל הייצור התעשייתי בה ב־230%. ישראל היא ה־שנייה בעולם בקצב הגידול התעשייתי אחרי איראן, ולפני ארצות־הברית (180%), יפאן (170%) או מערב־גרמניה (140%). בתקופה זו השקיעו בישראל מאות חברות זרות, ביניהן 200 חברות אמריקאיות.

נראה כי בעלי־ההון הזרים אינם מא־מינים להכרזות ראשי המשק על אי־יעילות הפועל הישראלי, הצהרות המיו־עדות למנוע העלאות שכר. המשקיעים הזרים יודעים כי הפועל הישראלי מר־וויח רבע עד חצי מעמיתו במערב, עובד מעט מאד ומייצר יחסית הרבה מאד. הוא בוודאי אחד המרכיבים בסיפור־ה־הצלחה הזה.

מה עושה תותח?

המשקיע האיראני **ז'אק תותח,** בעל בית־חרושת־אמריקאי לשמלות ב־רחוב אלנבי בתל־אביב, מתגורר עתה דרך־קבע במלון „שרתון" באיסטנבול (חדר 3427). זוהי דירת־השרד של ה־מלון. תותח עוסק בעיסקי מטבע וכן בעיסקי יבוא ויצוא שונים. את בית־החרושת שברחוב אלנבי השאיר לניהול לאביו.

דירות גמורות זולות יותר

ההתייקרויות בעלויות הבנייה יצרו בירושלים מצב שבו דירה גמורה זולה בשליש מבניית דירה חדשה. ניתן כיום לקנות דירות מוכנות בבית הכרם ב־600 אלף לירות.

לפי מחיר של 3500 לירות למטר עלות בניה תעלה דירה כזו כיום, בלי רווח הקבלן, 700 אלף לירות. ובתוספת מע"מ: 752 אלף לירות. עם רווח קבלני מקבלים הפרש של שליש בין מחיר דירה גמורה להקמת דירה חדשה.

כך נדפקו התעשיינים

האוצר החליט על ביטול האשראי ה־מכוון לתעשייה שהיה בהיקף של 700 מיליון לירות לשנה, ובמקומו יוכלו ה־תעשיינים לפדות איגרות מילוות ממשל־תיים שברשותם בסכום דומה. ההצעה נשמעה הגיונית, וגם ראשי התעשיינים לא התנגדו לה.

בחינה שנייה של ההסדר מגלה כי הוא דופק את התעשיינים בצורה חמו־

נשיא שביט
בלי בדיקה

רה ביותר. האשראי הממשלתי שקיבלו עלה להם בריבית שנתית של 24%. מבלי לדבר על כך שבתנאי האינפלציה הקיי־מים בישראל, הריבית הזו היא ממש מתנה, הרי ריבית זו היא הוצאה הונית מוכרת למקבל ההלוואה.

עתה הם יממנו את עצמם מהכנסות ממכירת איגרות החוב, שהן הכנסות נטו. הם מאבדים את האפשרות לנכות את הוצאות ההלוואה, ובכך נגרם להם נזק כבד.

מפליא מדוע הסכימו ראשי התעשיי־נים כבומה **שביט** ויועציהם להסדר מסוג זה.

ההתייקרות הצילה את היהלומנים

לפני שנה היו יהלומנים רבים במצב קשה. הם היו תקועים עם מלאי גדול של יהלומי־גלם. המחירים בעולם קפאו. הביקוש ליהלומים מלוטשים ירד, וה־בנקים לחצו עליהם להחזיר את ההל־וואות שלקחו כדי לקנות יהלומי גלם לעיבוד.

מי שהיה לו מלאי גדול יותר, שילם יותר ריבית לבנקים ומצבו נראה קודר. לעומתו, יהלומן מוצלח ובעל קשרים מכר את כל סחורתו ולא נשאר עם מלאי, ומצבו נראה מבטיח.

מה שקרה בשנה האחרונה היה נס כלכלי שהפך את כל המקובל בתעשייה זו. בעשרה החודשים האחרונים העלה סינדיקט היהלומים הלונדוני, השולט באספקת יהלומי הגלם, את מחירי ה־גלם שהוא מספק ב־40 אחוזים לערך. במקביל, בעיקר בגלל הימשכות האינ־פלציה והבריחה מן המטבעות וירידת מחיר הזהב, גבר הביקוש ליהלומים כ־השקעה. התוצאה היתה שגם מחירי ה־יהלומים המלוטשים עלו בהרבה. כך, למשל, לפני שנה שילמו תמורת קאראט אחד יהלומים מלוטשים נקיים מסוג מלס בסביבות 220 דולר. היום משלמים 310 דולר.

התייקרות מחירי הגלם בארבעים אחוזים ומחירי המלוטש באחוזים דו־מים הביאה רווחים גדולים לכל מי שהחזיק במלאי גדול של יהלומים גול־מיים או מלוטשים ולא הצליח למכרו.

כך אירע שדווקא היהלומנים שהיו ב־מצב קשה בגלל המלאי הגדול שבידם עתה במצב מצויין, כי הרווחיו השנה 30 אחוזים נטו על המלאי שברשותם. משום כך, בבורסת היהלומים הכל שמ־חים וצוהלים ומקווים כי התהליך רק יימשך.

ביקוש למדליית הניצחון

הפסקת הנפקת מדליית־הניצחון, ש־הוצאה לכבוד ניצחון מכבי תל־אביב על צה־אס־קא־מוסקבה גרמה ביקוש מוג־בר למדליות. המדליה הונפקה על־ידי חברות „דניה" ו„שרז" בשיתוף עם מכבי תל־אביב. בהודעה לציבור נמסר כי יונ־פקו 1560 מדליות זהב ו־10 אלפים מדליות כסף. המדליה עוצבה על־ידי **דן רייזינגר** והיא מכילה 30 גרם זהב 18 קאראט.

לאחר פירסום הודעת ההנפקה בעי־תונות דרשו נציגי ברית־המועצות מן ה־

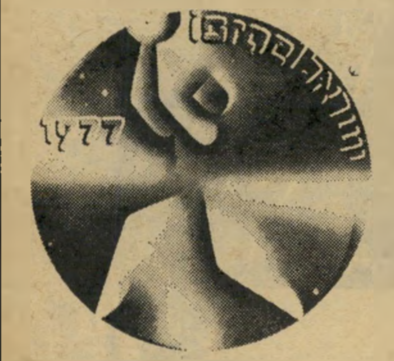

מדליית הניצחון
הפסד דיפלומטי

איגוד הבינלאומי לכדורסל כי יפסיק את הנפקת המדליה. זה לחץ על מכבי תל־אביב, ואיים בביטול המישחק הסופי במדריד אם לא תופסק ההנפקה. כן איים כי הישראלים לא יוכלו להשתתף באולימפיאדת מוסקבה. מכבי תל־אביב ־רשה את הפסקת ההנפקה מייד, אולם המנפיקים טענו כי המדליות שהוז־מנו עד לתאריך מסויים יוצאו, ועד אז הופסק המכירה. עד לתאריך הקובע נמכרו רק 415 מדליות זהב ו־2032 מדל־יות כסף. מחיר מדליה זהב כיום הוא 3996 לירות, ומדליית כסף 432 ל"י.

איך להוכיח מתנה מחו"ל?

מי שטוען לפני פקיד השומה כי גידול הונו מקורו במתנה מחו"ל, חייב להמציא תצהיר המפרט מתי הועברו כספי המתנה ומהם מקורות ההון של נותן המתנה שהוא אזרח זר. אופן העברת הכספים ארצה אינו מעניינו של פקיד השומה, ושיקול כזה הוא שיקול זר אם כי חשוב לצורך בירור עם נעברה עבירה על תקנות הגנה וכספים.

הלכה זו קבע בית המשפט המחוזי בירושלים בפני השופט **עלי נתן** (ע.מ.ה. 3/76.).

ההלכה נקבעה בעירעור שהגיש **מרדכי שור** על החלטת פקיד השומה, שגילה בדיקה בלתי־מוסבר בהונו של שור. שור טען כי קיבל מתנה מסבו בקנדה, ובית־המישפט קבע כי אין להסתפק באישור סתמי וכולל על קבלת המתנות, אלא יש להמציא תצהיר במובן תקנה־1 לתקנות סדר הדין האזרחי.

תעבורה

רכבת על הכביש

משאית המסוגלת לשאת 300 טון נכנתה בארץ

המעמד נראה כאילו יועד לפרק נוסף בסידרת הטלוויזיה הבריטית האחים, העוסקת באימפריית תובלה בריטית. עשרות פועלים לבושים בסרבלים כחולים, קציני מישטרה, נציגי חברות ממשלתיות ואזרחים סתם, נקהלו במוסך הענק של חברת תעבורה, ליד צומת רמלה, כדי להשיק כוסיות עם האחים אברהם ויצחק לבנת, בעלי חברת התובלה הפרטית הגדולה ביום חגם: חנוכת המוביל הגלגלי הגדול ביותר הנע כיום על כבישי המזרח התיכון.

עשרות כלי הרכב של החברה, הצבועים בצהוב, נעים על כבישי הארץ זה שנים, מסיעים מלט, טנקים, מיכליות ומיטענים חריגים גדולים אחרים אשר יש להעבירם ממקום למקום. אולם התינוק הענק החדש של החברה, שונה מכל מה שנע כיום על כבישי ישראל.

המוביל הענק, שאורכו 35 מטר, משקלו 100 טון ושמרכבו נע על גבי 48 גלגלים גדולים, המתמרנים את עצמם באמצעות

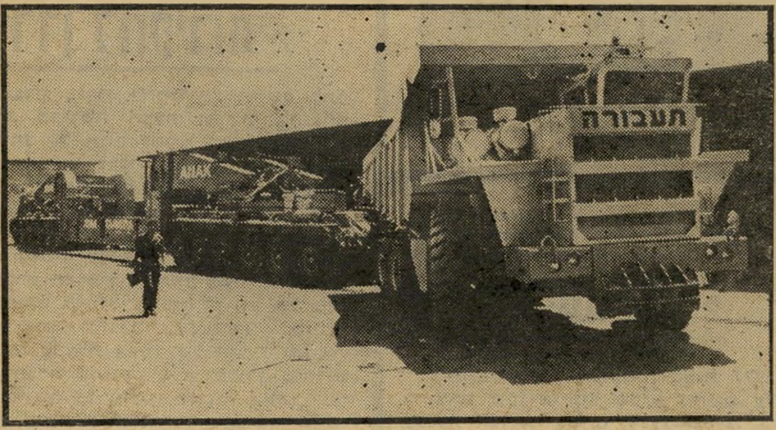

משאית־הענק של „תעבורה"
35 מטר, 48 גלגלים

12 סרנים עצמאיים, נבנה במוסכי החברה במשך תשעה חודשים. הוא מסוגל לשאת על גבו מיטען במישקל של 300 טון.

מיטענים במעמס מעין זה הם די נדירים בארץ. על פי התחזית של חברת תעבורה וחברת צ"ים, שהרכבת ללא פסים נמצאתם בבעלותם, יהיה צורך להשתמש בו בסך הכל כחמש עד שש פעמים בשנה. בשאר ימות השנה ישכון הענק המתגלגל במוסך. למרות זאת, כדי לאפשר העברת מיטענים בסדר גודל כזה, כדאי היה לבנות אותו.

כאשר החלו לפני שנתיים לתכנן הרכבת מוביל כזה בארץ היו הלקוחות הפוטנציאליים חסרי אמונה ביכולת לבצע מיבצע טכנולוגי מורכב כזה. בעבר, כאשר היה צורך להעביר מיטענים בסדר גודל של מאות טונות, היה צורך להזעיק חברות תחבורה זרות, אשר היו מביאות לארץ, לצורך זה, את מוביליהם.

מעתה ניתן יהיה להעביר כמעט כל מיטען בעזרת חברה מקומית. התינוק הענק זקוק לעזרת המישטרה כל אימת שהוא יוצא להתגלגל בדרכים, כדי שתחסום צמתים ותפנה רכב בדרכים צרות. ואומנם, קציני המישטרה שנכחו בטכס השקתו של המוביל, יצאו משם אל הצמתים כדי לחסמם על מנת לאפשר לו את מסע הבתולים שלו בכבישי הארץ.

מישטרה

המישטרה מעל לחוק

האזרח ניסה להעיר לשוטר שעבר עבירת־תנועה — ונעצר

שוטרי מישטרת ישראל עומדים מעל לחוק. כך, על כל פנים, סבורים כנראה כמה משוטרי מישטרת ראשון־לציון, ובכך גם נוכח אזרח שלא האמין, עד שלא נתקל בשוטרי מישטרת ישראל, אשר מופקדים על שמירת הסדר בראשון־לציון.

בני הורביץ (24), סוכן תקליטים בחברת התקליט־חיפה היה בתחילת יום העבודה שלו כאשר הבחין במכונית־מישטרה שעברה עבירת־תנועה חמורה. היתה זו שעת־בוקר ברחוב רוטשילד, רחובה הראשי הסואן של ראשון־לציון, אך לנהג מכונית־המישטרה זה לא הפריע לחתוך קו לבן ולעשות סיבוב חד במרכז צומת סואן. הורביץ, שנסע אחרי הניידת החבחין בנסיעתה הפראית, נזכר באותו רגע בקנס הכספי הכבד של 400 לירות שהטיל עליו שופט־תעבורה שבוע קודם־לכן בגין אותה עבירה — חציית קו־הפרדה לבן בכביש מרכזי.

השוטר התרגז. הוא לא התעצל, עצר את ריכבו וביקש מהשוטר שישב ליד הגה הניידת להזדהות. השוטר, שהיה לבוש בבגדים אזרחיים ונראה היה שאינו בתפקיד, התרתח. הוא הכניס במהירות להילוך אחורי והחל דוהר לאחור לחסום את מכוניתו של הורביץ. בדרכו פגע השוטר בכלב והרגו במקום. „אני אראה לך," צעק לעבר האזרח החצוף הורביץ, שהעז להעיר להוד־מעלתו איש החוק. „אתה עוד לא יודע לאיזה צרה נפלת!" צווח תוך שהוא מזנק ממכונית־המישטרה. „יש לך כעת שלוש תלונות," הבהיר להורביץ הנדהם, ופירט: „עצרת במקום שאסורה החנייה, עמדת סמוך לצומת והכשלת שוטר במילוי תפקידו."

הוא דרש מהורביץ את תעודותיו, והודיע לו: „עכשיו אתה עצור. סע אתי לתחנת המישטרה." הורביץ התאושש וניסה להסביר: „אני באמצע העבודה ומפסיד כסף. מי ישא בתוצאות?" אך השוטר, שמאוחר יותר התגלה כסמל־ראשון ראובן דריאל (מיספרו 51530), לא התרשם מהטיעון. „הכנסת את עצמך ל,ברוך' הזה — תאכל את החרא עד הסוף," ענה לו. הורביץ, שלא הבין בדיוק כיצד הפך לפתע ממאשים לנאשם, הסביר לשוטר שבעצם הוא, השוטר, העבריין הפעם, אך דריאל הבהיר לו חד־משמעית: „כדאי שתדע שבמדינת־ישראל כל האזרחים שווי־זכויות, אך יש כאלה שהם שווי־זכויות יותר."

חגיגה במישטרה. אך ההפתעה שציפתה לסוכן התקליטים רודף החוק והסדר, רק החלה כשהגיעו לתחנת המישטרה. הוא סירב לדבר עם השוטרים ודרש לראות מייד את מפקד התחנה. כשעמד על דעתו הובא אל המפקד — רב־פקד גבריאל שטרנברג. הקצין הבין כנראה את חומרת מעשהו של פקודו, אך היה זה מאוחר מדי. בחוץ סיפר השוטר הנלהב את פרטי האירוע לחבריו, שהשתלהבו אף הם. היומנאי בתחנה הוציא את יומן התלונות והחל רושם בו תלונות בקצב סיטוני נגד בני הורביץ, בעידודם של חבריו השוטרים.

קצין־החקירות של תחנת ראשון־לציון, פקד חיים קליין, סבר שהנה הגיעה שעתו שלו לעלות בדרגה. הוא התפרץ לחדרו

(המשך בעמוד 71)

או־בה־ הטמפון בעל כושר הספיגה הטוב בעולם

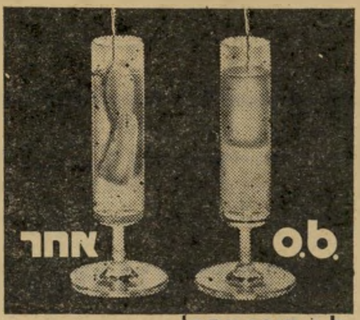

o.b סופג יותר!
מתרחב ואוטם עם הספיגה!

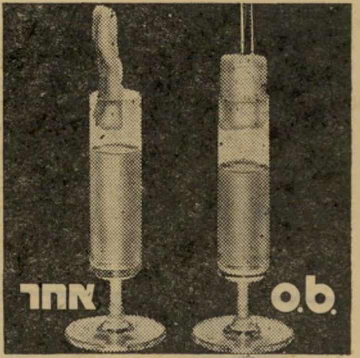

לטמפון או־בה, העשוי צמר גפן כבוש, כושר ספיגה ענק שאין לאף טמפון אחר. לעומת טמפונים אחרים המתארכים עם הספיגה, טמפון o.b. מתרחב עם הספיגה. לכן, ככל שהוא סופג יותר כן הוא אוטם טוב יותר את פתח הנרתיק ומונע כל תזוזה או דליפה. טבלי טמפון o.b. וטמפון אחר בשתי כוסות מים נפרדות ותווכחי בכושר הספיגה המצויין של o.b.

טמפון o.b., הנוח והבטוח ביותר בעולם, נותן לך הרגשה משוחררת וחופשית 365 ימים בשנה. תוכלי ללבוש מכנסונים קצרים והדוקים, חצאית מיני או ביקיני. תוכלי לרקוד, לטייל, לטבול באמבט ולרחוץ בים בבטחון מלא.

להשיג ב־3 גדלים:
נורמל: למרבית הנשים
אקסטרה: לנשים עם דימום רב
והחידוש העולמי האחרון!
טמפוני מיני לנערות, לבתולות ולנשים עם דימום מועט.

חדש! אריזה חסכונית של 40 טמפונים

o.b.

המיני טמפון שיש לו גם מיני

סום מלניק

מ.ד. הפקות-דני פלץ מציגים:

יהורם גאון 77

בתכנית יחיד חדשה

בלווית תזמורת ולהקה קולית

בניצוחו של דני גוטפריד

עיבודים מוזיקליים: יצחק גרציאני

לתושבי תל־אביב

„בית החייל", יום ה', 8.9 ב־9.00

„בית ארלוזורוב", מוצ"ש 10.9 ב־9.00

קריית ביאליק

„סביון", יום ג' 13.9, א' ראש השנה ב־9.30

ירושלים

„תיאטרון ירושלים", יום ד' מוצאי ראש־השנה 14.9 ב־9.30

שנה טובה ומאושרת לכל בית ישראל

משרד ההפקה: דיזנגוף 66 ת"א טל. 289835-297193

סל וסלסלה

מדור למתרחש בשווקים
בעריכת בני קארו,
ת.ד. — 29726
טל. 03-241530, תל-אביב

מיהו ומהו סלון „סניפס" החדש שברמת־אביב?

זוג אנגלי פתח סלון לתסרוקות ותספורות ברמה אנגלית טיפוסית

ושוב אני חוזר למיוחד. והפעם בחרתי בסלון „סניפס". למה סלון „סניפס"?

מכמה סיבות: א. נתקלתי בשמו של בעליו בהזדמנויות שונות. ב. שמעתי שהסלון הוא בעל רמה גבוהה ביותר. ג. כדי להראות לכם הקוראים שגם בישראל ניתן לשרת ברמה אירופאית מעולה. ויותר מכך? ברמה אנגלית טיפוסית, משם עלו **בארי מילנר, בעל הסלון ואשתו אנג'ילה, מנהלת הסלון.** די בציונים לשבח? למה? שאלתי נערה בשם רונית שויר על הסלון, והרי תשובתה „סלון „סניפס"? בטח ששמעתי עליו, זוהי המספרה החדשה בברודצקי 43 ואשר אליה זורמים מכל קצוות תל־אביב." ובכן, רונית לא הגזימה.

גם לו תראה כתבה זו „מנופחת", האמינו לי שכך הם פני הדברים.

בארי מילנר (20 שנה בענף), בעליה לשעבר של מספרת Kings-Roads בצ'לסי שבלונדון, משם המריא לפני כ־7 שנים לישראל, באותה שנה (שנת 70) המריאה מלונדון בחורה בשם אנג'לה ללא כל קשר לבארי, היא נחתה בישראל. הזוג נפגש בקיבוץ, נישא, והוליד את סלון „סניפס", אך לא לפני שבארי השתפשף מעט בסלון אחר בת"א. שם קנה לו הכרה בשוק המקומי כספר מעולה.

לדעתה של אנג'ילה, אשתו של בארי ומנהלת הסלון: „כדי להחזיק סלון ברמה גבוהה, ואם ברצונך לספק את רצון לקוחותיך על הצד הטוב ביותר, עליך לאייש מספרה באנשי מקצוע מעולים, כאשר כל אחד ואחד מהם מומחה בשטח מסויים, בנוסף לשליטה מוחלטת בשאר השטחים". „סניפס" אמנם עומד בכך ואף ביותר מזה. וכוונתי, לאו דווקא ללינדה ודריק, שני ספרי הצמרת מלונדון המוכרים לבארי עוד מאנגליה, או שיפרה הספרית בין הטובות ביותר שיש בנמצא, או, אפילו באברהם, המומחה בפסים ובצביעת שיער, אלא, לשרות שבמקום ולעיצובו הארכיטקטוני הנהדר שאפילו מכשיר ה־Automatite-Sterilizer משתלב בו יפה מאד. כך ניתן למלא את רצון הלקוח, ולהכניס את הרמה האנגלית לד' אמותיו של סלון „סניפס" שברח' ברודצקי 43 ברמת־אביב.

אכן, חייגו 423342 (אנג'לה תענה לכם באדיבות) ותיווכחו האם „ניפחתי" בתיאור סלון „סניפס" החדש והיוקרתי?

באר מילנר — בעליו של „סניפס" בפעולה

אוי „סולארויד", מה עשית לשמש?

מה שהם עושים לשמש! מה שהם עושים בדירה! מה שהם עושים באירופה! אותם וילונות גליליים. לשמש — הם מונעים את חדירת קרניה, בדירה — מהווים מימד חדש בעיצוב פנים. באירופה — מהפיכה, ממש מהפיכה, באירופה כולה נוכחו ביעילותם ובאפשרויות ה„כמעט בלתי מוגבלות" בעיצוב הדירה בעזרתם.

כיום אף בישראל — חברת סולארויד שבבעלותה של הגברת איירה סלפטר, המייבאת את הווילונות מארצות סקנדינביה החליטה „מה שטוב לאירופאים טוב לישראלים", ואמנם באולם התצוגה של „סולארויד" שברחוב דיזינגוף 282, טל. 445322 משתקף התוצר (וילון) המוגמר.

מהו וילון גלילי? וילון גלילי, הוא וילון העשוי בד כותנה, מצופה בחומר מיוחד, הדוחה אבק ואשר צבעו אינו דוהה. הבד מוצמד לגליל קפיצי מצוייד במנגנון לדירה בכל גובה רצוי. הווילון הגלילי האוטומטי והמודרני המעוצב בסיגנון סקנדינבי הינו בעל איכות ואמינות גבוהים מאד. שימושיו הם רבים ומגוונים כמו: בבתים, בחנויות, בבתי מלון, במשרדים ואפילו ל... ספינות.

בואו ונחליף ישן בחדש, את וילון הבד מ„תקופת אבותינו" נחליף בווילון גלילי. בכך נחסוך עבודה רבה בכביסתו, גיהוצו ותלייתו של וילון הבד, לעומת הפשטות והיעילות של הווילון הגלילי השומר על נקיונו בעצמו, מוסיף מימד חדש לעיצוב פנים הדירה, יעיל ביותר בהגנה מפני חדירת קרני השמש, בדוגמאות רבות ומגוונות, אמין, באיכות גבוהה, ולהתראות!

INDIAN
★★★★★

אורלי ב„ראש-אינדיאני" בדגם משגע

מספיק כבר!!!

די, חבר'ה, אנא מיכם, תודה רבה על ההיענות הרבה בעקבות הכתבה על „ראש־אינדיאני", אך יש „ראש לשבט", צלצלו אליו כי הוא מכיר את עצמו הרבה יותר טוב מאיתנו. הטלפון שלו 613659. בקשו את ניסים או את אריה, הם באדיבותם (תאמינו לי שזה נכון) יענו לכל שאלותיכם.

לכל הקוראים ששאלו: כן, אפשר לקפוץ ולראות כבר את דגמי החורף ואף דגמים נוספים רבים ברח' נחלת בנימין 29, ת"א. תודה ולהתראות.

ד.א. ב„ראש־אינדיאני" מייצרים כאמור ביגדי ספורט אלגנטי ולא בגדים אינדיאנים. ניתן למצאם בחנויות ובבוטיקים המובחרים.

לואי ה־15 של „רמל" מדוייק להפליא!

יצרן ריהוט, המשלב את הפראקטי עם האסטטי בכל תקופת ריהוט דרושה, במדוייק

כדי ליצור סגנון בריהוט דרוש ידע, כדי לרכוש ידע זקוק אתה להדרכה המיקצועית והאמינה ביותר.

זו צריכה להיות גישתך אם ברצונך, לדוגמא, ליצור, ריהוט נוסח לואי ה־15. זאת ידע גם מרסל ברקוביין, שלמד אצל ספיניוני בבית־הספר לאומנות „בוזאר" בניס שבצרפת. (ספיניוני הוא אחד המומחים הגדולים ביותר באירופה). מרסל כיום בעליו של רמל, הינו מומחה מהשורה הראשונה בהתאמה בין הפרקטי לאסטטי בכל הנוגע לתקופת סיגנון הריהוט שברצונו של הלקוח.

הרפרודוקציות של רהיטיו בסיגנון לואי ה־15 הינן מדוייקות לחלוטין אפילו בעצם החומרים עצמם, זאת משיג מרסל בעזרת הידע שרכש במשך 5 שנות לימודיו בניס.

בבחינת השירות של רמל ניתן לציין שלרשות הלקוח עומד אדריכל שמתפקידו לייעץ ולתכנן את הריהוט הדרוש.

כך, שאם ברצונך ריהוט בסיגנון כלשהו, אם, הרנסנס, ברוק, לואי ה־15, מארי אנטואנט או אפילו רהיטים בסגנון ויקטוריאני. כל שעליך לעשות הוא לחייג 262770, או לקפוץ לרח' אבן־גבירול 65, ורצונך יבוא על סיפוקו על הצד הפרקטי, האסטטי, המקצועי והמהימן ביותר, שניתן למצוא כיום בשוק הישראלי בשטח הרהיטים עם סיגנון.

„רמל" מעצבים רהיטים עם סגנון

מוקד האלקטרוניקה

DISCOUNT HOUSE

תל-אביב
ככר המדינה 42
טלפון: 03-257229

מבצע מתנות אלקטרוניות לחגים!

במחירי הנחה מדהימים!

	ל"י	במקום ל"י
5 קסטות, שעה, „סקורה"	60	100
זוג אוזניות סטריאו „קאמל"	90	120
טרנזיסטור כיס „סטנדרט"	150	220
טרנזיסטור ביתי חשמל+סוללות	300	420
מחשב „קומודור"	250	325
רדיו שעון AM-FM	975	1,250
רדיו טייפ AM-FM	1,800	2,100

ומתנה נפלאה לעצמך?

זוג רמקולים SCHAUB-LORENZ I.T.T.	1,000	2,000
זוג רמקולים „קונצרטו" W30	1,950	2,500
פטיפון "BELT-DRIVE"	2,750	3,200
פטיפון 145 "THORENS"	5,000	6,400
פטיפונים „גררד" + B.S.R.	במחירים מדהימים	
"MARANTZ" 2215	5,600	7,350
"NIKKO" 7070 R.M.S. 2x35W	6,200	7,600
"NIKKO" 8080 R.M.S. 2x45W	6,800	8,400

מערכות משולבות במבחר עצום
וממיטב היצרנים במחירי הפתעה!
הספקה לכל חלקי הארץ חינם!
הנחות למוסדות!

הגיע! חדש!

טלויזיות 12" schaub-lorenz I.T.T. **4,850.—** במקום 6,200.—

מלאי מצומצם!

גלריות לאמנות תוראל

רחוב ז'בוטינסקי 3 ת"א, טל. 241628

מועדון בית אמריקה, שד' שאול המלך 35

במוצ"ש 17.9.77 תפתח בגלריה ברחוב ז'בוטינסקי 3

תערוכת תחריטים של האמן האוסטרי

ארנסט פוקס

ושל מרדכי שגיב

התערוכה בחסות שגריר אוסטריה בישראל

ד"ר אינגו מוסי

שעות הביקור 13—11, 21—18.

ברודצקי 43, רמת אביב, טל. 410678

הודעה לציבור הנוסעים

שבידם כרטיסיות הנחה במחירים הקודמים

חחל מיום חמישי 1.9.77 פג תוקפן של הכרטיסיות במחיר הקודם והסידור של השלמת הפרש המחיר במזומן לנהג.

הנוסעים שבידם כרטיסיות שתוקפן פג מתבקשים להחליפן:

- בתחנה המרכזית רחוב הגליל 3 תל־אביב בין השעות 17.00—07.00.
- רחוב ארלוזורוב 17 תל־אביב בין השעות 14.00—07.00.
- תחנה מרכזית פתח־תקווה רציף 2 בין השעות 14.00—07.00.
- תחנה מרכזית פתח־תקווה רציף 3 בין השעות 10.00—06.00, 19.00—14.00.
- וכן דרך הדואר לפי הכתובת: קואופרטיב דן, שדרות שאול המלך 39 תל־אביב, וכספם יוחזר.

לחלן תחנות המכירה לכרטיסיות „דן":

שם המוכר	כתובת העסק
שרעבני	— רחוב דיזנגוף 289, תל־אביב
סולומון פישר	— רחוב דיזנגוף 280, תל־אביב
מרקוביץ יצחק	— בעלי מלאכה 2, תל־אביב
אלתר רינה	— אבן גבירול 181, תל־אביב
נועמה אהרון	— רחוב הכרמל 16, תל־אביב
עתיד סוכנות ת"מ	— ארלוזורוב 50, תל־אביב
לוי שלום	— בעלי מלאכה 1, תל־אביב
אנטלר יטי	— רחוב הגליל 5, תל־אביב
אננברג יעקב	— רחוב אלנבי 26, תל־אביב
קליין גיזלה	— רחוב מרגולין 3 יד אליהו, תל־אביב
שאול רחל	— רחוב האצ"ל 67, התקווה, תל־אביב
בן חיים נתן	— שד' קרית שלום 37, קרית שלום, תל־אביב
קוהן ישראל	— רחוב מסילת ישרים שכ' שפירא, תל־אביב
דוד דוד	— קפה אורלי, מורשה, רמת השרון
יחזקאל דוד	— ארלוזורוב 77, רמת־גן
אגודת הסטודנטים	— אוניברסיטה תל־אביב
שייר	— דרך פתח תקוה 98 שכונת מונטיפיורי, ת"א
מבורך שלמה	— רחוב קפריסין 22, תל־ברוך
ארדיטי אליהו	— מרכז מסחרי, יהודיה
בוקרה עמוס	— הרצל 12, קרית אונו
פרחי רפאל	— רחוב ביאליק 21, רמת־גן
וישניצר קלרה	— רחוב כורזין 7/18 מרכז מלאכה, גבעתיים
גבאי סמי	— רחוב נגבה 51, רמת יצחק, רמת־גן
תמיר חיה	— מרכז מסחרי, תוכנית ל'
קרונברג יוסף	— רחוב ירושלים 35, רמת יצחק, רמת־גן
פנחס יוסף	— רחוב ז'בוטינסקי 18, בני־ברק
זלמנוביץ	— רחוב ר' עקיבא 6, בני־ברק
שטרן יונה	— רחוב ר' עקיבא 100, בני־ברק
פינת הבול	— רחוב ההסתדרות 15, פתח־תקווה
דואר	— פג'ה
מוכר כרטיסיות	— רח' בר כוכבא, תחנה 51 פ"ת בשעות הבוקר
מוכר כרטיסיות	— מול עירית פ"ת על יד קו 72 בשעות אחה"צ

ובקופות של „דן" בתחנה המרכזית תל־אביב — רחוב הגליל 3 ברחוב ארלוזורוב 17 ותחנה מרכזית בפתח־תקווה.
לבירור או אינפורמציה לפנות למודיעין „דן", טלפון 259259.

בבירכת שנה טובה — **הנהלת „דן"**

היפה של ים־סוף

יפה כהן, (משמאל, במרכז) בת הסנדלר מחיפה נבחרה בנשף המוני כנסיכת ים־סוף

„איזה יופי!" קריאת ההתפעלות נפלטה מפיהם של עשרות האזרחים והחיילים שציפו לטיסה ביום שלישי שעבר בטרמינל של ארקיע שבנמל התעופה בן־גוריון, והיא לא היתה מכוונת רק כלפי מטוס הסילון החדש שנכנס לשירות החברה בקו אילת תל־אביב. היא כוונה אל 12 יפהפיות שמילאו את הטרמינל. היו אלה המועמדות הסופיות של תחרות מלכת המים שעמדו להדרים לאילת, שם התקיים באותו ערב נשף בחירת נסיכת ים־סוף.

היה זה, ללא ספק, „סיפתח" משגע למטוס־הסילון החדש, ההופך את הטיסה לאילת לעניין של מה־בכך. הבנות לא הספיקו להדק את החגורות וכבר נאלצו לפתוח אותן, שכן הטיסה ארכה 29 דקות.

בנמל־התעופה של אילת, שגם הוא עבר שיכלולים מאז הפך בינלאומי, עטה על הבנות קבוצת צלמים מקומיים. מכוניות מיוחדות לקחו אותן למלון מלכת שבא, וגם כאן נכונה להן הפתעה. המלון, שהיה פעם הטוב במלונות אילת וידע ימי שפל, החליט להחזיר לעצמו את העטרת. אולמות המבוא שונו לבלי הכר, תיפאורה חדשה קידמה את פני הבנות. מנכ"ל המלון אלכס ירושלמי ומנהל המלון יעקב מזרחי, הציעו משקה קל וכריכים.

הבנות פרשו לחדריהן. חלקן טבל במימיה הצוננים של הבריכה, חלקן הלך לשחות במימיו הצלולים של ים־סוף. תלי ביינר, נסיכת הים התיכון, נעקצה על־ידי קיפוד אך קיבלה את העקיצה ברוח ספורטיבית ולא עשתה ממנה עניין.

קבוצת צלמים בריטית המכינה כתבה על מטוס הסילון החדש של ארקיע ועל אילת עטה על המציאה וצילמה את הבנות היפות מכל הכיוונים.

בשעה חמש התקיימה חזרה גנרלית על הבימה המפוארת שמוקמה במרכז בריכת השחייה. הבנות, שהיו מאומנות עוד מהפעם הקודמת, התנהגו על הבימה באופן טיבעי. שוב היה זה אלי לופו מתיאטרון פסגות שניצח על החזרה כדרכו, באורח דינאמי ויעיל.

בשעה שבע התקיימה ארוחה חגיגית בחדר־האוכל המפואר של המלון. ראש העיר גדי כץ ורעייתו ורדה כיבדו את הבנות בנוכחותם, סביב השולחן המרובע קלחה השיחה. ראש העיר סיפר כי הוא ממהר אומנם לחתונת סגנו, אך הבטיח להגיע לתחרות במועד כדי לשמש כשופט־כבוד ולהכתיר את המלכה.

מייד אחרי הארוחה הזדרזו הבנות לעלות לחדריהן לסידורים אחרונים. ידיו האמונות של הספר ג'ימי מחיפה טיפלו בשערן וגם כאן, כמו בפעם הקודמת, ניגלו מחזות יפים של חוסר חברות הדדית בין המתחרות.

הרגע הגדול הגיע, שטח הבריכה הואר באורות צבעוניים, זרי פרחים וכוכבים שטו במימי הבריכה. המנחה מני פאר, אלגנטי ומהוקצע כהרגלו, עלה על הבימה והחגיגה החלה. קהל אילתי חם ומשולהב קיבל את פניהן של 12 היפהפיות שעלו על הבמה בבגדי־ים של גוטקס בצבעי שחור וסגול ובסיגנון בדוי, נעולות בסנדלי גלי. מני חלק מחמאות לנערות הנרגשות, שהרעיפו חיוכים

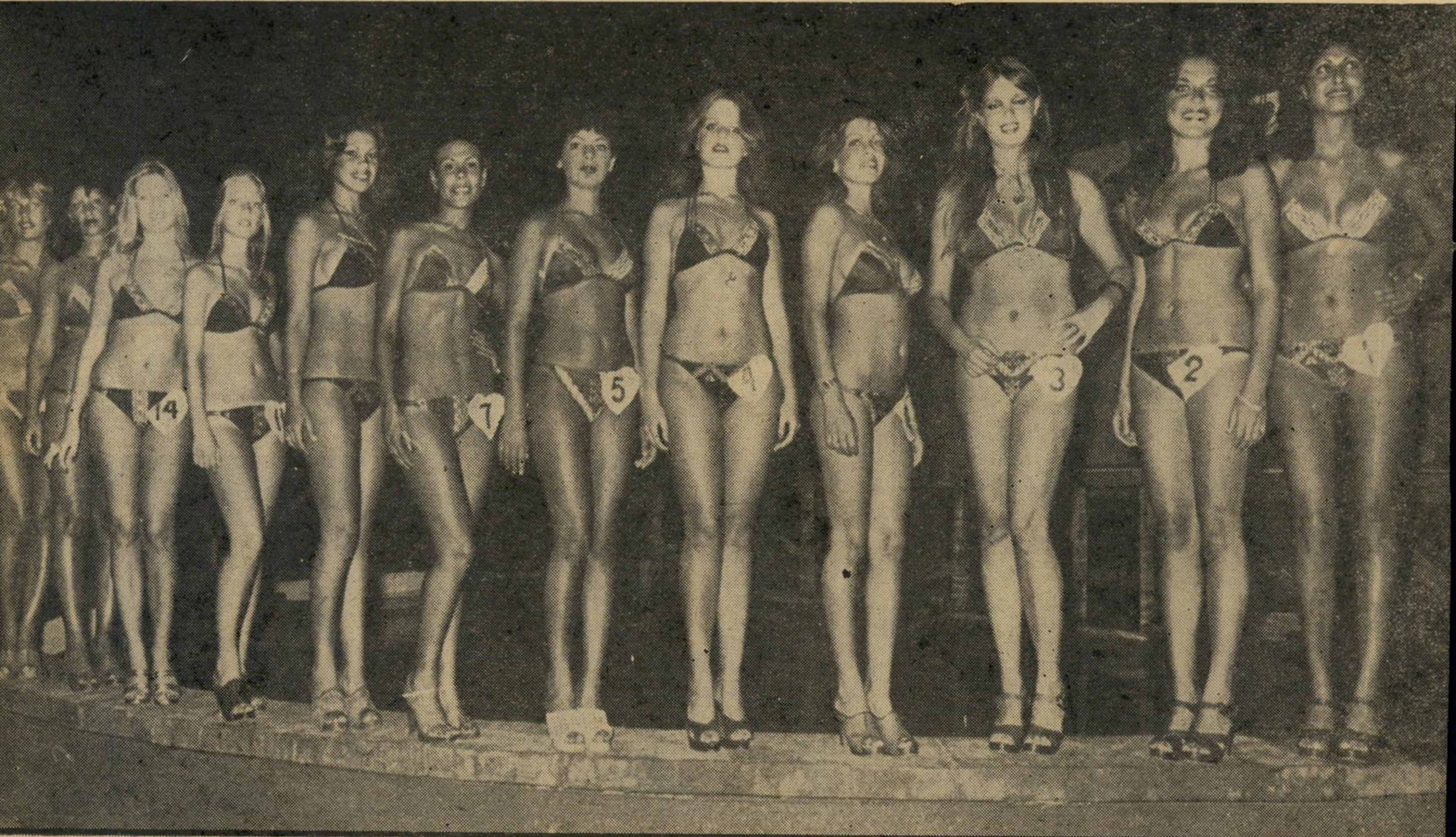

המועמדות הסופיות בתחרות נסיכת ים־סוף

ראש העיר

גדי כץ מנשק ליפוז כוהן שזכ־תה בתואר נסיכת ים־סוף. גדי חזר ונישק את הנסיכה לפי בקשת הצלמים, כשהוא אומר: „היא היתה הבחירה שלי.״

במטוס הסילון

החדש של **ארקיע** הגיעו הבנות לטכס בחירת נסיכת ים־סוף שהתקיים באילת. הבנות לא הספיקו להדק את החגורות, וכבר נאלצו לפתוח אותן, שכן הטיסה מנמל־התעופה בן־גוריון לאילת היתה קצרה להפליא. חלק מהבנות שהיתה זו להן טיסתן הראשונה במטוס, התרגשו מאד מהחווייה. בתמונה מימין לשמאל: שרית ברוך, אילנה ורדי ומאירה זמר. מאחרי אילנה נראית נאווה חלימי. מלכת המים 77׳ תהיה אורחת מלון **בוואלי־פאלאס** בשווייץ.

מנהל „העולם הזה״

אברהם סיטון מכתיר את הסגנית הראשו־נה, תלי ביינר, שזכתה בתואר נסיכת הים־התיכון בתחרות שנערכה באשקלון.

השופטים

בתחרות נסיכת ים־סוף היו, מימין לשמאל: פנינה וינטר, נציגת **מרכז לימודי נהיגה** בהנהלת אמנון רחביה, הזמר אפריק סימון, ח״כ צ׳רלי ביטון, ראש עיריית אילת, גדי כץ, רפי נלסון, מנכ״ל החברה שבבע־לותה מלון **מלכת שבא**, אלכס ירושלמי, ומנהל המלון, יעקב מזרחי. שופט נוסף שאינו נראה בצילום היה נציג חברת **אגד** באילת משה כהן. חברת הבנייה **אברהם גינדי** תעניק מתנות למשתתפות ו־25 אלף ל״י השתתפות בקניית דירה בחברה למלכה.

נציג „וולה״

שלמה אקסלרוד מכתיר את ה־סגנית השנייה, רותי שיטרית החיפאית. חברת **וולה** העניקה מתנות לזוכות.

רגע של מנוחה

תופסת רותי שיטרית, סג־נית שנייה של נסיכת ים־סוף ומעשנת סיגרייה **סמייל**, שעזרה לה להירגע מהמתח. חברת **אולימפיק** תטיס את מלכת המים ליוון ורודוס וחזרה.

בחדר האוכל

המפואר של מלון **מלכת שבא** סעדו הבנות ארוחה חגיגית לפני התח־רות. רבות מהן, שלא אכלו מעולם בחדר־אוכל של מלון, הודו לאלכס ירושלמי אחרי הארוחה על הארוחה המצויינת והיחס האדיב.

נציג „ארקיע״

צ׳ארלי מו־יאל מכתיר את תלי ביינר, הסגנית הראשונה. **ארקיע** הטיסה את הבנות לאילת בסילון החדש.

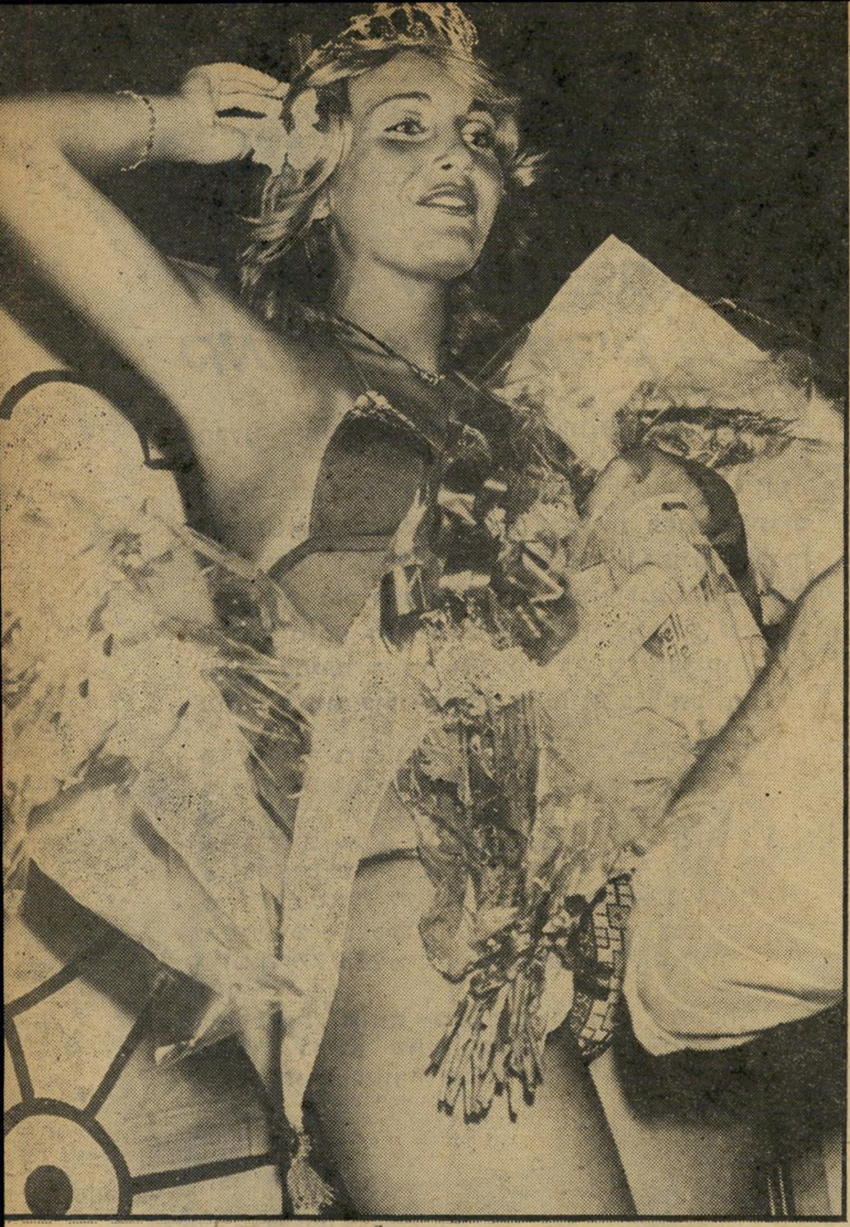

חביבת הקהל

מאירה זמר, שהיתמרה בעזרת סנדלי **גלי** לגובה של 1.78 ס״מ, מוכתרת על־ידי מלך אילת, רפי נלסון. מאירה בת גיבעתיים היתה מאושרת בתואר שבו זכתה, פיזרה חיוכים לכל עבר והבטיחה להשתדל יותר בתחרות הבאה, למרות ש„לא באתי לזכות אלא לבלות ואני מבלה על הכיפאק.״

(המשך מעמוד 61)

על הקהל. שלל היפהפיות הדהים אפילו את האילתים, המורגלים בחתיכות הבאות לנפוש בעירם היפה.

חבר השופטים תפש את מקומו. אחד השופטים היה ח״כ צ׳ארלי ביטון שבא לנשוף בחברת יועצו מני כהן, מזכ״ל הפנ־תרים השחורים כוכבי שמש והמיסעדן גאזי חקק. גם לפנתרים היתה נציגה יפה־פיה על הבימה. היתה זו דינה קהלני הירושלמית, הפעילה מאד בחוגי הפנת־רים השחורים בעירה וכוכבי שמש כינה אותה בצחוק בשם: „אחותנו המדוכאת״.

אחרי שהבנות עברו בשורה על פני האורחים הגיע הזמן להציג אותן אחת־אחת. ראשונה חביבה היתה דינה אשר, שהיתמרה לגובה 1.88 ס״מ בעזרת סנדלי גלי. דינה סיפרה שהיא פקידת בנק, וגילית בקיאות מפתיעה בשערי המניות.

אחריה עלתה זהבה שוחט, המושבניקית מחצב. כששאל אותה מני, מה יש במשק, השיבה: „תרנגולות, פרות ותתיכות.״

מיספר 3, מאירה זמר, בלונדית גבוהת־קומה ומקסימה זכתה בקריאת התפעלות מכיוון הקהל: „איזו שאפה!״

אלימור זילברמן, מספר 4, סיפרה כי היא תלמידה וכי ברצונה ללמוד אסתטיקה.

כשעלתה על הבימה רותי שטרית מספר 5 נסערו הרוחות. רותי סיפרה למני כי היא רקדנית ג׳ז מיקצועית, מני בלי בע־יות הציע לה להדגים מה שהיא יודעת. התיזמורת פצחה בסאני של להקת בוני אם, ורותי הרביצה קטע ג׳ז משגע כשהיא סוחטת מחיאות־כפיים רועמות מצד הקהל המשולהב.

מיספר 7, דינה קהלני, זכתה במחיאות־כפיים סוערות סיפרה כי היא דודניתו של אל״מ אביגדור קהלני.

כשעלתה נאוה חלימי, מספר 8 נכונה לקהל הפתעה. נאוה עדינת־המראה קראה באוזניו את אחד השירים שהיא כותבת ושברצונה לפרסם. מיספר 9, אילנה ורדי הסכסית, סיפרה שיש לה חבר קבוע ושהיא מתכוונת להינשא לו ואילו מיספר 11, שרית ברוך בת ה־16, צעירת המשתתפות, זכתה במחיאות־כפיים כאשר סיפרה ש־ברצונה להיות זמרת ואף הוכיחה את יכולתה ופתחה בשיר בשנה הבאה, בליווי התיזמורת.

יעל שחר, מיספר 13, סיפרה כי מיס־פרה הסידורי אינו מרתיע אותה, וכי היא עובדת כפקידה בעיר חיפה, ושם היא מתגוררת. מיספר 14, תלי ביינר, מי שנבחרה בשבת כנסיכת הים התיכון זכתה גם הפעם בתשואות סוערות, סיפרה על לימודיה בבית־הספר התיכון ברמת־השרון ועל כוונתה להתמסר ללימודי ביולוגיה באוניברסיטה. את אצבעה של תלי קישטה כבר טבעת זהב משובצת יהלום, שאותה קיבלה מאביה לרגל היב־חרה כנסיכת הים־התיכון.

אולם כשעלתה על הבימה מיספר 15, יפה כהן היפהפייה, געש ים־סוף ממחיאות הכפיים של הקהל. עוד לפני שהשופטים יצאו להתייעצות היה כמעט ברור שיפה היא, בעיני הקהל לפחות, משיכמה ומעלה.

מני פאר הכריז על הפסקה, השופ־טים יצאו להתייעצות שהיתה ארוכה וסוערת. ח״כ צ׳ארלי ביטון נלחם בחירוף נפש על זכותה של הירושלמית דינה קה־לני, שיחד עם נאוה חלימי החולונית

(המשך בעמוד 64)

נסיכת ים־סוף

יפה כהן, בתו של הסנדלר מחיפה, זכתה ללא כל עו־רדין בתואר הנכסף. יפה זכתה הן בהערצת השופטים, הן באהדת הקהל וגם בטוטו הפרטי שערכו ביניהן המועמדות. היא קיבלה את הבחירה בצניעות, אפילו לא טילפנה הביתה כדי לבשר להורים את הבשורה המשמחת.

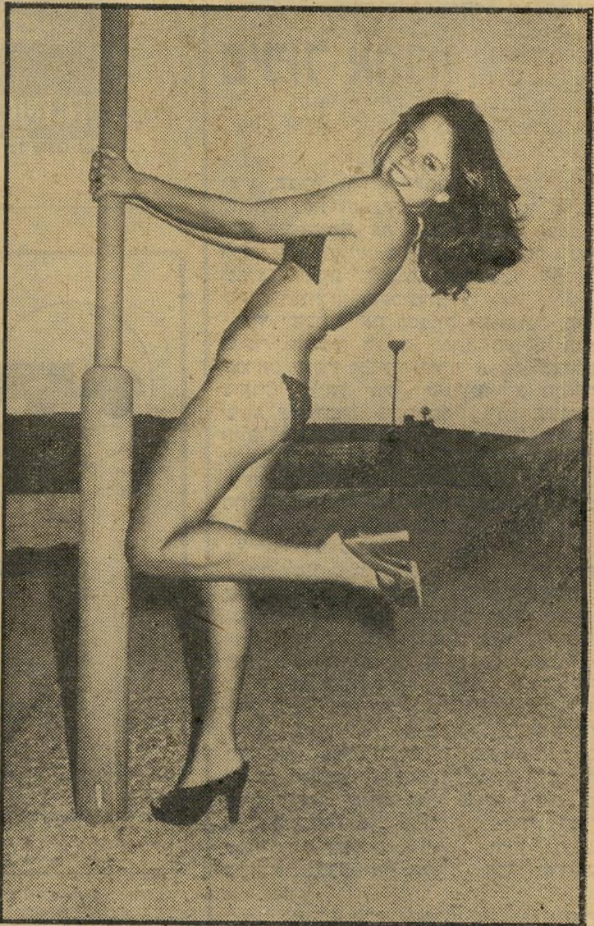

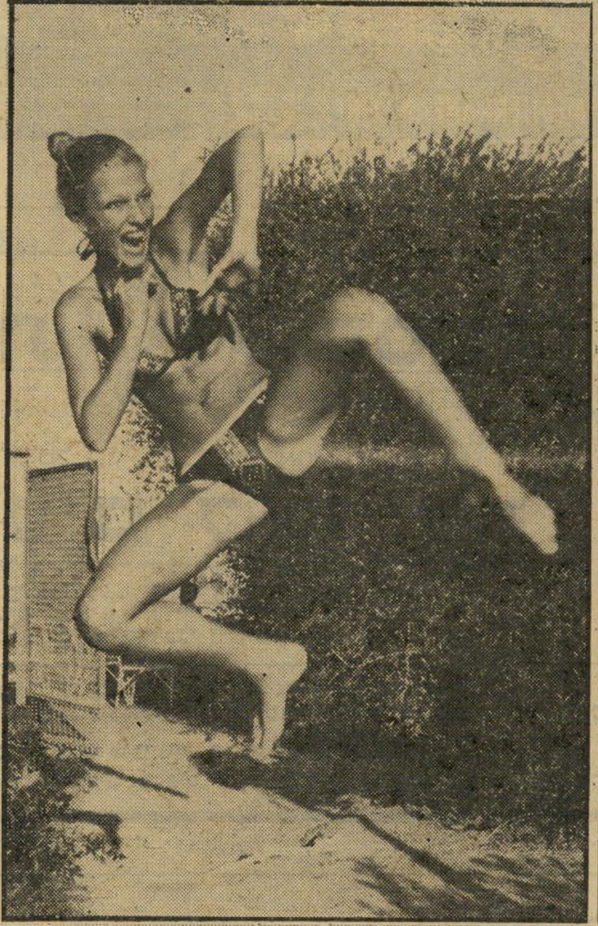

אלימור

זילברמן עדינת־המראה, מי שנבחרה כסגנית שנייה לנסיכת הים־התיכון, לא זכתה הפעם בתואר כלשהו, אולם הוכיחה רוח ספורטיבית והחליטה להמשיך לנסות את מזלה בהמשך. היא צופמה תמונות רקע רבות.

שרית

ברוך בת ה־16, צעירת המשתתפות, זכתה בתואר סגנית ראשונה לנסיכת הים־התיכון, הוכיחה גם הפעם כי מאחרי דמותה הקטנה מסתתר קול יפה. שרית פצחה בשיר על הבמה. מחוץ לבמה הוכיחה עצמה כספורטאית מצטיינת.

היפה של ים־סוף

(המשך מעמוד 63)

עמדה כמעט לזכות בתואר סגנית שניה לנסיכת ים־סוף. אולם לבסוף הכריעה הכף לטובת רותי שיטרית המתולתלת מחיפה, שזכתה בתואר סגנית שנייה לנסיכה. כסגנית ראשונה נבחרה תלי בייגר, הבלונדית תכולת־העיניים שימים אחדים קודם־לכן זכתה בתואר נסיכת הים התיכון. ואילו בתואר הנסיכה זכתה ברוב קולות, וללא עוררין, יפה כהן החיפאית.

ההפסקה הסתיימה. מאחרי הקלעים גבר המתח. מירי זיכרוני, אחת ממארגנות נושף בחירת מלכת־המים, קיבצה את הבנות שהספיקו לערוך טוטו פרטי משלהן. הסתבר כי טעמן של הבנות זהה לטעם השופטים. גם הן בחרו ביפה כהן כנסיכת הערב. הבנות התחבקו עם הזוכות וביניתיים הופיעו על הבמה רוחמה רז, אבי טולדנו ולוליטה פונזה.

עם תום התוכנית האמנותית הגדושה הגיע הרגע הגדול. מני פאר הזמין את ראש העיר האמיתי של אילת, רפי גלסון, שגימגם עם חבר השופטים, לעלות ולהכתיר את מי שנבחרה כחביבת הקהל, מאירה זמר, שהיתה נרגשת עד דמעות ואמרה: „יו, כמה שאני שמחה!” רפי, מקושט בשרשרות ובעין שקיבל במתנה תמורת האחת שאין לו, עלה על הבמה ולא חדל לנשק את הזוכה. אחר־כך עלה לבמה

טיפול אחרון

לשערה הבלונדי של נסיכת ים־סוף, יפה כהן, מעניק ג׳ימי, הספר מחיפה שהמליץ על יפה כמועמדת.

נציג חברת וולה, שלמה אקסלרוד, כדי להכתיר את הסגנית השנייה, רותי שיטרית שהקסימה את הקהל, עלתה כאשר פרח לבן תקוע בשערה המתולתל, וכשהיא מפזרת חיוכים לכל עבר ומגלה שתי גומות־חן מקסימות.

כדי להכתיר את הסגנית הראשונה, תלי בייגר, הוזמנו לבמה מנהל העולם הזה אברהם סיטון ומנהל חברת ארקיע באילת צ׳ארלי מויאל. תלי, שעדיין לא התאוששה מהעובדה כי זכתה בפעם השנייה היתה נרגשת לא פחות ממכתיריה ונשקה להם שוב חשוב. ואז פצחה התזמורת בתרועה אדירה וראש עיריית אילת, גדי כץ, הוזמן להכתיר את היפה בבנות לערב זה, הנסיכה הבלתי־מעורערת של ים־סוף מאילת ועד עקבה, יפה כהן.

עוד לפני שמני הספיק להכריז על שמה של הנבחרת עמד הקהל על רגליו וצעק: „מיספר 15!” יפה, בלונדית גבוהת־קומה, אחת משלוש בנותיו של סנדלר חיפאי יליד רומניה, עלתה על דוכן המנצחות. על ראשה הונח כתר המלוכה, מעשה־ידי רחל גרא, וגדי כץ, ראש העיר נשק לה.

ואז נכונה לקהל הפתעה. אפריק סימון שהתאהב במלכות המים בא איתן גם לאילת והתכבד בענידת הסרט לנסיכת ים־סוף, דאג שיחד איתו יגיע לאילת גם סרט ההקלטה של ראמייה, וצליליו הרועמים של הלהיט הלוהט הידהדו היטב כשהוא מבצע את השיר אגב טריקים אין־ספור.

תם ונשלם נשף בחירת נסיכת ים־סוף, אך הערב עצמו לא הסתיים עבור הבנות. אל המקום הגיע כוכב הקולנוע יהודה ברקן, ששהה באילת לצורך מילואים. יהודה אירגן את הבנות והאמנים לבילויים, וכולם הלכו לרקוד באחד המועדונים בעיר.

פרסום שפי

NEVIOT — **נביעות**

DIVING CENTER — מרכז צלילה

HOLIDAY VILLAGE — כפר נופש

NEVIOT EILAT POST PHONE: 059 - 3667, 6191 נביעות דואר אילת טל:

קורסים לצלילה

הקורסים יפתחו מדי יום א׳ בשבוע הראשון והשלישי של כל חודש במשך כל השנה.
ספארי צלילה: 1. ראס אבו גלום, 2. ראס מוחמד.
סיורים מלהיבים בני 7 ימים מלאים לאורך מפרץ ים סוף.
הסיורים מתחילים מדי יום א׳ בשבוע השני והרביעי של כל חודש.

סיורי מדבר: 1. עין פורטגה, 2. סנטה־קטרינה, 3. שארם־א־שייך.
לשרותכם: כפר נופש — חדרים ממוזגים, שייט סירות, מגרשי טניס, מתקני ספורט.

בדבר פרטים נוספים נא לפנות בכתב לנביעות, מרכז צלילה, דואר אילת.
לנוחיותכם: אפשרות לקבלת אינפורמציה גם בתל־אביב, טלפון: 452111, 443168, (מוישלה).

מורלה — המשפים המעצבים ביצירת אמנות

רובקס — המתנה שבאופנה

ארומור — צפוי דלתות וקירות

לא תהיה מילחמה ב־1978 ✶ נפט בכמויות גדולות יתגלה בארץ ✶ בגין יגיע לשיאו ב־1979 - קובעים שני אסטרולוגים בתחזית לשנה הבאה

אסטרולוגית תמיר

אסטרולוג ליפשיץ

מה תשלח תשל"ח?

בין האחד לעשרים בחודש יוני 1978, צפוי לישראל מצב קריטי עד מאד מבחינה ביטחונית. בתקופה זו לא תפרוץ אומנם מילחמה כוללת בין ישראל למדינות־ערב, אך כל הסימנים מצביעים על כך שיהיו עימותים חריפים ביותר, כולל התנגשויות בנשק חם. אבל אפשר לישון בשקט. מילחמה לא תצא מזה.

בכלל, החודשים המסוכנים למדינת ישראל מבחינת פעילות צבאית וביטחונית, משתרעים על פני כל התקופה שבין חודש דצמבר 1977 לבין חודש אפריל 1978. ומי שלא מאמין, שיבדוק בכוכבים. בתקופה זו של השנה, שתגיע כאמור לשיאה במחצית הראשונה של חודש יוני 1978, יוצרים הכוכבים אותה הסיטואציה שהיתה ערב מילחמת יום־הכיפורים 1973.

האסטרולוג הרצל ליפשיץ חוזה מצב קוסמי מסוכן מאד באותה תקופה, מצב הגורם לעירפול כללי של ההיגיון והמחשבה. „זהו הקטע הקריטי ביותר שעל מדינת ישראל לעבור בשנה הבאה," הוא אומר. „אבל אין בו תוצאות מסוכנות. ישראל תצליח להיחלץ מהסבך שאליו נקלעה ולהתגבר על המשבר."

בשנה שעברה חזה הרצל ליפשיץ מראש את נפילתו של ראש־הממשלה יצחק רבין. בעזרת הכוכבים, כמובן. בעזרת הכוכבים הוא הצליח גם לקבוע מראש כי משה דיין יחזור אל הבמה הפוליטית, כי שר בממשלת ישראל ימות מוות לא טיבעי (אברהם עופר) וכי ג'ימי קארטר ייבחר בוודאות כנשיא ארצות־הברית.

לקראת השנה החדשה ערך ליפשיץ את המיפוי האסטרולוגי הצפוי לישראל ולאישיה. תחזיתו, שנערכה על־פי לוח־זמנים חודשי, מקיפה את תחומי מדיניות החוץ, הביטחון, הפנים והכלכלה וכן את הצפוי לשורה שלמה של אישי־ציבור ישראלים.

וזה מה שגילו הכוכבים לליפשיץ:

מיפנה כלכלי — ✶ עימות מחבלים

מחודש ספטמבר הקרוב כל מערכת קשרי החוץ תהיה הרבה יותר חירבית משהיתה בעשר השנים האחרונות. עם זאת, ישראל תתקשה לעמוד לפני האתגרים שיופנו לעברה. בחודש זה ולאחר מכן, בחודשים מארס־מאי, יכולת התימרון של המדינה תצטמצם, יהיו קשיים במערכת היחסים הבין־לאומית, אך בכל מיקרה על ישראל לקבל החלטות משמעותיות שיתקבלו בצורה חיובית. לצורך זה חייבת ישראל להיות הרבה יותר גמישה.

בבורסה, אפשר לצפות לשפל במניות ובעיסקות.

בחודש אוקטובר, במחצית ינואר, בפברואר, יוני ויולי, עלולים להיווצר קשיים פנימיים כתוצאה מפעילות אופוזיציונית בתחום הכלכלי. עלול להיווצר עימות עם מחבלים. לעומת זאת תיווצרנה סיטואציות חיוביות להידברות עם חלק מהשכנים. יהיו מגעים ותהיה גם התקדמות במשא־ומתן.

בחודש נובמבר '77 ובחודשים יוני, יולי ואוגוסט 1978 יש לצפות למימוש תוכניות כלכליות מהפכניות שכמותן לא ידענו בעבר. דברים רבים שהיו חשובים בתחום הכלכלי יאבדו את ערכם. השינויים יגרמו תפנית חיובית עצומה ולשיפור משמעותי בכלכלה בהיקף שלא ידענו. עם זאת, השינויים יגרמו למיקרים די מכאיבים ובחלקם אפילו מזעזעים. תקופה זו תהיה טובה להשקעות לטווח ארוך. הפעילות הכלכלית תימשך תוך דבקות במטרה בצורה יסודית ביותר. יתגלה נפט בכמויות גדולות מאד.

בחודשים ינואר, פברואר ומארס ולאחר מכן, בחודשים אוקטובר־דצמבר '78, יחריפו הקשיים הפנימיים במדינה, מה שיגביר את המתיחות וזאת על רקע של מאבקים עם האופוזיציה ופעילות חבלנית שתנסה לטרפד את הקשר שנוצר עם מדינות ערב.

חוסיין
מחלה קשה

סאדאת
רצח

בגין ✶ מתוח

בחודש ספטמבר הקרוב יעברו על ראש־הממשלה מנחם בגין עשרה ימים קשים של מתח נפשי גבוה, העלולים להיווצר כתוצאה ממצב בריאותי. תופעה דומה תעבור עליו גם בחודשים אפריל ומאי, אבל הוא יצא ממצבים אלה בשלום ואין סיבה לדאגה.

בגין הוא אדם המצטיין באינטליגנציה גבוהה מאד, טיפוס מאד אמוציונלי, מצטיין בשפע של יוזמות, בעקשנות ובכושר־עמידה גבוה בפני לחצים.

שנת 1979 תהיה אחת השנים הגדולות ביותר בחייו ובה יגיע לשיאים אישיים שלא ידע מעולם.

אחד התחומים המוצלחים ביותר אצל משה דיין הוא המגע עם גורמי חוץ. כל דבר שהוא עושה בחוץ ומביא אותו מחוץ לגבולות ישראל, גורם לו הצלחה אשר תגיע לשיאה מאמצע יוני '78. כאן מתחילה עבורו תקופה המביאה אותו לאותה תהילה שזכה בה בשנת '67 ואף למעלה מזה. עם זאת יעברו על דיין חודשים קשים. עד אז יעברו עליו חודשים קשים של מתח נפשי, אשר ככל הנראה יהיה קשור במגעים עם מדינות שכנות.

הקאריירה של דיין רצופה במאבקים קשים מאד עם אנשים שמנסים להכשיל אותו. אך בסופו של דבר הם נכשלים בעצמם. המצב הקוסמי של דיין מראה כי הוא מוגן ומצליח להתגבר על אויבים ומתחרים, אם כי לא בדרך הקלה.

אריק יתחיל תקופה טובה בדצמבר 1977 בתחום של שאיפות, תיקוות ויחסים עם שותפים. הוא יהיה שותף לרעיונות פוריים ולפעולה מצליחה שתלווה בלבטים פנימיים.

אריק הוא בעל פוטנציאל גדול הרבה יותר ממה שנראה על פני השטח. הוא בעל רעיונות יוצאים מן הכלל, אך אינו מבטא את עצמו די ולכן אינו מגיע למיצוי כל יכולתו. אדם מעשי מאד, בעל כושר מנהיגות מצויין ובעל הרבה התלהבות. איש־מישפחה מובהק.

במחצית השנייה של 1978 יקיים קשר מצויין עם שותפים, יהיה קשור לדברים סודיים.

בשנת 1981 בולט אצלו קשר חזק מאד לחו"ל. שנת 1982 תהיה שנת־שיא בקאריירה שלו.

עד כאן תחזיתו של האסטרולוג הרצל ליפשיץ.

סאדאת ✶ יירצח

האסטרולוגית מרים תמיר, אשר זכתה בפירסום כאשר ניבאה מראש את מותו של נשיא מצריים נאצר, שלושה ימים לפני שנפטר, מתנגדת בחריפות לדיעה שניתן לחזות גורלות באמצעות אסטרולוגיה בלבד. לדעתה ניתן לראות רק השפעות ותקופות חיוביות או שליליות, ולפי זה ניתן לכוון.

מרים, שהיא דור שישי למגידי עתידות, סותרת גם את האמונה בגורל עיוור. „דברים שניתנים לכיוון אינם גורל עיוור, במידה שהאדם יכול להשפיע על מהלכים של עצמו. גורל עיוור הם רק דברים אשר קורים ללא מודעות להתרחשותם," היא אומרת.

את תחזיתה לשנה הקרובה ערכה מרים באמצעות מיפוי אסטרולוגי ובאמצעות קלפים אסטרולוגיים. וזו תחזיתה:

„אני לא רואה בעתיד הקרוב את המילחמה אשר כולם חוששים ממנה. אין צורך לייחס חשיבות לכל הכרזות המילחמה הסוריות. תהיה אומנם מתיחות ביטחונית גוברת, אך היא לא תגיע לפלל התערבות כוללת.

אחרי אמצע 1978 יחול שיפור ניכר במצב הכלכלי וייפסק מצב המיתון כביכול שאנו שרויים בו היום. יתגלה נפט בכמויות גדולות.

לגבי ארצות־הברית: לדעתי, כל ההכרזות האמריקאיות על מתיחות ביחסים זו סתם הסוואה. אני לא צופה אכזבה מצידו של קארטר. הוא, אגב, ייבחר לקדנציה נוספת.

לגבי ממשלת ישראל, אין לצפות למהפכות דרסטיות. בגין ימשיך לנחול הצלחות. ננקטים צעדים נוספים לקראת השלום. דיין יזכה בהצלחה בולטת. עזר וייצמן יחולל שינויים רציניים שיתרמו לשיפור מערכת הביטחון.

אינני רואה שינויים דראסטיים בברית־המועצות, אך צופה שנה די קשה לקארטר. שנה קשה צפויה גם לחוסיין מלך ירדן. הוא יעבור מחלה קשה וייתקל בבעיות רבות הן מבחינה פיסית־אישית, והן מבחינה לאומית־ביטחונית.

מנהיג ערבי אחר שצפוי, לדבריה, לסכנה הוא נשיא מצריים אנוואר סאדאת, אשר יירצח על־ידי בני עמו.

בתחום הבריאות צפוייה מחלה קשה לאישיות ידועה מאד בישראל.

אהבה אסורה במישטרה

אני בטוחה שגם אתם שאלתם את עצמכם — ברגע בו שמעתם את הידיעה על מינויו של ניצב **אהרון שלוש** כראש אגף החקירות של המישטרה, במקומו של ניצב **יעקב קדמי** — אותה השאלה שהטרידה גם אותי.

שלוש, מי שהיה בעבר מפקד המחוז הדרומי של המישטרה, פרש ממנה לפני ארבע וחצי שנים שבהן בילה גלות באוני־ברסיטת תל־אביב. אז אם הוא היה קצין־מישטרה כל־כך מוכשר

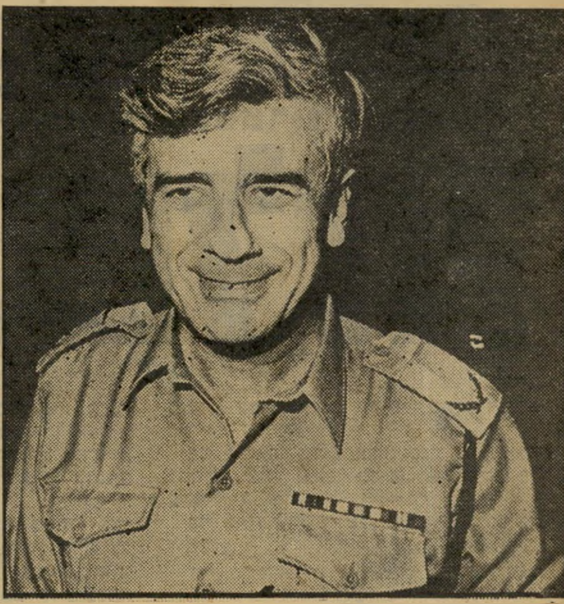

אהרון שלוש
החלטה אמיצה

ומוצלח, שיכול היה עוד לטפס בדרגה ולהגיע אל ראשות אגף החקירות במישטרה, למה נתנו לו ללכת? ואם המישטרה יכלה להסתדר כל־כך הרבה זמן בלעדיו, מדוע החזירו אותו דווקא עכשיו?

בעיתונים התפרסמו הרבה קישקושים על קליקות ופוליטיקה גבוהה. אבל האמת היתה כמובן אחרת. כדאי היה אולי לספר אותה כאן כדי שלא יחשדו באיש נעים־הסבר ועדין־ההליכות הזה, כי הוא נזרק בזמנו מהמישטרה, כפי שניסו לרמוז כמה הולכי־רכיל.

הקאריירה של אהרון שלוש במישטרה, שנמשכה 25 שנים רצופות, נקטעה באופן פתאומי אחרי שבאחד הימים, בחודש מרס 1973, התייצב הקצין הבכיר לפני אשתו מרים ובישר לה כי חיי־הנישואין שלהם הגיעו לסיומם. בשקט הנפשי המאפיין אותו הוא גילה לה כי הוא החליט לפתוח דף חדש בחייו, לעזוב את המישטרה וגם את הבית.

מה שגרם להחלטה פתאומית זו, היה אותו גורם המביא תמיד החלטות פתאומיות: אשה. במשך כמה שנים ניהל שלוש, שהיה כבר בעבר ראש מחלקת החקירות של המישטרה, רומן סוער עם אחת המזכירות של המטה־הארצי של המישטרה.

לא היתה זו הרפתקת־אהבים מקרית, גם לא פלירט מהסוג המקובל בין בוס למזכירה, אלא אהבה רצינית וממושכת בין גבר ואשה שבגלל מעמדם וקשריהם החברתיים לא יכלו לנתק את קישריהם המישפחתיים ולחיות בצוותא. כך נאלץ שלוש לחיות חיים כפולים במשך תקופה ארוכה, עד שיום אחד לא יכלה עוד האהבה האסורה להימשך במיסתורין.

אהובתו של שלוש ילדה לו בן זכר. שלוש נטל על עצמו את כל האחריות, החליט לעזוב את אשתו ואת בנותיו שעברו את גיל העשרים, ולשמש כאב לבנו הרך.

זו היתה החלטה אמיצה שרק גבר אמיתי יכול לקבל אותה. אבל במישטרה כנראה לא יכלו לסלוח לו על המעשה הזה. שלוש נאלץ לפשוט את המדים ולחפש לעצמו תפקיד אדמיניס־טרטיבי במוסד אקדמאי.

פרשת האהבים הזו, שבעיקבותיה נשא שלוש את אהובתו לאשה, נשכחה בתום ארבע וחצי שנים. ועכשיו, בגיל 56, חוזר אהרון שלוש אל אגף החקירות. נראה שגם במישטרה הגיעו למסקנה שהרומנטיקה אינה יכולה להפריע לחקירות, או שבגיל 56 אין אהרון שלוש מהווה עוד סכנה למזכירות במטה הארצי של המישטרה.

רוצי מנדי!

בין הדוגמניות היפהפיות הנערות הזו־הר שהסתובבו במסדרונות מלון השרון לפני שבועיים, בעת שנערך שם שבוע האופנה הישראלי, בלטה ביופיה **מנדי־ריים־דייוויס־שאולי**, שהשנים לא עימעמו את זוהרה.

אבל בניגוד לשאר הדוגמניות שבאו למלון השרון כדי לעבוד, היתה סיבה אחרת להימצאותה של מנדי שם. היא פשוט מתגוררת במלון. ולא, חלילה, ל־חופשת קיץ או סוף שבוע. הרומן הזה בין מנדי והמלון נמשך כבר כחצי שנה.

מנדי מתגוררת דרך קבע במלון יחד עם בתה הצעירה **דנה**, הלומדת בקירבת מקום, בבית־הספר לילדי הדיפלומטים שבכפר־שמריהו. וזה שלהתגורר במלון עולה כסף אני לא צריכה לספר לכם.

אבל לא זה הסיפור שיש לי על מנדי השבוע. מנדי, שבשנים האחרונות עשתה קאריירה לא רעה כשחקנית קולנוע בסר־טיו של הבמאי **יואל זילברג**, אינה מב־לה כל היום בבריכת המלון או במיסעדה.

זילברג משבץ בשנים האחרונות את מנדי כמעט בכל הפקה שלו, בתיאטרון או בקולנוע, וכרגע עסוקה מנדי בהכנות למחזה חדש שיואל עומד לביים.

אחרי הרבה שנים שהם חיים בנפרד עומדים עתה מנדי ובעלה החוקי, **רפי שאולי** להתגרש. ובואו לא נתפלא אם נשמע שמנדי החליטה לחזור למעמד של רווקה דווקא מפני שיש לה איזה רומן באופק. איך אומרים אצלנו: גירושין — צורך נישואין.

דנה ומנדי שאולי
מלון 5 כוכבים

מיליונרים מתעופפים אל חווה

אתם זוכרים שסיפרתי לכם ש**חווה דיין**, מלכת היופי שלנו לשעבר וכיום דוגמנית צמרת מגיעה ארצה?

ובכן, היא הגיעה, כשהיא משאירה מר־אחוריה בלוס־אנג'לס את **הרדוף וולף**, בעל רשת חנויות כל־בו. צירוף מקרים משונה ואולי לא־כל־כך מקרי הביא לארץ באותה עת, גם את המיליונר האופנאי **רוברטו קאוולי**.

בין רוברטו לחווה התנהל לפני זמן־מה רומן סוער. אך אם קיווה רוברטו שיוכל לחדש את ימיו איתה כקדם, הרי התאכזב מאד.

הוא הציג את היאכטה שלו למכירה במארינה, וטס לו הביתה אבל וחפוי ראש.

ישמע הרדוף וולף שחווה נתונה טרף לזאבים, קפץ על המטוס הראשון ובא לשמור על הקניין.

המחווה האבירי הרשים אותה כנראה, שכן מאז נראים השניים (המתגוררים כעת בדירתה של חווה בשיכון בבלי, השמורה לה לגיחותיה ארצה), כשהם מאוהבים ומ־אושרים ומקפידים להופיע בכל המקומות היפים.

הרדוף מגלה נאמנות והתמדה, והוא יישאר כאן בארץ עד שחווה תמריא לפא־ריס להשתתף בסרט — כדוגמנית של גוטקס. ולא אתפלא אם אשמע שפעמון הנישואים כבר מצלצל לזוג.

האמהות שבדרך

אתם זוכרים שלפני כמה חודשים שהיה בארץ איזה ליל־עלטה רציני, כזה שהז־כיר לרבים את ליל־העלטה המפורסם ב־ניו־יורק?!

אני לא יודעת אם חברת־החשמל שלנו אשמה בזה או לא, על כל פנים מאז אותה עלטה תתפלאו לגלות עד כמה עלה שיעור ההריונות במדינה. בסביבה שלי, בכל אופן, נדמה שכל אשה שלישית היא בהריון.

קחו, למשל, את הצמד **צביקה פיק** ו**מירית שם־אור** הנשואים כבר, ברוך השם, שנים לא מעטות. עד עכשיו היה נדמה שהם מתעניינים רק בפיזמונים. מי־רית, שפרשה מעבודת ככתבת במעריב, כתבה לצביקה פזמונים והוא שר לה ני־גונים. ועכשיו עומד להצטרף למשפחה המוסיקאלית הזו יורש. מירית כבר אינה יכולה להסתיר את העובדה שהיא ממ־תינה לחסידה. מה שאני בטוחה הוא שעוד לפני שייוולד היורש, ייוולד מההריון הזה איזה פיזמון, שצביקה אולי אפילו יהפוך אותו ללהיט.

הפתעה נוספת בתחום ההריונות היא

מירית וצביקה פיק
במקום להיט

אשת יחסי־הציבור **מירי בן־יוסף**, ש־נישאה לא מכבר לצייר **רוני בן־צבי**. רוני, שהוא בוהמיין אמיתי, ומבלה אומנם את רוב זמנו בכפר הציירים עין־הוד בעת שרעייתו טורחת ביחסי־הציבור ב־תל־אביב, אבל הם נפגשו כנראה מספיק כדי שמירי תיכנס גם היא בקרוב למיש־פחת האמהות.

לביקור החסידה מצפה גם הדוגמנית **דינה ברכה**, שנישאה באביב האחרון לכדורסלן הפועל תל־אביב, **בארי לייבוביץ'**. וזה כבר באמת עיתוי נפלא. כי, ללא כל קשר, מצפה גם בעלה לשעבר של דינה, **תדי שאולי**, לביקור החסידה אצל אשתו, **שרונה**, כמעט באותו זמן.

מי שעשויה להיות מאושרת מכך היא כמובן בתם המשותפת של דינה ותדי. תארו לעצמכם: בבת־אחת ייוולדו לה שני אחים. אחד מצד האמא ואחד מצד האבא.

אהבה ממבט ראשון

מסתבר שיש עוד רומנים אמיתיים בעיר הזאת, אהבה וכל השאר. **הדוגמנית היפהפייה** ממוצא גרמני חיתה לה בשקט ובשלווה עם **בעל** אוהב המשרת בצבא הקבע, שמכל מיני טעמים לא אגלה לכם את שמו. והכל התנהל להם על מי מנוחות, עד שהיפה הבלונדית הגיעה יום אחד לארוחה בתל־אביב הקטנה. רק תראו איך שהכל מתחיל משם, ושם גם התחילו חייה תחדשים.

תאמינו לי, עד ששמעתי את הסיפור כבר הפסקתי להאמין שקיימת אהבה ממבט ראשון. הדוגמנית נעצה את עיניה החומות ב**יקי גולדשטיין**, שהיה ממנהלי המקום. ומספרים לי שהניצוצות שעברו ביניהם כמעט הדליקו את העסק. חייה של היפה הפסיקו מייד להתנהל על מי מנוחות, מאחר שהסיפור בהחלט לא נראה לבעלה החוקי שהחל לאיים ולעקוב, ותודו שזה בהחלט מהווה מיטרד.

ובכן, נטל לו יקי את אהובתו, ושניהם ירדו למקום שבו האנשים מבינים יותר את הנשמות האוהבות — אילת.

שם מנהל יקי את המיסעדה הסינית מנדי'ס, והיא משתזפת ומחכה לו. השבוע הציפייה תתארך קצת יותר, מאחר שיקי קפץ ללונדון, אך לדוגמנית המאוהבת לא איכפת לחכות. היא בטוחה שיקי יחזור היישר לזרועותיה. אשרי המאמינה.

בבורסה של ראובן
השקעתך שווה כפליים!

פתוח במוצאי שבת
מ-7 עד 11

כשאתה קונה שטיח אצל
"ראובן" כספך מיד מכפיל
את ערכו כיון שאתה מקבל
אותו בחצי המחיר !!!

שטיחים בחצי המחיר !!!

סוג השטיח	גודל	מחיר רגיל בל"י	חצי המחיר בל"י
שטיח דני	1.50/2	~~2250.- ל"י~~	1.125.- ל"י
סט אוול פרחים אקסקלוסיבי		~~2.600.- ל"י~~	1.250.- ל"י
סופר מודרני	1.45/2	~~2.900.- ל"י~~	1.450.- ל"י
בלגיום מודרן	2/2.90	~~5.800.- ל"י~~	2.900.- ל"י

הצעה סופר מיוחדת!

כרמל טפטינג מודרני 1.50/2 רק 750.- ל"י
כרמל טפטינג מודרני 1.75/2.50 רק 1.092.50 ל"י
כרמל טפטינג מודרני 2/3 רק 1.500.- ל"י

* תשלומים עד 12 חודש ללא ריבית (לא כולל שטיחי המבצע ושטיחים מתוצרת הארץ)
* כספך יוחזר לך אם תמצאי תוך 14 יום שטיח דומה במחיר זול יותר!

ראובן

מרכז השטיחים הגדול בארץ

תל-אביב, רחוב העליה 11, טל. 3-614392
פתוח מ-9 בבוקר עד 7 בערב, ביום ג' מ-9 בבוקר עד 9 בערב
חניה חינם ברח' פרץ 29, חניון פלצ' (כניסה משד' הר-ציון תחנה מרכזית)

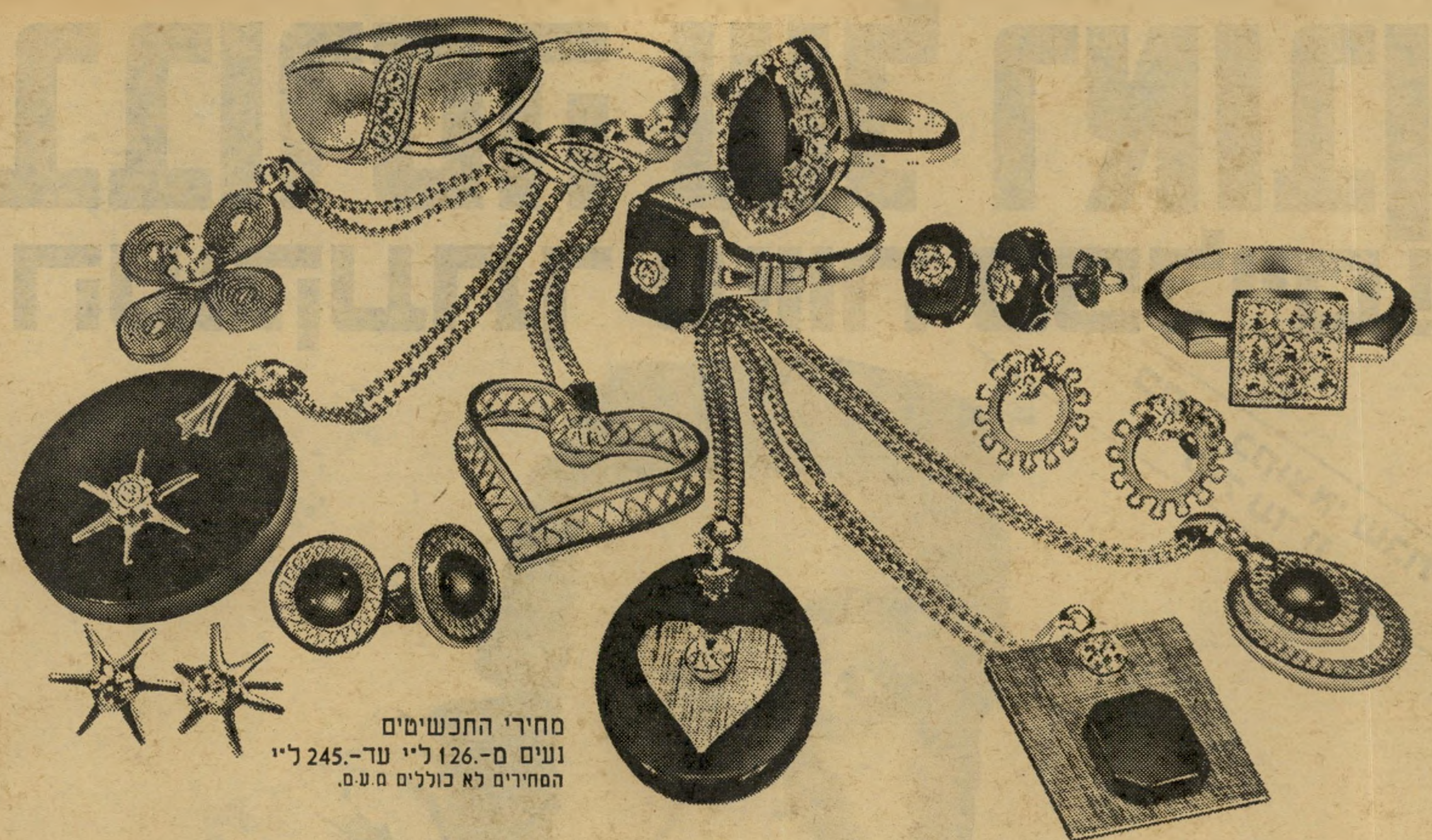

מחירי התכשיטים
נעים מ-.126 ל"י עד-.245 ל"י
המחירים לא כוללים מ.ע.מ.

תכשיט פלאטין לחג.
אין מתנה אחרת!

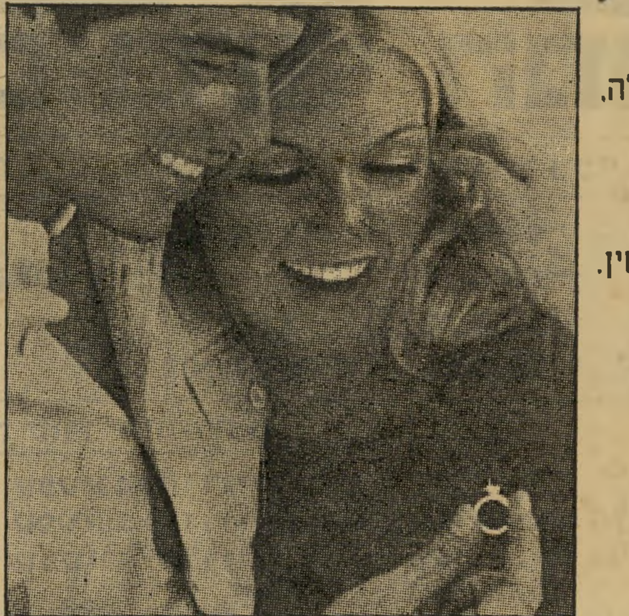

המבט האוהב שעל פניה
יאמר הכל.
זוהי המתנה שהיא ציפתה לה.
תכשיט פלאטין.
אם אתה אוהב אותה באמת.
בחר למענה תליון, עגילים.
טבעת או צמיד מאוסף
הדגמים החדשים של פלאטין.
תכשיטי זהב מעורגל
(GOLD FILLED)
וכסף סטרלינג: עם שיבוץ
יהלומים סולריים ואבני חן
אמיתיות.

נשים נועדו לתכשיטי
פלאטין... והחג הוא הזמן
המתאים ביותר.

המרכז למחקרים שימושיים
הקניה הטובה ביותר 1978
מודעון אזרחי מבט לכלכלה ולחברה

פלאטין
רח. בן-יהודה 64 ת"א טל. 228111,2,3

קדם פרסומים

להשיג ב"פלאטין", בן יהודה 64, ת"א, טל: 228111(03), ב"כל-בו שלום" ו"דרגסטור שלום", וברשתות בתי הכל-בו של השק"ם ו"המשביר לצרכן".

תל אביב: "פלאטין". בן יהודה 64, "דפניס", דיזנגוף 162, "פאר", אבן גבירול 94, "יסמין", אבן גבירול 22, "חולצרי", אלנבי 99, "קרן לוי", מקוה ישראל 10, "מינת החן", שנקין 17, "כרמלה", יהודה המכבי 62, "יופי-לי", בן יהודה 219, "ציפי", אפטר 9, תכנית ל', "נאוה", קרליבך 18 "מלכה", נוה שאנן 1, **יפו:** "שין", שד' ירושלים 56, **רמת-גן:** "אקסוטיק", חרו"אה 3, "טופז", ביאליק 77, "מלכה", שד' ירושלים 37, "נח", שד' ירושלים 42, "שירי", ז'בוטינסקי 85, "בשמת", ז'בוטינסקי 125. **גבעתיים:** "נילי", סירקין 7, "דרלינג", הרצוג 25, תל גנים, **בני ברק:** "יפית", ר' עקיבא 91 **הרצליה:** "אניה", סוקולוב 57, "זהבה", סוקולוב 29. **כפר שמריהו:** "נקודת חן", הזורע 3 **רמת השרון:** "אסתי", סוקולוב 65, **חולון:** "מור", אילת 36, נאות רחל, "יהודית", סוקולוב 106, "דיסקו-יופי", סוקולוב 47 **בת-ים:** "מירי אורן", רוטשילד 18, "מני", פסאג' מגדל נחום, "דוריה", רוטשילד 40, "אביבה", מרכז מסחרי רמת יוסף, "ציפי", בלפור 86, "אייל", רבינוביץ 1. **פתח תקוה:** "משכיתי חן", חובבי ציון 15 **רעננה:** "פיפר אין", אחוזה 109, **כפר סבא:** "טופז", ויצמן 84 **ראשון-לציון:** "מסקוט", תחנת-אגד **יהוד:** "שי", מרכז יהוד **סביון:** "רימון", מרכז מסחרי רימון. **רמת-אילן:** "טל-מור", מרכז מסחרי. **קריאון:** "סילביה", מרכז מסחרי **נס ציונה:** "עדיה", ויצמן 18 **רחובות:** "שולמית", תחנת אגד, "עסרה", הרצל 187 **גדרה:** "אסתי", הרצל 7. **לוד:** "בת חן", מרכז מסחרי חדש **רמלה:** "טובה", הרצל 74 "יולקו", הרצל 88. **נתניה:** "מורן", מפגש אמיתי, סונול, "עירית", שער העמק 10, "עלמה", הרצל 21, "עלית", שער הגיא 12. **תל מונד:** "יונה", מרכז מסחרי **אבן יהודה:** "נוי לי" **פרדס חנה:** "אינס", רח' הבנים **חדרה:** "לילך" הנשיא 66, **חיפה:** "יהודית" תחנת אגד החדשה, "נעורים", החלוץ 46, הרצל 28, "ברצי", חרצל 42, "בריג'יט", מוריה 110, "קלרה", הרצל 87 **טירת הכרמל:** "אביבה", מרכז מסחרי **קרית מוצקין:** "ורד", קרן קימת 55, **קרית ביאליק:** "טיפאניס", מרכז מסחרי סביניה **קרית-ים:** "משה", ככר ניצן **עכו:** "לילך", תחנת אגד. **קרית אתא:** "דבורה", מרכז מסחרי **חצור הגלילית:** "סוזי", מרכז רסקו, **כרמיאל:** "חן", מרכז מסחרי **נהריה:** סניטס, שד' הגעתון 34, "אסתי", ככר העיריה **עפולה:** "רקפת", ירושלים 11 **נצרת:** בית מרקחת "נצרת" **מגדל העמק:** "פרידה" מרכז מסחרי **טבריה:** "יפית", הירדן, "חן ליליאן", שיכון ד' רסקו, **צפת:** "בית-חן", ירושלים 59 **בית-שאן:** "הילדה", מרכז מסחרי קרית חיובל, "שי" הגידם 1 ככר מנורה, "סופר לוק", יפו 82, "פנטזיה" הילל 23, "פנינה", הגבעה הצרפתית, "שחלב" רמות אשכול. **אשדוד:** "קוטי", רוגוזין, מרכז מסחרי א'. **נתיבות:** פוטו בתיה, שבטי ישראל 2, **שדרות:** "רחל", מרכז מסחרי ב'. **קרית מלאכי:** "לימור", מרכז מסחרי 10. **באר-שבע:** "כרמן", קרן קיימת 197, "שרה", תחנת אגד, "יפעת", מרכז רסקו **דימונה:** "רוסל", מרכז שיא 44 **ערד:** "סביון", מרכז מסחרי **אילת:** "שני", מרכז תיירות חדש, "לילך", שיכון צאלים. **זכרון יעקב:** "יפית", המייסדים 54,

רחל מרחלת על כל העולם

לא הכל צמרת

וכשבספרית צמרת עסקינן, מי אם לא **ויולט** היא הרשאית להתגדר כממציאת התואר הזה עוד מהימים שצמרת היתה צמרת.

ויולט הפתיעה בזמנו כשעשתה תפנית חדה ומוצלחת מעיסקי שיער לעסקי קרחת. זה היה שם המחזמר שבו מילאה תפקיד של מתכננת תילבושות. וגם שם, להפתעת הכל, היא עשתה זאת בכישרון ניכר. כשירד המחזמר, שוב מצאה עצמה ספרית הצמרת במספרתה, והחלה שוקדת להכין ללקוחותיה הפתעה נוספת.

הפעם זוהי חנות למימכר רהיטים וחפצי־אמנות עתיקים ברחוב הירקון.

גם שם הוכיחה ויולט שטעמה משובח. החנות והחצר הצמודה אליה, שכסף רב הושקע בשיפוצים, הפכו במהרה שיחת העיר. את הכורסה העתיקה שרכשת יכולת לגרור לחצר, להתרווח להנאתך ולזכות בכוס תה על חשבון הבית, מעשה ידי המארחת.

ואז, גם לוויולט זה קרה. בעוד היא עסוקה בשיפוץ קירות הגלריה, נשר הטיח בביתה. בעלה **מיכה גיטר**, היהלומן, עזב את הבית. מיכה נהגה עתה שוב מחייו כרווק מבוקש, דוהר ברחובות העיר במכו־נית האלפא רומיאו ספורט היפה שלו ומת־גורר בווילה ששכר לו בהרצליה־פיתוח.

מיכה הוכיח שגם לו יש סיגנון. בעודו מתרווח על המיטה התלויה שלו בחדר השינה מתנדנדים חבריו על הכיסאות ה־תלויים, ובאוויר נישא ריחם של הפרחים והעציצים התלויים. בקיצור, הכל עוד תלוי.

וויולט? היא לא עמדה בהלם. היא סגרה את חנותה המהודרת והמשופצת, וחזרה בקול דממה דקה אל הסלון שעזבה לא־מכבר בקול תרועה.

שרונה נסעה לחשוב

את **שרונה מרש** אנחנו זוכרים לטובה. היא, שהיתה מלכת הנעורים שלנו וגם של העולם, עשתה מאז דרך ארוכה מאד

שרונה מרש
מחכים בתור

לכל הדעות. היא הספיקה כבר להיות נשואה לאיש הרדיו **עמק פרי**. אבל לא לאורך ימים, ואחרי הפיצוץ הגדול לא חיכתה הרבה ומייד קפצה ונישאה לאיש העסקים **שמעון לוין**. אבל לצערי גם שם לא היתה נחת זמן רב. עכשיו נודע ש־שרונה נסעה לאירופה, ולדברי שמעון היא נסעה לחשוב. מי ידע כמה זמן יקח לה לחשוב, אבל בטוח שנדע את תוצאות החי־לטותיה בקרוב.

אני כבר רואה את כל הזאבים מסתד־רים יפה בשורה בנמל־התעופה ומחכים.

ליזה לעולם הגדול

אבל הפעם לא **ליזה כביוף** הספרית. הפעם רק **ליזה**. ליזה שאין לה שם משפ־חה, והיא ידועה רק כחברתו של **דן בן־אמוץ**, אותה ליזה שמסתובבת לה להנאתה עם איש הבוהמה מיספר אחד בארץ, תושב יפו העתיקה ומראשוניה.

ובכן, דן זה הטוב החליט שסוף־סוף הגיעה שעתה של ידידתו הוותיקה לצאת למסע קטן, והפעם מסע של ממש, באווירון, ועוד לחוץ־לארץ. ואם להיות ספציפים, אז ישר ללונדון.

אבל אפילו שהבן־אדם עשה מעשה נאצל כזה, הוא לא מפרגן עד הסוף, ורק חוזר ואומר כמה טוב שאין לה מספיק כסף להסתובב בחו״ל יותר משבוע. כך או כך, ליזה האמיצה, שחיים קשים זה בשבילה מישחק ילדים, אומרת „לא נכון, אשאר שם הרבה יותר, ועוד יישאר לי מספיק כסף בשביל לחזור ולקנות לך מתנה.״

דן בן־אמוץ וליזה
לא יותר משבוע

על יפים וסתם אנשים

קוראים לה **פסי קוברד**. ואם השם לא עושה לכם כלום, ואתם לא רואים תיכף לנגד עיניכם חתיכה משגעת, אתם בפירוש מפסידים.

הבחורה היא דוגמנית מתחילה, אבל עם פוטנציאל כמו שלה אפשר בהחלט להגיע רחוק. פסי היא מי שהיתה חברתו הצמודה של **איציק לוי**, אח של **שוקי לוי** מהצמד שוקי ואביבה.

ולבחורה היתה בעיה רצינית. ההורים שלה פשוט התנגדו מאד לעניין היציאות עם איציק, וכשקם לו זה ואמר שהוא נוסע צרפתה, נגולה אבן כבדה מליבם — עד הרגע שבו אמרה פסי שגם היא רוצה לנסוע. ואוי איזה בכי היה שם, עד שהצ־ליחו לשכנע אותה שלא לעשות זאת.

נו טוב. אז הלב נשבר, והבחור נסע, והיפה היתה עצובה, אבל סוף הסיפור הרי הוא לטובה. הבחור לא יכול לחיות הרבה זמן בצרפת בלי פסי הקטנה שלו ולפני שבועיים חזר ארצה, והיא חזרה הישר לתוך זרועותיו, הורים או לא הורים.

האהבה באה במקום הראשון. ואם הבחור עשה את כל הדרך מחו״ל רק בשביל זה, אי־אפשר לאכזב אותו, נכון? אולי בסוף האהבה אפילו תנצח.

התיקווה של תיקווה

תתפלאו, אבל ככל שיותר חם בארץ, יותר ויותר אורחים מגיעים אלינו מחו״ל. אורחת נחמדה שנורא שמחתי לפגוש אצל שמיל ברובע הצפוני, היא מי שהיתה עו־רכת ומפיקה בגלי־צה״ל, **תיקווה מרוז**,

תיקווה מרוז
להגיע ירחוק

השוהה מזה שנים אחדות בניו־יורק להש־למת עבודת הדוקטוראט שלה בסיפרות.

תיקווה, שהיתה בארץ מומחית לכל מיני תוכניות מיוחדות ותמיד־תמיד בעניינים, היא — כמו מרבית הנשים העוסקות בת־חום התיקשורת — רווקה, ובשטח הזה אני יכולה לבשר לכם שיש לה רומן עם ארכיטקט אמריקאי שהוא לדבריה „חתיך ומקסים.״ אלא מה?

אבל לפי איך שהיא דיברה עליו, אני מאמינה לה שהיא מאוהבת בסטייל אמ־ריקאי, כי הדבר שלה הוא אומנם משגע, „אבל למרות זאת היא מתכוננת לחזור אלינו בסוף עבודתה האוניברסיט־אית, אם לא יחולו שינויים בלתי־צפויים, כמובן.״

אבל חוץ מאהבות, תיקווה נורא IN גם בניו־יורק, והיא מספרת לכולם איך היא תוססת בדיוק במרכז החגיגות ובדאי רק שתדעו שב־15 בחודש זה יש לה ראיון עם הכוכבת **ליב אולמן**, וזה דבר ש־נורא קשה להשיג. אבל עובדה — היא השיגה. תמיד היתה לי הרגשה שהבחורה הזאת עוד תגיע רחוק.

מיפעל חיים

איפה איפה מתחבאים כל היפים ה־פנויים? נראה שבכל זאת מוצאים אותם. רק צריך לחפש חזק. הנה לפניכם סיפור, על אחד שהיה פנוי אבל זה עבר לו. ומי האיש אם לא **בני טוכטרמן**, בעלה לשעבר של הבוטיקאית **ציונה טוכטר־מן**, שהפכה היום **לציונה פרני**.

מיסטר טוכטרמן, שהוא מבעלי בוטיק אחר, ידוע לא פחות בעיר, מנהל רומן סוער עם צעירה העונה לשם **ליאורה ספקטור**, העובדת בתור מזכירה בחברת היבוא של אביה, **אליהו ספקטור**. ואם תשאלו אותי, יבוא מה? אז היא מייבאת, עם האבא כמובן, פיירקסים ועוד כלי־מיטבח מצרפת.

לזוג אין עדיין תאריך מדוייק לחתונה. אבל אין ספק שהיא תיערך. כדי שלא תישארו בחוסר ידע הרבה זמן, אני מב־טיחה שברגע שהרווק המבוקש יחליט סוף־סוף, אהיה הראשונה לדעת ולספר לכם. מה שכן, כל הכבוד לליאורה. כדי לתפוס היום לנישואין רווק, ולא סתם רווק אלא מהכי פופולריים בעיר, זה לא סתם מיבצע, אלא ממש מיפעל חיים.

אני, שמאמינה בעין הרע, לא אגיד עוד מזל טוב עד שהטבעת תהיה צמודה חזק חזק לאצבע. עד אז נשב, נקווה ונראה.

מזל טוב

כמה טוב שמזדמן לי סוף־סוף גם לבשר לכם בשורות טובות, כמו על תינוק צפוי, למשל. בשורה נהדרת, לכל הדיעות.

והמאושרת הפעם היא **ענת נהוראי**, אשתו של **יוקי**, מי שהיה בעבר בעלה של **לאה לופטין**, הבלונדית היפה משוקולד מנטה מסטיק.

ענת, שהיא שותפה באחת מחנויותיו של יהודה ברקן בלונדון־מיניסטור, מלבישה את נשות תל־אביב במיטב האופנה האחרונה לפי טעמה האישי, שהוא משובח על בטוח, כי מי שראה את בעלה ודאי יסכים אתי שהרבה כאלה לא מסתובבים חופשי בשטח.

כיום אפשר לראות את הבעל האוהב רק לטפל ולסדר הכל שיהיה יותר נוח לאישתו הקטנה. הוא אפילו נכנס להוצאה כספית וקנה לה כיסא־נדנדה, העיקר שיהיה לענת יותר נעים לעבור את חודשי ההריון האחרונים ומה גם שכל־כך חם. אבל הבחורה זורחת ולה לא מפריע כלום. היא מסתובבת בחנות הממוזגת, מתגנדרת לה בשמלות הריון תוצרת חוץ ומחכה בכיף לביקור החסידה.

אני נהנה כפליים עם smile

סיגריות

smile פחות ניקוטין-יותר טעם!

טקס בחירת מלכת המים 1977 ייערך ביום שלישי

20.9.77 ב„היכל־התרבות" בתל־אביב ב־8.30 בערב

בחסות מנכ"ל דירות גינדי - אברהם גינדי

בתוכנית האמנותית:

לוליטה פונזה ★ מני פאר

להקת „תנועטרון" בהדרכת דורית שימרון בקטעים מתוכניתה החדשה

אמן אורח

יהורם גאון

בשירים מתוך תוכניתו החדשה „גאון 77"

תצוגת הדגמים החדשים של בגדי ים וחוף של „גוטקס"

תצוגת דגמי 1978 של סנדלים וקבקבים תוצרת „גלי"

תצוגת ענק מפוארת של הדגמים החדשים תוצרת חברת „אנה בלי"

הגרלות ענק של מערכות תכשירי טיפול בשיער של חברת „וולה"

הגרלות של מערכות בגדי־ים של חברת „גוטקס"

הגרלת כרטיסי־טיסה תל־אביב-אילת וחזרה במטוסי „ארקיע"

מלכת המים 1977 תיזכה במיבחר פרסים מתנת החברות:

25,000 ל״י הנחה לרכישת דירה בבנייני **אברהם גינדי** ✶ טיול ת"א—אתונה—רודוס וחזרה במטוסי חברת „**אולימפיק**" ✶ שעורי נהיגה עד הוצאת הרשיון, מתנת „**מרכז ללימודי נהיגה**" ✶ מערכת בגדי־ים וחוף של „**גוטקס**" ✶ שמלת פאר, מתנת חברת „**אנה בלי**" ✶ אירוח מלא חינם במשך שבוע במלון „**בלווי־פאלאס**" בברן שבשווייץ ✶ כרטיס-טיסה הלוך ושוב לאילת, מתנת „**ארקיע**" ✶ תכשירי טיפול בשיער של „**וולה**".

הדרכת המועמדות בהליכה וביטחון במה: **אולפן לאה פלטשר** ✶ הכנת הכתרים: **רחל גרא**

מכירת כרטיסים מוקדמת: הפצה ראשית „הדרן", אבן גבירול 90 ת"א, טל. 248844, „רוקוקו", „לאן", „קסטל" וביתר המשרדים בעיר. בערב המופע בקופת „היכל התרבות". הנחות לוועדי עובדים, מוסדות, אירגונים וחיילים.

הפקה: תיאטרון פסגות בשיתוף מירי זכרוני — רפי זכרוני

במדינה

(המשך מעמוד 58)
של מפקד התחנה וצעק אל הורביץ: „אני אפוצץ אותך! אתה עוד לא יודע איך הסתבכת!" רב־פקד שטרנברג ניסה להרגיע את השוטרים שנכנסו לטראנס של כתיבת תלונות נגד האזרח. הורביץ התגונן, הסביר, איים שיפרסם את הפרשה בעיתונות, ורב־פקד שטרנברג עשה מאמץ לרסן את שוטריו המשולהבים. הוא יצא אליהם וגער בהם, וצעקותיו הידהדו בכל הבניין.

לבסוף נרגעו הרוחות. שטרנברג התנצל לפני הורביץ, והבטיח שהתלונות יבוטלו. „היתה כאן אי הבנה מצערת," ניסה לשכנע את הורביץ, שרצה שהתלונות תגענה לבית־מישפט. „כל המדינה שונאת אותנו, העיתונות מחפשת אותנו, בוא נסגור עניין," ביקש מפקד התחנה. הורביץ התרצה, והסכים לחתום שלגביו הפרשה מחוסלת.

דרכי אדם

הצריפים של שושנה

השריד האחרון של שכונת מחלול הוא קיוסק שאין מוכרים בו דבר — אך בעלתו בת ה־77 מחזיקה בו בציפורניה

מלתעות הבולדוזר הגיעו עד לקיר האחורי של צריף־העץ הקטן. אשה ישישה, שניראה כאילו רק קימטי עור צרוב־שמש מכסים על עצמותיה השתחררה מלפיתת השוטרים, זינקה לעבר כף הבולדוזר שאיים למוטט את הצריף. הדחפור נעצר מול האשה שניצבה מולו. רק אז זינקו השוטרים, תפסו את הישישה בזרועותיה.

„בקושי הם עצרו אותי," נזכרת שושנה יודצקי בת ה־77 בחיוך שובב. „בפעם הראשונה שניסו להרוס את קיוסק העץ שלי זה היה לפני שנה," היא מספרת. „מאז נמשכת המילחמה שלי עם צ'יצ' והפקחים שלו כמעט בכל יום. הם מחכים רק שאני אמות כדי שיוכלו להרוס את הצריף והקיוסק שלי. אבל בינתיים הספקתי כבר לקבור אחדים מהם."

שני הצריפים הקטנים שבהם מחזיקה שושנה ברחוב הירקון, מול רחוב גורדון, הם השרידים האחרונים של מה שהיתה פעם אחת השכונות המפורסמות של תל־אביב, שכונת מחלול. שכונת הצריפים הקטנה שהשתרעה על גבעות הכורכר מול חוף הים הפכה כבר נושא להתרפקות נוסטאלגית בסיפרות העברית, כמו פירקי

קיוסקאית יודצקי
63 שנים בארץ

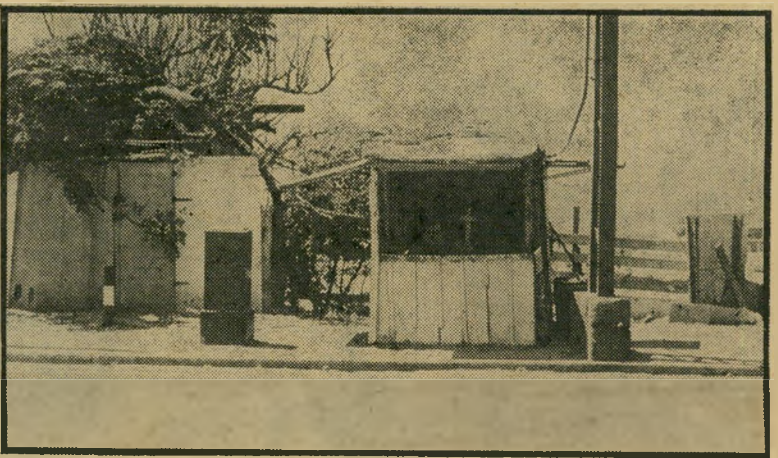

הקיוסק וצריף־המגורים של שושנה יודצקי
רק בקבוקים ריקים

אליק של משה שמיר והספר המשוגע של חיים גורי. כיום ניצבים שם שורת בתי־המלון גבוהי־הקומה ושני צריפיה של שושנה יודצקי, האחד המשמש לה למגורים והשני האמור להיות קיוסק.

מדי בוקר יוצאת שושנה מצריף מגוריה, בצילו של מלון רמאדה קונטיננטאל, ופותחת את תריסי קיוסק העץ הקטן, הניצב על שפת הכביש. הקיוסק גדוש בכמה ארגזים של בקבוקי משקאות ריקים. אי־אפשר למצוא בו אף בקבוק שתיה אחד. גם לא קפה, או כל דבר אחר שניתן לרכוש בקיוסק. הכל שם שדוף ומקומט כמו פניה של בעלת הקיוסק.

לשושנה לא נותר עוד כוח לעסוק במיסחר. אין היא יכולה לשאת בלוקים של קרח למקרר הקטן של הקיוסק, או להרים ארגזי משקאות. אין לה גם סבלנות למכור. היא מתיישבת על כיסא־העץ הבלה מירושן שבקיוסק רק כדי לענות לעוברים־ושבים הניגשים אל פיתחו בניסיון לרוות את צמאונם, כי אין היא יכולה להציע להם דבר.

מי שנשאר עני. שושנה פותחת את הקיוסק שלה לא כדי לפרנס את עצמה, אלא כדי לקבוע עובדה: הקיוסק קיים ופתוח. זהו האי האחרון שבו היא נאחזת בשיניה.

היא הגיעה לרחוב הירקון לפני 40 שנה. אז הקימה את הקיוסק שלה במורד המדרגות לחוף גורדון, שהיה אז מהמפורסמים שבחופי תל־אביב. „הדרכתי אז אנשים אחרים לבוא ולהקים צריפים ליד הקיוסק שלי," היא מספרת. „ידעתי שאם יהיו לי שותפים בסביבה לא יוכלו להזיז אותי משם. ככה הצטרפו אלי איזה 700 צריפים. אמרתי לשכנים שלי: ,מה שתתפסו בלילה, יהיה שלכם לאור היום.' האנשים היו באים בלילה ומקימים את הצריפים. למחרת כבר היו להם דירות ועסקים, קיוסקים וכיסאות־נוח להשכרה על חוף־הים."

שושנה עלתה לארץ לפני 63 שנים. בהיותה בת 14 הגיעה מרוסיה עם קבוצת ילדים. אביה נרצח בידי אנשיו של פטלורה באחד הפוגרומים, בדקירת־סכין בליבו. בגיל 20 הצטרפה שושנה למייבשי הביצות בחולה. אחר־כך הצטרפה לקיבוץ חולדה. היא נטלה שם חלק בקרבות עם פורעים ערבים שהסתערו על הקבוצה, טוענת כי נפצעה בידה, ברגלה ובגבה.

„מאיר דיזנגוף הוא שנתן לי את הרישיון הראשון לקיוסק שלי," היא מצביעה על שלט רישוי מכוסה חלודה שעליו מתנוסס סמל עירית תל־אביב. כשהיתה בת 21, נכה, נישאה שושנה לחיים יודצקי, נגר במיקצועו שהלך לעולמו לפני 22 שנים. נולד להם בן אחד בלבד, אורי, העובד כיום כנהג שכיר.

„לא הלך לנו לעשות עוד ילדים," נזכרת שושנה בעצב, ומציתה לעצמה סיגריה מהסוג שהיא מעשנת בשרשרת. „פשוט לא יצא לנו. נשארתי עם בני ועם הקיוסק הזה... לא התעשרנו מזה. מי שנתן את דמו לבניין הארץ, נשאר עני."

שיכון ופרנסה. כיום נלחמת שושנה על זכותה להחזיק בצריפה ובקיוסק העץ שלה, הנראים ככתמים בשדרת בתי־המלון המהודרים. הצריפים דהויי הצבע ומכוסי הטלאים צורמים את העין ומקלקלים את הנוף, אבל שושנה מסרבת לפנותם.

„הם ממתינים שאני אמות," אומרת שושנה, „אבל אני אקבור עוד רבים מהם לפני־כן. אני יושבת כאן 40 שנה, איך אפשר להזיז אותי? מה שאני מבקשת תמורת הצריף והקיוסק זה בסך הכל שיכון ופרנסה. זה הרבה?

„רוצים לתת לי שיכון, אבל אני צריכה גם פרנסה. ממה הם רוצים שאני אחיה? נכון, בעלי עליו השלום השאיר לי פנסיה קטנה, אבל זה לא מספיק בשביל לחיות היום. הם לא רוצים לתת לי פרנסה, רק לקחת את הצריפים בכוח."

„הם," הלא היא עיריית תל־אביב המבקשת — לשווא — לפנות את שושנה והקיוסק שלה, שהוא אולי הקיוסק היחידי בעולם שלא ניתן לקנות בו דבר.

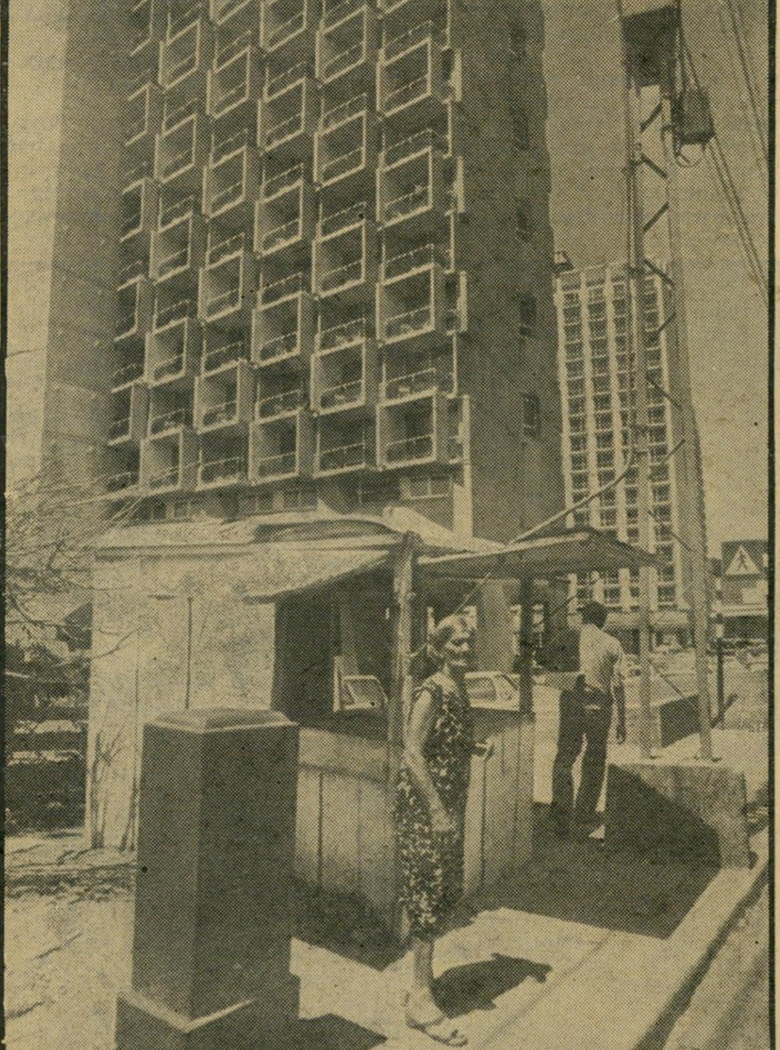

הקיוסק על רקע מלון „רמאדה"
כתם על הפאר

„אין לכם במה להתבייש," הודיע הקניין מלונדון

טלי — התגלית הג'ינג'ית

ענת גלייט — להיות דוגמנית

מירי זמיר, זך והפינצ'רים

שבוע האופנה לקיץ 78 נערך הפעם במלון „השרון" אשר בהרצליה, במזג־אויר קייצי לוהט.

הקניינים השונים, שמרביתם באו מ־ארצות הצפון, התקשו להתגבר על החום הכבד השורר וחוסר האיוורור במלון, ערכו את קניותיהם בין גיחה אחת ל־מישנה לבריכה, ולעיתים כשהם לבושים בבגד־ים בלבד.

גם הדוגמניות והיצרנים ניראו מדי פעם קופצים לבריכה כדי להתרענן.

ממבט כללי בחדרי התצוגות אפשר לומר כי בקיץ הבא שוב נחזור להיות נשים. למרות כל המילחמות לשיוויון־זכויות מלא, דבר שהתבטא באופנת ה־יוניסכס, הרי בקיץ הבא חוזרת שוב הכותנה המלאה כשהיא מעוצבת בשמלות כפריות עם מחשופים, מותניים הדוקות והרבה וולאנים.

„השלמות היא מטרה לא מציאות. החשוב הוא להמשיך בניסיונות להפוך את השלמות למציאות" — זהו אחד מעקרונותיה של יעל מטלון, מנהלת מח־לקת האופנה במכון הייצוא. יעל ועוב־דותיה במכון לא חסכו מאמצים למען הצלחת השבוע. עבודתן כלל אינה מזכי־רה את הפקידות הממשלתית. כבר חוד־שים לפני האירוע הן מכינות אותו, מנ־חות את היצרנים, בודקות את המיבחרים למיניהם ומזמינות את קנייני הרשתות מחו"ל.

גם שבוע זה יירשם בתולדות המכון כשבוע מוצלח ביותר.

למרות כל המכשולים, העברת השבוע ממלון „הילטון" ירושלים למלון „הש־רון", חוסר האיוורור והחום הכבד ב־חדרי התצוגות, חיפתה על הכל האווירה

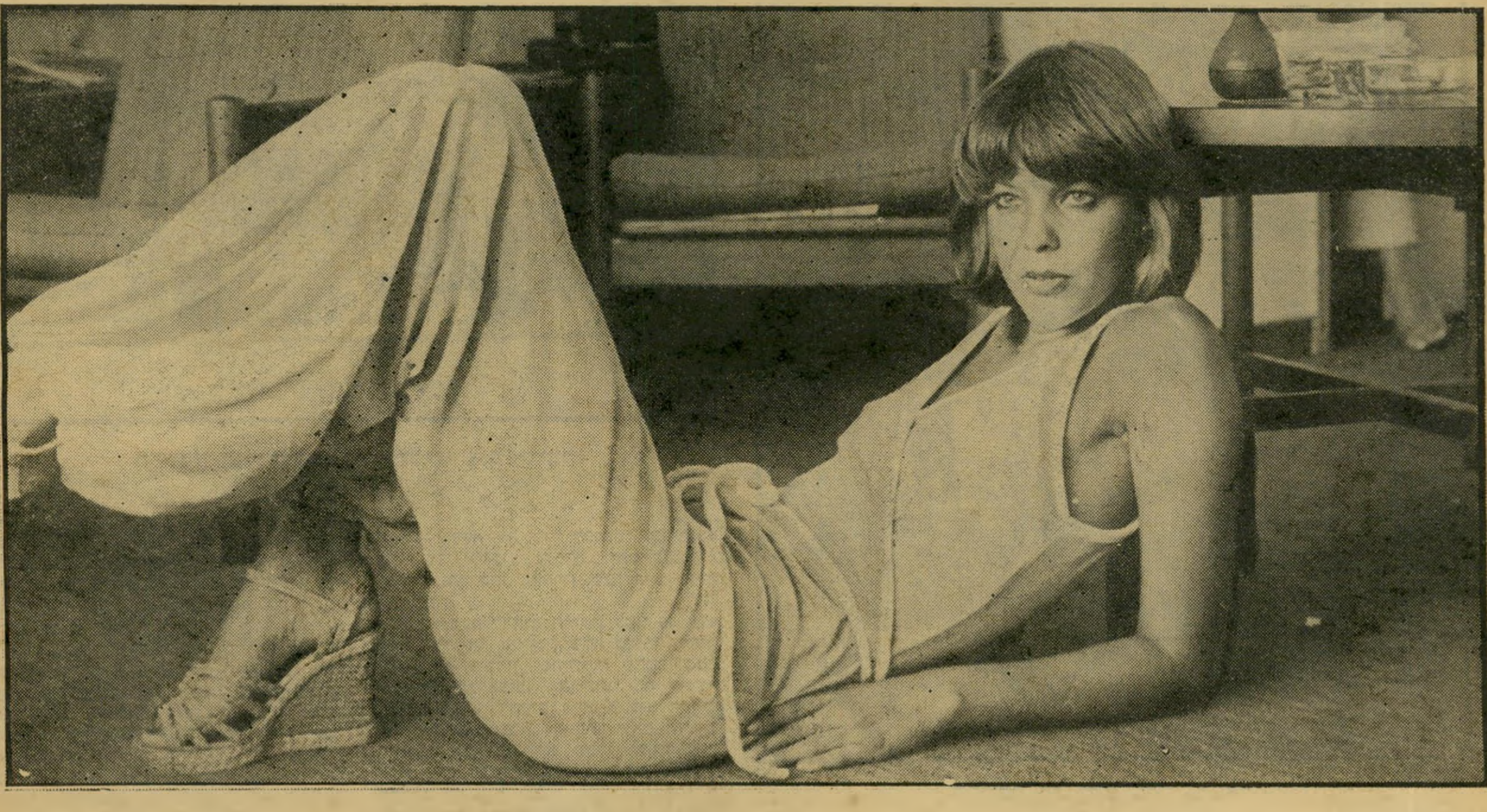

חלי גולדנברג — כספית רועמת וחוש-הומור מידבק

במרכז חתך היופי — אבי טנצר, מפרק המפות

העליזה והבלתי־פורמאלית שהישרו ה־יצרנים, הקניינים והדוגמניות.

שנת 78' עולה מן הים

גולת הכותרת היתה תצוגת־אופנה מפוארת ומרשימה על שפת בריכת המלון. את התצוגות הכין האופנאי ג'רי מליץ וביים אותה איציק שאולי מהטלוויזיה. שניהם הצליחו ליצור הפנינג אמיתי בקצב הסאמבה הברזילאית.

קשת לבנה הועמדה ברקע בצד מערב, לכיוון הים, כשממנה התמשך המסלול. הדוגמניות רקדו בקצב הסמבה בקבוצות, כשכל קבוצה מייצגת יצרן־בגדים על קשת צבעיו. הדוגמניות יצאו מהקשת כאילו עלו מן הים, רוח קלילה בידרה את השמלות הדקיקות והעניקה אווירה מייוחדת לתצוגה כולה. לסיום הועפו זיקוקין די־נור מעבר הים, כשברקע ניצבות 26 דוגמניות לבושות דגמים נבחרים של היצרנים. כולן יחד שיקפו את אופנת ישראל לקיץ 78'.

„אין לכם מה להתבייש," הודיע למחרת בבוקר קניין בכיר מחנות גדולה ברחוב אוכספורד שבלונדון. „אני עוסק באופנה שנים רבות, ועדיין לא הזדמן לי לחזות בתצוגה כה דראמתית."

ואכן, למחרת הסתערו הקניינים על חדרי־התצוגה, וביקשו לראות ואף לקנות את הדגמים שהוצגו ביום הקודם בתצוגה. העסקים נערכו בעיקר עם ארה"ב, גרמניה, אנגליה והולנד. אחד המעצבים החדשים שבלטו בשבוע זה הוא הוא אבי טנצר, אשר בנה מבחר דגמים מעניין ביותר, מורכב כולו ממפות־מיטבח מפורקות לגורמים.

הצבעים לקיץ הבא? הרבה פסטל. אבוי לבהירות. בעיקר ישלטו הלבן הגולמי (מעין לבן־בז'), ורוד־בהיר, פתוס־בהיר, ירקרק וגוני כחול בהירים. רות קימל, מנהלת הייצוא של אחת החברות, סיפרה על ישיבה במשך שבועות שלמים במעבדות הצבע של החברה לשם הרכבת גוני פסטל בילעדיים.

כלבים באוברולים

במיסדרונות אפשר היה למצוא את מיטב הדוגמניות, וגם כמה פנים חדשות. בלטו במיוחד היפהפייה הג'ינג'ית טלי, ענת גלייט הבלונדית התמירה, אורלי חידה, שהסתובבה בביגדי־ים מינימליים, חלי גולדנברג שאינה מסוגלת לשבת במקום אחד, והתרוצצה מחדר לחדר כספית ושיעשעה את כולם בבדיחותיה. רות ירון, אחת הדוגמניות הוותיקות, קיבלה הצעה מקניינים מדיסלדורף לבוא לדגמן שם בחורף הקרוב. זך, הדוגמן המצולם ביותר בארץ, יליד לואיזיאנה, נפרד מכל ידידותיו, זך החליט לעזוב את הארץ לשנה כדי לחזור עשיר יותר, ולהשתקע. חניתה צנטנר זכתה בחופשה ביוון מבעלה, שהוא במקרה גם בעל המיפעל שבו היא מועסקת, כאות הוקרה על מאמציה בקידום המכירות.

האטרקציה של השבוע היתה ללא־ספק מירי זמיר עם שני כלבי־הפינצ'ר שלה. מירי, גרושה ואם לשניים, הסתובבה במסדרונות באוברול שחור צמוד מעור, כשאחריה רצים שני כלבי פינצ'ר לבושים גם הם באוברולים שחורים מעור שעליהם רשום שם החברה שייצגה מירי. אכן, גם הפירסומת קיבלה תנופה בשבוע זה.

רומנטיקה בסימן הכותנה הגולמית

אורלי חידה במינימום

— של מיכל אדר

„העולם הזה" 775
תאריך : 4.9.52

לפני 25 שנה

גיליון „העולם הזה" שיצא לאור לפני 25 שנים בדיוק הקדיש את מדורו „קורא יקר" לסיגנון העיתונאות ושיטות העבודה של ראש מערכת השבועון בירושלים, דויד רובינגר, המשמש כיום כצלם „טיים—לייף" בישראל. מפאת ריבוי מיקרי הטביעה בחופי הארץ בקיץ 1952 פירסמה המערכת כתבת־תחקיר מצולמת תחת הכותרת „מוות על שפת־הים". בדומה לכתבות־תחקיר מצולמות אחרות של השבועון באותה עת, מזכירה גם כתבה זו את סיגנון כתבות־התחקיר של הטלוויזיה הישראלית בתוכנית „מבט שני" כיום. בגוף הכתבה מובאים דבריו של המציל הנודע אמיל אבינרי, חוויותיהם של שלושה אזרחים שניצלו מטביעה, הערכה לסיבות, ואמצעי מניעה שונים מפני אסון זה.

תחת הכותרת „אחוות חיילים מאירה בחושך" הביא צוות פרשני „העולם הזה" לפני 25 שנים את תהליך התפתחותה של האידיאולוגיה הגזענית בדרום־אפריקה, החל מנעוריו של מהאנדס קאראמצ'אנאט (מהאטמה) גאנדי שנעוריו עברו שם, ועד למדיניותו של הכומר דניאל מאלאן, ראש־הממשלה הדרום־אפריקאית, שהפך סמל הריאקציה והשינאה הגיזענית, שהאמין כי דיכוי הגזעים הוא מצוות האלוהים. בין שאר דברי ההערכה נקבע כי מדיניות זו עלולה להביא ל„טיפוח לאומנות שחורה, נגר־לבנה־קיצונית". במדור „מכל העולם" מתוארת דרכו של סטודנט סיני צעיר בשם צ'ו־אן־ליי מבמת התיאטרון הסיני לעבר בימת ההיסטוריה העולמית.

כתב „העולם הזה" בארצות־הברית, מנטי ג'ייקובס, תיאר במדור „הפזורה" את גידולה המשמעותי של מושבת היורדים הישראלית בקנדה. במדור „איש החודש" תואר דיוקנו של אלוף־מישנה עקיבא עצמון תחת הכותרת „הר־הגעש לא התקרר", וזאת אחרי סידרת אסונות שאירעו בקיץ 1952 לחניכי הגדנ"ע בארץ.

השבוע לפני 25 שנים בדיוק פתחה מערכת „העולם הזה" בסידרת מאמרים, שנודעה מאוחר יותר כ„מטכ"ל לבן". בדומה למאמרים שבאו בעיקבותיו ניתח המאמר „שלום שמי : שאלה של מחיר" את האפשרויות הפוליטיות הטמונות במחוללי המהפיכה המצרית, תכונות שנבצר משליטי ישראל להבחין בהן.

בשער הגיליון : השחקנית הוותיקה מרים ברנשטיין־כהן נושקת לבתה, השחקנית אביבה גור, בטכס נישואיה לשחקן יצחק שילה. בשער האחורי של הגיליון מובא תקציר סיפור העלילה „רותי בעולם ההוא" מעשה ידיו של קריקטוריסט המערכת, דוש. תקציר 14 פרשיותיה הראשונות של רותי ב„העולם הבא" מתארות באופן סאטירי את הווי חייו האישי החברתי והפוליטי של הישראלי בראשית שנות ה־50'.

כיצד גולדה מאיר משכנת עולים חדשים? ✶ אכסודוס - סוף! ✶ אלוף יצחק שדה מנצח את אלוף דויד מרכוס

העם

בתים - אבל למי ?

על המידרכה מול משרדי הסוכנות־היהודית בתל־אביב, הבית שאיכסן פעם את בנק אשראי לפני שפשט את הרגל, נראה המחזה שהפך כמעט מוסד של קבע על במה זו : עולים חדשים שבתו רעב ותבעו שיכון מיידי. נציגי הממשלה טענו שיד הקומוניסטים בדבר, ואילו אזרחים ותיקים התלוננו על חוצפתם של העולים החדשים. האם לא ישבו הם, הוותיקים, משך שנים באוהלים, שעה שבאו לארץ לפני 30 שנה ?

אולם בפינה בלתי־צפוייה, בעיתון דבר, קם סניגור שהשמיע כמה אמיתות נשכחות. כתב ק. שבתאי, עולה חדש שהקים לעצמו משק : „מבקרי העולים... מתעלמים מראשית כל מדבר פעוט ויסודי אחד : כספי המגבית באים אלינו בראש ובעיקר למען... מתן קורת־גג ליהודים הבאים ארצה..."

היתה זו נקודה עדינה. בעיתונים יהודים בחוץ־לארץ מופיעות מודעות־ענק המצטטות את דברי גולדה מאירסון* כי דרוש שיכון ל־40.000 עולים חדשים, והמסתיימות בקריאה : „תן להם בתים !" האמת הפשוטה היא שהמדינה מקבלת את כספי התרומות ומשתמשת בהם לצרכים אחרים — גם לקניית מזון, דירות ומכוניות לבני־הארץ הוותיקים.

אוניות

הטבע פתר בעיות

בדיוק לפני חמש שנים השתכשכו חיילים אנגלים במי נמל גרמני כשלידם עוגנות שתי אוניות־מילחמה עמוסות מיטען של עולים יהודים כלוא בתוך סוגרי ברזל, נאנק מצפיפות, צמא ומוכה שמש על ראשיו הגלויים ועל גופותיו הצנומות והמיוזעות. הפיות הצחיחים מילמלו „מים !" והלבבות קיללו בנשימה עצורה.

היו אלה 4500 המעפילים אשר הגיעו חודש לפני־כן לנמל חיפה בתנאים אל־אנושיים ובתיקוות כמוסות — על אוניית מעפילים שחורת גוף ששימשה בעבר ספינת־נהרות, ואשר מיבני עץ הותקנו עליה במיוחד לקיבול אנשים : יציאת אירופה 1947.

המעפילים נתפסו במצוד של הוד־מלכותו, הוחזרו לצרפת ולגרמניה, והאוניה נשארה לעגון בין שאר אחיותיה : ספינות יאניות ההעפלה של צי־הצללים.

כשעזב אחרון האנגלים את נמל חיפה, הוא השאיר אחריו צי זה למדינה הישראלית. במשך הזמן שופצו כמה מהאוניות והוכשרו מחדש להפלגה בים : בתחילה להבאת עולים, אחר־כך למשאות.

אולם יציאת אירופה נידונה לגרוטאות. מאז החלו עוסקים בפירוקה, ובמשך זמן רב הוסרו ממנה חלקים־חלקים. מיותמת, מלאת עכברושים, עגנה במשך שנים ליד שובר־הגלים בחיפה עד אשר השרשראות שבהן היתה קשורה העלו חלודה.

ב־1951 נמצאו כמה בעלי רעיון שעיקרו הפיכת האוניה למוזיאון שיבטא את ההעפלה העברית על לבטיה. הרעיון היה טוב אולם חסרה היוזמה, וכרגיל במיפעלים מסוג זה צצו עיכובים סמויים. בינתיים החל המעגן בנמל חיפה להיות צפוף, ודרישות מינהלת הנמל תכפו להוציא את יציאת אירופה מהמקום. חברת שוהם קיבלה על עצמה תפקיד זה.

בשבוע שעבר נפתרה בעיית האוניה באופן סופי, כשהטבע התערב בעניין : הברב העז פגע בסיפונה העליון של האוניה העשוי עץ, ופרצה דליקה. אנשי הנמל השתלטו על האש בעזרת ספינות־כיבוי, וכעבור מספר ימים ניגררה האוניה המפוחמת חוצה מהנמל.

כשעברה את השער, העיר מישהו ספק בצחוק ספק ברצינות : „אילו היה כאן ,אייק' (רב־החובל יצחק אהרונוביץ, מנהיגי שביתת־הימאים שהיה רב־חובלה של יציאת אירופה בזמנו) היה מכבה את השריפה אפילו בכפות־ידיו."

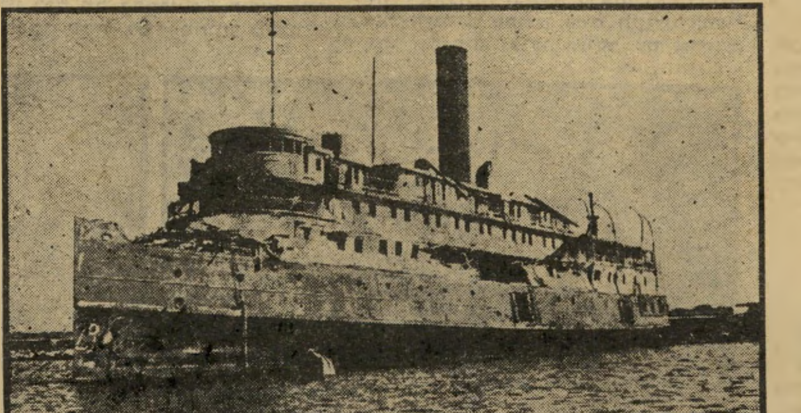

„יציאת אירופה" 1947 אחר הורדת מעפילים
שחורת גוף ועמוסת מעפילים

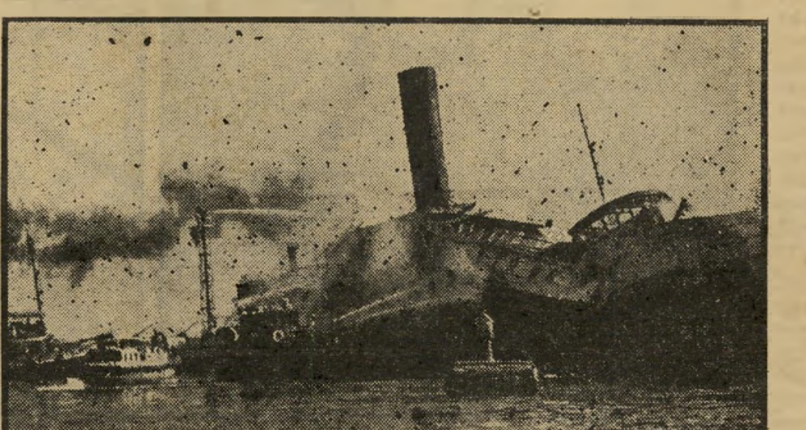

„יציאת אירופה" 1947 בשעת כיבוי שריפה
מלאת עכברושים ומוחלדת שרשראות

חיפה

ברקים של מעלה ומטה

במשך חודשים רבים גילגל אבא חושי את הרעיון הנועז בליבו. הוא לא דיבר על כך עם איש. הוא ידע שהוא מחזיק בפצצה העלולה למוטט את בניין הקואליציה המפא"יית־דתית־מפ"מית בעירייה ולעורר סערה חסרת־תקדים בארץ.

לפצצה היתה דמות של איילה קטנה בסקיצה לפסל. כשביקר אבא חושי בארצות־הברית ראה את הפסלים הרבים של אנשי ציבור וגיבורים לאומיים הפזורים בכל ערי המדינה. הירהר אבא חושי : מדוע לא נקים פסלים בעירנו, ונייפה בהם את גנינו וכיכרותינו ?

אולם המסורת היהודית סבורה שכל תמונה או פסל המראה את דמותם של יצורי אלוהים הוא חילול הקודש. שום מוסד ציבורי עדיין לא העז להפר מסורת זו — כי כל מוסד זקוק, איך־שהוא, לקולות הדתיים.

אבא חושי החליט לעשות ניסיון ראשון. גם הוא עדיין לא העז לגשת להקמת פסל של אדם — החייל האלמוני, למשל — אך הוא החליט שחיה קטנה ויפה תקטין את עוצמת השערוריה. כדי לעקוף ויכוח סוער בעירייה נמנע מלבקש תקציב עירוני — ובדרך האבא־חושית הרגילה גייס את הכסף ממקורות פרטיים.

בשבוע שעבר ראו המבקרים בגן פנורמה, יצירה של אבא חושי באחד המקומות היפים ביותר בארץ והמשקיף על חיפה, המפרץ ועמק־זבולון, פסל יפה של איילה המרכינה ראשה ללגום מים כשעופרתה הקטנה רובצת לרגליה. חיפה עצרה את נשימתה והמתינה שהאדמה תפצה את פיה ותבלע את ראש־העיר ואת איילתו. אולם, כמו תמיד ניצח הנועז : האיילה המשיכה ללגום בנחת, ושום ברקים של מעלה או מטה לא ריסקו את גופה הלבן. אך כדי להבטיח את הדבר הוצבו לידה, באופן בלתי־בולט, כמה שומרי ראש.

אנשים

● בין הזיכרונות שמצאו לעצמם מהלכים אחרי פטירתו של **יצחק שדה** : סיפור פגישתו הראשונה של אלוף הפלמ"ח עם הקולונל האמריקאי, יועץ ההגנה, **דויד** (מיקי סטון) **מרכוס***. המיפגש התקיים בחדרו של שדה בשדרות רוטשילד בתל־אביב ביוזמת **ישראל גלילי**. הנושא הראשון במיפגש : תחרות מתיחת קפיצי־כוח. המנצח בתחרות : יצחק שדה.

● כשהופרע שר החוץ אוהב־הזמר **משה שרת** על־ידי מקהלת קוראי קריאות־הביניים בוויכוח בכנסת, קרא לעבר מפריעיו : „אם כבר מקהלה, שתהא לפחות אוניסונו (בקול אחד) !" אולם יושב־ראש הכנסת, **יוסף שפרינצק**, לא הסכים לכך והזכיר לשרת : „לא, לא ! הזמריה כבר נגמרה."

● בצאת שר הביטחון **דויד בן־גוריון** והרמטכ"ל **יגאל ידין** לתימרון חילהים, עסקו שני אישי הביטחון בסיפרות : בי־ג'י קרא ספר ספרדי על שפינוזה (זאת על סמך שני שעורים בספרדית שקיבל ביבשה ומילון שנטל עימו לים), ידין עיין חליפות בספר ארכיאולוגיה ובדו"ח האדמירל **מאונטבאטן** על פעולותיו כמפקד בנות־הברית במילחמת־העולם השנייה, בדרום־מיזרח אסיה.

* גולדה מאיר, שהיתה באותה עת שרת העבודה והבינוי והיתה מופקדת על שיכונם של רבבות העולים החדשים שהגיעו ארצה.

* שנהרג על־ידי חיילי הפלמ"ח בטעות בדרך לירושלים וקיבל, אחר מותו, דרגת אלוף בצה"ל.

לא הבנתי את "העניין" עד שניסיתי בעצמי

טמפוני טמפקס הם היחידים בעלי מיכל החדרה פשוט ונוח. נכון, שמעתי את זה בעבר, אבל זה לא אמר לי דבר. כך זה היה – עד שניסיתי בעצמי.

רק אז הבנתי שהטמפון תמיד נמצא במצב הנכון הודות למיכל ההחדרה.

יתרה מזו, טמפוני טמפקס מתרחבים גם לאורכם ולכן אינך חשה בהם כלל.

נסי אותם בעצמך ואז תביני.

לטמפוני טמפקס יש מיכל החדרה – זה כל העניין.

לכבוד
אינווסט אימפקס בע"מ (יבואני טמפקס)
ת.ד. 6080 תל־אביב.
נא לשלוח לי חומר הסברה על השימוש בטמפוני טמפקס.

שם ______________________

כתובת ______________________

חברים מספרים על ז'בוטינסקי ✱ צ'אושסקו מכניס את הרוזן דראקולה למיפלגה הקומוניסטית ✱ זוהי המנהיגות התרבותית־ערכית של המדינה והעם בעיני המפד"ל

תיאטרון

פולחן חדש

סממן נוסף המעיד על השפעת חילופי־השילטון על התברה הישראלית ועל תרבותה, הוא תהליך החיטוט של עסקני־תרבות במקורות, זיכרונות ותיקים מעופשים של התקופה בין שתי מלחמות־העולם, תהליך שמטרתו יצירת קשר עם אבות המישטר־החדש.

המנהל־האמנותי לשעבר של התיאטרון הלאומי הבימה והמצפה להיות מנהלו־האמנותי הבא, שימעון פינקל, פירסם בימים אלה, מאמר תחת הכותרת גילגולים, ובו פרק הנושא את הכותרת „ז'בוטינסקי עם התיאטרון העיברי" — פרק שנשמט משום־מה מספריו הקודמים של מר פינקל, המתארים את נתיב עסקנותו התרבותית, ספרים שבהם נשא־ונתן לרוב עם אנשי המישטר הישן.

הפולחן החדש של תליית זרי־דפנה ליצירתו של זאב ז'בוטינסקי אינו קשה, מאחר שזה שנים רבות קיים בארץ „קונגרס לאומי" רחב בנושא הערכת כישרונו של זאב ז'בוטינסקי כסופר וכמתרגם. שימשון שלו מחד, ושיריו המתורגמים של אדגר אלן פו אנבל לי והעורב, פירקי הפתיחה להתופת של דאנטה וקטע מסיראנו דה ברז'ראק לרוסטאן — משמשים עדות להכרה זו בכישרונו של האיש.

אלא שדומה כי תנופתו של פינקל יוצאת מכליה בתיאור רישומו של ז'בוטינסקי על התיאטרון העיברי בפועל, דבר שאינו נכון ומשולל שרידים כלשהם. פינקל אינו בוש להביא ציטוט משיחה שניהל בפאריס עם מנהיג הצה"ר על ענייני תרבות ותיאטרון, שיחה שאותה סיים ז'בוטינסקי ביידיש: „גאזונד און שטארק זאלט איר אונדז זיין!" („היו לנו בריאים וחזקים!") מילים שהביאו לפינקל תחושה תרבותית עמוקה, אותה הוא מבטא בסיפרו: „למשמע מילים פשוטות אלו הרגשתי, ומרגיש אני עד היום, כמה יקר היה לאיש הזה גורלו של התיאטרון העיברי."

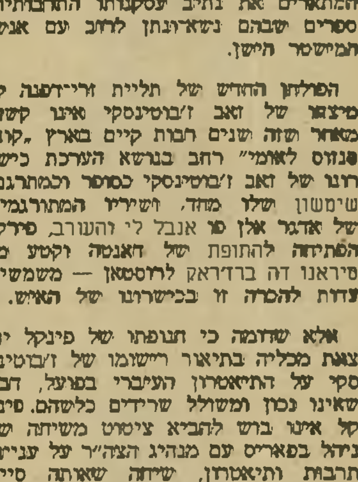

שימעון פינקל
„גאזונד און שטארק"

מיתוסים

החבר דראקולה

פתיחת גבולות אירופה לתיירות המונית וסיפורת תששיית אחרי־התיירות הביאו את נשיא רומניה, ניקולאי צ'אושסקו להכריז על הנסיך הרומני בן המאה ה־15, ולאד דראקולה, כעל אחד מגיבוריה הלאומיים של רפובליקת העמלים הרומנית.

מינוי זה נעשה בנאום שבו מנה הרודן

דראקולה
ערפדי כל הארצות התאחדו

הרומני את דראקולה כאחד מגלריית גיבורי־הנצח הרומניים. היסטוריונים של המיפלגה הקומוניסטית הרומנית, שראו בכך את, מיהרו ופירסמו גירסה משופצת של האביר הערפד, שבה מוצג דראקולה כלוחם חופש החירות נגד העריצים התורכים ששלטו ברומניה בימיו.

הנסיך־הערפדי, שדמותו משמשת זה יותר מ־50 שנה כהשראה לבמאי־קולנוע רבים שהפיקו עד היום סירטי־אימים שבהם מהווה הנסיך דראקולה דמות־מפתח שטנית. הבולט בסרטים אלה הוא סליחה, אתה נושך את צווארי של הבמאי הפולני רומן פולנסקי. אגדת־העם הרומנית, שקדמה להיסטוריה המשוכתבת בידי פקידי ההיסטוריה של המיפלגה הקומוניסטית הרומנית, מספרת שיום אחד כלא האביר „לחם החופש" באחד מארמונותיו מאות מנתיניו, והעלה אותם באש תוך קביעה: „אין מקום בנחלתי לעניים — אלא לעשירים בלבד" — קביעה שאינה עולה בקנה אחד עם האידיאולוגיה הקומוניסטית.

ההיסטוריונים של המיפלגה מדגישים כי ולאד דראקולה נתפס בידי התורכים בשנת 1476, ואלה כרתו את ראשו ושלחו את הראש לקונסטנטינופול (קושטא). גירסת המיפלגה קובעת עוד ש„אם דראקולה הפחיד בני־אדם, הרי שעשה זאת למען ארצו ומולדתו נגד האויב התורכי."

תולעי תרבות

פוליטרוק בכיפה

הוא אינו יורשם של ברוך שפינוזה, רבי יונתן אייבשיץ, אחד־העם, פרנץ רוזנצווייג ואחרים המשמשים אבני־דרך בהגות היהודית במשך הדורות האחרונים. הוא פקיד פוליטי שלא זכה להיבחר לכנסת, חכה בפרס־תנחומים: מישרת יועצו של שר־החינוך־והתרבות זבולון המר.

עד לרגע מינויו זה לא שמע איש על אודות דני ורמוס, מאנשי דור־ההמשך של הכיפות־הסרוגות ומנהיגות המחר של המפד"ל. גם תרומתו לתרבות הישראלית המתהווה מסתכמת בדאגתו לכמה מודעות ופירסומות בעיתונות שעה ששימש כנושא הסברה במפד"ל.

בראיון עיתונאי שבו התחזה כנביא־זעם תרבותי, הכריז דני ורמוס מילחמת־חורמה על הטלוויזיה הישראלית, כאשר הסיבה לזעמו היא תוכנית הטלוויזיה מולטיוויזיה בה נראתה דוגמנית־עירום. והסיבה: „אחרי התוכנית צילצלו אלי אנשים רבים, בתיהם הורים אשר ילדיהם, כידוע, עדיין בחופשה מלימודים והם צופים בטלוויזיה עד לשעה מאוחרת..." לכן, טוען ורמוס, „הגיע הזמן לחשבון־נפש בטלוויזיה... אני מצפה שהטלוויזיה תעשה להעלאת המוראל הלאומי, לצערי זה לא קיים. צריך לחבב את הארץ ואת ארועיה על יושביה. כמו שיש ברדיו תוכנית ,רגע של עברית' הייתי רוצה לראות מדי יום בטלוויזיה ,רגע של אהבת הארץ'..."

ורמוס קובע קביעה חדשנית במדע התיקשורת, כשהוא מוסיף: „אני רואה בטלוויזיה הישראלית גם טלוויזיה יהודית..." ומבצע בכך ,גיור כהלכה' למסדר יום הזה. הבנתו של ורמוס בתרבות הישראלית מביאה תחזית קודרת על ייעודה התרבותי של הטלוויזיה היהודית: „תפקידה העיקרי של הטלוויזיה הוא להציג את היצירה המקורית ואת המנהיגות התרבותית־ערכית של המדינה והעם. למשל, למה לא להפגיש נערים ונערות עם משוררים כנעמי שמר, אורי־צבי גרינברג וחיים גורי, למה לא להציג מיפגשים כאלה על המסך הקטן?..."

דני ורמוס (מימין) עם הרב לווינגר
תחזית קודרת

עכשיו, כאשר אותו דני ורמוס קובע שנעמי שמר, אורי־צבי גרינברג וחיים גורי... מהווים את „המנהיגות התרבותית־ערכית של המדינה והעם..." דומה שהוא מעליב את המדינה והעם, ומזכיר פוליטרוק שלראשו כיפה סרוגה.

שמפרחת

אנתולוגיה ישראלית

שְׁמִית. שְׁסִית. שְׁמִית.
שְׁמַקְטוֹר.
שִׁיכּוּן. שִׁיקּוּם. שִׁיבּוּץ. שִׁיפּוּר שִׁיפּוּץ.
שִׁיכְלוּל. שִׁלְשׁוּל.
שְׁמַרְנְגוֹל בְּרֹאשׁ הַחַל.
שְׁמִיבּוּץ. שְׁמַלְוִיּוֹת. שְׁמוּלִים. שְׁמִפְּפִילִים.
פִּילִים. טְפִלִים. נְפִילִים. צְרְפִילִים.
כְּפִילוּיוֹת. נְפִילוּיוֹת. אֲפִילוּיוֹת.
אֲפִלוּלִית.
מַמְלַכְתִּית.
קוֹמְמִיּוּת. רוֹמְמִיּוּת. לְאוּמִיּוּת. עַמְמִיּוּת.
הִסְתַּדְּרוּת. הִתְבַּצְּרוּת. הִתְעַצְּמוּת. הִתְקַדְּמוּת
הִתְרַחֲבוּת. הִתְבַּסְּסוּת הִתְפַּעֲלוּת.
הִשְׁתַּרְבְּבוּת. הִדַּרְדְּרוּת. הִסְתָּאֲבוּת.
הַכֹּל חָדָשׁ. מַמָּשׁ.
וְקוֹדֶם הָיָה מַה?
שְׁמָמָה.

עַד שֶׁבָּא מִי?
זוּבִי.
וְהוּגַשׁ לָנוּ עַל מָה?
עַל מַגָּשׁ.
עַל אֵיזֶה מַגָּשׁ?
עַל מַגַּשׁ הַקַּשׁ
שֶׁשָּׁבַר אֶת צַוַּאר הֶעָבָר
וְקָבַר אֶת דִּבְשַׁת הַמּוֹרֶשֶׁת
בְּחוֹל הָאֶתְמוֹל
לִקְרַאת מָחָר וּמָחֳרָתַיִם.
כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא שֶׁכַּחְתִּי מָה,
וְהַשְּׁאָר מְרֻמָּתִים.
וּמֵהַשְּׁאָר עָשׂוּ שְׁמַקְנִיק.
וְכָל זֶה רַק שֶׁמַּנְחָנוּ שֶׁמַּנְחָנוּ
רַק שֶׁמַּנְחָנוּ
הַמַּבִּיטִים כָּל הַיּוֹם כְּרָאִי
וּמְשׁוּגָּגִים
בִּשְׁמַחְצָחוֹת לָשׁוֹן.

עמוס קינן

השיר פירסם לראשונה בגיליון ראש השנה תשכ"א („העולם הזה" 1200)

האם ההיסטוריה היהודית חוזרת על עצמה? ✱ האם בסוף ימי בית שני היוו „הצדוקים" את מיפלגת־העבודה - „הפרושים" את הליכוד ו„הקנאים" את גוש־אמונים שהביא לחורבן הבית? ✱ האם יוסף בן־מתתיהו הוא נביא „היהדות הקוסמופוליטית" ושולל „יהדות לאומית"?

אני יוספוס

„טאטא יטאטאו את כל אלה מכאן..."

כיום אני האיש יוספוס פלוויוס היושב ברומא בשנת תתל"ב להיווסד העיר ובשנת ג' תתל"ב לבריאת העולם אין לי שום צד שווה עם האיש יוסף בן מתתיהו בן למישפחת כוהנים שהיה שר־צבא בגליל בשעתו. הסופר פלוויוס רואה רק בעניין סיפרותי ומדעי את המעשים שעשה אותו יוסף בן־מתתיהו הכהן. אני רואה את עצמי כיום עולה לאין־ערוך על יוסף מלפנים, על אותו איש מת שנפטר מן העולם. כיום אני ממציא לעולם העתיד את קורות עמי המופלאים, קורות עמי שתולדותיו חוזרים ונשנים עליו.

אני שהצמחתי כנפי שעווה והתרוממתי מעל גוף העופרת הלאומי של העם היהודי, נולדתי בירושלים שבה גדלתי, למדתי ושירתתי במיקדש, שאפתי לגדולות ונצורות וחייתי בפועל את כל מחשבות ודרכי היהדות, עד שבאתי לרוח קליפת אמונה זו שניתקת מירושלים עירי.

אני האיש יוספוס פלוויוס הגעתי לראשונה לרומא ארבע שנים קודם למילחמת־היהודים האחרונה. בהגיעי למטרופולין האימפריה התמכרתי בהתלהבות ראשונה לספרים, והכשרתי בקפדנות את „דברי ימי המכבים", תוך שאני מאמן את ידי בפרטים קשים, ובשקידה עקשנית. ימים ולילות התמכרתי לחיבורי זה, צמתי, הסתגפתי, נשבעתי שלא לגעת באשה — עד שאביא חיבורי זה לגמר. כך בחזיות טרופות סיפרתי לעולם את דברי מילחמת־השיחרור הניפלאה על עמי, תוך שרוחי סובלת בין דפי חיבורי עם המכבים המעונים, וביחד עימם ניצחתי. טיהרתי גם טיהרתי ביחד עם יהודה המכבי את בית־המיקדש מצלמי יוון.

וכאשר השלמתי את חיבורי אודות הלוחמים את מילחמת ה' שבתי לסדר חיי הקודם ובאתי אל החברה. שוב חיזרתי אחר נשים, אהבתי, בעלתי ובידחתי את עצמי. קראתי את ספר המכבים שלי בפני סופרים צעירים שבירכו אותי להצלחתי. לבלר בית־ההוצאה של קלאודיוס רגינוס סח לי שארבעת אלפים נוסחות מסיפרי נמכרו והדרישה מכל המחוזות, בעיקר מן המיזרח, הולכת וגדלה בקביעות.

הנשמה שהשקעתי, אני יוסף בן־מתתיהו בין גווילי סיפרי הביאו אותי להאמין כי בכוחה של יהודה הקטנה להכות בשילטון של רומא הגדולה, ושחתי לאחדים ממעריצי כי חרב הקבועה במסמרים לנדנה מראיה נעים פחות משל חרב שלופה. חרבי השלופה נותרה ביהודה — ואני השתוקקתי לאחוז בה בידי.

עטור־הצלחה שבתי מרומא לקיסריה ומשם לירושלים. ביום שובי כינס הנציב הרומאי פלורוס את מועצת העיר קיסריה והודיע לה שאבד שילטונם של היהודים על העיר ששימשה בירת הארץ הרישמית. ביום שובי פרצו מאורעות שנבעו מהמילחמה הקטנה שאותה ניהלה יהודה זה יותר ממאה שנה נגד שילטון האפוטרופסות הרומאי.

עד לצו הנציב פלורוס יכלו שתי הכתות שבירושלים, שומרות החוק והסדר — כת הצדוקים שחבריה מבני־האצילים, וכת הפרושים שאחריה נטה המון העם — למנוע בעד מעשי אלימות נגד הרומאים. עכשיו, לאחר פקודת פלורוס גברה בירושלים ידה של הכת השלישית — כת הקנאים. ובשובי לעיר הולדתי, בכל מקום נראה הסמל שלהם — המילה „מכבי" ראשי התיבות של הפסוק: מי כמוכה באלים אדוני, שהיתה סיסמת המרד. ובארץ התלקחה האש באכזריות, ואחריה המוות.

רגשתי מהמררת שהקנאים שפכו בכל, ומהאופן שבו הם קראו לעם שלא יפול ליבו מפני מורך ליבם של הפרושים, ושלא ייכנע בפני תאוות־הבצע של הצדוקים המחניפים להם לנוגשים הרומאים מפני שהם מגינים על אמתחת ממונם. והחבורות המזויינות של הקנאים שדומה היה כאילו הושמדו בעבר כליל, חזרו וצצו בכל הארץ. ושוחרי המרד בירושלים שפכו חרפות וגידופים על השילטון בראש חוצות.

במו־עיני ראיתי את רבי אלעזר הקנאי, פקיד בית־המיקדש, מצווה לכוהנים לבל יקריבו את זבח־התמיד שנהג לשלוח הקיסר מרומא עם ברכת מועצת הזקנים. לשווא השביעהו הכהן הגדול שלא להתגרות בשילטון, ורבי אלעזר החזיר את קורבן קיסר. ואכן, כלהבה בשדה קוצים שימש דבר זה אות לפלחים ובני דלת־העם להתקומם בגלוי נגד הרומאים מחד, ונגד האצילים מבני עמם מאידך. חיל־המישמר הרומאי היה חלש, והקנאים כבשו עד־מהרה את כל הנקודות החשובות שבעיר — אנטוניה, מיגדל פזאל וכל שאר העמדות, ושילחו את פקידות הרומאים ובתרועות גיל השמידו את רשימות המיסים והאפותיקאות.

קסטיוס גאלוס בא בראש הליגיון ה־12, ובחיל כבד הגיח על ארץ המרד וכבש את העיר זבולון ובזז אותה ושרפה באש. כבש את עיר־החוף יפו, בזז ושרף אותה. עוד ערים בזוזות ושרופות, אנשים טבוחים, היתוו את דרכו עד שעמד לפני שערי ירושלים. הקנאים הזדרזו לזיין את תושבי העיר ואת גדודי המתנדבים, ועמדו בגבורה על נפשם ועל נפש העיר. ברגע של נסיגה רומאית קלה והיסוס לבשו הקנאים אומץ וגבורה, והחלו מזנבים באוייב כשבראשם שמעון בר־גיורא ממנהיגי המורדים בגליל, שאסר קרב עז על מערכות הרומאים והקיפם במורד בית־חורון והנחיל להם מפלה. חללי היהודים לא הגיעו לאלף ומן הרומאים נפלו חמשת אלפים שלוש־מאות ושמונים רגלים, וביניהם הנציב גאסיוס פלורוס. הדבר הזה אירע ב־3 בנובמבר לספירת הרומאים, ב־8 לדיוס לספירת היוונים וב־10 למרחשוון לפי ספירת היהודים — בשנה ה־12 לממשלת נירון קיסר.

הניצחון הגדול הביא לאסיפת הסנהדרין והמועצות למיניהן, ובראשם הכהן הגדול חנן, ראש הצדוקים, שפנה ואמר: „תמה אני לראות כאן בלשכת הגזית את שימעון בר־גיורא. אין לו לאיש־הצבא להכריע אלא בשדה־הקרב בלבד. הליכות הארץ הזאת ובית־המקדש מסורות בידי מועצת הכהן הגדול, סנהדרין גדולה ובית־דין גדול, ולכן אני מבקש מאת שמעון בר־גיורא ומאת נושאי־כליו להסתלק מכאן." קם לעומתו רבי אלעזר הקנאי וקבע: „נקטה נפש העם בהלצות מעליבות שכאלו. אין תקנה אלא שיחולקו השלטונות מחדש. טאטא יטאטאו את כל אלה מכאן, את אלה שאינם נמנים עם הקנאים שאינם נותנים לשמעון בר־גיורא גיבורו של בית־חורון מקום ודעת בממשלת מגן־האומה העומדת להיווצר."

ואני האיש יוספוס פלוויוס היושב כיום ברומא השתלהבתי ונלהבתי, ואש הקנאות הלאומית ניצתה ברוחי והלהיבה כל משוש עורקי דמי.

„חכם מדי בשביל מילחמת שיחרור..."

לבסוף נותרו הצדוקים והפרושים ליד השילטון ובחרו בשלום מזויין של כוננות לקראת קרב מכריע. הם מינו מפקדים, שניים שניים לכל אחד משיבעה חבלי הארץ. ולגליל ארץ החקלאים הדשנה, שבה מרובים בני סיעת הקנאים, שלחו את רבי ינאי הזקן, הטוב שבממונאי הסנהדרין הגדולה ואותי, יוסף בן־מתתיהו הכהן, שטרם התנסיתי במישרה רבת אחריות. בהגיעי לגליל עברתי אותו לאורכו ולרוחבו, נשאתי ונתתי עם פרנסי ערים וכוהנים, הכנתי סדרים ונתתי פקודות, גביתי מיסים וביצרתי ערים למילחמה. מציפורי בירת הגליל השקטה והמרווחת ניהלתי את הכל, קירבתי את מנהיגי האיכרים, יוחנן מגוש־חלב וצפיא איש טבריה ואיחדתי את כל החבורות המזויינות שבגליל לאגודה אחת. ולמרות שנשלחתי לשלוט בשם ירושלים, הפכתי אט־אט מנהיגה של כת הקנאים הגלילית, ואש המרד לוחכת בקרבי. רק ידידי הטבריאני יוסטוס ניסה להניאני מהמילחמה ואמר: אתה איש חכם, חכם מדי בשביל מילחמת־שיחרור. אלא שאני סירבתי להחכים והאמנתי כי ארץ־ישראל יושבת באמצעיתו של עולם, וירושלים באמצע ארץ־ישראל ובית־המיקדש באמצע ירושלים — ועליהן להשתחרר מכל עול.

הליגיונות ה־5, ה־10 וה־15 הגיעו לגליל ובראשם אספסיאנוס ובנו טיטוס. ידעתי את טיבם עוד מימי שהותי ברומא. ידעתי שחומות מיבצרי שהקמתי ביודפת בפיקודי, ומיבצרי הר־תבור וגוש־חלב שהיו בפיקודו של יוחנן מגוש־חלב עוצרים בעד הליגיונות מלהגיע לירושלים. יודפת היתה ערוכה, מוקפת חומות מעוז ומיגדלי חוסן, שוכנת בראש צוק תלול ומוקפת תהומות אין־חקר ואנחנו ערוכים לקרב.

אני יוספוס פלוויוס שהייתי קנאי ובן למישפחת הכהונה ניצבתי בראש יודפת מול אספסיאנוס. המצור החל. הצמא גבר ועשרות מאנשי נמלטו, ונצלבו על פיסגות ההרים מסביב על־גבי צלבים. התשת הצמא והשלמת הסוללה הרומאית החלישו אותי ואת שאר מגיני יודפת. לעת אשמורת הבוקר, ביום ה־50 מראשית המצור לכדו הרומאים את מיבצר יודפת, ואילו אני נמלטתי עם אבנט הכוהנים שלי ביחד עם כמה מלוחמי לאחת המחילות וממנה אל תוך בור עזוב. ימים עברו והמים הלכו, אזלו ותמו. צמאתי וכרסי התנפחה. גמעתי גמיעות־שווא שהכאיבו לבית־בליעתי התפוח, והירהרתי בדברי יוסטוס הטבריאני שאמר כי אני ,חכם מדי בשביל מילחמת־שיחרור...' חששתי למות בצמא. הבנתי שעוד רבה המלאכה לפני. שאלתי היכן כל הנשים שלא התעלסתי איתן באהבים, כל חמודות תבל שטרם זכיתי לראות והספרים שטרם כתבתי. שיכנעתי את הנוכחים במערה למות, להפיל גורלות מי יכריע את חברו למוות. הם הסכימו וביקשו מחילה איש מרעהו ומתו בתפילת וידוי על שפתיים עד שנותרתי עם חברי ויצאתי פשוט מהמערה, עד שתפסני שר־האלף פוליאנוס, שהביאני בפני המצביא אספסיאנוס ובנו טיטוס. ניבאתי למצביא את דבר מינויו הקרוב כקיסר, והוא מנע את המתתי על הצלב.

קיסר, ושימשתי ליד בנו שהמשיך במילחמה. חזיתי נלוויתי לחילות המצביא, שמונה כנבואתי להיות במפלת ירושלים. מדי יום הייתי מסובב את החומה, תר אחר מקום ממנו ישמעו בני עירי את קולי ולא

ישיגני שם חץ שלוח. הרביתי לדבר תחנונים אל בני העיר, שלא שעו. הזכרתי להם את דברי ימי אבותיהם ומפלותיהם, מטיף „כי נאה ליושבי ארץ הקודש להפקיד את כל מישפטם בידי האלוהים ולמאוס בכוח זרוע האדם...”

טיטוס סגר על כל מוצאי העיר. הרעב גבר והגגות מלאו נשים ועוללים גוועים וברחובות נערמו פגרים. אני יוספוס פלוויוס לא חדלתי לדבר שלום אל יושבי העיר וטיטוס הגביר את המצור, עד שהעיר החלה נופלת. ראיתי את הר־הבית בוער כולו ומכל פינותיו יצאו להבות־אש. אולם נחלי הדם גברו על להבות האש, מת העם שעיניו טחו וטפש לבו. גם ראשי הקנאים שמעון בר־גיורא ויוחנן מגוש־חלב הסגירו עצמם לרומאים.

אני יוספוס פלוויוס המשכתי להיווכח בכך שאני חכם מדי בשביל מילחמת־שיחרור, וכי נגמלתי מכל משובות ילדותי. ואחרי מפלת וכניעת ירושלים עקבתי אחר הסיקריים שבחרו למרוד, וכבשו בהנהגת אלעזר בן־יאיר את מיבצר מצדה. עקבתי אחר מפלתם העלומה והגיבורה שכילתה את שאריות, חלומות, תיקוות וצרכי הקיום היהודי הלאומי.

„המלוכה שנשבעתי לה אינה ציון”

אני יוסף בן־מתתיהו המכונה יוספוס פלוויוס שהייתי קאי ועבד לקיום היהודי הלאומי ובן למישפחת הכהונה באתי בחזרה לרומא. חייתי כעשר שנים ברווחה, וחיברתי את „מילחמות־היהודים”, ובחנתי אותו רגש לאומי מפכה, וניסיתי לבאר כיצד כבתה לה הבעירה הלאומית וכיצד שבו אחי היהודים להלך אחר השכל הישר. כאן ברומא הבנתי שכל חיי ומעללי, תיקוותי ותהפוכותי נועדו על־מנת שאכתוב על מילחמת־היהודים האחרונה, המילחמה שהועידה לפזרם בעמים. ניצולי המילחמה בין אנשי החיל לבין נרפי־הרוח, מילחמה שנסתיימה בנצחונם של האחרונים, מילחמה שבין מישבריה נטרפה אוניית היהודים בים הסוער.

מי אם לא אני חייב לכתוב על מילחמת־היהודים! התבוננתי בה מראשיתה ועד לסופה המר. לא עצמתי עיני כאשר שרפו עד אפר את ירושלים ואת המיקדש. אתם אחי היהודים דנתם אותי, את מעשי וסיפרי

לכך חובה, חשבתם אותי לבוגד בעמי ובארצי, לא האמנתם שידי רעדו בעת כתיבת מגילת החורבן הארוכה, ואינכם חשים כלל למי ולמה השקעתי בספרי ובחיי את הדמעות על חורבן עמי. כיניתים אותי „נמכר לעקר” ו„הבוגד בעמו”. התעלמתם מכך שהקנאים ניסו לשווא את האלוהים — והוא לא עמד בניסיון ולא רצה לצאת לקרב בציבאותיהם.

שמתם אותי ללעג קלס ולצחוק, לרך־לבב ובוגד בעמו, הבאתם לכך שחוקי המוסר הלאומי גזרו עלי מישפט נחרץ והתעלמתם מכך שאני המראתי מעליכם כנשר גאה, והשתחררתי מכבלי המוסר החברתי והלאומי, עצמתם עיניים על־מנת שלא להבחין באלוהים שנטש את ירושלים והפך אלוהי העולם כולו, ושלעולם לא תשוב לה עוד התיפארת הלאומית המטעה הזאת. כבלי המוסר החברתי והלאומי שלכם מרוממים מעם את יוחנן מגוש־חלב ואת שמעון בר־גיורא גיבוריכם, שגם הם לא מצאו די אונים בנפשם למות כראשי צבאות ישראל בהגיע עת פקודה, ותאוות־השילטון היתה קרובה להם מאהבת ירושלים.

רק לפני ימים לא רבים פגשתי כאן ברומא בחברי למרד משכבר הימים ושונאי בהווה, יוחנן מגוש־חלב, כיום עבדו של מרולוס, סטואיקן כולו, בוחן את הגורל ובו הגדולה האנושית מהולה במפלה ובאירוניה של המציאות. יוחנן, ששלח רבבות יהודים למוות, הנחיל מפלות ונחל מפלות. הוא ניצב גאה ורטייה שחורה על עינו. יוחנן שהיה אציל כפרי מן הגליל, טען באוזני ובאוזני הנוכחים על כך שהאמין בזמנו שאסרנו מילחמה למען ה' ונגד יופיטר. הוא המשיך ותיאר את תועבות ירושלים הנצורה, אותו ואת שמעון בר־גיורא הנוטלים במיקדש את הטלאים האחרונים המיועדים לקורבן־התמיד, אכלו את בשרם והכריחו את הכוהנים לכרסם את העצמות.

מעודי לא נטיתי חיבה ליוחנן מגוש־חלב. הוא היה גיבור העם, ואילו אני הבוגד בעם. גם ידעתי שלגיבור לאומי צריך שיהיה מראה פאתטי, רומנטי ומעניין. והנה יוחנן אומר לי כי המילחמה לא היתה לא למען ה' ולא למען יופיטר — אלא למען מחיר השמן, היין והדגנים, ואילמלא אצילי וכוהני ירושלים לא היו מטילים מיסים כבדים על יבולי הגליל היו אלוהים ויופיטר חיים עוד זמן רב בשלום. יוחנן מגוש־חלב יישר הרטייה על עינו האחת, וקינח דימעה מהאחרת.

כיום אני האיש יוספוס פלוויוס היושב ברומא בשנת תתל"ב להיווסד העיר ובשנת ג' תתל"ב לבריאת־העולם אין לי שום צד השווה עם האיש יוסף בן־מתתיהו שהיה שר־צבא בגליל בשעתו, מורד ובוגד. הסופר פלוויוס רואה רק בעניין סיפרותי ומדעי את המעשים שעשה אותו יוסף בן־מתתיהו הכהן. אני רואה עצמי כיום עולה לאין־ערוך על יוסף מלפנים, על אותו איש מת שנפטר מן העולם. כיום אני ממציא לעולם העתיד את קורות עמי המופלאים בעברו. משך עשר שנים הגיתי ובחנתי ושאלתי: מה תפקידו של סופר עברי כעת, לאחר השיעבוד המדיני! והיום ידעתי שיש לנצח את רומא מבפנים, ולהציג את הרוח היהודי בכל גדלותה, ולכתוב ספר שיישאר לדורות.

אני יוספוס פלוויוס חלמתי ליהפך ברומא אזרח־עולם, וכתבתי לעצמי מיזמור לאזרח־העולם: „הודו לאדוני ובזבזו עצמכם על פני הארצות / הודו לאדוני ובזבזו עצמכם על פני הימים / עבד הוא האיש הקושר נפשו לארץ אחת. / שם המלוכה שנשבעתי לה אינה ציון / תבל שמה..”

(על־פי „מילחמות־היהודים” ו„הבנים” לליאון פויכטוואנגר)

בקיצור

רב־אלוף גור מפרסם את הסופר מוטה גור בגלי צה"ל ✶ גוש־אמונים מנציח את א. ב. יהושע ✶ עליזה בגין אוהבת לקרוא ספריה של ,אנטישמית' ✶ אדם ברוך קוטל את פיסלה של אילנה גור בת"א

מדי שנה מופיעים בארץ כמה אלפי ספרים מקוריים, ומרביתם אינם זוכים לסיקור בגלי־צה"ל. סופר שאינו מוטרד מנושא זה הוא **רב־אלוף מרדכי גור**, המשמש גם כבעל־הבית של תחנת־השידור הצבאית. זו הסיבה שהביאה כנראה את עורכי תוכנית התרבות של התחנה, מקום טוב באמצע, להקדיש ראיון מיוחד לסופר/רמטכ"ל לרגל צאת סיפרו פלוגה ד'. בגוף הראיון סיפר גור בין השאר על בעיותיו כסופר, ואמר: „הקושי הסיפרותי שלי הוא זה שאני כותב על אנשים חיים או אנשים שנהרגו, כך שיש לי חופש־סיפרותי קטן...” בתשובה לשאלה לתגובת־הביקורת על סיפרו החדש, ציין גור: „קיבלתי ביקורת טובה משני הילדים שלי... ומאנשי פלוגה ד'...” ● נדיר ביותר בתולדות הסיפרות שסופר בודה מליבו מקום יישוב — וכעבור זמן מוקם יישוב הנוטל לעצמו את השם שהסופר בדה. דבר נדיר זה אירע לסופר א.ב. יהושע, שבאחד מסיפוריו הדאמוניים, מסע הערב של יתיר, הוא מתאר כפר הררי הנחצה על־ידי פסי־רכבת. עלילת הסיפור מתארת את הנפש־הפועלת, מסיטה את פסי־הרכבת שלעולם אינה עוצרת בכפר, ומביאה להתרסקות רכבת־הערב בתהום מול הכפר על־מנת לזכות בחסדיה של אחת מנערות הכפר. שם הכפר בסיפורו של יהושע — יתיר. בימים אלה התבשרנו שגוש־אמונים עומד להקים בדרום הרי חברון יישוב בשם יתיר ● בראיון שהעניקה רעיית ראש־הממשלה, **עליזה בגין**, סיפרה בין השאר שהיא אוהבת לקרוא את סיפוריה של מספרת־המתח **אגאתה כריסטי**. באותו ראיון נמנעה הגב' בגין מלציין כי אחד המאפיינים את ספריה של אגאתה כריסטי הוא התיאורים האנטישמיים שבהם היא נוטה לתאר יהודים ● בימים אלה ראה אור עיתון 77 מס' 4, ובו ראיון עם המשוררת **זלדה מיקושינסקי** בביתה, וראיונות עם **יואב פלק** ו**זהרירה חריפאי**. בחוברת שירים רבים, וואריאציות מאת **גבריאל מוקד**. אגב, בקרוב עומד לראות אור כתב־עת סיפרותי־פוליטי חדש הקרוי עתה, בעריכתו של גבריאל מוקד. כוונת כתב־עת זה לרכז סביבו קבוצה של סופרים ואנשי־רוח שמאליים ● אחרי הקרנת הגירסה הטלוויזיונית של חירבת ח'זעה על־פי סיפרו של **ס(מילנסקי) יזהר** בפני הוועד המנהל של מליאת רשות השידור, טען נציג חרות בוועד־המנהל, **ד"ר אלי תבין** (גונדר אליעזר): „הסרט עלול לשמש לתעמולת אויבי ישראל ואש"ף בפרט...” ד"ר תבין הציע לגנוז את הסרט. **יצחק מאיר**, נציג המפד"ל בוועד־המנהל הוסיף: „יש בסרט סימני־שאלה לגבי צידקת מאבקנו בארץ...” והוסיף שלהערכתו ישפיע הסרט לרעה על הנוער. יצחק מאיר הצטרף לתביעתו של ד"ר תבין לגנוז את הסרט. למרות זאת החליטה המליאה להתיר את הקרנתו לפני הציבור. אלא שבניגוד לסרטים אחרים של תיאטרון שידורי ישראל, יוקרן סרט זה במיסגרת התוכנית השעה השלישית, ובעיקבותיו ייערך דיון „מאוזן” ● הסופר הספרדי הגולה **חורחה סמפרון**, מחבר המסע הגדול שהוא המעולה בספרים שראו אור על השואה (וראה אור בעיברית בהוצאת ספריית פועלים) ומחבר מותו השני של ראמון מרסדר, בדיית המתארת את המתחולל בראשו של האיש שרצח את **ליאון טרוצקי** במכסיקו, שב מגלות של שנים רבות לספרד ומונה כחבר מועצת־המנהלים של חברת הסרטים פרופילמס. סמפרון התפרסם ב,ממלכה השביעית' בכתיבת התסריטים להמילחמה נגמרה **לאלן רנה**, z וההודאה, סרטיו של **קוסטה גאווראס** ● סקר שפורסם החודש בקאהיר קובע, כי מיספר האנאלפבתים במצריים גדל ללא־הרף, וכיום 13 מיליון מאזרחיה אינם יודעים קרוא וכתוב ● בהתקפה חסרת־תקדים יצא מבקר־האמנות של ידיעות אחרונות, **אדם ברוך**, על פיסלה של **אילנה גור** שהוצב על־ידי עיריית תל־אביב בכיכר לונדון. בקביעה נחרצת ציין ברוך: „אני מבקש לומר בפשטות הישירה ביותר שהפסל, לדעתי, מיותר, פאתטי ומצחיק...”. הסברו להצבת הפסל סוציו־תרבותי, והוא מסביר זאת: „כל תינוק יודע ש,המודרניזם המחורבן' (פיסלי קדישמן וכו') יצא לאנשים מן האף. ,שלושת העיגולים' של קדישמן יושבים בנחת מבחינה אמנותית, בשנות ה־60', אבל בתל־אביב הם מודרניזם חרוף, ,קשר חשאי' בין קבוצה קטנה של זייפנים אלימים ובין מימסד עירוני מבוהל. ,אשה ברוח' הוא, מבחינתם, התחלה של איזון תרבותי. כלומר, מייצג. ראשית הוא מייצג באופן נגאטיבי, כלומר, את הדחייה האינסטינקטיבית מהמודרניזם הנ"ל, וכן הוא מייצג תבנית של יגיעות, סתמיות ושל מוצר דקוראטיבי שאינו מפריע למהלכם הרגיל של ,החיים'... ,אשה ברוח' אינה, איפוא, רק המיקרה־של־עצמה. היא מייצגת חברה של מבסוטים מנומנמים, אפילו לא בורגנים אמיתיים...”. כניספח לביקורתו, מביא אדם ברוך, התכתבות בין האזרח **א. שוקלינקי** וראש־עיריית תל־אביב, **שלמה להט**. להט קובע בתשובתו כי הפסל הומלץ על־ידי המבקר **אמנון בר־זל**. בנספח להתכתבות זו הגיב אמנון בר־זל: „בתקופה בה שימשתי כיועץ לענייני אמנות — לא התקבלה כל החלטה לגבי הקמתו, מיקומו, או מימונו של הפסל שהוצע על־ידי הגברת אילנה גור...”. במילים אחרות: מישהו משקר כאן ● במוסף הסיפרות של מעריב לראש־השנה עומד להתפרסם רב־שיח על בעיות־השעה בהשתתפות הסופרים **יהודה עמיחי, א.ב. יהושע, חיים גורי ואהרון אפלפלד** ● בראיון שערך **אלי פפרקורן** עם הסופר־שואן **אלי ויזל**, קבע ויזל, בתשובה לשאלה שעסקה ברשימתו „מיכתב לפלסטיני צעיר”: „עכשיו אני מכיר בזכותו של מי־שלא־יהיה להטיף לנו מוסר, ולא חשוב באיזו סוגיה אנו עוסקים...”.

סופר גור
חופש סיפרותי קטן

אדם ברוך
„מיותר, פאתטי ומצחיק...”

מאת דן עומר

SI.

כך אומרים באיטליה לטעם המשובח של STOCK '84.

בכל שפה. בכל לשון. בכל פה.
שטוק 84'. הברנדי המשובח. עשיר בניחוח. מלא טעם.
שטוק 84'. הברנדי של אוהבי הברנדי ב־127 מדינות.
שטוק 84'. הברנדי שלך.

יותר ויותר אנשים אומרים "כן" לטעם המשובח של שטוק 84'.

STOCK '84

הברנדי הנבחר ב־127 מדינות.

אריאלי

מה הם אמרו זה לזה וזה על זה בשנה שעברה?

תשרי

● דובר מישרד־הביטחון, **נפתלי לביא,** על עבודתו עם שימעון פרס: „הדרך היחידה להשביע את רצונו של שר־הביטחון היא לסדר לו מיטה באולפני הטלוויזיה.”

● קברניט אל־על **אורי יופה:** „כששאלו את משה דיין מה היו הימים הקשים ביותר בחייו, השיב: יום־ה־כיפורים והיום הזה.”

● ח״כ **משה דיין,** כאשר נשאל אם היתה לו יד במיבצע אנטבה: „לא. ומשום כך ה־מיבצע הצליח.”

● מנכ״ל מישרד ראש־ה־ממשלה, **עמוס ערן:** „ההיס־טוריה חוזרת על עצמה — אבל בכל פעם יותר ביוקר!”

חשון

● מבדיחות **ידלין:** „מדוע הפסיקה מיפלגת העבודה את מיפקד־החברים שלה? — מפני שהמישטרה צורכת אותו במ־קומה.”

● ניצב־מישנה **בנימין זיגל,** על מבט ממושך שנעץ בו אשר ידלין: „מה אתה מס־תכל עלי ככה? אתה עוד תר־אה אותי הרבה זמן!”

● ח״כ **זלמן שובל** לח״כ ז׳אק אמיר, בסיכום התנצחות מילולית חריפה: „אתה תלקק למי שאתה רוצה, ואני אלקק את מה שאני רוצה!”

● ח״כ **חביב שימעוני** בקריאת־ביניים לח״כ הליכוד פסח גרופר: „אתה עוסק ב־כרמים, אבל אני מקווה שאתה לא שיכור עכשיו!”

● ח״כ **פסח גרופר** ב־תשובה לנ״ל: „אני חושב ש־אתה לא־נורמלי!”

● יו״ר מרכז קופת־חולים המרשעה, **אשר ידלין,** לחוק־רו ניצב־מישנה בנימין זיגל: „אולי נדבר על דברים שמחים — כמו היארצייט (יום הזיכ־רון) של הדריך...”

● השופטת המחוזית **הד־סה בן־עיתו** בזכותה של תת־אלוף (מיל.) חיים ירון מ־אשמת קבלת שוחד: „אין טיפ־שות מצביעה על שחיתות, ועל טיפשות אין אדם נידון בפלי־לים.”

● דובר מיישרד־העבודה **אבנר מיכאלי:** „בכל פעם אני הולך לסופרמרקט עם ס ל מלא כסף, וחוזר עם א ר נ ק מלא מיצרכים.”

● ח״כ **מאיר פעיל** ל־ח״כ גאולה כהן, בישיבת ועדת החינוך והתרבות של הכנסת: „את מטומטמת והיסטרית, חולדה מחולדת שסמותך!”

● ח״כ **גאולה כהן** ב־תשובה לנ״ל: „אתה ילד מפ־גר, דביל, מקומך בבית־חולים לחולי־רוח, אידיוט!”

כסלו

● חבר ועד־עובדי מיפעלי ים־המלח לנשיא התאחדות ה־תעשיינים, **אברהם** („בומה”) **שביט:** „את היד שלך אני לא לוחץ. אתה לימדת את הממ־שלה לסגור מיפעלים.”

● איש־העסקים היהודי־גרמני **מנפרד כץ:** „ידיד אמיתי אינו אדם המוציא אותך מבית־הסוהר, אלא אדם המוכן ללכת לבית־הסוהר למענך.”

● עורך מעריב **שלום רוזנפלד:** „פרשת אשר יד־לין עברה מכבר את השלב ש־יכול היה לזעוק שכלל אין לו אחות...”

● שר־המישטרה **שלמה הילל** על העיתונות הגרועה שבפי חברי־הכנסת: „אילמלא נהגו הח״כים מתסיבות, הייתי עוצר את כולם באשמת שוט־טות דיאלקטית.”

● העיתונאי **גידעון רייכר** בתגובה על דיברי אלוף (מיל.) שמואל („גורודיש”) גונן כי הוא „מריח מילחמה”: „כנראה שבמילחמת יום־הכי־פורים היתה לו נזלת.”

● **יעקב חלפון,** לשעבר יועץ־הסתרים של יצחק רבין: „דור הנפילים הסתלק ונותרנו אנחנו — דור הנופלים.”

● **אפרים קישון** על צ׳יצ׳: „יש נביא בעירו — בתנאי שהנביא הוא שכנו של ראש־העיר.”

● הנשיא **אפרים קציר:** „לסמל כל היום, זו מלאכה לגמרי לא קלה...”

● שר־החוץ **יגאל אלון:** „מצביא מבריק — אינו בהכ־רח מדינאי מצליח.”

טבת

● שר־הסעד, **זבולון המר:** „הבעייה בארץ היא שאנשים חושבים שאם יקי־מו מועדוני־נוער, כל ה־זונות תתחלנה לסרוג וכל ה־סרסורים יתחילו לשחק שח.”

בן־פורת
„יותר מדי בכלל”

● ח״כ **משה דיין:** „אני תמיד ביחסים מצויינים עם ה־בני־דודים שלי. שאלו את ה־ערבים.”

● ח״כ **אבא אבן** על יצחק רבין: „זה המגנט היחידי שאני מכיר שכוחו בדחייה.”

● **דן מרגלית,** סופר הארץ בארצות־הברית: „קאר־טר מנהל עם דיניץ מונולוג.”

● שר־הפנים לשעבר, ח״כ **יוסף בורג,** כשנשאל אם עדיין קיימת ברית בינו לבין ח״כ יצחק רפאל: „כידוע, ב־דת היהודית — אם אין חתונה, אין ברית.”

● מסבבת־הקולנוע **אליזבת טיילור,** מעל צוק בעת ביקור במצדה: „הו הרי ידו־שלים! בי־נשבעתי, שנית מצ־דה לא תיפול!”

● שר־הקליטה **שלמה רוזן** על כוונת מיפלגתו, מפ״ם, להיפרד מהמערך וללכת לבחי־רות לבדה: „לנו אין קשרים טובים עם הרב שלמה גורן. אותנו לא יקברו בתוך הגדר.”

● ראש־הממשלה לשעבר **גולדה מאיר:** „גם בן־גורי־ין וגם אשכול וגם אני עשינו שגיאות.”

● **יצחק רבין:** „אני רגיל להוביל צבא לניצחון, לא לתבוסה.”

שבט

● ח״כ **אברהם מלמד** לאריק שרון, ראש שלומציון: „אריק, מה קרה לך? במילחמת יום־הכיפורים היית מלך, עכשיו אתה מלכה!”

● ח״כ **שולמית אלוני** לח״כ גאולה כהן: „באמת, גאולה, הרי כולנו יודעים שאת לא חכמה.”

● עורך על המישמר **מרק גפן** על ישראל גלילי: „אמן ניסוחי התרמית.”

● מנהיג מפ״ם, **יעקוב חזן:** „בגין בהחלט אינו דמ־גוג, הוא סתם סהרורי!”

● ח״כ **ז׳אק אמיר,** איש המערך: „אולי מיפלגת העבודה היא סופרמרקט של רעיונות, אבל לעומת זאת ד״ש היא כלבוניק של אישים, ו־כולנו יודעים מה תפקידו של הכלבוניק בחדר־האוכל.”

● **לוי גרי,** לשעבר ה־צנזור על סרטים ומחזות: „ה־צנזורה רק מגינה על האמנות.”

● העיתונאי **אהרון בכר:** „בד״ש יש היום יותר אנשי רפ״י משהיו אי־פעם ברפ״י.”

● הסטיריקאי **יונתן גפן:** „החישות בעתיקות׳ זו המיפ־לגה שלי. המיפלגה שלכם. תאמינו לי שיש לנו ממשלת־מעבר נפלאה. תאמינו לי, שלא מגיע לנו יותר מזה.”

● ח״כ **מרדכי בן־פורת:** „העם הזה אוכל יותר מדי ביצים, סוכר, חמאה, בשר ובכלל.”

● הפרופסור **פינחס אבי־בי,** בהסבירו מדוע החליט להצביע עבור רשימת הבדואים בבחירות: „כי הבדואים יישארו בדואים גם אחרי הבחי־רות.”

לנדאו
„לתקן עיוותים”

אדר

● **יצחק רבין,** לכנס או־הדיו במועדון צוותא בתל־אביב: „אני גאה בזה שאני מדינאי ולא פוליטיקאי.”

● ח״כ **יצחק בן־אהרון:** „מיפלגת העבודה היא המיפלגה המתמודדת את עצ־מה לדעת.”

● שר־הביטחון **שימעון פרס:** „אני ממש מתקשה ל־בטא בציבור את המילה ,אני׳, אלא־אם־כן הדבר כרוך בקבלת אחריות לשגיאה.”

ניסן

● ח״כ **חיים לנדאו:** „אני יוצא לארצות־הברית כדי לנסות לתקן את העיוותים של ראש־הממשלה יצחק רבין.”

● ח״כ **יוסי שריד** לח״כ מטילדה גז שהודיעה כי לא תכהן עוד בכנסת הבאה: „סו־לנו נתגעגע אלייך. אני לא יודע מי יזכיר לנו במקומך בכל רגע מה שבן־גוריון היה עושה או אומר אילו היה איתנו.”

● העיתונאי **עמוס קינן:** „היום שבו קיבל המערך את תכתיב דיין, הוא היום שממנו אפשר להתחיל את הספירה־לאחור, עד למילחמה הבאה.”

אייר

● אלוף (מיל.) **רחבעם זאבי** („גנדי”) ליצחק חבין, אחרי פרישתו של זה מתפקי־דו: „עשית מעשה חמור — קבעת סטנדרטים חדשים של נאמנות לאשה, ששאף אחד לא יוכל לעמוד בהם!”

● ח״כ **אבא אבן:** „ישראל היא הניצחון של החבי־בנות המאולתרת.”

גורן
„מותר לי להגיד”

● הפיזמונאי **דידי מנוסי** על מנהיג שלומציון אריק שרון: „הוא האוייב הגדול ב־יותר של עצמו — חוץ משימ־חה ארליך.”

● **עזר וייצמן,** בראותו בסרט־פירסומת של הליכוד לקראת הבחירות את שימחה ארליך: „או, הנה הבצלת־ה־שרון!”

● תת־אלוף **פינחס** („פינ־יה”) **להב:** „אם עוד שמונת אלפים בעלים היו מכים את נשותיהם, אולי זה היה עוזר למיפלגת הנשים לעבור את אחוז החסימה.”

● **אורנה גולדפרב,** על השאלה מתי תתחתן עם יהורם גאון: „כשאהיה גדולה.”

● **שימעון פרס:** „אני לא חושב את עצמי לאדם חסר־חסרונות או מושלם. אני רחוק מאד מזה. אני גם לא בן־גוריון.”

● ח״כ **שימחה ארליך:** „אריק שרון הוא פרימדונה של אימפולסים.”

● שר־התחבורה **גד יעקובי** למזכירה שדאגה על ש־האולם שנועד לכנס מועמדי המערך לכנסת ריק לחלוטין: „גם בזמן הכנס האולם יהיה ריק. יהיו בו אנשים, אבל הוא בכל־זאת יהיה ריק.”

● ד״ר **מנחם ברינקר,** מראשי מחנה שלי: „די לבכות בארץ הזאת! יש ממה לצחוק! למשל — מהמערך!”

● העיתונאי **דניאל בלוך:** „גם ייגאל ידין סבר הצליח להוכיח, כי מי ששתק 28 שנים ועסק בארכיאולוגיה, ראוי כי ימשיך בכך.”

סיוון

● **גולדה מאיר:** „בממ־שלה לא יושבים גאונים.”

● הרמטכ״ל רב־אלוף **מר־דכי** („מוטה”) **גור:** „איך תזכור אותי ההיסטוריה? — נשאיר זאת להיסטוריה.”

● הרב הראשי **שלמה גורן** לשופטים במישפט הרב לווינגר: „מותר לי להגיד מה שאני רוצה. אתם לא חייבים לשמוע.”

● **עזר וייצמן** במסיבת־

לאנשים הנכונים!
777
הברנדי הלאומי שהוא בינלאומי.

כרמל מזרחי
מיקבי ראשון לציון וזכרון יעקב

אנשים

הניצחון של הליכוד אחרי ה־בחירות: „לדפוק את המערך היה קשה כימעט כמו לשכנע את המטכ״ל שאנחנו מסוגלים לדפוק את חיל־האוויר המצרי במילחמת ששת־הימים.”

● בממאי־הקולנוע **אפי דיין** על התחזית שאביה, משה, יע־בור לליכוד: „שטויות, אבא שלי לא מתפש גזבים!”

● **גדעון קרן**, כתב דבר: „מאיר זורע — בגין קוצר.”

● **אנואר סאדאת**, נשיא מצרים: „אין כל הבדל בין רבין לבגין.”

● **משה דיין**, בתגובה על זעם ההורים השכולים נגדו: „הם אנשים בלתי־אובייקטי־ביים!”

● העיתונאית **סילבי קשת**: „מי שנדהם מהיושר האינטלקטואלי של משה דיין — שיקום!”

ישעיהו
„אלוהים יסלח”

● **עמוס קינן**: „מי שלא מאמין שהמערך מת, סימן ש־אינו מכיר את משה דיין.”

● מהו הדבר השנוא ביותר על ח״כ ד״ש הפרופסור **אמ־נון רובינשטיין**? — „אלה שנוסעים בשבת, אחרי הים, עם סנדוויצ׳ים של בשר־חזיר לבקר בקיבוץ.”

● שר־המישטרה **שלמה הילל**, אחרי הבחירות, לשאי־לתו של שר־התחבורה גד יע־קובי „מה נשמע?”: „אורזים, אורזים.”

● המפיק ואיש־הרדיו **יע־קוב אגמון**: „אנשי ד״ש עומדים עכשיו בתור אצל מח־סנאי מכבי תל־אביב כדי לקבל מגיני רגליים — שיהיה להם יותר קל לזחול אל הליכוד.”

● הפירסומאי **אורי סלע**: „למה מנחם בגין רוצה את ייגאל ידין לממשלה? — כי הוא מומחה למצדה.”

● המיועד לראשות הממ־שלה, **מנחם בגין**: „תמיד האמריקאים הצהירו הצהרות ואנחנו רעדנו. הגיע הזמן ש־זה יהיה להיפך.”

● כתב דבר **נחום ברנע**: „בעיני, דיין יישאר תמיד שר־החוצפה.”

● יו״ר הכנסת לשעבר, **ישראל ישעיהו**: „מיפלגתי הסתבכה כפי שהסתבכה. אלו־הים יסלח לה.”

● העיתונאי **יוסף** („תו־מי”) **לפיד**: „ראש־ממשלה בלי עקרונות הוא אסון קטן, אבל ראש־ממשלה עם עקרונות יכול להיות אסון גדול.”

תמוז

● **מנחם בגין**, בישיבת מרכז חרות: „נסון שהיה מח־דל, אבל משה דיין הוא גיבור לאומי.”

● ח״כ **אליעזר שוסטק**, בעת בחירתו כשר מטעם לע״ם: „על העולה במעלות המיזבח להישמר לבל תיגלה ערוותו.”

● העיתונאי **אהרון בכר**: „אפשר לסמוך על משה דיין שיעשה לאמריקאים בתור שר־החוץ את מה שעשה לער־בים בתוך שר־ביטחון.”

● ח״כ **שימעון פרס**: „אני מקווה שהממשלה החדשה תלמד גם לשתוק.”

● ח״כ **יגאל אלון**: „לממשלה הקודמת היתה ה־עיתונות שהיתה ראוייה לה.”

● **יעל דיין**: „חלק גדול משגיאותיו של אבי, נובע מזה שהוא אינו פוליטיקאי.”

● שר־הביטחון **עזר וייצמן** לעוזריו: „תעשו לי טו־בה. בכל הנוגע לעניינים צב־איים תשלחו אלי את שימעון פרס ולא את ידין. פרס, לפ־חות, יודע על מה הוא מדבר.”

● ראש־הממשלה לשעבר **יצחק רבין**: „נהנתי מן ה־פוליטיקה פחות מכפי שציפי־תי.”

● שר־המיסחר־והתעשייה **יגאל הורביץ**: „בגין הוא ראש־ממשלה טוב בדיוק כמו שכתוב בתורה.”

● ח״כ הרב **מנחם הכהן**, בכנסת, על אירועי רחוב השו־מר: „שבת המלכה הפכה להי־יות מלכת הכביש.”

● הכלכלן **מילטון פריד־מן**: „אין ארוחה חינם. זו תורת הכלכלה כולה.”

● מיס־עולם לשנת 76, **רינה מור**: „אני מקווה ש־הצלחתי לקדם את תדמיתה של ישראל כמדינה שבה פורחת האהבה.”

● קברניט אל־על **אורי יופה** על שימעון פרס: „כש־היה שר־התיקשורת הוא המציא את ה״ג׳יקוד״; כשהיה שר־התח־בורה המציא את הניקוד; וכש־הפך ראש־ממשלה הוא המציא את הליכוד.”

אב

● שר־הביטחון **עזר וייצ־מן**: „לא איכפת לי בכלל אם אני נץ או יונה, ובלבד שלא אהיה ברווז צולע שנוחת על ישבנו.”

● עורך מעריב, **שלום רוזנפלד**: „הכימיה פעלה בין בגין לקארטר. הגיאוגרפיה — הרבה פחות.”

● העיתונאי **נחום ברנע**: „מדיניותו של מנחם בגין אולי תוביל אותנו אל סף ה־תהום, אבל היא תוביל אותנו עם סיגנון.”

● **עזר וייצמן**: „עיתו־נאי אינו אלא חיפושית־זבל. כל חייו עובר בזבל, וחי מזה.”

● הד״ר **הנרי קיסינג׳ר**, על פעילותו המדינית במיזרח־התיכון: „עשיתי רק את אשר כל גאון היה עושה במקומי.”

● העיתונאי **אהרון בכר**: „כל זמן שמנחם בגין לא יפסיק לומר ,הארגון המתקרא אש״ף׳, הוא יישאר בשבילי ,האיש ה־מתקרא ראש־הממשלה.”

אלול

● שר־האוצר **שימחה ארליך**: „אנחנו רק בני־אדם. נתקן שגיאות ונעשה שגיאות חדשות.”

● שר המיסחר, התעשייה והתיירות **יגאל הורביץ**: „התגיגה נגמרה. יותר אין לנו כסף.”

● שר־הביטחון **עזר וייצ־מן**: „גם גוף יוצא מהכלל כמו צה״ל זקוק להתעמלות.”

● שר־החוץ **משה דיין**: „אני מרגיש טוב בממשלה.”

● מפכ״ל המישטרה רנ״צ **חיים תבורי**, על הפשע ה־מאורגן: „אין לנו שום פחד מהאמצאי מפני המושג הזה. בארץ פשוט אין לו משמעות.”

הורוסקופ

את נוטה השבוע להגזמות בגנדרנותך, סיגנון דיבורך ופוזרנותך. על אף תכונות בלתי־חיוביות אלו, תהיה החיבה אלייך גדולה השבוע מתמיד. אתה מעסיק את עצמך בפעולות רומנטיות שונות כאמצעי לברוח מהנערה המעסיקה את מוחך. הגזמה בעניין זה עלולה להזיק לך. נהג בעדינות.

המתח עולה — ועוד עתיד לעלות, קודם שתראה נחת מפעילותך הנו־כחית. העיקר הוא לא להסתכסך, השבוע, עם אנשים נוספים. לקחת את הכל בשקט, ולעשות טובות, כשאתה נדרש לכך. גם אם האנשים שמבקשים זאת ממך הם, בעצם, בלתי־נסבלים. בכלל, קצת טאקט לא יזיק. מצבך משתנה — לשבט או לחסד — עם הירח החדש, ביום ה׳.

הגירעון הכספי אינו מוצא השבוע פיתרון. בכלל, יהיה זה שבוע איטי, חסר־קצב, וקצת משעמם. זה לטובה: נצל אותו לאגירת כוח לקראת הבאות, מאחר והחודש ידרוש את כל כושר הניתוח האינטלקטואלי שלך, בתוספת למידה לא מבוטלת של אומץ־לב. עד כמה שתוכל, התרחק מאלימות והתרכז בצד העיוני של החיים. בת תאומים: אהבה גדולה — ומכאיבה — תתחיל בסוף שבוע זה להאיר את דרכך.

זהר, פגישה אחת נוספת, ואת יכולה להגיד שהוא שלך. עשית עליו רושם כביר ואם תדעי להיות טיבעית ולוותר, פעם אחת לפחות, על חישו־בים ושיקולי־שיקולים, תמצאי בו את האושר. כוח־הרצון שלך עוזר לך השבוע, לסיים עיסקה או לקבל מישרה אשר בה רצית עד מאד.

שבוע לא־נורמלי; סוף־סוף הצלחת להשיג את הדבר שאליו שאפת זמן כה רב. אך היזהר מיברק־שווא שיסנוור את עיניך ויניח לך להאמין כי מעתה יתנהל הכל מעצמו, חד־וחלק. התחל, איפוא, כבר השבוע, בהתוויית דרך לעצמך, ואל תתפתה לזנוח מה שנראה בעיניך כעבודה קשה.

אם תסמכי על האינסטינקטים הבריאים ואפילו על הפחות־בריאים שלך, תוכלי להפיק תועלת מרובה מקשרים חדשים שיתגלו לך, בת־חילת השבוע הבא. אם ילדייך יקרים לך, מוטב שתעיפי עליהם עין ביום א׳. אל תתפתה להאמין לידיד ותיק. הוא רוצה בטובתך, אך לפעמים שיקולו הוא בלתי־מאוזן. בת בתולה — קחי חופשה קצרה.

הרגע שלו אתה מצפה חודשים כה ארוכים יגיע השבוע, ביום חמישי או ביום שני. הוא גם יהווה עבורך סימן לפתיחת תקופת־חיים חדשה. אין צורך למחוק את העבר, אך השתדלי לבנות עתיד טוב יותר. כוח־השיכנוע שלך גובר. אתה אומנם מוצא את עצמך מבודד, אך יחד עם זאת מאושר ובעל כוח בלתי־רגיל. אפילו יריבים, שעליהם תשפיע בנושא מסויים, יכבדוך — ולאו־דווקא מאהדה. עסוק הרבה בספורט.

רגש־הנקמות לא יעזור לך, ועלול אף להזיק לתוכניותיך לטווח רחוק. מיכתב שיגיע אלייך ביום א׳, עקרבית, יכעיס אותך כל־כך שמוטב כי תשקלי ימים אחדים את תוכנו, בטרם תנקטי פעולה או תשגרי תשובה, לכאן או לכאן. לעומת זאת אין ספק שאפשר לנצל את השבוע הזה: לשקול בו מחדש את כל הבעיות הכספיות והמישפחתיות שלך, לאור הגילויים עליהם לא ידעת קודם־לכן. אל תנהגי בצורה בזבזנית — כי את עלולה לסבול. השבוע כדאי לך להמר. בת עקרב — לבשי לבן.

אלה הם ימי־שיא, אם ברצונך להגשים תוכניותיך. בשבוע הבא עלול להיות מאוחר מדי. בת קשת: קשר עם אדם בעל קומה גבוהה הופך בהדרגה חיוני עבורך. היזהרי לא להיתפס במקום בלתי־מתאים. אם יש לך התחייבויות כספיות, שלא יעברו את המותר, וסלק את חובותיך.

המצב מעורפל ביותר; אל תמשיך לגשש באפלה — אלא דרוש הס־ברים. יתבע ביצוע החלטות שיעזרו לך ולסובבים אותך לצאת מן הסבך. אם אתה ממונה על אחרים — מוטב שהשבוע תהיה פחות קשוח, ויותר נוח. גם צעד מסוג זה יגרום לתזוזה מועילה לענייניך. בת גדי — הזנחת לאחרונה את נושא הופעתך. את ודאי אינך יודעת, שהופעתך החיצונית היא כרטיס־הביקור שלך. בת גדי — לבשי בגדים בצבע בהיר.

אל תיתפסי לדאגה אם תחושי בחיוורון בלתי־רגיל בפנייך ורגישות מוזרה לגבי כל הסובב אותך. נסי לשלוט בהרגשה זו, ואל תתני לאנשים לנצלה. הגיעה העת שתחליטו אחת ולתמיד אם ברצונכם להמשיך לחיות יחד, או להיפרד. מריבות והתפייסויות חוזרות־ונישנות אינן פיתרון. הפסק לנהוג באגרסיביות. לך — בת דלי, כדאי לקחת חופשה קצרה.

העבודה בוערת, ויש אפילו תוצאות די מפתיעות לעבודתך. אבל ההמולה שאתה מקים סביבך, מחשידה אותך שאתה יותר מדבר על העבודה מאשר מבצע אותה. הדבר היחידי שבולם ומרסן אותך הוא בעצם שותפתך, המצביעה בפניך כל הזמן על נקודות־החולשה שלך.

מיכתבים לציפי

שי לשנה החדשה

אולי לא שמתם לב שמתקרבת שנה חדשה, אבל (1/88) כבר הבחינה בכך. היא שיגרה לי מראש מיכתב לפירסום בסוף אוגוסט או תחילת ספטמבר, לקראת השנה החדשה.

„משמתחילה שוב ושנה חדשה והוברת לה יחדיו עם חגיגת ראש־השנה הפרטי שלי, אני מחליטה להסביר בדיוק איזה שי אני מבקשת לעצמי, בתיקווה שאולי הפעם לא אצטרך להחליפו מיד באחר...

„ובכן, בנסיבות המתאימות הוא מפגין 'בוסיות' ו'קשיחות' והוא שופע מרץ ויוזמה וביטחון עצמי, אך בתוך תוכו הוא רק ומתחשב, רגיש ומרגיש. גם אם הוא קצת 'שובב' (ולעיתים אף מתהולל) הרי כשצריך, הוא יודע להיות גם מעונב ומכופתר. בגילו עבר כבר פעמיים (ואולי יותר) את גיל ההתבגרות וכתפיו מוצקות כשמאחוריו חוויות ולקחים, אך יש בו עוד הרצון להיות עוד קצת ילד בהתרפקות ובמשובה.

„את השי בגודל טיבעי מצפה לקבל אשה אמיתית (תואר מורכב ומחייב), אקדמאית, נשית, יפה (28/170) ורווקה. משהו מכל המצויין לעיל מצוי בה ועוד משא רציני של בגרות נפשית ופתיחות ונכונות להעניק ולחלק (הדדית) את אהבת החיים שבה. אז אנא, לארוז ולשלוח בהקדם. אפשר בגובינא — תמורה מובטחת."

ועד שהיא תקבל את השי שלכם, אני שולחת לה שי מיוחד של המדור — בדיוק כמו שמקבלת בעלת מכתב הפרס.

* * *

המפונק התורן

„בהכנת תבשיל טוב לא די," כבור (2/88). „גם לאופן־ההגשה יש חשיבות והשפעה על ההתרשמות הכללית, ומלאכה זו (מלאכת ההגשה) נתונה בידך. אז אנא."

עכשיו תראו רק איזה חומרים הוא שלח לי כדי להגיש לכן, ותגידו בעצמכן אם בכלל אפשר לבשל מזה משהו: „צעיר בן 22, מפונק. מאד מפונק. אוהב שקט ושלווה, חברה מצומצמת והמון פרטיות. מוסיקה טובה בסלון מרווח, ושמש נעימה על דשא ירוק. רוצה שיהיו לך תכונות דומות לשלי, למרות הסיכונים שבכך. שתהיי ממשפחה טובה ובעלת־אמצעים. זה הרבה, אני יודע. וכי לא אמרתי לך שאני מפונק?"

אמרת, אז מה?!

* * *

העיסוק: שיעמום

(3/88) חושבת שאין עוד כמו במדינה שעיסוקו להשתעמם.

„ייתכן שגם משעממת ולא רק משועממת, אך זאת אדע רק כשאצטרך לענות למי שיכתוב לי. אין צורך בכל מיני יפי־נפש המתכסים באיצטלאות שונות. שיהיה טיבעי ומאושר, חמים ונעים. גיל ומצב מישפחתי — לא משנה. נו, כתבו כבר. אני מתה מסקרנות, שלא לדבר על השיעמום שהורג אותי כל יום וכל היום."

* * *

חוסר יכולת לקשר

תמהתי מה אנשים מבקשים כשהם פונים אלי, עד שבא מכתבו של (4/88) וגילה לי את הסוד. „מה אני רוצה? חברה.

„אני רוצה שתהיה לי חברה, כמו לכל האחרים, אלה שיש להם את היכולת שאני חסר — ליצור קשר נפשי ורגשי, קשרי אהבה, או אפילו קשר של שיחה אינטימית עם נערה. את היכולת הזו אין לי ולכן אני נאלץ לחפש את האהבה שלי במדורים מסוג זה.

„אני בן עשרים, כמעט. חייל. ביישן מאוד ועצור. לא יפה, לא גבוה, לא מרשים. אוהב מוסיקה, שירה, ספרים. רוצה למצוא נערה בעלת תכונות דומות לשלי ותחביבים זהים. לא גבוהה, לא ביישנית במיוחד, חביבה. ואם יש מתנדבת מאזור תל־אביב, שתקום. אני ממתין לה."

שלום לחוף הים

החופים מתרוקנים וזה סימן שהקייץ צריך להיגמר, רק שהחזאי לא הכי מתחשב בזה. וכיוון שכולם עושים בעונה זאת של השנה את חשבון־הנפש, מגיע לחוף־הים, שמישהו יעשה את זה בשבילו.

היתה שנה גרועה מאד בחופים, הייתי אומרת. צפוף ודחוס, עם הרבה קליפות אבטיחים וזפת. לא היה לאן לברוח, מפני שגילו כבר את כל המקומות הבודדים והנסתרים. צצו מחזורים חדשים שקישטו את החוף, אבל לא היתה להם העזה ללבוש חוטיני או משהו דומה, כמו היפה הזו בתמונה, שהייתי מתה שתפגין מה שיש לה אצלנו, אבל היא עושה זאת בחוף אירופאי דווקא. הגברים במישפחה טענו שלא היה במה לשטוף את העיניים. אז אולי עכשיו, כשהחמולות נדדו מהחופים ואין צורך להתחכך בדברים מזיעים, תופענה האמיצות. אם תשמעו עליהן, ספרו לי.

* * *

המסתפקת במועט

אויש, כמה התגעגעתי כבר למיכתב של אחת כזאת, כמו (5/88), שלא רוצה נסיך־חלומות, יפה, חכם, עשיר וגם צעיר; שלא מתעניינת אם הוא אקדמאי או מה סכום החסכונות שלו בבנק. אין הרבה כמותה, אבל עובדה שבכל זאת יש.

„נורא רוצה לפגוש את הגבר שלא מוכרח להיות יפה, מבריק ובעל־מכונית," היא כותבת לי בפשטות, „רק שידע לאהוב ולהבין."

היא בת 28, קיבוצניקית־לשעבר, „עם עוד כמה נתונים טיבעיים בכלל לא מבוטלים." כן, עיקר שכחתי: מה שמעניין אותה זה ילדים. „ילדים הם הדבר הכי יפה בעולם. אני אוהבת אותם, עובדת איתם ורוצה שיהיו לי כבר כמה משלי."

איך אפשר לסרב?!

* * *

ג'וקים בראש

המקרה של (6/88), ירושלמי, בן 24, „עם הרבה ג'וקים בראש, בלי כסף ובלי המון חברים," אופייני לדור המבוכה. קורים לו כל מיני דברים, אבל מה שלא קרה לו עוד זה שבחורה תכתוב אליו בעיקבות פנייה שלו דרכי. אז הוא רוצה לנסות איך זה.

„בימים האחרונים אני מנסה לערוך כמה שיפוצים עמוק בתוכי," הוא טוען ומקווה שמשהו יזוז בעזרתך. אני הייתי מציעה לו לפנות לדפי־זהב, שם קל יותר למצוא קבלני שיפוצים. אבל אם את דווקא מתעקשת, אז תדעי שהוא „חולם כמעט כל הזמן, אוהב בייחוד כלבים ויש לי עוד הרבה סיפורים, למי שתכתוב."

* * *

אות הקלון

לא יודעת למה (7/88) סבורה שלהיות בת 17 וחצי זאת בושה. אבל היא מתעקשת לקבוע כי „במדור זה גילי מהווה כמעט אות־קלון (משהו כמו הגימנזיסטית השוחרת לטרף בימי החופש הגדול). „אז כיוון שהחופש הגדול נגמר כבר, לא תחשדו בה.

„אני לא מחפשת מישהו להתרפק עליו, לבלות איתו, לטייל או לרקוד... אני בכלל לא מחפשת 'מישהו'. רק מיכתבים מעניינים מאנשים חכמים, חושבים, רגישים ופתוחים. בעיקר אני מתעניינת בפילוסופיה, חינוך אמנות ו... (לא יאומן!) פוליטיקה."

הייתי אומרת שהיא למדה משהו בגימנסיה.

* * *

דרוש: שפוי!

קצר, אבל רענן. (9/88).

„אני בת 18. לפני צבא. מחפשת בנרות אחד שפוי, חושב ורגיש, שיודע לדבר ולהקשיב. רצוי שיאהב ספרים וטיולים. אם הגעתי אל אחד כזה — אנא כתוב."

* * *

מיכתבים לפירסום במדור זה יש לשלוח לפי הכתובת: מיכתבים לציפי, ת.ד. 136, תל־אביב. מיכתבים למכותבים במדור זה יש לשלוח במעטפה כפולה. על המעטפה החיצונית יש לרשום את הכתובת הנ"ל ועל הפנימית — המבויילת בבול של 65 אגורות — את מיספרו של המכותב בלבד. מיכתבים בלתי מבויילים לא יישלחו לתעודתם.

מיכתב פרס

לא ללקק דבש

לא הייתי אומרת שטוב־לב יהיה סיבת המוות של (8/88). אבל תראו לי איפה הבטחתי שאת פרס השבוע אני נותנת לטובים ולטובות, וכבר אני לוקחת אותו בחזרה.

„נמאס לי מהמיכתבים המלוקקים המתפרסמים במדורך, שהדבש נוטף מהם," היא מתנפלת עלי בלי כל אזהרה מוקדמת. „לא להאמין כמה אלה שכותבים אלייך הם משולמים: יפים, גבוהים, פיקחים, רוצים לאהוב ולהיות נאהבים ומוכנים להבטיח את כל הטוב שבעולם לבני זוגם, שלא לדבר על הרומנטיקה שכל אחד מהם בטוח שהוא המציא אותה.

„אז בואו נראה אם יש אחד שמוכן להתקשר עם אחת כמוני, שלא מוכנה להבטיח לו דבר מלבד להיות יריב שקול בקרב על חיים־ביחד. אם הוא חושב שימצא בי את הרעיה החמה והנאמנה, הנחבאת אל הסירים והספונג'ה שישכח ממנו. אני לא מבטיחה לו אפילו לא לריב. כי בזה אני דווקא חזקה מאד. ולא חשובות הסיבות. אני כבר אמצא אותן. הוא גם לא יקבל ממני דין־וחשבון לאן אני הולכת ועם מי אני מתרועעת ולמה אני מתעקשת ללכת עם מחשופים ובלי חזיה.

„כדאי שיהיה לו פה על מנת שיוכל לענות לי. ואני לא מתנגדת אפילו שינסה להרים עלי יד, בתנאי שיהיה מוכן לספוג גם ממני... היופי לא חייב להיות התכונה החזקה שלו, מה שלא הייתי אומרת על הנכונות הנדרשת מצידו לספוג עלבונות, לקבל הפתעות וכל מיני רעיונות משוגעים הצפים לי בגולגולת."

יש עוד, אבל אני סבורה שתפסתם כבר את העיקרון. היא בת 26, גרושה (ולא קשה להבין למה) ואינה מוכנה להשתעבד לילדים בחמש השנים הקרובות. עוד תנאי: היא מוכרחה לפחות פעם אחת בשנה חופשה בחו"ל, לבד. גם אני.

* * *

מיכתב־פרס השבוע מזכה את שולחו בשי, חבילת מוצרי יופי מתוצרת הדס, בשווי של 200 ל"י (בלי מ.ע.מ.). הפרסים נשלחים לזוכים בדואר.

אף אחד לא מכיר את פניך כמוך
חוץ מאתנו- adas
תכשירי יופי לזוכים במדור

אני הצפרדע איתה "תבלו" בנעליים של

Gali גליba ®

נעלי הקו החדש של "גלי"
לחורף 1977/78
עם סמל הצפרדע
והסוליה החדישה, המיוחדת
המונעת החלקה
עם "הכפתור האדום"

Gali גליba והצפרדע המבטיחה לכם צעדים רבים רבים...

העולם הזה